CLASICI ROMÂNI

I. L. CARAGIALE

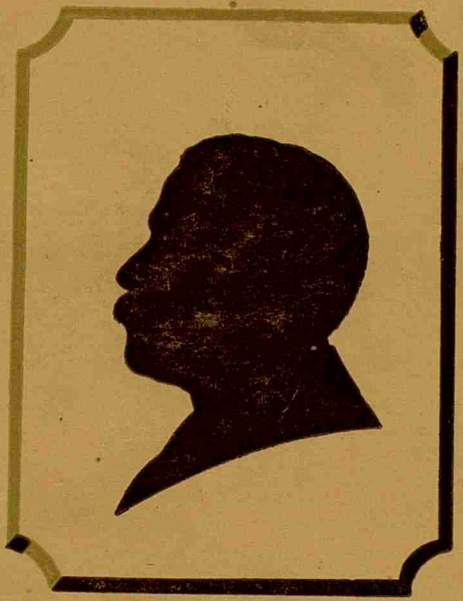

Opere

**

EDITURA DE STAT

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro

I. L. CARAGIALE

Opere

In trei volume

1950
EDITURA DE STAT

www.dacoromanica.ro

I. L. CARAGIALE

Opere

II

Momente și schițe

1950
EDITURA DE STAT

www.dacoromanica.ro

SMOTOCEA ŞI COTOCEA

Multe şi mărunte s'au vorbit despre răposaţii Orest şi Pilad, a căror strânsă prietenie a ramas pana astăzi de poveste; însă cu drept cuvânt, vremurile de acum se vor fali cu povestirea istoriei lui Smotocea şi lui Cotocea, căci în adevăr aceşti doi oameni nu pot avea decât una şi aceeaşi istorie. Ei vor da pildă veacurilor viitoare despre puterea prieteşugului

Cine a cunoscut pe unul, a cunoscut pe celălalt, pentrucă amândoi mai aproape dorm, mai aproape traiesc decat chiar fraţii cei lipiţi din Siam.

Ei lucrează amândoi ca copişti în aceeaşi cancelarie, unde au intrat în slujba în aceeaşi zi. Sunt abonaţi şi manancă aceleaşi feluri de bucate şi la aceeaşi oră, în acelaş birt.

Cine zice Smotocea zice Cotocea şi vice-versa. Smotocea s'a născut la Severin tot în ziua şi ceasul în care a văzut Cotocea lumina la Dorohoi. Pe amândoi i-a tras aţa la Bucureşti, pentru a îmbrăţişa cariera de copist.

Dacă la răspântia vreunei uliţe vezi arătându-se mutra unuia, aşteaptă puţin şi vei vedea şi pe celalalt, care, întârziind pentru cine ştie ce, îşi grabeşte pasul ca să-şi ajungă jumatatea. In adevăr, jumatatea, fiindca Smotocea şi Cotocea nu sunt decât unul şi acelaş în două feţe, doime de o fiinţă şi nedespărţită.

Viaţa lor seamănă foarte mult cu un sistem solar dublu, în care fiecare joaca pe rând rolul centrului, pe când (sic!) celălalt i se roteşte împrejur. Când buzunarul jiletcii lui Smotocea înfăţişează oarecare greutate, dânsul este soarele sistemului, iar Cotocea planeta respectivă. A doua zi, însă, vedem că Cotocea străluceşte cu jiletca palpitândă, iar Smotocea gravitează în spaţiu urmandu-l foarte ascultător.

www.dacoromanica.ro

Amândoi fumează, însă niciunul n'are tabacheră, şi deaceea spun că nici nu cumpără tutun, fiindcă s'ar usca în buzunar. Astfel, când unul se întâmplă să-ţi ceară o ţigară, trebue să dai două, sau dacă nu, Smotocea face o ţigară venerabilă de senator şi după ce-ţi mai ia şi câteva foiţe de hârtie, merge să împarţă prada cu Cotocea.

Dacă vreun cunoscut voieşte să cinstească cu o cafea pe Cotocea, acesta refuză cinstea în favoarea lui Smotocea, şi astfel cunoscutul e silit să-i cinstească pe amândoi.

La teatru, amândoi merg câteodată la galerie cu un singur franc: unul plăteşte, iar celălalt intră pe mofturi cu contramarca aceluiaş bilet.

Biliard nu joacă amândoi niciodată, fiindcă în orice caz tot o jumătate din ei ar trebui să păgubească — ceeace ar fi mai absurd decât chiar când ar conspira Tatăl împotriva Fiului. Când au poftă de joc, unul din ei ia la carambolaj[1]) pe un ageamiu vădit, şi cât ţine partida, cel ce nu joacă stă împrejurul biliardului făcând toate chipurile ca să *demoralizeze* pe potrivnicul jumătăţii sale.

Pentrucă-şi plătesc cinstit datoriile, când şi le pot plăti, Smotocea şi Cotocea se bucură de oarecare credit la cafeneaua unde beau regulat — mai de multe ori nu cu banii lor — cafea după masă. Deaceea şi chelnerul îi trece pe o singură foaie a catastifului, la una şi aceeaşi partidă. Când datoria a atins o ţifră prea mare, trecând, spre exemplu, peste doi franci, atunci cel care intră întâi pe uşa cafenelei — acela fiind deocamdată soarele sistemului — plăteşte socoteala.

Smotocea şi Cotocea sunt oarecum băieţi cu carte; ei ştiu din toate câte nimic, ceeace le dă dreptul a se crede enciclopedişti. Smotocea este înalt la închipuire; Cotocea este adânc. Aşa, dânşii iau parte cu cinste la toate discuţiile ce se ivesc în cafeneaua lor obişnuită: despre poezia epică ca şi despre viitorul industriei, despre neajunsurile sistemei constituţionale ca şi despre unitatea metafizică, despre progresele telegrafiei electrice ca şi despre teocraţia egipteană.

In cea dintâi săptămână după luarea leţii, principiile lor se întemeiază pe recunoaşterea ordinei şi scopului providenţial

---

1) Partidă de biliard.

www.dacoromanica.ro

al mersului omenirii ; pe adevărul că omul nu este numai o vită, care trăiește pentru a mânca și a bea, ci un agent dumnezeiesc, însărcinat cu o misie înaltă în complexul universului; pe necesitatea guvernului aflător la putere; în fine, pe temeiuri teologico-metafizice.

Deodată, însă, cu ieșirea celor din urmă gologani din jiletcile lor, Smotocea și Cotocea părăsesc aceste principii *uzate* și *false*. Atunci omenirea este numai o confuzie fără plan și ordine; guvernele toate sunt rele, dar cel de față este cel mai rău; omul este un joc nenorocit al oarbei întâmplări; totul se stinge într'un mormânt.

Mănâncă și bea, Cotoceo ori Smotoceo! că cu atât ai să te alegi! își zic ei adânc blazați [1]).

Din nenorocire, ei își dăruiesc așa poveți serioase, tocmai după o săptămână dela luarea lefii.

Și cine și-ar închipui că această armonie a lor fără greș era cât p'aci să se strice odată. Smotocea era amorezat, și își făcea curtea în mahalaua depărtată a slăbiciunii sale, însoțit de Cotocea. *Persoana* după care suspina Smotocea, din greșală se vede — căci și unul și altul nu se prea întreceau prin daruri firești — începu să *palpiteze* pentru Cotocea.

De aci urmă într'o zi grozavul fenomen al rupturii prieteșugului lor. In acea zi vremea s'a stricat, cerul s'a turburat, și cu trăsnete mari a căzut ploaie și piatră cât oul de gâscă asupra Bucureștilor, după care s'a și arătat pe cer o cometă cu coada sburlită, spre marea indignație a astronomilor români, care uitaseră să o treacă la calindarul anului.

In seara acelei zile ciudate, Smotocea, bând trist și abătut cafeaua cu jumătatea de rom respectivă, a fost întrebat cu mult interes de toți muștriii și chelnerii din cafenea, că ce s'a făcut Cotocea. Pentru a o suta oară era să i se adreseze aceeași întrebare, când Cotocea, plouat ca un cățel lățos, intră în cafenea.

Nu se văzuseră de douăzecitrei de ceasuri și trei sferturi. Aceea ce se petrecu în acel minut, între ei, nu se poate scrie cu niciun fel de condei. Amândoi se repeziră cu lacrimi în ochi și se sărutară cu mult foc, ca doi amanți după o îndelungată despărțire:

---

1) Desgustați, plictisiți.

www.dacoromanica.ro

— Smotoceol
— Cotoceol

. . . . . .

. . . . . .

Atunci cerul se însenină de tot, trăsnetele și grindina se depărtară, iar steaua cu coadă pieri după cer, spre marea mulțumire a astronomilor români, care se mângâiară, că dacă uitaseră a o prevesti la calindarul anului, nu fusese cel puțin decât o cometă caraghioasă.

www.dacoromanica.ro

LEONICĂ CIUPICESCU

Leonică era şeful registraturii în unul din cele 7 ministere. Avea leafă pe lună 650 lei vechi, dintre care, scăzându-se 10 la sută pentru casa pensiunilor, precum şi 5 la sută după legea asupra tuturor lefurilor, lua în mână curaţi 552 lei vechi, parale 20. Leonică era un băiat a cărui vârstă nimeni nu ar fi putut-o ghici după chipu-i: o mutră căreia uneori i-ai fi putut da cam la patruzeci de ani trecuţi, iar alteori pare că nu ţi-ar fi venit să-l crezi că merge pe al douăzeci şi optulea — şi aceasta din urmă, mai ales când ieşea proaspăt din frizeria unde de când intrase în slujbă, era abonat: un icusar [1]) la început, apoi cinci franci pe lună, pentru tuns la o lună odată, frizat la zile mari şi ras de două ori pe săptămână, miercurea şi sâmbăta.

Părul lui nu era nici negru, nici galben, nici castaniu; faţa nici oacheşe, nici bălană, nici smeadă; ochii, nici negri, nici verzi, nici căprii. Nu era nici cârn, nici năsos şi urechile le avea potrivite. Leonică nu era nici mare nici mic, nici nalt, nici bondoc, nici subţire, nici gros.

Afară de aceste daruri ale fiinţei pipăite, Leonică în sufletul lui nu era nici bun nici rău, nici moale nici iute, nici deştept nici prost. Cu un cuvânt, o fiinţă nici prea prea nici foarte foarte.

Gusturile lui Leonică îl făceau cel mai ales dintre toţi slujbaşii departamentului respectiv. Pe lângă că era curat, apoi obijnuia să se îmbrace foarte elegant:

Gheroc negru cu doi nasturi: jiletcă de pichet, în faţa [2]) oului de raţă, cu bumbi de sticlă mată cât o alună turcească, imitaţie de mărgăritar; sau altă jiletcă, de plisă vişinie cu bumbi roşii de mărgean imitaţie; pantaloni de postav subţire

1) Veche monetă turcească, de argint.
2) Culoarea.

www.dacoromanica.ro

în faţa cafelei cu lapte, cu lampasuri cafenii: în picioare o pereche de pantofi de piele de mănuşe cu funde mari şi cu cataramă, şi în cap capelă naltă.

Sau: o hăinuţă, scurtă, fără talie, de dril alb, încheiată într'un nasture; pantaloni din aceeaşi materie şi ghete idem, jiletcă neagră *decoltată* în doi nasturi şi pălărie rotundă de paie.

Plus: *un pardesiu* cenuşiu deschis toamna, un palton măsliniu iarna, bez[1]) o umbrelă albă de soare şi alta de mătase în patru iţe, de ploaie, o pereche de galoşi, deosebit de o pereche de şoşoni căptuşiţi.

Dar în ceeace junele Ciupicescu nu-şi putea găsi potrivnic, erau legăturile de gât şi mănuşile. Se putea face din ele o scară, unde să se înfăţişeze desăvârşit toate treptele colorilor de cea mai neînsemnată deosebire, precum şi toate chipurile în care s'a putut şi s'ar mai putea întocmi amestecarea colorilor văzute de ochi omeneşti. Intre toate, cravata de predilecţie a lui Leonică era de mătase în faţa argintului viu, înfăţişând amândouă căpătâile, în colori firesti, bătălia dela Waterloo[2]), ţesută în funtuleţe foarte subţiri cu ibrişin.

Pe urmă, fiecare cravată îşi avea agrafa respectivă şi fiece agrafă avea o însemnătate simbolică. O inimă de mărgean, străpunsă de o săgeată lucrată în diamanţele, arăta desluşit că „inima lui Leonică era foarte simţitoare la loviturile lui Cupidon“[3]); două cheiţe de aur încrucişate însemna că „Leonică stăpânea secretul cu care se pot deschide toate inimile“; un condei de pană, zugrăvit în smalţ pe o condicuţă de aur deschisă, dovedea că „Leonică îşi închinase viaţa nobilei profesiuni de amploaiat“ şi altele.

Am cunoscut pentru întâia oară pe Leonică Ciupicescu acum câţiva ani, vara, prin recomandaţia unui prieten la caféneaua Fialcovski. Incântat de cunoştinţă, prietenul Leonică, în acea seară chiar, îmi dete un plic pe care scrisese cu condeiul dela portofel adresa mea. Era o invitare la nuntă. Leonică se afla în

---

1) Afară de, înafară.

2) Sat în Belgia, unde Napoleon a fost învins de forţele coalizate ale celorlalte state (1815).

3) Zeul iubirii; era înfăţişat ca un tânăr care aruncă dintr'un arc, săgeţile dragostei, în inima oamenilor.

www.dacoromanica.ro

dârdora [1]) căsătoriei. Deschisei plicul şi citii ceeace urmează tocmai:

„Junele *Leonique Ciupicesco* şi d-şoara *Sophie Calabaliceno*, are honore a vă invita la maritaţiulu loru, iară ceremonia religioasă se va confecţiona dumineca, la 25 ale corentei 9 ore seara, în Santa Biserica Sărindar, dar visitele se va primi în casele ginerelui din strada..."

Nu putui trece această citire fără a mă pătrunde de puterea stilului, de gramatica şi ortografia noului meu prieten.

Era sâmbătă. A doua zi seara mă gătii cum putui mai bine şi la ceasurile 9 fără ceva mă aflam la Sărindar. In loc, însă, de a găsi în curtea bisericii masalale [2]) şi trăsuri ca la toate nunţile, găsii curtea pustie şi uşa bisericii închisă. Crezui că m'am înşelat în privinţa datei, ceasului sau numelui bisericii. Mă apropiai de un felinar şi citii încă odată cuprinderea invitaţiei lui Leonică: nu mă înşelasem deloc. Ieşii din curtea Sărindarului fără să ştiu ce să crez — când mă lovii în piept cu... Leonică... cu Leonică în original.

— Veniseşi la nunta mea? mă întrebă dânsul.

— Firește!

— Nu să mai face, am stricat tot. Nu mă vrea, pace bună! Lac să fie, că broaşte... destule!

Peste vreo două săptămâni mă pomenesc cu un plic către mine. Il deschiz şi găsesc înăuntru un bilet de invitaţie întocmai ca şi cel de sus, afară numai că numele Domnişoarei, data, ceasul şi numele bisericii erau schimbate. De ziua nunţii lui Leonică lipsii din capitală. Intorcându-mă a treia zi, îl întâlnesc mergând la cancelarie.

— Ma iartă, frate Leonică, că n'am putut să-mi împlinesc datoria prietenească...

— Despre ce? întrebă el.

— N'am putut veni la cununia ta. Am fost afară din Bucureşti. Dar tot mai bine târziu decât niciodată: îţi urez viaţă fericită şi moştenitori, câţi vrei

— Ce cununie? ce viaţă! ce moştenitori?! Gândeşti că m'am cununat?

— Apoi, nu mi-ai trimis invitaţie?

---

1) Toiul, fierberea, greutatea
2) Făclii.

www.dacoromanica.ro

— Da, dar am stricat tot. Nu mă vrea, pace bună! Lac să fie, că broaşte... destule

Primisem al unsprezecelea bilet de cununie din partea lui Ciupicescu. Peste câteva zile mă întâlnii cu el.

— Ei, ştii că am stricat tot şi cu asta?

— Aşi?

— Nu mă vrea, pace bună...

— Lasă frate Leonică: lac să fie, că broaşte destule!

De atunci trecuseră vreo trei luni şi nu mai văzusem pe Ciupicescu. Mă tot miram cum de a întârziat să-mi trimeată şi al doisprezecelea bilet de cununie. Mă obijnuisem cu invitaţiile lui ca un abonat care s'a deprins a citi regulat, vreme îndelungată, aceeaşi gazetă — şi drept să spun, Leonică îşi expedia biletele de cununie mai regulat decât multe administraţii ziarele lor. Parcă-mi lipsea ceva. Mă hotărisem să cercetez ce s'a făcut prietenul Ciupicescu.

Intr'o zi, trecând prin Lipscani, mă întâlnesc cu un alai de înmormântare. Douăsprezece fete îmbrăcate în zăbranic alb, cu beteală pe cap, mergeau înainte. Panglicile coştiugului le ţineau patru amploaiaţi de minister, pe care-i cunoşteam, şi între care se afla şi prietenul care-mi recomandase odinioară pe Ciupicescu. Mă apropiai prin înghesuială de dânsul şi întrebai că cine a murit.

— Leonică Ciupicescu, îmi răspunse.

— Dumnezeu să-l ierte. Zisei: A murit flăcău. N'a vrut să mai trăiască, pace bună! Lac să fie, că broaşte... destule!

www.dacoromanica.ro

GRAND HOTEL „VICTORIA ROMÂNĂ"

Eram ş'aşa indispus de neodihnă. Toată noaptea trecută moţăisem ghemuit în unghiul unui vagon de clasa a doua, înghesuit de o companie veselă de bucureşteni care se'ntorceau dela expoziţie — un potop de impresii şi amintiri... Mă despărţisem de ei de dimineaţă, ş'acu, pe'nserate, intram în orăşelul meu natal, unde nu mai fusesem de copil... Trebue să mărturisesc că n'am simţit „acele palpitări" care se simt la orice revedere de acest fel; ce-i drept, nici pomii şi altele n'au manifestat faţă cu „vechiul lor prietin" vreo deosebită emoţie. Dela gară trec prin nişte uliţi triste: miroase a scăpătare şi părăginire. Asta mă indispune şi mai mult. Să plec cu trasura 'nainte, pe 'ntuneric şi pe un drum necunoscut? Nu! mai bine să rămân aici o noapte; am nevoie de repaos; să dorm fără clătinătură, fluiere, clopote şi mai ales fără impresii mirifice [1]) dela Paris. Tocmesc trăsura pe a doua zi la patru şi trag la *„Grand Hotel Victoria Română"*, în centrul oraşului.

Otelul meu are două caturi. Jos, e la mijloc gangul, de o parte *„Restaurant et Berărie"*, de alta *„Cafenea et Confiserie"*. Dinaintea „confiseriei" sunt aşezate mese şi scaune până în mijlocul stradei: aci se strânge seara societatea aleasă. Acum e plin de lume. Sosirea mea produce senzaţie. Toţi ochii se pironesc asupră-mi. Opresc o cameră şi stau la o masă în partea restaurantului să beau o bere... Privirile mă săgetează; pe lângă cei dela mese, ies acuma să se uite la mine şi cei din cafenea... Un băieţel ca de vreo cinci ani se scoală dela locul lui, vine binişor la masa mea şi se pune, mâncând dintr'o prăjitură, să mă studieze de aproape. „Nicule! vin la mama!" strigă o damă. In zadar; copilul numai ochi, n'aude. Am rezistat până aci, înfruntând ploaia de săgeţi; privirile copi-

1) Minunat, admirabil.

www.dacoromanica.ro

lului mă biruesc. Mă gândesc la bestiile din menajerii; ele, afară de chinul dureros al captivității, mai sufăr unul, care acuma văd eu cât e de neplăcut — să rabzi, fără să le fi solicitat, privirile persistente ale unei mulțimi curioase. Dar dacă ar fi numai privirile! Exemplarele din menajerie, publicul este rugat să nu le atingă; pe mine, băiatul, cu mâna plină de spumă de zahăr, mă și pipăe!

Imposibil de răbdat... O sforțare... Mă scol în sfârșit, evitând privirile copilului, plătesc și intru pe gang... Băiețelul se ține după mine până la scară și stă locului să se uite după mine, cum mă sui, până când, făcând cotul scării, îi ies din bătaia ochilor. Am scăpat, dar m'a apucat capul...

...Numărul 9 — Odaia mea... E o căldură năbușitoare înăuntru și miroase a vopsea cu terpentin proaspăta... Să deschiz... Ferestrele dau în uliță. In față e o răspântie. In fund se vede foișorul de foc d'asupra casei orașului. Pe sub ferestre trece strada „Independenței", care la dreapta dă în strada „Regală", strada principală din fața otelului. Aceste lămuriri topografice le datoresc chelneriței, care, manifest indispusă c'am deranjat-o, mi le dă scurt, îmi aprinde lumânarea și pleacă bufnind ușa. Deabia acum încep să recunosc locul. „Grand-Hotel" stă pe maidanul unde ne jucam în copilărie. Parcă văd încă maidanul plin de popor înghesuindu-se la o masă, pe care o săptămână a stat zi și noapte o condică enormă deschisă. Era după 14 Fevruarie. De câte ori ieșeam dela școală, iscăleam toți *da*, și fiecare de mai multe ori... De mici aveam sentimente civice în orașul meu natal!

Ulițele din dosul „Victoriei Române" au rămas cum le știam odinioară. In cele două colțuri ale răspântiei din față, este de-o parte un birt și de alta o cafenea mică. Dela fereastra mea văd bine ce se petrece peste drum. In cafenea, un individ aplecat cu pieptul pe biliard, citește o gazetă deschisă mare pe postavul verde; într'un colț doarme altul cu capul pe masă. Dincolo, în birt, sunt două femei și doi tineri; beau și râd; lângă ei, pe o laviță, cântă doi lautari. După gesturile și grimasele cobzarului, dupa mișcările ce le face cu pântecele, pare a fi un cântec obscen. Dacă n'ar fi trăsurile care se'nvârtesc mereu pe dinaintea otelului, aș auzi tot...

Zece ceasuri... Să mă culc... Las ferestrele deschise și lumânarea aprinsă și mă așez în pat... Mă doare capul... Băiatul cu prăjitura... Ce ochi!... Oare să fi existând deochiul?... Un neastâm-

www.dacoromanica.ro

păr nesuferit îmi furnică din talpă până 'n creştet... Insecte!... Iute jos din pat!... Iau lumânarea să văd de aproape... E grozav!... Un popor întreg, ca la un blebiscit... şi umblă şi aleargă pe cearşaful alb încoace şi încolo uimite de lumină! Ce să fac?... Trebue să dorm!... In pat, imposibil... Trag cearşaful, îl scutur bine pe fereastră şi-l întind pe covor, în mijlocul odăii; desfac un pachet de tutun, presăr pe cearşaf şi mă culc pe jos... Imi arde toată pielea; nu pot dormi; sunt ameţit, nervii iritaţi — simt enorm şi văd monstruos. Lumânarea îmi dă drept în ochii... Mă scol s'o mut şi apoi m'aşez la loc.

...Deodată sar în picioare... Sgomot mare în uliţă! Merg degrab la fereastră... O suflare răcoroasă de afară mă înviorează... Cadranul transparent de pe foişorul de foc arată unu şi un sfert. Când au trecut trei ceasuri?... Am aţipit, prin urmare?... Ce e în stradă?... Măturatorii oraşului... Au prins un câine la mijloc.

Ştiu... Asta e o petrecere populară la noi; am văzut-o de atâtea ori... Câţiva inşi se pun la pândă de-o parte şi de alta a uliţei. Un câine flămând rătăceşte căutând dosurile bucătăriilor şi unghiurile unde se aruncă gunoaiele. La un semnal, toţi se ridică şi-l împresoară din toate părţile. O clipă, animalul se opreşte îngheţat; sângele-i dă năvală la inimă, care începe să svâcnească de coaste... E pierdut!... Parul i se sbârleşte pe coamă. Un fior îi fulgeră d'a-lungul prin şira spinării şi-i încovrigă coada d'a'ndăratele până-i înfige vârful în pântece. Ochii turburi caută încotrova un punct de scăpare; dar abia se pune problema în mintea aiurită, şi o piatră l-a izbit peste bot, alta la o încheietură, un lemn peste şale... şi altele plouă... El îşi iese acum din sine: maşina cea vie dă drumul rezervei de energie — pentru aşa moment o păstra — niciun gând de economie... trebue cheltuită toată! Opintindu-se din fundul rărunchilor, animalul s'avântă orbeşte în faţa loviturilor... Un răcnet suprem! sparge rândurile vrăjmaşilor, le scapă printre picioare şi fuge uitându-se drept şi numa 'nainte, fuge mereu până dă de un loc singuratic. Aci s'aşează, stins de oboseală, să-şi liniştească cutremurul membrelor, să-şi lingă rănile şi să se vaite discret de durere. Somnul se capătă mai ieftin decât hrana şi deocamdată i-e mai trebuincios: truditul trup se încolăceşte b'nişor, închide ochii trişti şi adoarme oftând greu din afund.

Toată intervenirea mea acum în favoarea animalului este zadarnică. Degeaba raţionez eu de sus dela fereastră că nu le e permis unor oameni ai autorităţii să turbure liniştea nopţii şi som-

www.dacoromanica.ro

nul contribuabililor. Pot eu striga mult şi bine: cine m'aude? Huiduielile şi râsetele acopăr chiar glasul celui mai interesat, chelălăiturile animalului. Il mai văd doar cum se sbate sub loviturile măturoaielor, ridicând cu contorsiunile lui un nor gros de praf... Sunt nervos; nu mai pot privi; dar tot ascult. ...De mirare... Câinele nu mai ţipă deloc. A fugit!... Urmează râsete... Mă uit iar. Măturătorii stau tolăniţi pe trotoar; iar la lumina felinarelor din colţuri se vede în mijlocul stradei victima lungită — e un căţel, mic, alb şi lăţos... Mă culc supărat la loc. Mai am două ceasuri şi scap... Bietul dobitoc!... Acu încep vâjîiturile măturoaielor... Dacă ar fi căţelul favorit al vreunei dame — parc'am văzut una adineauri la „confiserie" cu un căţel în braţe — şi ea ar fi amica vreunui om influent din localitate, atunci măturătorii...

Ceartă jos la cafenea... S'a spart ceva... parcă o uşă cu geamuri trântită cu violenţă... Ţipete de femei, strigăte de bărbaţi, fluierături febrile de gardişti... Aha! a venit stăpâna căţelului. Alerg la fereastră. Nu se mai văd ceasurile la foişorul de foc ; lumina de'ndărătul cadranului s'a stins; dar mai sus de foişor arde clipind în cadenţă steaua dimineţii — se face ziuă... E o grămădire dinaintea birtului din colţ... precupeţi care merg cu coşurile încărcate la piaţă... Ce să fie?... O femeie numa'n cămaşă, cu picioarele goale, cu părul desprins, ţine strâns de piept pe un om îmbrăcat în uniformă de poliţie. El luptă să scape — ea nu-l lasă. Femeia începe să sbiere răguşit, făcând gesturi extravagante:

— Ce, domnule! care va să zică, dacă sunt o nenorocită, să-şi bată joc de mine dumnealui, pentrucă e dela poliţie?... Şi mai întâi, cine ce treabă are? dumnealui a fost amantul meu?

Comisarul, îndreptându-şi mondirul boţit la piept:

— Sergent! e beată... la arest!

Doi inşi o înhaţă ; ea se smuceşte şi dă să se repeadă iar ; dar un sergent voinic o apucă de braţ şi o'nvârteşte'n loc:

— Nu sbiera şi mergi! strigă el scrâşnind şi lovind-o greu cu palma peste gură.

Aud atunci o horcăială 'nnecată şi, în cadrul luminat al birtului, văd silueta albă a femeii ridicând în sus braţele goale cu pumnii încleştaţi şi dând capul cu părul despletit pe spate ca şi cum i s'ar fi frânt gâtul. Un moment se răsuceşte de mijloc, apoi cade ţeapănă, pe spate, în prag... Pun mâinile la ochi şi mă dau înapoi...

www.dacoromanica.ro

Lumânarea arde 'n fundul sfeșnicului cu flacăra din urmă. Cobor iute, scol pe portar și plătesc. Patru ceasuri... Luceafărul se stinge și el încet-încet: vine soarele... Trăsura m'așteaptă. In câteva minute sunt afară la câmp. Ce dimineață! ce răcoare! și ce singurătate!

Uf!... Niciodată n'am să uit ce bine m'am odihnit o noapte în orașul meu natal, la nr. 9, „Grand Hotel Victoria Română"!

www.dacoromanica.ro

TEMĂ ŞI VARIAŢIUNI

TEMA

Aseară, pe la 6 ore, un foc a izbucnit la o casă peste drum de cazarma Cuza în Dealul-Spirii. Mulţumită activităţii pompierilor şi soldaţilor, focul, deşi bătea un vânt puternic, a fost năbuşit în câteva minute. Pagubele nu prea sunt însemnate.

(Universul)

VARIAŢIUNI

I

De patru ani împliniţi aproape de când reacţiunea ţine în ghiare Belgia Orientului, [1]) care din lipsă de energie în evoluţiunea ei către progres, un progres bine definit de amintiri prin spiritul tradiţional şi istoric, şi ocazionat întrucâtva, deşi jenat oarecum, de evenimentele economice din urmă, în care duplicitatea reacţiunii a întrecut toate marginile şi a atins limita tutulor speranţelor de îndreptare, speranţe ce nu pot fi întemeiate pe câtă vreme reacţiunea cu oamenii ei fatali, care nu se tem nici de lege nici de dumnezeu, nici de judecata, nepărtinitoare dar aspră, a Istoriei, au avut cinismul prototipic şi revoltător s'o declare, cu cea mai enormă dezinvoltură şi exuberanţă într'o memorabilă şedinţă a Parlamentului, care a avut imprudenţa, sau, mai bine zis, impudenţa de a-şi pune botul pe labe şi strigând ca mamelucii *mea culpa*, [2]) au trecut la or-

1) Poreclă dată de presa vremii, ţării noastre.

2) Latineşte: vina mea.

www.dacoromanica.ro

dinea zilei, ordine de zi pe care Istoria unei țări, ce se bucură de cea din urmă doză de respect de sine, trebue s'o înregistreze cu desgust și rușine, deoarece când *sic volo sic jubeo*[1]) domnește în tr'o țară ca maximă de înaltă politică și când, ca rațiune de stat, se constitue bunul plac al unor reacționari fiefați, nu ne putem aștepta decât la atâtea și atâtea infamii de tot soiul și altele încă, dar însă nu credeam, pentru ca să ajungem aici, nu credeam, o mărturisim *coram populo*,[2]) oricât am fi crezut de infamă reacțiunea concentrată și atotputernică, să ajungem și la incendii ca acela ce s'a petrecut în Dealul-Spirii peste drum de cazarma Cuza, care trebue să serve cetățenilor de învățătură și să rămâe o pată neștearsă și indelebilă asupra acestui negru regim, pretins alb, regim al incendiului, căci dacă pompierii, opera venerabilului și bătrânului general Florescu,[3]) nu stingeau focul, cine știe cât mai ardea!!!

(Un ziar opozant, fără programă, nuanță liberală-conservatoare).

II

Aseară iust la orele când puneam ziarul ediția cincia supt presă, în Dealul Spirii vis-á-vis de casarma Cuza, un incendiu a sbucnit.

Din causa vântului violinte,[4]) care sufla puternic de la occidinte spre oriinte, incendiul a produs o mare panică printre cetățiani și cetățiane.

Pompiarii și câțiva serginți și oficiari — generalele era absinte— au mers la localitate, unde cu greu au sbutit să năbușească sinistrul[5]), care apăruse deja la steriorele[6]) casii atinse

Cu această ocasiune vom repeți dechiarațiunile făcute în organul nostru de atâtea ori, privitoare la instituțiunea pompiarilor.

---

1) Așa vreau, așa poruncesc.
2) In fața poporului, în auzul tuturor
3) General conservator fost șef al Marelui Stat Major.
4) Violent; în acest fragment Caragiale ironizează stilul unor ziare, la care scriau urmași ai „latiniștilor" care schimonoseau limba, căci ei susțineau că trebue să vorbim cât mai asemănător cu „strămoșii noștri romani"
5) Nenorocirea.
6) Exteriorul.

www.dacoromanica.ro

Am zis, zicem și de datoria noastră este să o repetim mereu protivnicilor noștri dela guvern:

Speriința ne-a probat până la evidență, că:

până când nu vom avea pompiari-cetațiani,

până când nu vom avea cetățiani-pompiari,

nu vom sbuti să ridicăm această instituțiune la treapta la care ea în Occidinte s'a ridicat.

Să avem patriotismul a lăsa de o parte spiritul de partită și să ne întrebăm:

Până când cu spediinte?

Este cineva pompiar? — trebue să fie și cetățian;

Este cineva cetățian? — trebue să fie și pompiar.

Aceasta este eficace,

Este ecitabile,

speditiv,

iust.

Speriința din Dealul-Spirii până la stremitate ne-a probat că sperietura cetățianilor și cetățianelor nesperiinți adesea causa lățirii straordinare a sinistrelor este.

Să căutăm deci:

a avea pompiari-cetățiani,

a avea cetățiani-pompiari.

Numai cu condițiune d'a fi și cetățian cineva un bun pompiar este,

și vice-versa.

Și se'nțelege că aceea ce zicem în cetăți despre cetățiani, vom zice la sate despre sătiani,

pompiari-satiani,

sătiani-pompiari.

Dar ne vor întreba protivnicii noștri:

Cine va comanda pe pompiarii-cetățiani? pe pompiarii-sătiani?

Răspundem:

Ingeniarii,

Ingeniarii, competinți, înteligînți, prudinți, indipendinți, speriinți. [1]).

Numai astfel instituțiunea pompiarilor, puterică, va da roade scelinți [2]).

(Un ziar opozant cu câteva programe, nuanță trandafirie).

1) Cu experiență.

2) Excelențe, foarte bune.

www.dacoromanica.ro

III [1])

Décidément Maître Printemps n'est pas gai cette année-ci: du vent, de la pluie, de la pluie, du vent. Nos mondaines perdant leurs heures à regarder le baromètre, qui, insensible comme cette vieille Mère Nature, baisse, baisse toujours, on dirait les actions du Panama. Le dieu Plaisir et la Fée Bamboche s'entêtent a tenir fermés leurs temples, en dépit des voeux de leurs fervents fidèles; partant, plus d'encens sur leurs autels jadis si chargés de fleurs. C'est insensé comme on ne s'amuse plus en cette malheureuse fin de siècle, qui n'en finit plus avec ses surprises ravacholiennes.

Hier un grand incendie a eu lieu dans le Dealul-Spirii. Faute d'amusement, une émotion vaut toujours mieux que l'ennui. Le coup d'oeil était vraiment assez pittoresque. Beaucoup de monde à l'incendie. Notons en passant M-me Chose, une brune descendue d'un cadre de Murillo, en robe de chambre, superbe dans son négligé transparent; M-me Machin, un Rubens, non moins élégante, toute rouge d'émotion; la toute jeune M-me Bigoudiano, un rêve brillant de Watteau, ravissante avec sa chevelure blonde or qui frise naturellement sans aucun artifice, un bouton de rose sur le point de s'épanouir aux rayons de Phébus, harmonisant très heureusement avec le ton rougeâtre des flammes légèrement estompé par le voile de la fumée. J'en

---

1) In această povestire, Caragiale satirizează stilul ziarelor „mondene" ale oligarhiei, caracterul cosmopolit al culturii claselor stăpânitoare dela noi, care socoteau o ruşine să scrie în limba română.

Hotărît, doamna Primăvară nu e veselă anul acesta: vânt, ploaie, ploaie, vânt. Mondenii noştri îşi pierd timpul privind barometrul, care, nesimţitor ca şi această bătrână Natură, coboară, coboară, mereu, ca şi acţiunile Panama. Zeiţa Plăcerea şi zâna Petrecerea se încăpăţânează să ţină închise templele lor, în ciuda dorinţelor posionaţilor lor credincioşi: deaceea nu se mai găseşte tămâie pe altarul lor atât de încărcat cu flori odinioară. Foarte puţin se mai poate petrece în acest nenorocit sfârşit de secol care nu a terminat surprizele sale de anarhist. Ieri a avut loc un mare incendiu în Dealul Spirii. In lipsă de petreceri, o emoţie e mai bună decât plictiseala. Priveliştea era întradevăr destul de pitorească. Multă lume la incendiu. Să notăm în trecere pe doamna Cutare, brună coborîtă dintr'un tablou de Murillo, într'un capot superb în „neglije-ul" ei transpa-

www.dacoromanica.ro

passe et des meilleures, dont le nom m'échappe. Puis un essaim de jeunes filles, fraîches comme des violettes qu'on vient de cueillir au bord du ruisseau limpide, les unes plus charmantes que les autres, et que l'incendie avec ses flammes, qui rappelaient les contes fantastiques d'Hoffman, et les braves et infatigables pompiers avec leurs manoeuvres paraissaient beaucoup amuser.

Après l'incendie, chambrée des plus select chez le rôtisseur du coin.

(Un journal chic).

IV

Mai multe ziare ale opoziţiei vorbesc cu un sgomot asurzitor despre un incendiu ce ar fi avut loc în Dealul-Spirii peste drum de cazarma Cuza. Cu această ocazie încalecă iar pe faimosul dumnealor Dada,[1]) aruncând în spinarea reacţiunii (sic) răspunderea pentru sinistru. Intrucât trebue să pună publicul te-

---

1) Incălecând pe Dada, expre sie luată din limba franceză: enfourcher son Dada — a o lua razna, a da curs mâniei.

rent; doamna A. un personaj din Rubens, nu mai puţin elegantă, roşie toată de emoţie; foarte tânăra doamnă Bigudiano un vis strălucitor de-al lui Watteau, încântătoare cu părul ei blond auriu, cu bucle naturale, fără intervenţia coaforului, un boboc de trandafir pe cale să se desfacă la razele lui Apollo, în fericită armonie cu tonul roşiatic al flăcărilor, uşor acoperite de vălul de fum. Trec peste multe alte frumuseţi, al căror nume nu le ştiu. Apoi un vis de tinere fete, proaspete ca nişte violete culese pe malul unui pârâu limpede, unele mai fermecătoare decât altele şi pe care părea că le amuză mult incendiul cu flăcările lui care aminteau de povestirile fantastice ale lui Hoffman, şi bravii şi neobosiţii pompieri cu manevrele lor.

După incendiu, o selectă gustare la bodega din colţ.

(Un ziar distins)

www.dacoromanica.ro

mei pe spusele acestor foi, ce nu mai au câtuşi de puţin respect de adevăr, iată:

Din sorginte oficială aflăm că nu a fost niciun incendiu ieri în Delul-Spirii. Sinistru cel grozav este o pură invenţiune ieşită din fantazia nesecată şi din bogatul arsenal de calomnii al adversarilor noştri.

(Un ziar oficios).

www.dacoromanica.ro

OM CU NOROC!

Amicul meu, domnul Manolache Guvidi, este o persoană cunoscută în societatea noastră, e un om cu o avere însemnată, câştigată printr'o muncă onorabilă; e un om inteligent şi serios, un bun soţ şi un bun tată de familie. Cu atâtea calităţi trebuia să reuşească în lupta pentru viaţă: invidioşii, cu toate clevetirile lor, n'au putut nimic în contră-i.

Odată, în vremea primei sale căsnicii, el avea o mare întreprindere publică — aceea a fost începutul prosperităţii lui, deoarece din câştigul acelei afaceri a ieşit chiagul averii frumoase de care se bucură astăzi. Invidioşii intriganţi căutară să-l sape şi, după o campanie înverşunată prin grai şi prin presă, reuşiră să producă în cercurile înalte un curent defavorabil amicului Manolache.

Alergături, protestări, plângeri fură zadarnice din parte-i. Atunci, ca să nu se dea bătut şi totuşi să nu mai meargă fără folos la locurile oficiale, unde fusese bruscat şi ameninţat cu reziliarea contractului şi cu un proces ruinător, el trimise pe nevastă-sa să parlamenteze cu un personaj de mare influenţă, care oarecând îl ajutase la nevoie arătându-i multă bunăvoinţă.

Domnul Guvidi se cunoştea pe sine; el ştia că, cu caracterul său „neîncovoiat şi mândru", n'ar fi putut conduce aşa de bine ca soţia sa această daraveră delicată. Doamna Guvidi, deşi foarte tânără, sub înfăţişarea şi manierele ei copilăroase, ascundea mai mult tact diplomatic. In adevăr, bărbatul socotise cuminte: ceeace omul „tare şi aspru", cum se ştia el, ar fi putut compromite, femeia a scos-o cu blândeţe la un fericit capăt.

Gurile răuvoitoare au trebuit în sfârşit să tacă ostenite; iar amicul nostru, luat îndeaproape de tot sub puternica protecţie a înaltului personaj de care am vorbit, şi-a putut urma înainte

www.dacoromanica.ro

treburile şi realiza câştigul însemnat pe care-l merita munca lui inteligentă şi neobosită.

Şi nu numai atâta: dela această împrejurare s'a stabilit între familia Guvidi şi protectorul său o prietenie din cele mai călduroase, care a plutit într'un senin neîntrerupt atâţia ani — până când moartea crudă a răpit în floarea vârstei pe doamna Guvidi.

Sărmana femeie! aşa de tânără, aşa de frumoasă şi atât de iubita! Cine-şi putea închipui! Şi ce gol a lăsat ea în urmă!

„IREPARABILĂ PIERDERE PENTRU CEI CE RĂMÂN NECONSOLAŢI!"

Acestea sunt cuvintele negre şi pline de durere ce le-am citit cu toţii pe panglica lată a celei mai frumoase cunune de violete de Parma, când am urmat tristul convoi. Iar pe cununa depusă de jalnicul soţ era o vorbă şi mai scurtă, şi mai sfâşietoare:

„MEMORIE ETERNĂ: GUVIDI DEZOLAT"

Mult a trecut de atunci, şi timpul, ca mai totdeauna, a alinat „eterna" durere, umplând încet-încet cu uitare golul ce-l lăsase în urmă-i încântătoarea pierdută.

Când golul a fost cu desăvârşire umplut, amicul nostru Manolache s'a însurat a doua oară.

Om cu noroc!

Aceasta, soţia a doua, este tot aşa de tânără şi de frumoasă cum era odinioară răposata; iar despre tactul diplomatic, atât de necesar când are cineva daraveri mari şi multiple, putem spune că o întrece.

Şi deaceea afacerile casei Guvidi & Co. sporesc mereu şi merg din ce în ce mai bine: succesul este robul amicului nostru; norocul umblă după omul acesta ca un câine ascultător şi credincios.

Mă gândeam tocmai ce roman bogat şi senin s'ar putea face din studiul vieţei acestui tip de om fericit, pe care-l cunoaştem toţi aşa de bine în societatea noastră, când iată că primesc prin poştă următoarele:

www.dacoromanica.ro

„Domnul și Doamna M. Guvidi au onoarea a vă ruga să petreceți ziua de duminecă la moșia lor Moara-de-Piatră.

„Adunare restrânsă de intimi.

„Ținută absolut fără pretenție: où il y a de la gêne, il n'y a pas de plaisir.[1]*).*

„Nota. La gară v'așteaptă trăsura".

Stilul e femeia. Grațioasa doamnă Guvidi! Îi cunosc scriptura și dictonul favorit, pe care-l spune așa de des și cu atât de fermecătoare clipire de ochi!

Moara-de-Piatră, ca moșie, e o moșie mică, da, dar ce rai mic!

E așezată la distanță de douăzeci de minute dela gara * * *. Un parc măreț și un *cottage*[2]) englezesc cum se găsesc rar la noi.

Cu cât socotiți că a cumpărat moșia asta! — N'o să credeți, căci în adevăr eu însumi n'aș crede, dacă n'aș ști pozitiv. Cu cât?... Cu o pereche de cai roibi... atât! Frumoși cai, ce e drept: dar, oricum, să capeți o moșie, care face două sute cincizeci de mii de lei ca o para pe o pereche de cai, care mult-mult să facă cinci mii, cinci mii cinci sute! Aci însă a lucrat alt factor mult mai puternic decât interesul — patima.

Fostul proprietar al Morii-de-Piatră era mult cunoscutul N... distinsul *sportman*[3]), un flăcău destul de copt, putred de bogat, și care, cum îl știm toți, are o pasiune neînfrânată pentru cai. A văzut odată la șosea pe doamna Guvidi cu roibii — îi mâna singură — în cine știe ce dispoziție de spirit se afla omul — se zice că jucase toată noaptea trecută la „Jockey" și pierduse mult — și de atunci n'a mai avut pace nici somn.

Astea le povestește însuși amicul nostru comun, Guvidi.

Caii aceia au devenit pentru N.. o marotă, o idee fixă, o boală, cum vreți s'o numiți. Ce n'a făcut ca să-i capete? I-a urmărit pretutindeni; a legat cea mai strânsă prietenie cu Guvidi, a stăruit, s'a rugat, s'a umilit... în zadar toate. Deși bărbatul stăruise să-i facă hatârul noului prieten, nevasta nu voia cu niciun preț.

---

1) Unde e stingherealã, nu-i plăcere.
2) Vilă.
3) Sportiv.

www.dacoromanica.ro

— Nu fac târgul pe bani! a zis ea odată cu hotărîre.

— Atunci, pe ce? a întrebat N... cu tonul omului gata la toate.

— Pe... N'o să vrei.

— Orice!

— Pe Moara-de-Piatră! a răspuns scurt temeia, care era acuma parcă mai frumoasă ca totdeauna.

— Ei! prea exagerat! a întrerupt Manolache, amestecându-se şi el în vorbă din fundul salonului, unde-şi citea gazeta

— Ce te-amesteci dumneata în tocmeala noastră?... nu te priveşte! i-a obiectat doamna încruntându-se ca un copil răsfăţat.

Domnul Guvidi dete din umeri şi-şi urmă înainte cetirea.

— Îţi place mult?... mult? a întrebat N...

— Mai mult, desigur, decât îţi plac dumitale... caii mei, a zis ea zâmbind cu un fel de răutate sceptică.

— Asta este peste putinţă! a răspuns N... încet şi înnecat, şi ochii lui, care vazuseră multe, aţintiţi în ochii femeii tinere, sclipiră într'un chip foarte ciudat.

— Nu crez până nu mi-ei dovedit-o! zise ea şi mai încet, accentuându-şi bine zâmbetul răutăcios.

Târgul s'a făcut... Nici nu se putea altfel — altfel nu căpăta N... ceeace dorea cu o atât de adâncă pornire... Roibii au fost ai lui.

Şi astfel, de vreo şase ani acum, Moara-de-Piatră este proprietatea Guvizilor.

Am ascultat de gentila invitaţie şi nu mi-a părut rău. E în adevăr un loc încântător, şi am petrecut în sânul acestei familii model cum nu se poate mai bine.

Dar nu era o petrecere ordinară: se rupea turta Nicuţii — copila unică împlinea cinci ani.

Câte şi ce daruri — o avere!... între altele o fotografie recentă — încadrată în patru vergele de aur masiv, prinse la încheieturi cu ţinte de diamant ca boabele de năut — naşul ţinând în braţe cu dragoste pe mica fină, care-i râde cu nevinovăţie.

Naşul a făcut o frumoasă surpriză oaspeţilor: a adus din Bucureşti muzica roşiorilor.

Ospăţul a fost strălucit şi balul pe iarbă verde foarte animat şi vesel.

www.dacoromanica.ro

A doua zi, luni, având fiecare dintre invitaţi afaceri de dimineaţă, am trebuit toţi să luăm trenul care trecea la unu noaptea. O noapte de Septemvrie limpede ca sticla curată... vreme dulce şi lună plină... zece trăsuri mergând la pas şi banda noşiorilor cântând un marş triumfal în frunte — de neuitat.

Familia Guvidi cu naşul ne-a condus până la gară.

Ne-am suit în vagon cu toţii, după ce am mulţumit gazdelor şi îndeosebi doamnei, care făcuse onorurile cu graţia ei obişnuită, etc.

N... care n'avea ca noi treabă, a rămas pentru o noapte la Moara-de-Piatră. Guvidi, aşteptat a doua zi negreşit în oraşul P.... unde-l chemau nişte afaceri urgente, a rămas în gară să apuce trenul ce venea din Bucureşti şi cu care noi ne încrucişam la întâia staţie.

Se'nţelege că în tren am vorbit toată vremea numai despre petrecerea minunată de cu ziuă, şi am fost unanimi în a ferici, cu mai multă sau mai puţină invidie, pe amicul Manolache de cât noroc a avut şi are.

Doamna Z... una dintre invitate, o văduvă respectabilă, care ştie toate câte se petrec în societatea noastră şi chiar mai multe, ne-a afirmat pe drum — „contând, se'nţelege, pe discreţia noastră"!, — că N..., cum e cam bolnăvicios, şi-a făcut testamentul şi lasă aproape toată averea sa copilei lui Manolache, pe care o iubeşte la nebunie.

Şi toţi, firește, am trebuit să zicem iarăşi :

„Mare noroc pe Guvidi !"

www.dacoromanica.ro

R R O M Â N U L

Moftangiul este eminamente român; cu toate astea, înainte de a fi român, el este moftangiu.

Născut dintr'o familie săracă dar onestă el este fiul operelor sale, şi, deşi democrat prin naştere, el face parte din aristocraţia inteligenţii, a meritului, ştiinţei, artei, culturii, ş.c.l.

Dar... născut dintr'o veche familie de adevăraţi boieri, care au ştiut totdeauna să pună interesul patriei mai presus de interesele de clasă, renunţând la privilegii, el, aristocratul get-beget, este adevărat democrat...

Moftangiul este patriot hotărît, naţionalist exclusiv, român până în măduva oaselor! toată lumea trebue s'o ştie!

Guvernamental, sau, când din nenorocire nu se poate asta, opozant, moftangiul felicită România în cazul întâi, o deplânge în cazul al doilea, în ambele cazuri o iubeşte până la nebunie. Deaceea el urăşte cu furie tot ce nu e român, tot ce nu e naţional.

El stimează agricultura, dar visează o industrie mare naţională, care să ne scape de tributul ce-l dăm străinilor: ceeace-l înspăimântă este o cucerire a Rrromâniei pe terenul economic de către infamii de străini, ajutaţi de copiii vitregi ai ţărişoarei lui!

E om de partid, câtă vreme nu-i vorba decât de vederi asupra politicii interioare. Indată, însă, ce e vorba de a ne prezenta faţă cu străinii, el crede că toţi românii trebue să uite micile pasiuni şi, dându-şi mâna frăţeşte, să păşească strâns uniţi faţă cu primejdia economică, politică, socială şi culturală a naţiunii! Inimicul comun este străinul! jos străinismul!! sus rrromânismul!!!

Oricine gândeşte altfel... e un trădător!

Moftangiul se găseşte în toate clasele sociale; speţa lui furnică pe toate căile de comunicaţie (afară de rare excepţii, cu bilet

www.dacoromanica.ro

gratuit) și e încuibată în cele mai mândre palaturi până în cea mai modestă odaie de *hôtel garni*.

Moftangiul poate avea sau nu profesiune, poate fi sărac sau bogat, prost ori deștept, nerod ori de spirit, tânăr, bătrân, de un sex sau de altul sau de amândouă, el a fost, este și va fi Rrromân adevărat... Să te păzească dumnezeu să ataci Rrromânia lui oricât de pe departe, căci moftangiul român e aci gata să te sdrobească.

Moftangiul român este:

Din clasele primare până la bacalaureat — anarhist;

Dela bacalaureat până la primul examen de universitate — socialist;

Dela primul examen până la licență — progresist;

Dela licență până la slujbă — liberal;

Dela slujbă până la pensie — conservator.

Dela pensie încolo; împărtășește principiile tinerimii universitare... Fii sigur că ai să-l găsești oriunde e vreo manifestație mai mult sau mai puțin politică ori nepoliticoasă a studenților mai mult sau mai puțin rrromâni!

www.dacoromanica.ro

ROMÂNCA

Fiică de arendaș, de negustoraș, de funcționăraș, de avocățel, de ofițeraș, de popă — să fi fost *papa* bulgăroi, sârbotei sau grecotei — moftangioaica este româncă și prin urmare nobilă, *et par conséquent* [1]) nu poate suferi mojicimea.

Ea este patronesă în comitetul unei sau mai multor societăți române de binefacere sau de cultură națională.

Moftangioaica română vorbește românește numai *avec les domestiques* [2]), încolo franțuzește — acu ia lecții de limba engleză.

In fiece zi, moftangioaica răstoarnă prăvălii întregi, dela raftul de sus până la cel de jos, căutând eșantioane și negăsind *malheureusement* [3]) niciodată ce-i trebue. Bogată ca și săracă, adeseori i se'ntâmplă din distracție, când se uită negustorul în altă parte, să-i scape ceva în manșon sau sub rotondă.

Moftangioaica își oprește totdeauna cupeul d'a-curmezișul stradei.

Pentru dânsa sunt numai două orașe în care poate trăi cineva: Paris et *Bukarest!*

Dânsa are unul sau mai mulți adoratori, nu de plăcere sau de pasiune, ci de datorie: o femeie de așa înaltă extracțiune trebue să aibă un *suivez-moi* [4]).

Bogată, n'are plăcere mai mare pe lume decât să-și arate unei amice sărace toaletele și să-i spuie prețul lor fabulos, și apoi proiectele, planul și devizul toaletelor viitoare.

Moftangioaica săracă este foarte discretă; deaceea, nu desprețuește fondurile secrete, ba chiar din contra. Pentru cine conspiră e prudent să evite pe moftangioaica română

---

1) Prin urmare.
2) Cu slugile.
3) Din nenorocire.
4) Urmează-mă; aici: adorator.

www.dacoromanica.ro

Crudă, adică necoaptă, primește cadouri dela răscopți bogați; răscoaptă, face cadouri la săraci necopți, adică la cruzi:

— Ah! crudule!

Când e vorba de lista „victimelor" ei, moftangioaica română uită șirul, numele și datele; are însă, în privința aceasta, despre amicele ei, o memorie prodigioasă [1]).

Când vrei să flirtezi cu moftangioaica, se rățoește și fleorțăește. Îi vorbești serios, râde; glumești, e foarte serioasa; o saluți, d'abia moțăe, o iubești, te spune târgului.

Moftangioaica e amatoare de înmormântări de lux. Trecând prin fața cluburilor, jalnica scoate capul afară din cupeu. După cimitir, *un tour au bois,* [2]) cu ochii plânși și cu chipul încadrat în dantelă neagră, este obligatoriu.

Moftangioaica e o româncă bravă: ea știe suferi, cu hotărîrea și eroismul caracteristice românului, tortura concertelor clasice, *fort en vogue* [3]) astăzi... Astfel dacă-ți place muzica, ferește-te să mergi la acele concerte: de câte ori orchestra o avea un pianissimo, [4]) moftangioaica *commencera à causer fortissimo...* [5])

Moftangioaica suferă în genere de stomah; oricând are să iasă în lume seara, nu mănâncă toată ziua în vederea corsetului. Astfel, e prudent să nu o prea iei la vals: sufiarea ei te face să-ți aduci aminte cu mult regret de mirosul violetelor de Parma.

Poftită ori nepoftită, ea trebue să se afle la toate balurile de rigoare, ale curții, ale societăților, ale lumii mari, la reprezentațiile prime, extraordinare sau de gală.

Ea e abonată la *l'Indépendance roumâine* și trebue să figureze neapărat în „Carnetul" lui Claymoor.

Fiecare moftangioaică spune bucuros din fir în păr toată conversația care a avut-o cu prințesa moștenitoare „aproape o jumătate de ceas" la balul din urmă dela Cotroceni. Câte moftangioaice au fost la bal — că nu lipsește una! — vezi dumneata câte jumătăți de ceasuri a ținut acel bal minunat.

O moftangioaică gătită și împopoțonată de șapte ori mai scump decât s'ar putea explica prin mijloacele consoartelui d-sale, dacă o întrebi ce părere are despre prințesa:

---

1) Uimitoare, minunată.
2) O plimbare la pădure, respectiv la „șosea".
3) Foarte la modă.
4) Parte ce se cântă foarte încet.
5) Va începe să vorbească tare.

www.dacoromanica.ro

MOFTUL ROMAN

REVISTA SPIRITISTA NAȚIONALA

Organ bi-ebdomadar pentru respîndirea științelor ocultе în

DACIA-TRAIANA

Director I. L. CARAGIALE, Prim-Redactor A. BACALBAȘA, Agenția Telepatică FACHINO

Nr. 5.

15 Fevruarie 1893.

MOFTANGIOAICA

Fiică de arendaș, de negustoraș, de funcționăraș, de avocățel, de ofițeraș, de popă—să fi fost *papa* bulgăroiu, sîrboiu sau grecotoiu – Moftangioaica este românca și prin urmare nobilă, et *par conséquent* nu poate suferi mojicimea.

Ea este patronesă în comitetul unei sau mai multor societăți române de binefacere sau de cultură națională.

Moftangioaica română vorbește românește numai *avec les domestiques*, incolo franțuzește – acu ia lecții de limba engleză.

In fiece zi, moftangioaica răstoarnă prăvălii întregi, de la rattul de sus pînă la cel de jos, căutând *cyantiloane* și negăsind *malheureusement* niciodată ce'l trebue. Bogată ca și săracă, adeseori i se 'ntîmplă din distracție, cînd se uită negustorul în altă parte, să'i scape ceva în manșon sau sub rotondă.

Avea cont la „Briolina", acum are la *M'am Randon* și la *Eugénie Sobre*.

Moftangioaica își oprește totdeuna cupeul d'a curmezișul stradei.

Pentru dînsa sunt numai două orașe în care poate trăi cineva: *Paris et Bukarest!*

Dînsa are unul sau mai mulți adoratori, nu de plăcere sau pasiune, ci de datorie, o femee de așa înalță extracțiune trebue să aibă un *suivez-moi*.

Bogată, n'are plăcere mai mare pe lume decît să'și arate unei amice să rare toaletele și să'i spue prețul lor fabulos, și apoi proiectele, planul și devizul toaletelor viitoare.

Moftangioaica săracă este foarte discretă: de aceea nu desprețuește tonduride secrete, ba chiar din contra. Pentrû cine conspiră e prudent să evite pe moftangioaica română.

Tinără, primește cadouri dela bătrîni bogați; bătrînă, face cadouri la băeți săraci.

Cînd e vorba de lista „victimelor" el, moftangioaica română uită șirul numele și datele, are însă în privința aceasta despre amicele ei o memorie prodigioasă.

Cînd vrei să flirtezi cu moftangioaica, se lleorțăește. Îi vorbești serios, ride; glumești, e foarte serioasă; o saluți, d'abia mișcă; o iubești, te spune țîrgului.

Cînd Moftangioaica te invită la *dîner*, pregătește-te de bani: o să iscălești o listă de abonament la „Moftul Român" sau la altă revistă savantă, apoi o listă de loterie în favorul unei familii scăpătate, pe urmă bilete de bal, de loterie, de concert, de teatru, șcl... S'apoi... *mon Dieu!* socotelele și listele se pot așa de lesne pierde sau rătăci!

Moftangioaica e amatoare de înmormîntări de lux. Trecînd prin fața cluburilor, jalnica scoate capul afară din cupeu. După cunitir, *un tour au bois*, cu ochii plînși și cu chipul încadrat în dantelă neagră, este obligatorîu.

Moftangioaica e o românca bravă: ea știe suferi cu hotărîrea și eroismul caracteristice Românului tortura concertelor clasice.

Moftangioaica sufere în genere de stomach: orî cînd are să iasă în lume seara, nu mănîncă de toată ziua în vederea corsetului. Astfel e prudent să nu o prea iei la vals: sufiarea ei te face să'ți aduci aminte cu mult regret de mirosul violetelor de Parma.

Poftită orî nepoftită, ea trebue să se afle la toate balurile de rigoare, ale Curții, ale Societăților, ale lumii mari, la reprezentațiile prime, extraordinare sau de gală.

Ea e abonată la *l'Indépendance roumaine* și trebue să figureze neapărat în „Carnetul" lui Claymoor.

Fiecare moftangioaică spune bucuros din fir în pîr toată conversația care a avut-o cu Prințesa moștenitoare „aproape o jumătate de ceas" la balul din urmă. Cîte moftangioaice nu fost la bal — că nu lipsește una — vezi dumneata cîte jumătăți de ceasuri a ținut a el bal minunat.

La balul Curții mai ales cum s'a abținut toată ziua de mîncare abuzează de șampanie de iere, de înghețată și de bomboane — nu de plăcere orî de lăcomie, de datorie: odată supează cu un „amic", pe urmă cu un curtezan, mai despre ziuă, se 'nțelege, vine și rîndul lui dumnealui „Alde cocoșelule, la bufet!" Așa, după înghețată mănîncă iar icre, și după Pomery ciucalată. Adouăzi, doctorul Stoicescu se vede silit a'i prescrie o cutie și jumătate de capsule de ricin.

După fiecare bal *du monde*, a douăzi, cași doftorilor alergă pînă le lese limba de un cot.

Culmea supărării — să o scape din vedere Claymoor.

Culmea ambiției - un minister pentru bărbat și un secretariat pentru amic.

Ea pînă mai anțărt adora pe Regina; pe urmă a plâns-o *(la pauvre!)*, azî o condamnă.

Tinără, orî avînd copile tinere, regretă mult că Regele nu este sensibil față cu sexul frumos... Săracu Cuzaî

P.S. Cînd vezi două moftangioaice amestecîndu-și alifia de pe buze și îmbrățișîndu-se cu multă căldură, să știi că nu se pot suferi.

Va urma: *Moftangioaica și Moftangioaica în literatură, Arte și științe.*

Pagină din „Moftul Român" în care a apărut pentru prima oară schița „Rromânca", sub titlul de „Moftangioaica"

www.dacoromanica.ro

— Fie, *moncher* [1]) : nu zic; e tânără; frumușică, *si vous voulez* [2]); da... prea e luxoasă!

Când vorbește de regina, zice: *la pauvre* [3]).

La balul curții mai ales, cum s'a abținut toată ziua de mâncare, abuzează de șampanie, de icre, de înghețată, de bomboane — nu de plăcere ori de lăcomie, nu!... de datorie... Odată supează cu un „amic", pe urmă cu un curtezan, mai despre ziua se'nțelege, vine și rândul lui dumnealui: „Aide, cocoșelule, la bufet!" Așa, după înghețată, manânca iar icre moi, și după *Pomery extra-sec frappé*, iar ciucalată fierbinte. A doua zi, doctorul *high-life* se vede silit să-i prescrie o cutie și jumătate de capsule de ricin.

După fiecare bal *du monde* [4]), a doua zi caii doftorilor *mondains* [5]) aleargă până le iese limba de un cot.

Culmea supărării — să o scape din vedere Claymoor.

Culmea ambiției — un minister pentru bărbat și un secretariat pentru amic.

— A! să nu uit...

Când vezi două moftangioaice amestecându-și alifia de pe buze și țocăindu-se cu multă căldură, să știi că nu se pot suferi.

— *Ah! ma chère, je ne puis la sentir!* [6]).

---

1) Dragul meu
2) Dacă vrei.
3) Sarmana.
4) Din lumea mare.
5) Monden.
6) Ah! dragă! nu pot s'o sufăr

www.dacoromanica.ro

S A V A N T U L

Important bărbat — bărbat serios.

Membru în toate societăţile culturale naţionale şi internaţionale, preferă dintre acestea pe cele de gintă latină. Dacă nu e încă în Academie, are să fie.

E un exemplar de lux în galeria moftangiilor români şi costă scump.

Teorii nouă din cărţi vechi — invenţiuni pe care străinii, vrăjmaşii României, apucă de le fac mai înainte — studii speciale — misiuni la staţiuni balneare — comisiuni şi delegaţiuni — conferenţe savante, un fel de *pot-pourri* [1]) de fapte-diverse ştiinţifice — apoi direcţiuni de instituţiuni şi publicaţiuni — toate astea trebue să coste scump.

Tipul nostru iubeşte, mai presus de orice, Ştiinţa şi Rromânia, cărora le sacrifică activitatea, liniştea, sănătatea, familia sa, tot. El susţine că ştiinţa, deşi esenţial umană, trebue, mai ales la o naţiune mică şi tânără ca a noastră, să fie naţională. El constată în fiece moment cu mândrie progresul prodigios al ştiinţelor române.

El dirijează un institut naţional savant, sau dacă încă nu până acuma, va inventa unul sau două pentru a le dirija — institute absolut indispensabile Rromâniei, care este şi trebue să fie centrul şi farul cultural în peninsula Balcanică... Ar fi o ruşine să lăsăm pe Bulgaria să ne ia înainte!

De exemplu. Este absolut indispensabil să întemeiem un institut pentru domesticirea, prăsirea şi educaţia licuricilor — *lampyris resplendens* — având misiunea de a studia un nou sistem de luminare a oraşelor regatului cu aceste interesante gângănii fosforescente. Inchipuiască-şi acu orice rromân cu dor de ţară câtă economie şi ce lumină! strălucitoare, gratuită şi — igienică!

1) Aici — amestecătură.

www.dacoromanica.ro

Dar pentru asta, savantul nostru, bărbatul ingenios, patriotul neobosit, care a descoperit această luminoasă idee, trebue să călătorească în cele două emisfere, spre a studia, *primo:* deosebitele sisteme de luminare a capitalelor mari, *secundo:* diferitele spețe de *lampyris resplendens*... După spusa entomologiștilor [1]), există până acuma vreo patruzeci, afară, se'nțelege, de acele pe care le va mai descoperi savantul nostru.

Moftangiul științific este sacrosanct.

Niciun guvern nu cutează, nu gândește măcar să se atingă de el și de institutul lui; sunt lucruri inviolabile: ar fi un guvern care ar vrea să stingă lumina, să arunce Rromânia în obscuritate! Din contra, la fiece buget nou, trebue să se crească cifra respectivă — progresul științei reclamă și alt progres: progresul paragrafului respectiv.

Și toate astea, fiindcă știința e mai presus de luptele politice; guvernele sunt trecătoare, știința e eternă: într'o țară eminamente constituțională, apa trece, moftangii rămân.

Când moftangiul e un imbecil, îi pasă de critică mai puțin decât îi pasă unui suveran african de opiniile presei europene; când are oarecare talent și spirit, critica-l iritează și neodihnește ca pe o cochetă bătrână care se teme să nu se afle în sfârșit că are dinți falși și păr prepus. De aci se vede cum între moftangii, cei de spirit și cu oarecare talent sunt mai slabi de înger decât imbecilii.

Culmea moftangiului savant: a-și comanda statua încă din viață și a prezida la inaugurarea ei și la apoteozarea [2]) sa — a acestui mare luptător național în ogorul științei rromâne!

---

1) Cei care se ocupă cu studiul insectelor.
2) Slăvirea, cinstirea

www.dacoromanica.ro

— Și zici că te-am încărcat cu zece zile de prașilă, măi Ioane, așa ?

— Păi?... eu știu că le-am făcut.

— In doi ani de când sunt aici, numai tu nu te-ai dat pe brazdă, așa?

— Păi, cocoane, am casă grea...

— Apoi eu n'am casă grea, mă Ioane? Vezi bine, patru copii aci, două fete la oraș în pension...

— Auleo, ai și la oraș!!

— Doi băieți la Paris...

— Săracii de noi!!

— Vezi că și eu am greutăți, mă Ioane.

— Da, cocoane, însă eu zic că fiecare să-și crească copiii.

— Apoi eu ți-i dau ție să-i crești, mă Ioane?

— Nu cocoane, dar cu prașila, drept și drept.

— Stăi să-ți dau eu drept, mă Ioane.

Se apropie de țăran și începe să-i care la pumni în cap.

Țăranul iese năucit și se duce la primărie să se jeluiască.

După un ceas se ivește primarul cu căciula'n mână la poarta boierului.

— Dar ce-a făcut blestematul ăla de Ion, cocoane?

— Nu-i treaba ta, primarule; ia vezi să am mâne oameni la muncă, și nu uita de datoria aia, știi, c'apoi...

— Bine, cocoane, sărut mâna.

A doua zi Ion se duce cu o petiție la subprefect; acesta pune rezoluție, recomandând petiția primarului.

Primarul, văzând pecetea *tactului,* zice țăranului:

— Ce mi-o dai mie? Arat-o boierului.

www.dacoromanica.ro

— Ce, să mă bată iar? arată-i-o dumneata.

— Ba eu nu mă duc la el, că m'apucă de datorie.

Țăranul se duce la târg cu chirie și dă o hârtie prefectului, jeluindu-se de încărcarea la datorie din partea arendașului și de bătaie.

Prefectul nu-și mai vede capul de treburi, căci e aproape să se declare o dizidență în partidul local guvernamental, și dacă guvernul pierde câțiva partizani, pierde și el funcția și... are familie grea.

Deci, recomandă subprefectului plângerea țăranului. Și subprefectul, având de regulat oarecari interese private cu arendașul, trimite pe țăran acasă, spunându-i că-l ajunge pe drum.

Și-l ajunge în adevăr și-l și lasă

Sosind în comună, trage, fireşte, la arendaș.

Mănâncă, bea bine, doarme un ceas două, vine la primărie la braț cu arendașul și chiamă pe țăranul cu hârtia la cercetare.

Indată ce țăranul se iveşte, arendașul, roșu de furie, începe să-i strige:

— Opincarule, mămăligarule, țopârlanule, să mă dai tu pe mine în vileag?!...

Se apropie încet de el și începe să-i care la pumni în cap.

Subprefectul zice cu blândețe:

— Cocoane Arghir, cocoane Arghir...

Insă arendașul e prea mânios ca să-l audă. Dă înainte și tocmai după ce oboseşte iese pe uşă răcnind:

— Să te saturi de cercetare!

Când țăranul își mai vine puțin în fire, subprefectul îl întreabă:

— Ei, ia spune, cum a fost...

— Păi dumneata nu văzuși?

— Lasă asta, ailaltă

— Ailaltă întocmai ca și asta, încă una și zac toată vara și la iarnă mor de foame. Mai bine îi fac acele zece zile și dumnezeu o ști...

— Ei, uite, așa mai vii d'acasă; măi omule, când țăranii și arendașul trăiesc bine, le merge cu spor la toți; înțelegerea, dragostea între săteni și arendași este mana lui dumnezeu pentru unii și pentru alții... că, nu'nțelegi tu?... omul cu bine și cu pace,

www.dacoromanica.ro

mă'nțelegi, devine ca poate pentru ca să, mă'nțelegi, să... cum să zic?... sa... în sfârșit, să fie toate cu bine și cu pace.

Și tot așa, un ceas întreg, subprefectul îi dă sfaturi, neuitând a vorbi de grija guvernului pentru țărani, de legile ce le face guvernul pentru apărarea țăranilor, ș.c.l. ș.c.l.

Apoi face un raport prefectului, răspunzând la rezoluție, că părțile s'au împacat

www.dacoromanica.ro

J U S T I Ț I E

Judele de ocol. — Care va să zica, d-ta Leanca văduva, comersantă de băuturi spirtoase...

Leanca. — La Hanu-Dracului...

Jud. — Ştiu... Lasă-mă să 'ntreb.

Leanca. — Plătim licenţa [1]) dom' judecator...

Prevenitul. — Oleo!

Jud. — Tăcere!

Leanca. — ...E pacat pentru mine, dom' judecator...

Jud. — Lasa-mă sa te' ntreb...

Leanca. — Te las...

Jud. — Care va să zica, d-ta Leanca vaduva, comersantă de băuturi spirtoase, ce reclami dela prevenitul Iancu Zugravu?

Leanca — (cu emoţiune treptata) — Eu, sa trăiţi săru' mâna, dom' judecător, eu sunt o femeie sărmană, dumnezeu mă ştie cum mă chinuesc pentru o pâine... De aia şi pusesem de gând de la sfântu Gheorghe sa las prăvălia, care nu mai poate omul de atâtea angarale [2]) pentru ca să mai mănânce o bucăţică de pâine, şi nu ne mai dă mâna să platim licenţa.

Prevenitul. — Licenţa o plăteşte dom' Mitică.

Leanca. — Dom' Mitică?... să fie al dracului care minte?

Jud. — Tăcere! Nimeni n'are voie să vorbească până nu-l întreb eu.

Leanca .— Dacă zice dumnealui că dom'Mitică!...

Eu, dom' judecator, săru' mâna, poci să jur că sunt curată la sufletul meu!

---

1) Autorizaţia de a face comerţ cu băuturi alcoolice.

2) Greutăţi

www.dacoromanica.ro

Jud. — Nu e vorba de asta!... Spune cum s'au petrecut lucrurile și ce reclami dela prevenit?

Leanca. — Eu, dom' judecător, reclam, pardon, onoarea mea care m'a 'njurat, și clondirul cu trei chile mastică prima, care venisem tomn' atunci cu birja dela dom' Marinescu Bragadiru din Piață, încă chiar dom' Tomiță zicea să-l iau în birje...

Jud. — Pe cine să iei în birje?

Leanca. — Clondiru... că zicea.

Jud. — Cine zicea?

Leanca. — Dom Toma... se sparge...

Jud. — Cine se sparge?

Leanca. — Clondirul, dom' judecător!

Jud. — (împacientat) — Femeie, ce tot bârâi!... Răspunde odată lămurit la ce te 'ntreb eu! Ce pretinzi d-ta acum dela prevenit?

Leanca — (cu volubilitate) — Onoarea mea, dom'judecător, care m'a 'njurat dumnealui, pardon facu'ți și dregu'ți și mi-a spart clondirul, că nu vrea să-mi plătească... (cu obidă) că eu sunt o femeie sărmană, și e păcat! Vine dumnealui gol pușcă și bea până se face tun, și pe urmă, dacă am vrut să chem vardistul, dumnealui zice că mă sulimenește cu chinoroz și vrea s'o tulească, ș'a căzut peste tarabă și s'a făcut praf.

Jud. — Ce s'a făcut praf?

Leanca. — Clondirul cu mastică; și pe urmă vrea să fugă.

Jud. — Cine?

Leanca. — Dumnealui.

Jud. — Ei, ce pretinzi?

Leanca. — Onoarea mea și trei chile de mastica prima...

Jud. — Bine; șezi și taci.

Leanca. — Care vine dumnealui...

Jud. — Taci!

Leanca. — Tac, da'...

Jud. — Taci odată!

Leanca. — Am tăcut.

Jud. — Iancu Zugravu! Ce ai d-ta să răspunzi la pretențiile reclamantei?

Prevenitul. — (e afumat și pronunță foarte îngalat) — Eu, domnule judecător, dumneaei zice, pardon, iar ai venit, mă porcule? că dumneaei n'are niciodată o politică vizavi de mușterei. Eu zic... dacă dom' Mitică...

www.dacoromanica.ro

Jud. — Cine-i dom' Mitică?

Leanca. — Dom' judecător! uite, săru' mâna, ş'acuma e beat...

Jud. — Taci! nu te-ntreb pe d-ta (către prevenit). Cine'i domn' Mitică?

Prev. — Dom' Mitică?... nu-l cunoşti pe dom' Mitică? (râzând ironic) al dracului dom' Mitică!

Jud. — Vorbeşte serios! Cine-i domn' Mitică?

Prev. — Care va să zică dom' Mitică dela pricepţie, (cu un zâmbet de fină intenţie). Pricepi dumneatale acuşica cum vine vorba noastră (face cu ochiul).

Jud. — Ce are a face domn' Mitică?

Prev. — Dacă i-a plătit licenţa...

Leanca. — Să fie-al drac...

Jud. — Taci! (prevenitului). Nu e vorba de licenţă; vorba de clondirul cu mastică.

Prev. — A căzut de pe tejghea dom' judecător; era pe margine.

Jud. — Cine l-a 'mpins?

Prev. — Piaza rea, fiindcă zicea că chiamă vardistul... Eu nu vreau, că sunt comersant...

Leanca. — (dându-i cu tifla). — Comersant de piei de cloşcă.

Jud. — Te invit să fii cuviincioasă aici! aici nu-i permis să dai cu tifla!

Prev. — (vesel). — Bravos, dom' judecător! Ai văzut şi dumneatale acuşica ce pramatie e dumneaei?

Jud. — Nu'ţi permit să fii necuviincios aici!... (aspru) m'ai înţeles?

Leanca — (veselă). — Hahaha! bravos, dom' judecător!... să spue ce comerţ învârteşte...

Jud. — (mai aspru). — Taci, că te dau afară!

Prev. — Hahahaha! brav...

Jud. — (foarte aspru). — Răspunde! Ce comerţ faci d-ta?

Prev. — Am fost zugrav de case român, dom' judecător... Dac'am văzut că mă omoară concurenţa străinilor, am deschis tombo'ă cu obiecte la Moşi.

Jud. — Da de chinoroz cum a venit vorba?

Prev. — Am vrut numai s'o speriu c'o stric (face cu ochiul) pardon, la ficsonomia obrazului...

www.dacoromanica.ro

Leanca. — Să ma sperii? N'ai venit odată cu căciula umplută cu chinoroz?...

Prev. — Las'o p'aia! Aia-i altă căciula! (judelui) aia a fost la politică... nu înțelege dumneaei... femee...

Jud. — Bine, toate bune, dar dece vii beat la judecătorie?

Prev. — (obidit) — Dacă n'am aminteri coraj, dom' judecator!...

Jud. — Destul!

(Condamnă pe prevenitul Iancu Zugravu la șapte lei despăgubire civilă și doi lei cheltueli de judecată).

Leanca. — Da, dom' judecător, onoarea mea, saru'mâna, nereperată, cum ramâne?

Prev. (maliții os) [1]) — Las'că ți-o repereză dom' Mitică!

1) Rautacios.

www.dacoromanica.ro

O ŞEDINŢĂ LA JUNIMEA IN AJUNUL ANULUI NOU

Berbantul Ghermani, cel dintâi sosit se plimba agitat prin salon şi învârtind bastonul, cântă:

Fiinţa-mi junâ *duios te cere*
Scoţând suspinuri neîncetat,
Iar tu, iubito, vreo mângâiere
Nu-i dai să fie mai uşurat.

Jak Negruzzi, intrând, cu voce stinsă [1])

La jocuri cu Lucsiţa ades mă întâlneam,
Când ea era copilă şi eu copil eram,
Aveam în tot momentul certări şi împăcare
Eu mă certam prin semne şi ea cu vorbă tare.

Menelaos, după ce a ascultat uimit, dus, transportat cu gândul în Câmpina-Wagon:

Aferim, bre, Jak,
Ce craidon, ce drac,
Mare şarlatan,
Ih! Aman, Aman!

Jak Negruzzi:

Un fruct este puterea, ce 'nşeală la privit
Frumoasă-i este coaja, dar miezu-i putrezit [2]).

---

1) Şi lebăda, se zice, la moarte glăsueşte
Mirare deci nu fie că Iacob chiar vorbeşte (n. a.)

2) Vezi „Opere complecte" de Jak Negruzzi, în pod, la librăria Socec (n. a.).

www.dacoromanica.ro

Menelaos, exclamând cu regret:

Puterea... oh! puterea
Ioc, puterința mea.

Marghiloman, copilul Eyolf al lui Titu, intră călare pe băț:

Frunză verde de susai
oh! vai!
Ca mâni vine luna Mai
Și-alergările de cai,
Hi, hai!

Take Laurian, apare cântând:

Nevastă, bărbatu tău
Prăpădi-l-ar dumnezeu
Căci p'acasă nu-l mai ții
Și se ține de prostii
No frache, No!

Ștefan Mihăilescu:

S'au dus Tachii amândoi,
Vai de noi!
In comisii n'om mai fi
Candidați n'om mai trânti
Și nici n'om mai întâlni
Candidate durdulii
Cu ochi negri, ochi căprii
— — — — — —

Orologiul cu cuc, hărăzit clubului de conu Lascar [1]) cântă 12 ore.

Carp proorocul [2]) intră ca un duh și văzând fața juninii o înfierează cu cuvintele poetului:

Du-te, du-te, du-te de unde ai ieșit
pasăre de pradă, ziua a sosit

1) Lascăr Catargiu, membru al partidului conservator.
2) Petrache Carp, politician conservator.

www.dacoromanica.ro

Titus Livius Barbisonus,[1]) care se oprise în prag, cu mâna stângă sprijinită de brațul drept, iar cu făcătoarea de cruci ținându-și elegantul și elocventul său barbișon, încruntând schopenhauerica sa frunte, adaugă cu vocea cavernoasă a unui alt pater al lui Hamlet:

Alles bis hier[2])
Alles ist hin.

In vremea asta, cine-va de afară se aude fluierând o arie din Rotarul de Pascaly, care fineşte aşa:

S'a dus, măre, dura, dura,
Peste mări și peste văi,
S'a dus, măre, dura, dura,
Ciocoimea de lingăi.
A scăpat iar biata țară
Și-ăl sărac și-ăl impilat

In sală, o tăcere Negruzziască!

1) Titu Maiorescu.
2) In germană: totul până aici, totul s'a dus.

www.dacoromanica.ro

UN PEDAGOG DE ŞCOALĂ NOUĂ

Dl. Marius Chicoş Rostogan distinsul nostru pedagog absolut şi-a început cariera printr'o memorabilă conferinţă didactică.

Vom da aci mai la vale conferinţa în rezumat, apoi câteva note, luate după natură, despre activitatea în *praxă* a eminentului pedagog.

Trebue prealabil să spunem că d-sa, totdeauna înainte de *e* şi *i* pronunţă pe:

n ca gn franţuzesc,
t ca k,
d ca gh,
g ca j,
c ca ş,

Aceasta pentru uşurarea citirii citatelor din vorbirea[1]) d-sale pe care voim să le transcriem pe cât se poate cu pronunţarea lor originală. Cititorul va suplini părţile din cale afară de originale, pe care ne-a fost prea greu să le transcriem exact, ca de ex.: gn şi ş.

1. O CONFERINŢĂ

„Onorat aughitoriu,
„Vom căuta să ne roskim astăzi ghespre metoda ghe a

1) Prin figura şi accentul lui Marius Chicoş Rostogan, Caragiale n'a urmărit efecte comice cu intenţii şovine, — se cunoaşte consecvenţa, cu care a demascat diversiunea şovină. Prin Rostogan e caricaturizat un pedagog ardelean al timpului — Borgovan. Dar caricaturizând o anumită persoană, Caragiale a creat un tip şi a satirizat însăşi şcoala vremii, în care domnea protecţia şi nepotismul.

www.dacoromanica.ro

prâda grămakica în jenere şi apoi numai doară ghespre metoda intuikivă şi ghespre răspunsurile neapărake, neţesitake ghe lojica lucrului, amăsurat inkelijinţii şcolerului!".

Aşa începe dl. conferenţiar. Cui nu a asistat la conferinţa aceasta trebue să-i spunem că pedagogul pune întrebările şi presupune şi răspunsurile. Aşa că urmarea, deşi s'ar părea o conversaţie între pedagog şi şcolar, este însuşi corpul conferinţei. Iată rezumatul acestei superioare opere didactice.

Urmează conferenţiarul:

Pedagogul — No! ce-i grămakica?

Şcolerul — Grâmakica iaşte..

Pedagogul — No ca-z ce-iaşte? că-z doar nu iaşte vun lucru mare.

Şcolerul numai apoi se răculeje şi răspunghe: grămakica iaşte o ştiinţă ghespre cum lucră limba şi lejile mai apoi la care se supune aceea lucrare, ghin toake punturile ghe veghere.

Pedagogul — Bravo mă! prostovane! (îi zic aşa doară nu spre admoniţiune, ci spre înghemn şi încurăjare) No, acuma, spune-ne tu numai cum se împart substankivele! Şcolerul, la întrebarea aceasta a mea doară, musai să răspunză, neţăsare amăsurat priceperii şi răţiunii sale:

Şcolerul — In substankive care se văd şi substankive care nu se văd — reşpeckive, concreke şi asbtracke!

Pedagogul — Apoi merem mai gheparte pe ogorul pedagojic şi punem chestiunea doar:

Aţi auzit voi, copii, ghespre jăn? Ce iaşte jănul!

Şcolerul răspunghe: Jănul e cumu-i lucru: masculin, feminin şi ekerojen au neutru, reşpeckive ghe bărbat, ghe femee şi ghe ce nu-i nici bărbat şi nici femee.

Pedagogul — Exemple doară..

Şcolerul apoi musai se exprime astfel:

Calul îi substankiv masculin; iel se schimbă în iapă, ş'apoi ghevine femenin.

Pedagogul — No! dar neutru?

Şcolerul (inoţent cumu-i el nu poake da exemplul aghecvat; eu pedagogul, atuncea-s gata să-i dau ilustraţiunea keoriei...)

Pedagogul — Neutru! Neutru mai apoi, dacă-i calul masculin şi iapa femenină, neutru-i catârul. carele nu-i nici

www.dacoromanica.ro

cal, nici iapă, nici măgar, nici cal: e catâr, aghică corşitură, ghe îmbele jenuri, şi mai gheparke pentru aceea se conzultă zoologhia care-i o altă ştiinţă naturale, şi doară *naturalia non sunt turpia!* [1])

După aceea doară. şcolerul musai să fie, în răţiunea sa puerilă, eghificat pe gheplin ghe jănurile tuturor substankivelor.

Vine numai dup'aceea cheskiunea makemakică... Spune-ne tu doară, Bârsăscule! (zic eu şcolerului) ce înţăleji tu prin curbă, o linie curbă?

Şcolerul — Care nu-i ghireaptă...

Pedagogul — (zâmbind cu bunătate) No, care nu-i ghireaptă, bine! da cumu-i dacă nu-i ghireaptă?

Şcolerul mai apoi vine la aceea înduplecare a răţiunii că musai va să răspundă minken:

E o linie oablă, oablă, care mere şi mere şi mere şi iară-şi se'ntoarce ghe unghe a purces.

Pedagogul — (jucându-şi serios rolul) Bine! răspuns limpeghe! chiar! reşpeckive esact... No, acuma spune-ne cine au invăntat numerele?

Şcolerul, acuma, după memorare numai, căci memoria e, cum zice Tubinghen, pur animală, răspunghe ca animalul; numerele pare, reşpeckive cele cu soţiu, le-au invăntat Pitagora, iar mai apoi cele impare, reşpeckive cele fără soţiu le-au invăntat Eratoskenes!

Bravo!

Cum veghe onoratul aughitoriu, toake răspunsurile şcolerului după metoda intuikivă moghearnă sunt neţesitake prin lojika lui, proprie vorbind născândă, dar completaminke formată printr'o educăţiune aghecvată cercustanţelor, probăluike ca gherivând ghin natura noastră, carea lucră pe cum e mânată mai gheparke.

Intr'o viitoare conferenţă, vom cuvânta apoi ghespre această natură iarăşi în aplicăţiunile sale în raport cu pedagojia, cu beserica şi cu işcoala!

(Aplauze. A doua zi, pedagogul nostru este numit în slujbă profesor *„ghe pedagojie în jenăre şi ghe limba makernă în şpeţial"* Să-l vedem la lucru).

---

1) In latineşte înseamnă: ceeace e natural nu poate fi ruşinos.

www.dacoromanica.ro

2. O INSPECȚIUNE

Profesorul — Că-z onorat domnule inșpectore va binevoi doară un momânt să asculke aplicățiunea metoaghii intuikive.

Inspectorul (se așează, scoate carnetul și condeiul și ascultă).

Profesorul — Mă! prostovane! tu ala ghe colo... Spune-ne tu doară: ce iaște ființă și ce iaște lucru, mă?

Elevul — Lucrul, dom'le, este care nu mișcă, și ființă pentru că mișcă!

Profesorul — No, dar ornicul meu... prostule! ființă-i ori lucru?

Elevul — E lucru, dom'le!

Profesorul — Că-z doar mișca, mă! auzi-l (bagă ceasul în urechea elevului).

Elevul — (ferindu-se) Da dacă nu-l întoarcem, nu mișcă.

Profesorul (satisfăcut) — Bravo! (către domnul inspector) Ș'apoi doară ăsta-i ghintre cei meghiocri... Bine! (Elevul trece la loc). Tu, mă! ălălant ghe lângă el... Câke picioare are boul, mă?

Elevul — Patru, dom'le!

Profesorul (vesel) — Ei, pe dracu! că-z doar n'o să aibă șăpke!... Și ce e boul cu patru picioare? lucru ori ființă? Ha?

Elevul — Ființă, dom'le!

Profesorul — Dar masa, ființă-i?

Elevul — E lucru, dom'le!

Profesorul — No! că-z n'are și ea patru?

Elevul — Da, dar nu se mișcă, dom'le!

Profesorul (și mai vesel) — Ei! pe dracu, să se miște... poake doar că cu șpirikismus!

Inspectorul (tușește tare și caută să schimbe vorba) — Mă rog, cum îl cheamă pe elevul acesta?

Profesorul — Anibal Ioanescu

Inspectorul — Răspunde bine.

Profesorul (cu siguranță) — Că-z ăsta-i ghintre cei bunișori... No! la gheografie acuma... Mă! tu ghe colo... Spune-ne tu doară toake statele Europei.

www.dacoromanica.ro

Elevul — Franța, dom'le!
Profesorul — Franția, bine!
Elevul — Anglia, dom'le!
Profesorul — Iaște!
Elevul — Germania, dom'le!
Profesorul — Ghermania!

Elevul (se pornește repede) — (Profesorul dă din cap afirmativ la fiece nume de stat, cu satisfacție și cu mândrie) — Elveția, Rusia, Suedia, Italia, Belgia, Olanda, Turcia, Bulgaria, România, Serbia, Muntenegru și Grecia... dom'le!

Profesorul (încruntându-se) — Și apoi mai care, mă?
Elevul — Atâtea, dom'le!
Profesorul (începând să scrâșnească) — Dar Spania, mă?
Elevul (intimidat) — Și... Spania, dom'le!
Profesorul (mai aspru) — Dar Spania, unghe-i Spania?
Elevul — ...?!

Profesorul (magistral) — Spania-i lânga Portocalia, mă boule, și viță-versa![1])

Elevul (aiurit) — Și... Spania și Portocalia, dom'le!
Profesorul (din ce în ce mai sus) — Și mai care?
Elevul (pierdut) — Vițăvercea dom'le!
Profesorul (indignat) — Nu Vițăvercea mă! Danimarca, ma! Dania mă! (șoptind amenințător printre dinți) Dania tătâna-tău! (energic) Merji la loc, boule!
Elevul (pleacă obidit la loc)
Inspectorul (conciliant) — Ei! oricum, tot a știut destul de bine.

Profesorul (încă fierbând de ciudă) — Pe dracu! știut! Traiane Ghiorghiescule! Vină tu... Spune-ne tu doară, s'audă și onorat domnul inșpector, daca sunt în lume apoi câke le veghem doará, cine le-au făcut pe toake?

Elevul (sigur) — Natura, dom'le!
Profesorul (zâmbind cu bunătate filosofică) — Ei, pe dracu, Natura!... Dar pe natura aia cine au făcut-o, mă prostăvane?
Elevul — Dumnezeu, dom'le!
Profesorul — Dar vezi bine că dumnezeu, că-z doar

1) Viceversa, de partea cealaltă la fel.

www.dacoromanica.ro

nu tată-tău şi mumă-ta!... No! acuma.... noi, Românii, musai doară să şkim pe cum că: ghe unghe ne trajem noi?... ghe unghe?... spune!

Elevul (energic) — Dela Traian, dom'le!

Profesorul (făcând cu ochiul inspectorului, care stă în admiraţie), — Şi cine era Traian?

Elevul — El era un om bun!

Profesorul (emoţionat) — Bun, drăguţul ghe el, zic zău luî dumnezeu, bun... Şi cu cine s'a bătut el?

Elevul (grav) — Cu turcii!

Profesorul (râzând cu mult chef) — Pe dracu: Că-z unghe erau turcii până atunci în Europa... Mai târziu doara apoi s'o ghescoperit turcii... (puternic) Cu dacii, ma!

Elevul (mai tare) — Cu dracii!

Profesorul — Că zău lui dumnezeu ca cu draci s'o bătut! Dar mai apoi, Ştefan cel Mare şi Michaiu-Bravul cine au fost?

Elevul (mândru) — Ei erau oameni buni.

Profesorul (aprobând cu tărie) — Buni mă!... şi s'au bătut...

Elevul (cu multă mândrie naţională) — Cu draci!

Profesorul (entuziast) — Cu draci! zic zău lui dumnezeu! Merji la loc!... Bravo, prostăvane (către inspector, care e transportat) Că-z ăsta doară iaşte un şcolar emininke! [1])

Inspectorul — Are şi mult talent!

Profesorul (cu siguranţă) — Ei! pe dracu, talent!... că-z talent nu-i doar ghe vreo sama! asta-i lucru anticva... [2]) Cu metoaghele mogherne doară, totul zace numai în aplicăţiune!... No! la muzică acuma... Spune-ne Popăscule: ce-i muzica?

Elevul — Muzica este care cântă, dom'le.

Profesorul (nemulţumit) — Nu aşa loază! Nu cuvânta doară ca râtanii... [3]) vorbeşte ca şcolerii. Dă-ne tu numai-ghecât ghefiniţia chiară şi aghecvată!

Elevul — Muzica este...

Profesorul — Ce?

Elevul — Este când....

---

1) Care se ridică deasupra celorlalţi, foarte bun.
2) Vechi.
3) Mojic, mitocan.

www.dacoromanica.ro

Profesorul (foarte nemulțumit și repetând definiția) — Muzica iaște aceea care ne gâghilă urechile într'un mod plăcut... (printre dinți, aparte, școlarului) — Ia seama doară să nu ți le gâghil eu ție într'un mod neplăcut! (se aude clopotul de ieșire)

Inspectorul (se ridică, copiii fac și ei ca inspectorul) — Domnule profesore, sunt foarte mulțumit. Metoda dumitale e admirabilă...

Profesorul (tăindu-i vorba cu mândrie) Că-z asta doară e metoda lui Peștaloțiu [1])

Inspectorul (urmând) ..... și zelul dumitale vrednic de laudă... (către elevi) Voi băieți, căutați a profita de știința bunului vostru profesore și nu uitați că dela voi așteaptă mult patria, România, pentru viitor!

Profesorul (conducând cu multe reverențe pe inspector și încântat de rezultat) — Că-z eu ce le tot spun boilor, onorat domnule inșpectore? Apoi dacă-s porci și n'au ghestulă aplicățiune!

3. AJUNUL EXAMENELOR

Profesorul — No! mâne apoi începem doară! Câți ghintre voi au ștuduit, or mere mai gheparte; câți au fost putori și n'au ștuduit, trebue să rămân repekinți. Acuma, doară, numai să vă mustruluesc, că cum să fiți la aceea înălțime la care caută a fi școlerul întrucât priveșke educățiunea prințipală, reșpeckive la o conduită exămplară față ghe azistenții cari vor fi ghe față. (Către un școlar din fund). Inchighe gura, boule, că-ți intră musca... (Băieții râd). Silențium!... Școlerul caută să fie curat îmbrăcat...

Școlarul Ionescu — Mie mi-a făcut mama haine nouă, dom'le.

Profesorul — Ei! Mă-ta! că-z doară nu era să ți-le fac eu! (Râsete). Silențium, măgarilor! Educățiunea prințipală mai apoi ne obligă la reșpect către cei mari și la înfățișare moghestă, care iaște ca un *ghecorum* al juneții... (răspicat și sever) — Că pe carele îl voi veghe că rânjăște, ori se sbenguiaște, apoi minken acelui măgar i-oiu lunji eu urechile... măcar de-ar fi fecior ghe Erzherzog!...

---

1) Pestalozzi, pedagog elvețian 1746—1827.

www.dacoromanica.ro

Şcolarul Popescu — Dom'le, tata a zis că să-i spui de câte ori ne tragi de ureche, ca să vorbeasca la Cameră.

Profesorul (cu ton de mângâiere) — Că-z astea nu le-am spus pentru kine. Pe kine doară ke cunosc ca un şcolar emininke... Ke-am spus numai pentru porcii eilanţi !... No ! acuma să probăluim câke o ţâră ghin makerie... Popăscule ! (O plesnitoare şi-apoi alta şi încă una pocnesc în zidul din spatele profesorului; acesta sare în sus speriat) Hoghi o fènè èghemek ![1]) Cine a fost porcul şi măgarul? (toată clasa râde) Cine ?... Minken musai să aflăm cine nu a ştiut reşpectul? (fierbe de ciudă).

Mai mulţi şcolari — Popescu, dom'le !

Profesorul — Popescu ? Nu se poake... Popescu doară-i un şcoler emininke.

Şcolarii — Popescu,dom'le !

Profesorul — Acela care mai face asta, lasă-l apoi doară... Popăscule... dacă cineva ke'ntreabă să-i spui numai câke operaţiuni avem în aritmekică, cum vei răspunghe?

Popescu — Trei,dom'le.

Profesorul — Nu-s mai mulke ?

Popescu — Cinci.

Profesorul — Nu-s mai puţine ?

Popescu — Două.

Profesorul — La ghereptu vorbind sunt numai două în prinţipiu, sporire şi scăghere ghe unitake ; numai doară după diferănţiarea lor în praxă, ghevin că-s patru ; aghiţiunea, substracţiunea, multiplicăţiunea şi ghiviziunea [2]). No ! bine ! meri la loc... Spune numa lui tată-tău să vină mâne să ne onoreze. (altă plesnitoare)... O fèkete kukio ![3]) Cine-i porcul şi măgarul ?

Toţi — Popescu, dom'le !

Profesorul — necăjit) Silenţium ! Ioanescule ! Dacă cineva ke întreabă că-s câke-s emisferele pământului, tu ce vei răspunghe ?

Ionescu — Două, dom'le !

Profesorul — Nu-s mai mulke ?

Ionescu — Nu dom'le !

Profesorul — (iritat) — Ba da loază !

---

1) Lua-l-ar naiba.
2) Adunarea, scăderea, înmulţirea şi împărţirea.
3) O ! câine negru.

www.dacoromanica.ro

Ionescu — Care, dom'le ?

Profesorul — Acele care sunt, boule, emisferul austral, emisferul boreal, mai gheparte apoi emisferul oriental şi emisferul occidental, măgarule! Meri la loc, vită! Vine mâni-ta mâne?

Ionescu — Nu, dom'le, că spală la mama lui Popescu.

Profesorul — No bine, că-z tot n'avea ce procopseală să vază (un pumn de plesnitori, profesorul sare cât colo) O fène ş'o fèkete kukio![1]) (turbat)... Care e iar măgarul şi porcul care n'are reşpect ?

Toţi — Popescu, dom'le... (râd).

Profesorul — (potolindu-se) — No! Silenţium! Luaţi aminke doară la muştruluiala care v'am făcut... Mâne este ziua când pukem zice, pedagoji şi şcoleri, faţă cu onorata azistenţă care va fi ghe faţă, finis coronat opus[2]) !... In educatione et virtuke..'. (copiii fac sgomot... Popescu se caută să mai găsească o plesnitoare. Profesorul iese repede, înjurând teribil ungureşte).

4. EXAMENUL ANUAL

Două mahalagioaice asistă la examenul copiilor lor.

Profesorul, pedagogul nostru absolut, ascultă pe copii.

E foarte aspru şi fără chef.

Mamele stau înţepate pe scaune, unde s'au aşezat fără să fie poftite.

Profesorul (către elevul Popescu, care n'a răspuns la trei întrebări) — No! prostule, dacă nu ştii pe estea, care-s ghe tot simple şi jenărale, apoi spune-ne răţiunea pântru carea românii au kins să urmeză o polikikă jermână pe timpul lui Mihaele Bravul ?

Popescu — ...?

Profesorul — No! spune odată!

Popescu — ...?!

Profesorul... (energic) — Meri la loc, boule! (către mama lui Popescu care este foarte mâhnită) Că-z prost l-ai făcut, cucoană. Apoi ăstuia doară numai paie să-i dai să mânce. (mama lui Popescu plânge). Că-z geaba te mai boceşti acuma! nu-l mai

1) Exclamaţie de supărare în ungureşte.
2) Sfârşitul încoronează opera.

www.dacoromanica.ro

dreji. Are să mai stee încă şapke ani repekinke... Ionescule! (mama lui Ionescu tuşeşte foarte mişcată) Cumu-i pământul, mă?

Ionescu — Mare dom'le!

Profesorul — Pe dracu mare! L-a măsurat mâni-ta să vază mare-i. Pe lângă alke astre, bunăoară Saturnus, au Neptunus, au Jupităr pământul, nostru doară-i o scârbă! nici cât să chiorăşti un şoarece... Nu-i vorvă ghe mare ma prostăvane! e vorba cumu-i?

Ionescu — Se'nvârteşte, dom'le.

Profesorul — (răstindu-se puternic, mama lui Ionescu se sperie) — No! apoi? dacă se învârke, cumu-i? în trei colţuri, animale?

Ionescu — Nu, dom'le!
Profesorul — No, dar?
Ionescu — Rotund.
Profesorul — Vezi, aşa, loază!

(Se face un sgomot la uşă. O doamnă din înalta societate, doamna Ftiriadi, intră împreună cu un mops gras, care vine să se gudure pe lângă pedagog).

Profesorul (întâmpinând-o foarte emoţionat) — Onărata doamnă, eu încă mă recomând! (ia căţelul în braţe).

Doamna Ftiriadi (foarte volubil şi pe un diapason mult mai nalt) — Am venit pentru băiat... Să-ţi spun drept că nu vream să-l aduc să dea examen la şcoală publică, nu vrem să se amestece cu fel de fel de băieţi rău crescuţi... Dar a stăruit tată-său... zice că e ordin dela minister... şi de-aia l-am trimis la d-ta, care-i cunoşti caracterul lui ambiţios de când îi eşti meditator.

Profesorul — Binevoiască numai onorata doamnă să iee loc (către Ionescu, care aşteaptă în picioare) Tu meri la locu-ţi... De hatârul mâni-tii, pe kine nu ke las repekinke! No! meri (Ionescu merge la loc).

Ioneasca (ridicându-se) — Sărut mâna!

Profesorul (demn) — No bine! poţi mere (ia scaunul Ioneaschii şi-l pune lângă doamna nou sosită şi aşează căţeţu pe el; mopsul mulţumit, îl linge pe nas. Mahalagioaicele ies foarte umilite). No, acuma tânărul Ftiriadi! Spune-ne s'audă şi ilustra matroană, onorata ta mamă; nu-i aşa că pământul se'nvârke în jurul

www.dacoromanica.ro

lsoarelui trei ani câte 365 ghe zile şi mai apoi în al patrulea în 366 ghe zile.

Micul Ftiriadi — Da, dom'le,

Profesorul (face semne de aprobare doamnei Ftiriadi care foarte satisfăcută se scoală dela locul ei, drege cravata băiatului, îl sărută şi se aşează iar la loc) — No, nu-i aşa că presiunea se ghemonstra sufiţiente prin cele două emisfere (Doamna Ftiriadi tuşeşte tare) ghe Magheburg? [1])

Micul Ftiriadi — Da, dom'le.

Profesorul (către clasa întreagă) — No, boilor, vegheţi numai exămplu ghe aplicăţiune ! (către micul Ftiriadi) No, încă una ş'apoi basta ! Spune-ne nu-i aşa că Ioane Corvin ghe Huniaghe, şi Makiaş Corvin [2]) şi-apoi dup'aceia doară toţi magnaţii maghiari fost-au români ghe-ai noştri ?

Micul Ftiriadi — Da, dom'le.

Profesorul — Bine ! Bravo ! Emininke !!

Doamna Ftiriadi — Merçi domnule profesor... Sunt foarte mulţumită... O să-i spui şi lui Ftiriadi câtă osteneală-ti dai cu copiii....

Profesorul — Ilustră doamnă, că-z asta ni-i misiunea. Datoria ni-i să luminăm jenăraţiunile june că-z fără instrucţiune şi educăţiune, un popor doară e învins astăzi în lupta pentru existenţă, şi cine-i învins, apoi acela dă-l dracului ! vorba lăkinească: una salus veckis, nullum şperare salukem! [3])

---

1) Emisferele de Magdeburg; cunoscută experienţă fizică prin care se demonsirează puterea presiunii pe care o exercită atmosfera asupra corpurilor.

2) Nobili unguri de origină românească. Matei Corvin, fiul lui Ioan, ajunge chiar rege al Ungariei (1443—1490).

3) Corect: una salus victis, nullam sperare salutem, are înţelesul: singura salvare a învinşilor este de a nu mai spera nimic.

www.dacoromanica.ro

E M U L A Ț I U N E

Două zile întregi, 10 şi 11 Mai, vechea noastră cunoştinţă dl. Marius Chicoş Rostogan, pedagogul absolut, a urmărit cu cel mai viu interes, pas cu pas, pe elevii liceului Traian dela Severin, care au fost aceea ce se numeşte *le clou* (cuiul) cu ocazia festivităţilor naţionale în anul acesta.

Prin multe emoţiuni a trecut ziua eminentului pedagog şi ceeace vedea ziua nu-l lăsa să doarmă noaptea. Acel cui al sărbătorilor regale i-a rămas la inimă.

După două zile de emoţiuni adânci şi de gânduri înnalte, după două nopţi de insomnie, dl. M. Ch. Rostogan intră Vineri, 12 Mai, dimineaţa, în clasă foarte posomorît.

Se vede bine, după fizionomia şi după mişcările eminentului profesor, că sufletul i-e încărcat.

Dece oare ?

Vom vedea îndată ce-l vom asculta.

Cititorul ştie, fără să mai alterăm modul normal de a scrie românească, micile particularităţi de pronunţare ale eroului nostru naţional-cultural.

Profesorul intră, cum am zis, posomorît, se uită lung la şcolari, clatină din cap considerându-i, apoi începe solemn.

Să-l ascultăm cu atenţia cuvenită.

Profesorul — No !... care dintră voi a fost ieri şi alantaieri la paradie ?

Şcolarul Ionescu — Am fost toţi, domnule...

Profesorul — Toţi ?... bine ! Văzt-aţi numa la paradie pe colejii voştri din ghimnazium Traian dela Turnu Severin, care au vint...

Şcolarul Georgescu — Numa după ei ne-am ţinut toata ziua, domnule ! d'aia n'am venit ieri la şcoală.

Profesorul — N'aţi vint ieri la şcoală, ha ?...

www.dacoromanica.ro

Şcolarul Otopeanu — Nu, domnule, că te-am văzut şi pe dumneata că umblai după ei, şi...

Profesorul — No !... văzt-aţi numa ?...

Şcolarul Ionescu — Dumitale ţi-era cald, domnule...

Profesorul — Ha !

Şcolarul Otopeanu — Te ştergeai mereu cu basmaua...

Profesorul (impacientat)—Tu închide-ţi râtul!...No ! văzt-aţi numai ieri ş'alantăieri la paradie cum au fost cununate cu lauri şi înaltă aprobăţiune disţiplina aceea şi aplicăţiunea aceea, m'rog, pe carea au arătat-o şcolerii aceia ?

Otopeanu — Păi ?

Profesorul — No !... văzt-aţi numa ce iaşte lucrul acela, m'rog carele se chiamă reşpectul dătorinţii (cu elevaţiune) carele este fundământul acelui lucru, m'rog, carele se chiamă adevăratul romagnism ?... Că-z eu ce vă spun în toate zilele, măgarilor ! şi vă muştruluesc (foarte sentimental) cu aceea dragoste, cu acel devotământ ca un adevărat părinte pântru copiii lui, m'rog ! ca să scot şi din voi, oameni... şi voi (foarte mâhnit) n'ascultaţi!

Şcolarul Otopeanu — (afectat de mâhnirea profesorului) — Ba ascultăm dom'le !

Profesorul — (schimbând tonul, foarte aspru) — Ba n'ascultaţi râtanilor ! că dacă aţi fi ascultat, în atâta vreme de patru ani, de când fac cu voi rotăţiune, mi-ar fi sucţes şi mie să vă scot odată la un defilir în paradie; să capăt şi eu aceea înaltă aprobăţiune, carea este ca o recompenză, m'rog.

Şcolarul Anibal Ionescu (făcând sgomot în bancă, cu tonul înfundat către camaradul său Otopeanu) — Astâmpără-te, dom'le !

Profesorul — (tunător) Ce-i aco'o, animale? (ia rigla dela tablă şi o joacă în aer).

Ionescu — Domnule ! Otopeanu nu mă lasă'n pace.

Profesorul — Otopene ! socoteşti că nu ţi-s urechile destul de lunji ?

Otopeanu — Nu... domnule ! nu i-am făcut nimica... el nu mă lasă pe mine.

Ionescu — Nu, domnule !

Profesorul — (cu toată asprimea) — Silenţium ! No !... uitaţi-vă numa vitele, cum nu ştie asculta cu atenţiune când le vorbesc de un aşa lucru m'rog, care ar trebui să provoace

www.dacoromanica.ro

o emulăţiune... Pântru aceea, toate ostenelile mele cu cele mai din urmă metoade, nu mi-au sucţes! (se emoţionează treptat) Pântru aceea doară ieri ş'alantăieri am simţit acel simţimânt carele se numeşte, m'rog, penetrăţiune, când am văzut aceea mândreţă de şcoleri ca o lejiune din acelea care au vint cu divul Traian şi au trecut întâiu pe la Viminacium—Ionescule!—şi a doile pe la Egreta-Drubetis—Ghiorhiescule!—pe podul lui Apolodor — Otopene!!!... — aceea mândreţe de şcoleri, cu pieptu'nainte, cu capu'ndărăt, cu pas amăsurat pe muzică! (ridică linia ca o sabie, scoate pieptul, înalţă fruntea) Aşa şcoleri să fi avut ca să fac cu ei, m'rog, un defilir (porneşte) Links! rechts! links! rechts! links! rechts![1]) (derilează pe dinaintea băncilor cu mult soldatesc.)

Şcolarii aplaudă foarte veseli.

Profesorul (oprindu-se ostenit) — Aşa şcolari romani îmi trebuia mie! da nu nişte loaze levantine ca voi, cari nu ştiţi decât numa doară să vă rânjiţi şi nu aveţi reşpect pentru dătorinţă!

Şcolarul Ionescu — Domnule, tata spunea aseară c'a cetit la gazetă, că zice că e acolo la Severin un profesor mare, l-a decorat regele, că zice că el...

Profesorul — (cu humor) — Ce e tată-tău?

Ionescu — E de aici domnule!

Profesorul—Nu te'ntreb de unde-i, prostule! te'ntreb ce-i.

Ionescu — Ce să fie, domnule?

Profesorul — Ce meşteşug are, boule? Ce-i? popă? negustor? hengher?

Ionescu — Nu, domnule... pantofar... zice că-l chiamă d. Costescu.

Profesorul—Pe cine-l chiamă d. Costescu? pe tată-tău?

Ionescu — Nu, domnule; pe profesorul dela Severin; zicea tata: aşa profesor, halal să-i fie!

Profesorul — Spune-i tată-tău şusterului[2]), aşa dela mine: ne, sutor, ultra crepidam[3]), că-z doar nu toţi şusterii or să aibă compekenţa să se pronunţe obiectiv asupra metoagnelor de pedagojie care iaşte cea mai înaltă ştiinţă. Inţelesu-m'ai?

---

1) Stâng! drept... etc.
2) Cizmarului.
3) Să-şi vază de treaba lui.

www.dacoromanica.ro

Ionescu — Nu, domnule!

Profesorul — Vina tată-tău şi mumii-ti, că te-or făcut prostăvan!

Şcolarul Georgescu — Domnule, pe mine a zis tata ca mă trimite la Severin la gimnaziu... la d. Costescu.

Profesorul — Da, tată-tău ce-i?

Georgescu — Avocat şi deputat...

Profesorul — Te poate trimite şi la Kecikemet! tot dejaba! daca n'ai aplicăţiune, n'are ce-ţi face, să fie nu d. Costescu, să fie, m'rog, şi cel mai emininke pedagog, m'rog, să fie măcar şi Peştaloţiu! că-z doară te-am proboluit de atâta vreme, de patru ani, de când fac cu tine rotăţiune.

Otopeanu — Şi eu o să rog pe taica să mă trimeata tot la d. Costescu...

Profesorul — Da trimeată-te şi la furci!... (schimbând tonul). No! basta cu colocvia! Nu vreau să vă las să mereţi mai departe în gimnazium fără să aveţi şi voi o disţiplină. Curând acuma va veni finele anului, când vom arăta cu toţii onoratului ministeriu cum am ştiut să ne împlinim dătorinţa, ca să căpătăm şi noi o înaltă aprobăţiune.

Pentru aceea dar, m'am hotărît ca de astăzi o oară pe zi să aibă o destinaţiune hotărîtă pântru muştruluiala, ca să proboluim m'rog spiritul nostru de emulăţiune. De astazi, vom începe să facem până la împărţirea premiilor exerţir. Aceia dintră voi cari vor avea mai multă aplicăţiune, vor fi amăsurat, corporali şi undrofiţiri, iar acele loaze cari voi fi proşti, vor rămâne cătane proaste. Trebue ca sa arătam şi noi, m'rog, onoratei azistenţe, care va fi de faţă ca sa ne onoreză la un defilir, că ne-am dat osteneala, aşa ca toţi musai sa strije cu patriotism *virtus romana rediviva!*[1])

No!... acum să vă văz! toţi după mine la exerţir, ca o lejiune traiană!

(Merge la uşă, o deschide de perete; apoi se'ntoarce, ia rigla ca o sabie, aşează pe copii în linie de companie, şi porneşte urmat de micii legionari, comandând),

---

1) A reînviat veche'a virtute romană.

www.dacoromanica.ro

Peptu'nainte ! capu'ndărăt ! forverț[1]) ; marș ! Links, rechts, links ! rechts.

(Iese pe ușă. Copiii urmează foarte mândri pe comandantul lor. Ajung în curte).

Profesorul (se oprește, și comandă) — ***Halt !***

(Școlarii se opresc în repaus pe loc).

Profesorul (asudat, se șterge cu basmaua). — No !... văzt-ați că nu e v'un lucru mare, dacă aveți o țâr de atențiune și de aplicățiune... Gândiți-vă numa la reușita aceea măreață — când onoratele matroane romane ale soțietății (cu mândrie prospectivă crescândă) vor arunca cununi de flori asupra voastă și fel-mareșalii și gheneralii și onoratul ministeriu, și toți spectanții inșpectori și rejele și rejina, și cronprinții, care sunt, m'rog, mai mari ca un erțerțog, vă vor da înalta aprobățiune, și mie, profesorului vost, pîntru împlinirea dătorinții după metoda mea, o distințiune, m'rog, o decorățiune până să mă pună în penziune, cum i-or dat și Costescului, m'rog ! gândiți-vă numa la răușita aceea măreața, care, neam de neamul vost, niște râtani ! nu s'au învrednicit, mă rog !

Ionescu — Da !... da noi n'avem ca băieții lu Costescu, muzică.

Profesorul — Muzica nu-i de lipsă !... Destulu-ți-i un trombetaș și un dobaș la o mică lejiune romană !

Otopeanu — Eu bat toba, domnule !

Profesorul (obosit) — S'o bați pe pielea tată-tău, magarule ! No !... destulu-i, pentru astăzi. Mereți acas cu mândrie la mumele voastre și mâne cu toții iar la exerțir !

Copiii vor să iasă în neregulă. Profesorul sbiară ! halt ! Ei se pun în rând și ies pe poarta școalei, militărește, pe când profesorul le comandă cadența pasului : links ! rechts!

---

1) Înainte.

www.dacoromanica.ro

DESPRE COMETĂ

PRELEGERE POPULARĂ

Dl. Marius Chicoş Rostogan, distinsul nostru pedagog şi director al şcoalei model „Ulpiu Traian" este destul de cunoscut tuturor acelora carê se interesează de mişcarea noastră culturală, aşa că ne scutim de a-i mai face vreo reclamă. Ne mărginim dar să dăm aci, cu sfinţenie, prelegerea pe care d-sa a ţinut-o în faţa şcolarilor săi, asupra cometei de luni 1, marţi la 2 Noembrie.

Iată prelegerea d-lui Marius Chicoş Rostogan.

Profesorul — Am primit ghela onăratul ministeriu următorul ţircular:

Domnule director,

In apropierea zilei de prima Novembre, lumea toată şi mai cu seamă masele populare sunt adânc mişcate de profeţia savantului Falb asupra sfârşitului lumii prin întâlnirea pământului cu cometa lui Biela.

„Ministerul vă invită dar cu onoare a face copiilor din şcoala dv. o prelegere populară despre comete în genere şi despre falsitatea prevederilor sinistre, adică despre imposibilitatea unei ciocniri a planetei noastre cu un alt corp ceresc.

„Ştim cu toţii că influenţa generaţiunilor care trăiesc simultaneu este reciprocă. Astfel, copiii, mergând pe la căminurile lor, ar aduce părinţilor îmbărbătarea de care au astăzi atâta nevoie masele populare ignorante, a căror imaginaţie este totdeauna pornită la superstiţiuni şi la credinţă în supranatural.

„Primiţi, domnule director, distinsa noastră consideraţiune".

www.dacoromanica.ro

No! auzita-ţi numa cum se exprimă onoratul ministeriu către migne, mă ?... „cu onoare!" şi... „ghischinsa noastră considerăţiune!... Numai voi, nişte râtagni, nu cunoaşteţi răşpectul şi doar ghestul vă muştruluesc...

Ne vom îndeplini aşa dar misiugnea şi vă vom face o prelejere ghespre comeată.

Şcolarul Ionescu — Apăi, a trecut..

Profesorul (aspru) — Nu fă larmă, spurcăciune!... Sílenţium şi atenţiune, că-z intrăm în makerie! -

Numele „comeată" iaşte ghe jănul feminin; o comeata, două comeake, şi gherivă [1]) ghela coma, coamă, capelură, pleate lunji, reşpeckive: comată, comeată, astru pletos, vulgo[2]) stea cu coadă.

Aparíţiunea comeakelor au esărţitat togheauna inrâurire asupra maselor populare, asupra prostimii, cu atât mai mult că aceea apăriţiune, au fost preţesă ghe bolizi, mecheori, aşteroizi cari se arată ca o ploaie ghe stele şi care...

Şcolarul Otopeanu (ridicând mâna'n sus) — Dom'le!...

Profesorul — No! ai vreo observăţiune ghe făcut ?...

Şcolarul Otopeanu (în picioare) — Domnle, mama 'ntr'o seară, iarna trecută, a văzut ploaie de stele afară....

Profesorul (împacientat) — He!... că-z doară nu era să le vază'n bordei....

Şcolarul — Şi eu şi cu taica eram culcaţi şi când a intrat mama în casă şi ne-a spus să ieşim afară să vedem, taica n'a vrut.

Profesorul (mai impacient) — Ha!

Şcolarul — Zice taica: nu ies din plapumă pe gerul asta să ştiu de bine că ploua şi cârnaţi... (Şcolarii râd).

Profesorul (foarte impacientat) — Tată-tău este un azin, carele nu ştie să-ţi ghea o educăţiune zolidă (Copiii râd mai tare; profesorul, foarte aspru) — No! basta!...

Merem mai gheparte şi intrăm în ghemonstrăţiune. (coboară la tablă, ia tibişirul şi desinează, nu tocmai exact, o elipsă [3]) cu focarele foarte depărtate) No, acuma, Bârsăscule, tu carele ai

---

1) Vine dela....
2) Popular spus.
3) Figură geometrică plană, de forma unui cerc turtit.

www.dacoromanica.ro

mai multă aplicăţiune la makemakică, spune-ne doară ce am vrut eu să prezint aici ?

Şcolarul Bârsescu — Un... castravete, domnule.

Profesorul (stăpânindu-şi un zâmbet simpatic) — Mâncă-l cu mumă-ta ! (schimbând repede tonul) Tot la foale ţi-i gândul, sa le'ndopi !... Nu-i castravete, mâncăule ! e o elipsă, o curba lunguiaţă, care are dublu ţentrum ; unul aici în punctul omicron şi alt ţentrum togma dincoace, la ceilantă extremitake, în punctul omega. Aceasta-i calea comeatei.

No, acuma pornim, mă rog, cu comeata ghe ghincolo ghe punctul omicrom pe calea ei, şi merem, merem, merem, merem către soare, carele iaşte în primul ţentrum, omega. (Urmând după metoda intuitivă, cu creta pe linia elipsei, profesorul simulează creşterea şi descreşterea mersului cometei).

Cu cât se apropie ghe soare, astrul pletos îşi acţelerează amăsurat mersul său neţăsare creştendo, simţind acea atracţiune puchearnică, ca un şcoler diliginke când se apropie de focarul luminii intelectuale şi morale, de şcoala şi de profesorele său. Apoi, cu cât se depărkează dela primul ţentrum şi mere către al doilea ţentrum, se leneveaşte amăsurat şi îmblă'ncet şi tot mai încet, descreştendo ca un şcoler puturos şi fără aplicăţiune (cu desgust) carele prejetă la dătorinţă.

Exemplu doţent: bunaoară, întâi ca Bârsescu Ştipiogne, şi al doilea ca Ioanescu Agnibal alias [1]) agnimal ! (râsete) Silenţium !...

Pentru aceea doară, cu toate calculăţiunile şi operăţiunile alghebraice asupra proţesului mehanic că *a* plus *b* musai că este, mă rog, ecval cu ţ, comeata nici ghecât nu vine preţize.

Şcolarul Ionescu — Zicea că vine ieri seară, dom'le.

Profesorul — Au zis tată-tău...

Şcolarul — Nu, dom'le ; Falb...

Profesorul — Ai văzt tu pe Falb...

Şcolarul — Nu, dom'le, era în „Universul" şi'n toate gazetele.

Profesorul (grav) — „Universul", doară şi toate gazetele cvotighiene nu sunt compekenke în cauză ; pântru aşa un lucru trebue să conzultăm publicăţiunile şpeţiale, cum e

1) Tot una cu.

www.dacoromanica.ro

bunăoară Mundus oder Ţodiacon. „Univerzal-transţendental-cosmologhişe-astronomişe-meterologhişe Flighende Bleter", acea publicăţiune de fală care apare odată la lună şi în care se arată tălebritatea erughiţiunii germâne, pântru carea, ca s'o poată cineva pricepe, musai să aibă ştiinţă ghespre răţiunea pură, musai să ştie jugheca ca Kant [1]) (Şcolarii râd tare).

Faveke lingvis! [2]) vitelor şi grobianilor, când caut să vă scot din acele credinţe rătăcite, a căror consecvenţie este ignoranţia şi imbeţilitachea!... Căci au fost proşti şi neghiobi, ştultorum numerus infignitus! [3]) care au crezut cumca orice comeată iaştă un semn, o amenințare, o piază rea...

Şcolarul Otopeanu — La noi, la Otopeni, spune, domle, tata, că s'a stârpit toate vacile când a venit cometa ailaltă

Profesorul — Dar mumă-ta dece nu s'au stârpit, boule?

No, merem mai gheparke... fără *collocvium*! Să veghem numa care este posibilitakea ghe o întâlnire a globului terestru cu comeata lui Biela... (hotărît) Apoi asta nu-i slobod, asta nu se poake, ghe oarece toţi erughiţii au probăluit negativa (cu siguranţă) *Natura non faţit zaltus,* mă prostovanilor! Ea au pus doară ghestul spaţ, ca să aibă loc corpurile cereşti să îmble care'încătrău în univerz, fără col ziune, fără craval; să aibă fiecarele pântru trubuinţele reşpekive comoghitakea lui!

(Şcolarii râd foarte tare şi fac sgomot).

Profesorul — Nu larmă, rătanilor inconştii! nu râdeţi ca ruralii, care n'aveţi decât inştincturi chelurice şi nu simţiţi penetrăţiune la contâmplâţiunea naturii carea, (cu multă elevaţiune) după cum lucră iaşte, mă rog, pântru spectatorul cu perşpicaţitache, un spectacol plin de admirăţiune şi venerăţiune!...

No! acuma văzt-aţi că ieri nu s'au întâmplat nimica... De ce n'aţi vint la şcoală ieri, să azistaţi împreună cu profesorele vost?...

Şcolarul Bârseacu — Ni-era frică de cometă...

Profesorul — Frică, ha? No du-che!

Şcolarul Ionescu — Eu am venit, dom'e, cu Popescu

---

1) Filozof idealist german din sec. al 18-lea.
2) Ţineţi-vă gura.
3) Numărul proştilor este nesfârşit de mare.

www.dacoromanica.ro

Ion şi cu Otopeanu Marin şi-am stat dela două până la patru şi d-ta n'ai venit.

Profesorul — Ha!

Şcolarul — Şi când i-am spus mamii, a zis că n'ai venit de frica cometii.

Profesorul — (supărat, cu humor amestecat cu dispreţ) — Pe mine să mă'nvăţaţi corajul, tu şi cu mumă-ta, nişte loaze! pe mine? care în cătane, la Zolfărino[1]), unde au fost şi cu franţozul şi cu talianul, am avut un frache, mai mare undrofiţir în gavaliri şi un unchiu de pe mama, fetfeb[2]) la granatiri!... şi cari ori mâncat acolo, m'rog, ghimpreună cu drăguţul ghe'mpărat o paparadă ghe aşele, mă rog. Voi! pe migne... Corajul?

Vezi numa! (transportat cântă cu mult avânt eroic).

La Zollfărino ghe vale
Mere-un gheneral călare
Şi tot strigă'n gura mare:
Impărache înalţache!
Cu răcuke gnenvăţake
Pugne paşe, nu che bache,
Că-ţi perzi cătagnele toake!
. . . . und zo vaiter[3])...

(copiii aplaudă şi râd).

Profesorul! — Nu larmă, vitelor care n'aveţi reşpect ghe istoria neamului!...

Merem acu mai departe, să vorbim de temp'ratura comeatii şi apoi de conzistenţa ei, pentru ca mai apoi, la urmă, s'ajungem, mă rog, la concluziunea aceea, cumcă nici când n'avem să ne temem de sfârşitul lumii, carele nu se poate.

No! temp'ratura! (cu multă volubilitate).

Vremea, mă rog, se'mparte, după cum au proboluit

---

1) Solferino — localitate unde s'au dat lupte între austrieci şi italieni şi la care au participat şi trupe din Ardeal (1859).
2) Feldwebel: plutonier major.
3) Şi aşa mai departe.

www.dacoromanica.ro

Ţelsuis[1]) în două părţi, care se despart una de alta la acel fixum, carele se chiamă zero-graduri sau *nul*.... Deacolo, aceea care mere'n sus— Bârsescule fii atent ! — este partea călduroasă, şi aceea care mere'n jos — Ionescu, nu căsca gura, că intră musca ! — este partea friguroasă, iar la nul, mă rog, apa—Popăscule, vrei să mânci bătae ! — apa prinde pojghiţă.

Deaceea, iaşte iarnă şi vară, după cum arată la termometerul lui Ţelzius, reşpeckive ţentigrad, iar acei cari ştiu carte, iar nu ca poporul de rând, numesc căldura plus şi frigul minus. Prin urmare, e proboluit cu metoaghele moghearne cumcă comeata este totdeauna în minus : despre o înflămăţiune dară nu poate fi vorba.

No ! acum conzistenţia[2]) (şi mai volubil).

Conzistenţia comeatii conzistă din materia cea mai fainâ din toate punturile de vedere a senzurilor noastre *mutachis mutanghis*[3]), mai fainâ decât o beşică de săpun mă rog !

Materia în jenăre e doar ceva, mă rog, carele nu există, ci e mai apoi numa o 'nsuşire a lucrului în sine, carele iaşte o enerjie, carea nu se ştie şi pe carea *semper ignorabinus !*[4])... Aceea apoi nu-i ghe nasul vost, nişte mucoşi ! că e prea înalt ; aceea o veţi ştudui când veţi îmbla la Universitache, cum am îmblat şi eu. De nasul vost este doar aceea care vă spun eu, cumcă destulu-ţi-i vorba măiastră a marelui jeniu Neftone[5]), că o comeată cât de mare, măcar ca de-aici pân'la Budopeşta, prin condensăţiune, o poate vârâ într'un...: fingherhut... pălăria ghejetului... ghejătar... vulgo năpârstoc.

No, acuma concluziunea.

Mereţi acasă şi spuneţi tată-tău, şi mumi-ti reşpeckiv parinţilor voştri ignoranţi să nu mai fie neghiobi să aibă frică ghe fignis munghi[6]) că cine crede în superstiţiuni devine ridiculos faţă cu ştiinţa şi merită ghespreţaluit.

(Şcolarii râd, Ionescu mai tare ca toţi.).

---

1) Celsius, matematician şi fizician suedez (1701—1744).

2) Compoziţia, materia din care e făcută.

3) Dicton cu sensul : ţinând seamă de domeniul respectiv.

4) Nu o vom putea cunoaşte ; filosofii idealişti susţineau că ştiinţa nu duce la adevărata cunoaştere. Materialismul dialectic a dovedit că lumea şi legile ei de desvoltare pot fi cunoscute şi supuse.

5) Newton—matematician, fizician şi astronom englez, a descoperit legea atracţiei universale (1642—1727).

6) Sfârşitul lumii.

www.dacoromanica.ro

Profesorul (dând din cap cu dispreț către Ionescu) Las pe alții să râdă ; nu râghe tu, urechiatule că eu che urechesc înc'o toană ; che fac numa apoi să vezi steale și comeache ziua miaza-mare ! înțălesu-m'ai ?

(Copiii devin din ce în ce mai impacienți și mai sgomotoși).

Profesorul — Deaceea trebue ca să avem pântru știință cel mai nalt reșpect, dar totdeodată cu cea mai profundă moderățiune, mă rog. Că-z știința nu trubue tratată în mod excluzivist, n ci ca pe o zeiță ce stă în ceri, cum spune Schiller, nici ca pe un dobitoc ghe muls !

(Copiii devin și mai impacienți și mai sgomotoși).

Profesorul — (ridicând emfatic tonul pe măsura ce crește sgomotul școlarilor) Aignem ist ghi visenșaît, ghi hohe, ghi himlișe Ghiotin... măgarilor ! ghem ungheren ghi tiuhtige Kuh... boilor ! ghi in mit Buter fersorct [1])... porcilor !

(Profesorul iese cântând) „La Zolfărino ghe vale" copiii ies foarte veseli după el, făcând sgomot strașnic, mă rog.

1) Știința e înaltă, zeiță cerească... nu ca vaca de treabă eare ne furnizează unt.

www.dacoromanica.ro

ŞAH ŞI MAT

Incepuse războiul franco-german.[1]) Dela rezultatul acelei mareţe lupte atârna poate tot viitorul nostru politic. Pe Rin nu se jucau numai două soarte. Ca la toate luptele jucătorilor mari, unde pe de lături palpită o mulţime de mici pontatori pe mâna unuia sau altuia, aşa şi la războaiele între două puteri gigantice, sunt mulţi mititei pe de lături, care cu cât pontează mai mărunţel, cu atât privesc jocul cu mai multă bătaie de inimă. Pe Rin, între alte mize mărunte, era una, care pentru noi avea o importanţă colosală, cum s'a dovedit ulterior — soarta hotărîtoare a dinastiei noastre. Mica republică de zece ore dela Ploeşti, care pontase şi ea, putea avea urmări mult mai mari, dacă în jocul dela Rin s'ar fi amestecat altfel cărţile.

Aşa era în toată ţara o agitaţie surdă, dar foarte adâncă[2]) care în unele centre lua forme făţişe destul de ameninţătoare pentru ordinea generală. Unul din aceste centre mai agitat era şi Craiova, unde se afla prefect de judeţ răposatul Petrache Mănescu — un om original şi amabil, credincios şi devotat neclintit al conservatorilor.

Dela dânsul, ţinem această reminiscenţă anecdotică.

La guvern era cabinetul Manolache Costache[3]) cabinetul numit *Cloşca cu pui*, pentrucă prezidentul se înconjurase de câţiva tineri de talent, debutanţi în politică, între aceştia dd A. Lahovary şi P. Carp.[4])

---

1) Războiul franco-german din 1870 în care Franţa, condusă de Napoleon al III-lea, a fost înfrântă de Prusia.

2) Agitaţie antimonarhică.

3) Fruntaş conservator.

4) Conducătorul fracţiunii conservatoare „Junimea" al cărei fruntaş cultural era Titu Maiorescu. P. Carp a fost ministru şi chiar prim-ministru de mai multe ori. A avut, până la sfârşitul vieţii, o atitudine favorabilă infiltraţiei capitalului german.

www.dacoromanica.ro

Situația în Craiova încordându-se din zi în zi, prefectul este chemat telegrafic la București. Cale ferată între centru și capitala Olteniei nu era încă, așa că Petrache Mănescu vine în goana cailor pe brânci o zi, o noapte și o dimineață, și sosește în București cu oasele pisate pe la 11 înainte de amiazi. Merge de grabă la Otelul Caracaș, unde cobora regulat, își lasă sacul, și fără întârziere se prezintă la consiliul de miniștri.

Tot consiliul era adunat, lipsea numai prezidentul, pe care-l așteptau din moment în moment. Până să vie conul Manolache, prefectul expune consiliului nerăbdător situația din Craiova: era în adevăr foarte gravă — o turburare imensă putea izbucni fără ca administrația să aibă destule forțe pentru a o năbuși.

Erau așa de interesante spusele prefectului, încât nimeni nu băgă de seamă că trecuse un ceas dela sosirea lui — erau aproape 12... Consiliul fusese convocat pentru 10, și prezidentul tot nu sosea. Un aprod merge iute să-l caute... Peste câteva minute se 'ntoarce: d. prezident a plecat deacasă dela 9; a spus că merge la consiliu. Se trimit mai mulți aprozi prin toate locurile pe unde se putea bănui că l-ar putea afla... Se 'ntorc toți fără ispravă... 12 și trei sferturi. Nerăbdarea și neastâmpărul cresc. La fiecare trăsură care trece, la fiece ușă care se deschide, la orice pași pe scări, sar toți... Vine!... Nu... Nu vine. Ce să fie?

Petrache Mănescu își cere atunci voie să se repează măcar să guste ceva: e obosit, toată noaptea n'a putut dormi în trăsură și n'a mâncat nimica din ajun. El merge să dejuneze în pripă la otel — să dea fuga aprodul să-l cheme îndată ce-o sosi prezidentul. Lasă consiliul într'o fierbinte discuție asupra întăriturilor dela Metz, și se duce la cafeneaua-birt a otelului.

Pentru ca să evite însă vreo indiscretă întâlnire, nu stă în sala cea mare; intră în una din odăițele de lături, unde seara se juca, și comandă ceva în grabă. Odăițele acestea dedeau una'ntr'alta prin câte o ușă cu geamuri acoperite cu perdeluțe verzi.

Acum era 1 și un sfert.

Dejunează, trăgând mereu cu urechea dacă nu vine cineva să-l cheme... Nimeni... A isprăvit; fără să mai ia cafea, se scoală să plece... Mai întreabă încă odată pe chelner... Nimeni... Atunci ce se gândește? pentrucă n'a venit încă să-l caute, n'are dece să se grăbească; își comandă cafeaua și se așează iar la loc să-și mai desmorțească membrele... Acum, după dejun, îl ajunsese pe om

www.dacoromanica.ro

oboseala drumului. 1 şi jumătate. Chelnerul aduce cafeaua... „Nimeni să mă caute? — Nimeni!". Ce să fie asta?

Pe când însă chelnerul ieşi, Petrache aude un sgomot într'una din odăiţele vecine, unde până atunci fusese complectă liniște, o mormăială şi un haha! de triumf. Se'ntoarce spre partea aceea şi ia seama că în uşa cu geamuri flutură perdeluţa atârnată pe dincolo trecând dincoace printr'un ochiu — un geam era spart.

Desigur, gândeşte el, sunt cartofori... de dimineaţă au luat-o... ori poate că n'au isprăvit încă de asearâ... E aproape 2 şi nimeni nu vine să-l caute... Mormăiala însă creşte dincolo... începe să se audă distinct o dispută de joc: regina! calul! pionul!... E desigur o partidă de şah tot aşa de încordată ca şi situaţia dela Craiova.

Dar între accentele amestecate ce trec prin uşa cu geamul spart, Petrache pare că aude un glas cunoscut!... Se ridică şi ascultă mai bine...

Da!... E o iluzie? un joc al închipuirii, stăpânită de un gând stăruitor? Dar e cu putinţă să se 'nşele astfel?... Dar e peste putinţă să fie acela!... Dar e glasul lui!... Dar nu se poate!...

In prada unei nedomiriri ameţitoare, omul se repede la uşă, dă'ntr'o parte perdeluţa dela ochiul spart, se uită înăuntru şi nu se poate stăpâni a nu scoate un strigăt de uimire...

Cine?... cine era în odăiţă încă de dimineaţă la o partidă de şah?... cine!?... Domnul prezident al consiliului, conul Manolache. Se 'ntâlnise de dimineaţă cu amicul său, bătrânul Wiest, se'ncurcaseră.

Desperat, Petrache Mănescu dă brânci uşii, şi năvăleşte înăuntru peste jucători strigând:

„Pentru numele lui Dumnezeu! coane Manolache, aici ai fost!?».

— Ei da, răspunde simplu prezidentul: nu mă vezi? şi se pune iar pe gânduri ca să-şi combine lovitura.

— Coane Manolache!! vă caută toţi în toate părţile! v'aşteaptă toţi la consiliu dela 10 azi dimineaţă!

— Iaca viu... Stai oleacă: mai am două lovituri, şi-l regulez eu pe domnul Wiest! Şi mută calul.

— Dar sunt 2 trecute, coane Manolache!!

- Mat! strigă Wiest.

Conul Manolache deschide ochii mari pân ochelari şi vede că'n adevăr partida e pierdută. Atunci, se ridică bozumîlat către Mănescu:

www.dacoromanica.ro

— Araca'n de mine, bre omule, dă-mi pace! m'ai buimăcit de cap! iaca — pierz partida sigură cu vorba dumitale!

Cu multă greutate a putut Petrache să-l îmbuneze şi să-l facă să renunţe la revanşă.

Amândoi apoi, pe la 2 şi jumătate, intrară la consiliu, unde găsiră pe ceilalţi — cam impacienţi.

www.dacoromanica.ro

NOROCUL CULEGĂTORULUI [1)]

Dedicat ucenicilor tipografi.

A fost odată un băiat sărman: și făcându-i-se maichii precistii milă de el, s'a prefăcut călugăriță și i-a ieșit înainte când bătea el hoinar drumurile.

— Mă băiețele, ce tot umbli tu, de colo până colo, fără rost? Uite o să vie iarna; tu n'ai părinți, adăpost n'ai, haine nu, n'ai de niciunele... Vrei tu să te procopsești?

— Vreau, sărut mâna, maică...

— Atuncea... vino cu mine.

Și a plecat băiatul după maica stariță. Ea l-a dus la o tipografie și l-a băgat ucenic; i-a dat ceva mărunțele pentru covrigi, l-a blagoslovit și s'a dus.

A început atunci pentru băiatul sărac frecușul jugului vieții: vânzarea puterilor de azi pe o bucățică de pâine pentru mâine, de mâine pentru poimâine, ș'așa tot mereu, muncă sdrobitoare câtu-i ziulica de lucru, de sărbătoare, ba și de duminică până 'n amiaz; asprimea celor mari; ușoare greșeli plătite cu vorbe și lovituri prea grele, și silința niciodată răsplătită cu o vorbă bună măcar, și dureri de dinți prăpădiți de otrava plumbului, și usturături de urechi trase la corecturi date prost... și câte și mai câte... Avea dece să mulțumească maichii stariță, nu-i vorbă.

Dar... le-a răbdat toate.

A crescut băiatul canonit și muncit și a ajuns, după ucenicie, culegător. Ș'a stat el așa lucrător multă vreme — și multă și grea. Intr'o seară, amărît rău de sărăcie și osteneală, tocmai

---

1) Autorul folosește elemente din povestirile populare, pentru a ironiza presa burgheză și moșierească, a carei singură metodă de informare era minciuna.

www.dacoromanica.ro

când trecea să se ducă acasă pe drumul pe unde se 'ntâlnise în copilărie cu maica starița, și-a adus aminte cu dor și cu obidă de ea, și așa s'a gândit de adânc la dânsa, că numai iacăt'o înaintea lui, tot așa de blândă și de tristă ca și'odinioară, tot așa de tânără și de frumoasă de parcă nu trecuseră valurile vremii și peste ea ca peste toată lumea.

„Te gândeai la mine?".

— Da, maică, mă gândeam la sfinția ta, că tare mi-e sufletul acrit și m'am saturat să mă chinuesc atâtea ceasuri pe zi și să nu mă procopsesc toată viața... și-mi dam cu socoteala că sfinția ta trebue să ai trecere în lumea asta...

Da maica starița zâmbi cu mâhnire și-i tăiă vorba cu bunătate:

— In lumea asta?... nu prea am trecere dela o vreme.

— Și de aia vream să te rog, zise lucrătorul, să-mi faci și mie rost de vreun noroc mai bun.

— Să vedem... să mă rog poate de fiu-meu.

— Da ce e fiul sfinției tale?... are vreo putere?

— Apoi de! eu așa gândesc... Da ce ai vrea tu?

— Știu eu? aș vrea să nu mai lucrez așa de mult pentru atât de puțin câștig.

— Bine, zise maica starița... Atuncea, dacă-i așa, o să mă rog de fiu-meu să te norocească.

Și rădică ochii ei sfinți, și dulci cum îi cerul senin, în sus și zise:

„Fiul meu, fiul meu! fă'mi pe gând și dă omului ăstuia necăjit, că e omul nostru, ce mă rog eu: scutește-l de atâta oboseală și dă-i și lui un dar: pentru fiece bârfire ce-a trecut pân degetele și pân vingalacul[1]) lui câte trei parale, două pentru fiece minciună și câte o para pentru fiecare două nerozii'".

— Aoleu! maică, zise culegătorul, iar cu paraua? văz eu că tot neprocopsit o să rămâi.

— Taci tu, răspunse ea, și aibi credință — vorba fii-meu: credința ta te va mântui... Noapte bună!

— Noapte bună, maică!

Și s'a dus maica starița.

---

1) Unealtă de tipografie pe care se adună și se așează în ordine, una câte una, literele, de către zețar.

www.dacoromanica.ro

Lucrătorul a pornit și el spre casă. Când să intre, ce să vază?... Nevastă-sa — că uitasem să vă spui, de degrabă ce mi-e să isprăvesc, că se și însurase — nevastă-sa aprinsese o sumă de lumânări și țopăia pân odaie singură.

— Ce e femeie? zise omul; ce! ai înnebunit de joci tontoroiul singură, fără flașnetă măcar?

Așil femeia n'aude n'a vede: dă-i nainte! ba încă sare și-l ia de gât și pe el și-l târăște și-l învârtește, dă-i la dreapta, dă-i la stânga, mă rog, ca nebunii, până ce cad amândoi pe câte un scaun, gâfâind. Bietul om începe să-și facă cruce ca de alte alea;

„Să știi că mi s'a smintit femeia de necazul sărăciei!"

După ce s'a mai odihnit ea și a răsuflat nițel, s'a sculat de pe scaun și zor-nevoie să-l ia iar la danț. El, de frica tontoroiului, sbughi pe ușă-afară! Ea după el!... și-i spune toată pricina veseliei ei, pe cum că pe la toacă se trântise puțin obosită de spălatul rufelor și i se arătase în vis maica domnului și-i zisese:

„Femeie, să scobești cu un cuțit sub vatra din tindă, și o să găsești acolo o oală, și ce-o fi în oala aceea al vostru să fie".

„Și uite!" zice nevasta, și ridică plapuma... Ce să vezi! Poli, galbeni, patace, franci, băncuțe, hârtii de 20, de 100 ba și de 1000! pe care le vărsase din oală în pat.

Și astfel s'a procopsit culegătorul nostru și a mulțumit maichii stareții că-i trimise așa de bine

Pe urmă, mai târziu i s'a deschis lui capul și s'a domirit cine să fi fost călugărița, că aici stătuse putere dumnezeiască la mijloc și că el se procopsise așa, fiindcă de atâta amar de vreme era culegător la un ziar mare cotidian:

Trei parale bârfirea, două mincluna și nerozii... două de-o para!

www.dacoromanica.ro

G A R D A C I V I C Ă

De câte ori auz sgomote de război, îmi amintesc cu pietate și cu mândrie de acum atâția ani trecuți, când eram unul dintre aprigii apărători ai Independenții. Pe vremea ultimei conflagrațiuni[1]) orientale, am servit în garda civică — „baioneta inteligentă" — în compania din mahalaua armenească. Timpuri eroice! am dela voi frumoase amintiri! Căpitanul meu, d. Guță Cotoi, odinioară sergent în pompieri, era un tip de haidamac, care fusese apoi, pe rând, birjar, cârciumar, binagiu[2]), samsar de slugi, spion de poliție, bătăuș, ș'acum, în sfârșit, urmând unei vocațiuni irezistibile pentru viața politică, se declarase pe față pentru guvern. Era un agent propagandist rabiat — groaza cârciumarilor și altor case publice, spaima birjarilor, lăutarilor, flașnetarilor, alunarilor, salipgiilor[3]) și a tuturor câți îi picau înainte în momentele-i de arțag contra ciocoilor. Dar, aminteri, om plăcut, deștept și vesel. Când a venit pentru prima oară să mă cheme 'n serviciu era tămâiat. Îl cunoșteam demult — cine nu-l cunoștea în mahala pe d. Cotoi? — zic:

— Frate Guță, te rog, pe mine să mă scuteși; sunt slab de constituție.

— Ei, așa! zice. Oftică rusească!... Nu se poate, d-le Iancule... adică... se poate, dacă pui om în loc.

— Atunci, pui om în loc.

— Atunci, scoate rubla.

I-am dat-o, și d. Guță a plecat legănându-se și strigând:

— Trăiască ai noștri, d-le Iancule!

Apoi o teribilă înjurătură... de ciocoi! Peste vreo opt zile, m'a călcat d. Guță iar, și iar mi-a șters carboava, și iar: „Tră-

1) Război.
2) Intreprinzător de binale.
3) Vânzător de salip, bragagiu.

www.dacoromanica.ro

iască și ș. c. l....". Peste vreo cinci zile, altă rublă: pe urmă, din patru în patru zile, regulat. Dar toate tiraniile trebue să aibă un capăt. Am hotărît să mă revolt. Când vine d. căpitanul tun și zice·

— Mâine ai servici...

— Neică Guță, zic, oi avea, n'oi avea servici, nu știu, da rublă știu că n'am, și nici n'o să mai am de aici înainte. Scurt!

— Atunci... cum?

— Iac'așa.

— Atunci te bag la arest.

— Să poftești!

— Car'va-s'zică nu dai rubla?

— Nu pot!

— Bine!...

Și a plecat supărat, înjurând strașnic pe ciocoi. A doua zi, dis-de-dimineață, am auzit goarna, m'am îmbrăcat repede și m'am dus la companie: am luat o pușcă bătrână, care clănțănea din toate încheieturile când umblam; mi-am încins centironul cu patrontașul [1]) peste palton, și am plecat prin lapoviță cu cârdul companiei. Un comisar de poliție ne-a dus în șirag pe podul Mogoșoaii — era parada Bobotezii. Mai târziu când a venit și căpitanul și m'a văzut, el care mă credea un laș incapabil de a purta o armă, a rămas încremenit:

— Bravos, d-le Iancule! mă lucrași car'va-s'zică?... Da nu face nimica! Trăiască ai noștri!... de ciocoi!

După ce a dat câteva târcoale în fața companiei, a venit iar la mine, m'a tras la o parte și, foarte discret, mi-a duhnit la ureche:

— D-le Iancule, nu face pentru d-ta să stai între bocci [2])... Dă-mi o jumat' de rublă și du-te acasă.

— N'am nici sfanț, nene Ghiță, zic eu tare, ca să m'auză cocoanele înghesuite pe trotuar la spatele șiragului nostru.

Dar d. căpitan se 'nțepenește 'n călcâie și, ca să-mi acopere glasul, strigă răgușit din fundul bojocilor:

— Cumpanie... drepți!

In acelaș moment, s'aud venind din susul stradei niște huiduituri sguduitoare... Ce era? Cine știe cine prinsese un câine jigărit de mahala, îi legase o tinichea de coadă și-l aruncase

---

1) Cartușiere.
2) Mojici.

www.dacoromanica.ro

în mijlocul stradei, să-l dea garda 'n tărbacă după o veche datină consacrată a acestei instituțiuni urbane. Apucat între cele două șiruri de bravi care aveau la spate câte un zid de lume; aiurit de huiduituri, de amenințările puștilor și de loviturile tinichelii, nenorocitul animal fugea făcând niște salturi nebunești și chelălăind într'un chip infernal, pe când garda și publicul făceau un haz nespus. A trecut pe dinaintea noastră ca o vedenie himerică. Încă târziu se auzeau în depărtare huiduituri tocmai pe la piața Teatrului.

Noi eram compania de elită. Eu stam postat peste drum de Crețulescu, aproape de palat, între doi armeni foarte borțoși, unul basmangiu pe podul Târgului-de-afară, și altul fabricant de cafea măcinată și alte mirodenii în Caimata. Acesta-și pusese de degrabă paltonul peste șorțul cu care se acoperea când măcina martinică, și șorțul era cu o palmă mai lung decat poalele paltonului, care se mai scurtase o schioapă din pricina centuronului încheiat sub burtă. Cafegiului, răzbit de frig, îi curgea nasul enorm plin de guturai, și, om curat ca toți armenii, mă ruga din când în când să-i țiu pușca: s'apleca din greu, își ridica șorțul și se ștergea la nas. După aceea, când își lua pușca 'napoi, foarte politicos:

— Mersâm... Am avut noroc: dacă nu am uitat șorțu pa mine, cu ce m'am șters la nas?

De atunci, n'am mai băut cafea cu caimac! In sfârșit, iată că se 'ntorc înapoi spre palat, trăsurile oficiale... Strigam încà ura, când trecea pe dinaintea noastră escadronul de suită. Jandarmii mândri, cu săbiile scoase, se uitau, pe sub cozorocul chiverelor [2]), la compania noastră, mai ales la mine și la armenii mei, cu un zâmbet așa de ciudat, încât am aplecat ochii 'n pământ și, din ceasul acela, mi-am promis să fac toate sacrificiile pentru a mă scuti pe viitor de o așa penibilă situație. Am al rgat la d. Cotoi și, după multă tocmeală, ne-am ajuns: două ruble pe lună și să mă lase 'n pace. I-am dat una înainte și apoi câte una la fiecare cinsprezece zile. Am servit regulat patriei, spre deplina mulțumire a comandantului meu, până la desființarea gardei. Și o dovadă că am fost un brav e că d. căpitan a venit odată la mine foarte bine dispus și mi-a zis:

www.dacoromanica.ro

— D-le Iancule, să ştii că acuma ne 'mparte şi nouă, la garda naţională, dicorăţii pentru apărarea Independenţii; să ştii că te pun pe listă.

Eu, înţelegând unde vrea să m'aducă d. Guţă, i-am răspuns că eu n'am pretenţie... am luptat aşa, de dragul liberalilor. Dar d. Guţă:

— Trăiască ai noştri, d-le Iancule!... de ciocoi! Da nu se poate! sa dau la toţi boccii şi mitocanii dicorăţii şi tocmai d-tale să nu-ţi dau! nu face! Eu ştiu că te trec pe listă.

— Nu mă trece, că cine ştie cât costă... acu sunt cam tinichea.

— Ce să coste? un moft... Facem noi pentru d-ta.

Pe urmă mi-a cerut o jumătate de pol, pe urmă i-am dat o rublă şi pe urmă ne-am ajuns cu o rublă jumătate. M'a încasat şi m'a trecut la portofel. Peste vreo câteva zile după desfiinţarea gărzii, m'am întâlnit cu d. Guţă — îl făcuseră perceptor, şi era foarte vesel! L-am întrebat în glumă:

— Nene Guţă, ce se mai aude cu decoraţia mea?

— ...Care dicoraţie...?

— Aia... nu ţii minte?... o rublă şi jumătate..:

— Dracu să-i ştie, d-le Iancule, ce-a făcutără ăia dela comenduire, că eu le-am trimes de atunci listele; dar acolo e acuma un balamuc cu predarea armelor! Cică s'a furatără sumedenie...

— Se prea poate, nene Guţă; în vreme de războiu câte arme nu se prăpădesc!

— Poate la alte cumpănii să se fi făcut vr'un abuz; dar la noi, nu-mi vine să crez... Ei! da nu face nimica... Trăiască ai noştri, d-le Iancule!... de ciocoi!

Astfel, din pricina unei neglijenţe a comenduirii, am rămas nedecorat, după ce am luptat atâta! Asta nu e drept! mi-am zis. Sunt sigur că lui Sarchiz cafegiul i-a dat. M'am dus să-l vaz. L-am găsit tot cu şorţul cunoscut şi cu guturaiul cel vechi; amesteca martinică cu rio ca să facă moca. Din vorbă 'n vorbă zic eu, ascunzând cât puteam mai bine sentimentul de invidie:

— Dumitale cum ţi-a dat decoraţia, frate Sarchiz, şi mie nu? că eu încai am plătit înainte.

www.dacoromanica.ro

— Așa am aut orbă... Când ne-aduce dicorație, platim... Ne-a adus dicorație, am platit.

— Așa...? zic eu domirit.

— Bei un cafe proaspăt?... să-ți fac un gingirlie...

— Nu, nene Sarchiz, mersâm; nu mai metahirisesc [1]) demult cafea cu caimac!

Poftesc.

www.dacoromanica.ro

RĂSPLATA JERTFEI PATRIOTICE

In sfârşit... Mai erau câteva ceasuri până în dimineaţa de 11 Fevruarie,[1]) când trebuia să se dea lovitura. In cazarma lor din Dealul-Spirii, tunarii îmbrăcau roatele tunurilor în paie, pentruca, despre ziuă, să poată merge în dosul palatului spre a protege operaţia conspiratorilor, fără să turbure liniştea nopţii şi să strice somnul pacinicilor mahalagii. Militarii îşi făceau datoria — da; dar nici civilii nu rămâneau mai prejos.

Era ultima întrunire a secţiunilor conspiraţiei. Ca să înţeleagă mai bine cititorul, trebue să spun că vasta urzeală se compunea din secţiuni cu număr restrâns de membri dela zece până la optsprezece inşi. Unii din aceştia, fără să ştie ceilalţi, aveau relaţiuni cu câte un altul din câte o altă secţiune; aşa că, la un moment dat chiar dacă s'ar fi prins una din acestea lucrând, nu s'ar fi putut descoperi nimic mai mult decât o mână de oameni. Această organizaţiune mazziniană[2]) fusese combinată de răposatul C. A. Rosetti, după reminiscenţele-i clasice.

In seara aceea, într'una din secţiuni, compusă în majoritate din câţiva tineri entuziaşti şi din vreo trei negustori, prezidentul, un liberal fanatic, care mâncase la 48 jimbla exilului în formă de tainuri turceşti, la Brussa, ţinu o scurtă cuvântare, cam aşa:

— Fraţilor! vremea vorbelor a trecut; acum are să sune în sfârşit ceasul faptelor. Trebue să avem curaj: momentul cel mare se apropie. Până să nu crape de ziuă, poate că vom fi chemaţi să facem cea mai mare jertfă pe care are dreptul patria

---

1) Zi în care monstruoasa coaliţie l-a silit să abdice pe Alex. Ion Cuza.

2) Mazzini — fruntaş revoluţionar burghez italian (1805-1862).

www.dacoromanica.ro

s'o ceară dela un om. Să fim gata la tot! Să nu ne dăm înapoi dela nimic pentru a ne împlini datoria de patrioți!

Când prezidentul a terminat solemna lui cuvântare, tinerii carbonari, scrâșnind din dinți, au ridicat pumnii încleștați în sus în semn de aplauze și de aclamațiuni, știut fiind că într'o conspirațiune, sgomotul este interzis. In timpul însă când vorbea prezidentul, unul dintre negustori se căuta cu multă stăruință în fundul buzunarului dela nădragi. Indată ce cuvântarea fu isprăvită, negustorul se sculă în picioare, scoțând din buzunar un pungoci unsuros destul de greu, plin cu mărunțiș. Apoi, mergând hotărît la masa prezidentului, trânti sgomotos, între sfeșnice, pungociul, și zise:

— Dacă a venit vremea pe jertfă, apoi cât m'ajunge partea. nu mă dau în lături!

Zicând acestea, isnaful [1]) începe să deslege baerele pungociului.

Prezidentul și toți tinerii entuziaști au un moment de desgust în fața acestui act. Unul din ei, cel mai înflăcărat, nu se poate opri a zice cu indignare: „Mitocanul, tot mitocan!". Dar cum sunt toți foarte lihniți, înfățișarea pungociului durduliu le răstoarnă cu desăvârșire mișcarea întâia. Incrucișându-și unii între alții niște priviri fulgerătoare și, uitând că se află într'o cavernă de conspirație, încep să pleoscăiască din palme, strigând toți:

— Ura! bravo patriot! să trăiască nenea Niță!

Și palmele tinichelelor se pornesc toate cu degetele încovoiate către pungociul mitocanului; dar mitocanul, în acelaș timp, ridică pungociul de pe masă și-l vâră în buzunar, zicând:

— Bine, eu dau partea mea... Care, ce dă?

Prezidentul, care se înțelesese din ochi cu tinerii, zice:

— Neică Niță, aici e pe frăție, dă fiecare ce poate și cum poate. Dumnealor, că sunt mai tineri și, vorba aia ce-am avut și ce-am pierdut! dumnealor o să-și puie, doamne ferește! viața în primejdie; că asta nu-i glumă ce facem noi! ia gândește-te dumneata: șapte puteri garante! nene Niță, și Convenția dela Paris! Care va să zică, noi ne punem contra lui Napoleon III, neică Niță... te joci! D'aia spui că dumnealor, ca tineri, pot să meargă până la moarte...

---

1) Breslaș.

www.dacoromanica.ro

— Să ferească dumnezeu! zice nenea Niță; ar fi păcat...

— Da, dar vorba e: se poate? Insă dumneata care ești altfel de om, om cu dare de mână, negustor, de dumneata nu face pentru ca să te bagi unde se bagă dumnealor. D'aia a și împărțit dumnezeu trebile pe pământ: unul, adică cu alergătura și altul, vine vorba, cu căpitalul; și pe urmă, toți la câștig, fiecare pe cât a pus, împart drept pentru interesurile patriei, fiindcă toți sunt patrioți!... nu-i așa?

— Așa da, zice nenea Niță, acuma te pricep.

— Ei vezi?... dă-ți partea.

Nenea Niță a scos iar pungociul, i-a deschis băerile și a vărsat pe masă un pumn de mărunțiș: icusari, nisifiele,[1] sfanți, sfănțoaice, firfirici și gologani; l-a socotit până la suma de cinci galbeni; apoi a legat iar pungociul la gură, zicând:

— Ei! acu, cine-mi iscălește fitanția?

— Care fitanție?

— Pentru sumă.

— Cum, nene Niță? strigă prezidentul. Cum se poate să spui dumneata așa vorbă? să ceri hârtie la vreme de revoluție?

Dar nenea Niță acoperă cu laba mărunțișul și dă să-l tragă la margine, ca să-l pue la loc.

— Fără fitanție nu pot să dau, fiindcă n'am temei la catastif.

Atunci, cel mai tinichea dintre carbonari, văzând primejdia, se repede la mâna isnafului, pe care o apucă strâns, și zice:

— Stai, nene Niță!... Fraților, are dreptate nenea Niță: dacă varsă negustorul parale, trebue să aibă adeverire la mână. Uite ce m'am gândit eu: să dăm toți iscălitura noastră cu girul prezidentului.

Toată asistența cu ochii sclipitori, aprobă unanim propunerea, iar tânărul ia un condei și hârtie și scrie citind în gura mare:

„Subt-iscăliții, patrioți, la un moment greu al nostru, pentru interesurile patriei, am luat dela nenea Niță suma de 70

---

1) Monete turcești de argint.

www.dacoromanica.ro

sfanți, pe care i-o vom înapoia îndată ce vom izbuti să facem toate bune, ca să nu mai fie tiranie...".

Și iscălesc toți.

Ședința se ridică; isnaful mai numără odată paralele, ia tidula, o îndoaie și vrea să plece. Atunci, prezidentul îl chiamă dela ușă, îl trage la o parte și, pe când ceilalți ies binișor unul câte unul, îi spune la ureche:

— Nene Niță, eu zic că nu e bine să porți tidula asta în buzunar. Dacă, doamne ferește! nu izbutim să dăm jos pe Cuza, și te calcă poliția, și găsește chitanța la dumneata?... ce te faci?

Nenea Niță stă un minut pe gânduri și răspunde, făcând cu ochiul:

— Las'că o pui eu bine; n'ai dumneata grijă!.

Și pleacă.

Prezidentul stinge lumânările, îl conduce pe nenea Niță până la poartă și, după ce-l vede depărtându-se, se întoarce în curte, o curte paraginâ de mahala, și aprinde un chibrit. Într'o clipă, de pe lângă uluci, din fundul curții, răspund alte chibrituri aprinzându-se, ca niște ecouri luminoase: era semnalul de raliere al conspiratorilor. Toți își dau întâlnire peste o jumătate de ceas la Rașca, unde trebuiau să bea banii isnafului, așteptând ceasul abdicării lui Cuza.

La Rașca, intră unul câte unul foarte veseli și încep să comande mâncare și băutură. Când sfanții isnafului erau pe sfârșite, tunurile, cu roatele îmbrăcate în paie, ajungeau în dosul palatului, în vreme ce, prin față intrau conspiratorii sus, salutați de garda vânătorilor...

A fost cuminte nenea Niță când a luat tidula la mână... Pe când, mult mai târziu, în fața Griviței, batalionul de vânători spăla în sânge steagul mânjit în noaptea de 11 Fevruarie, Nenea Niță, fruntaș al comerțului român, ca întreprinzător de furajuri și altele, încasa, în virtutea chitanței cu data de 10 Fevruarie 66, partea-i cuvenită după luptele sale pentru răsturnarea tiraniei; în virtutea aceleași chitanțe, nenea Niță lua apoi parte printre fericiții subscriitori ai conversiei drumurilor de fier și ai „Băncii Naționale".

Astăzi vechiul patriot are un otel nobiliar în București, un echipaj blazonat și câteva milioane; dânsul păstrează încă cu scumpătate bătrâna chitanță, pe care o arată la toată lumea.

www.dacoromanica.ro

ca un pergament de nobleţe, pentru a proba câte sacrificii a ştiut el să facă odinioară în vremuri grele, pentru patrie...

Şi încă tot mai face: de exemplu, a subscris pentru monumentul lui Brătianu douăzeci de lei şi pentru al vânătorilor cinci. Totdeauna entuziast şi generos ca şi în ajunul lui 11 Fevruarie, nenea Niţă, cu calităţile lui de inimă, trebuia să prospereze şi merită să fie stimat.

www.dacoromanica.ro

POLITICĂ ȘI DELICATEȚE

Istoria e adevărată și merită povestită.

Intr'un oraș mare de provincie, sau mai bine într'o capitală mică, numele nu importă, este un negustor băcan foarte deștept, partizan hotărît și neascuns al conservatorilor. Colectiviștii [1]) nu-l puteau suferi personal, însă n'aveau ce-i face, de vreme ce băcănia lui este în localitate singura prăvălie de clasă întâia în această ramură, fiind asortată totdeauna foarte bogat după modelul băcăniilor de lux din orașele mari. Ce se întâmplă însă? Acum câtva timp, un fost ministru conservator merge să se așeze pe toată perioada electorală în acel oraș, fiind hotărît să candideze acolo în opoziție contra guvernului colectivist. Pentru aceasta ia cu chirie rândul întâi al caselor negustorului conservator, pe strada principală, deasupra băcăniei. Asta a înfuriat la culme pe liberali. O deputațiune a lor se duce la băcanul nostru și-l interpelează foarte grav:

— Ai dat casa cu chirie ciocoiului?

— Da.

— Dă-i arvuna înapoi!

— Dece?

— Fiindcă nu face tocmai d'un negustor, de unul d'ai nostri, să-ți dai casa la ciocoi.

— Da nu sunt d'ai dv. deloc; mă iertați, eu sunt conservator.

— O să te căești!

In adevăr, numaidecât încep șicanele — la vamă, la accize, la drumul de fer, etc... și nu numai atât: colectiviștii încep să facă propagandă între ai lor, și în două-trei săptămâni, câte unu-unu, niciunul nu mai calcă în băcănia conservatorului. Negustorul, deși se știe boicotat, bagă de seamă că vânzarea în

1) Liberalii.

www.dacoromanica.ro

toate privinţele rămâne aceeaşi ca totdeauna, afară, se 'nţelege de ţuică şi pelin unde constată o scădere de consum simţitoare. Dar în sfârşit, colectiviştii nu consumă numai ţuică şi amar, mai ales când nu sunt în opoziţie. Atunci negustorul inteligent pricepe cum merge treaba: liberalii, pentru a nu-şi călca jurământul şi totdeodată a nu se lipsi de trufandalele şi delicateţele conservatorului, nu-i mai călcau în prăvălie dar trimeteau om să le târguiască fără a spune pentru cine.

Intr'o zi, din conversaţia mai multor muşterii la ţuică, află că seara e masă mare la cuconul X... un chiabur foarte colţat, iniţiatorul boicotului. Cuconul Iancu cinstea cu un mare *dîner de gală* [1]) pe un ministru şi vreo doi-trei oratori din Bucureşti, care veniseră cu ocazia alegerilor să ţie o întrunire publică. Cucoana lui cuconul Iancu e tot atât de celebră pentru mesele-i de gală ca şi pentru eleganţa ei. Negustorul nostru tocmai în ziua aceea primise un mare taxid [2]) de prospătură şi lipise pe geamurile mari ale prăvăliei: ICRI MOI PRIMA STRIDII PROSPEŢI — SOMONU DU RIHN, ETC.

Era duminică, pe la unsprezece dimineaţa: prăvălia gemea de muşterii, care îşi luau aperitivul şi mezelicuri pentru dejun. Un ungurean intră cu sgomot:

— Câte parale icrele moi.

Dar negustorul, strângându-şi sprâncenele, ca şi cum ar fi voit să facă o asociaţie forţată de idei depărtate, răspunde prin o altă întrebare:

— Câte-ţi trebue, drăguţă?

— ...Vreo două-trei chile.

— Aşa... Da de unde eşti d-ta?

— De unde sunt, de unde nu sunt, câte parale?

— Dacă nu spui de unde eşti, nu-ţi dau: icrele sunt arvonite de boieri.

Ungureanu stă un moment la gânduri şi pleacă.

Peste vreun sfert de ceas, în timp ce icrele se vindeau pe capete, intră o jupânească, o băbuţă bătrână, care, uitându-se în toate părţile, zice:

— Sărut mâna, măiculiţă; aici e băcănia a mare?

— Ia vezi, ce pofteşte dumneaei, strigă negustorul la un băiat.

---

1) Masă de gală.
2) Transport de marfă din străinătate.

www.dacoromanica.ro

— Icre moi aveţi?
— Este.
— Cum daţi ocaua?
— Ocaua?... Câte pofteşti să iei?
— Vreo două-trei oca.
— Da pentru d-ta?
— Aş! unde mănânc eu d'alea!? Să mă ferească dumnezeu! eu postesc... Pentru boieri.
— Care boieri?
— Nu spui.
— Dacă nu spui, n'am icre.

Dar baba, mai deşteaptă decât ungureanul, face un semn discret, trage la o parte pe negustor şi-i şopteşte încet:

— Măiculiţă, sunt dela conu Iancu; da să nu care cumva să-i spui că ţi-am spus, că mi-a spus să nu care cumva să-ţi spui.

— Aşa?... Dela conu Iancu?... Atunci spune-i lui conu Iancu că pentru dumnealui le dau cu 100 de lei chilo.

— Vai de mine! unde s'a mai pomenit? Mi-a spus să dau, dac'o fi la o adică, pân'la 28 lei.

— Dacă'ţi place; dacă nu, voia la dv., marfa la mine; dacă vrea să cumpere, să poftească conu Iancu aici, că ne învoim noi.

A plecat băbuţa foarte mâhnită de insuccesul misiunii sale diplomatice.

Inainte de amiazi, intră în băcănie un funcţionăraş foarte pirpiriu, deşi afară era destul de ger; zice:

— Băiete, o drojdie.

După ce bea drojdia şi-şi suflă în degetele degerate, funcţionăraşul îşi face loc cu pardon prin înghesuiala prăvăliei şi ajunge până la taraba de marmură. Aci se opreşte să dea un târcol cu ochii la marfă. In momentul acesta, negustorul scoate capacul dela putinica a doua de icre.

— Ei, bravo! zice tânărul; ţi-a venit icre proaspete?... Cum dai chilo?

— Da dece întrebi?

— Vreau să cumpăr.

Atunci băcanul, gustând cu vârful cuţitului o probă din putinică şi măsurând cu ochii de sus până jos pe muşteriu:

www.dacoromanica.ro

— Nu face pentru d-ta, zice... astea nu sunt de cosac [1]).

— Da ce-ți pasă d-tale, dacă vreau eu să cumpăr?... Câte parale?

— Vezi că marfă de-asta nu pot da cu paralâcul [2])... Vrei să iei mai mult?

Tânărul fără să șovăiască, răspunde hotărît:

— Trei chile.

— Cât?... strigă băcanul, pufnind de râs. Ei, vezi, aici mi-ai plăcut: auzi fason de trei chile de icre moi...

Apoi întorcându-se către unul din băieți:

— Băiete! încă o drojdie la domnul, că-i e frig.

Dar funcționarul, supărat:

— Mersi, domnule, nu-mi trebue: dar să știi că nu-ți mai calc în prăvălie.

— Păcum ești d-ta liberal, răspunse băcanul râzând și mai tare, mă mir că ai băut aici și drojdia întâia.

Tânărul a ieșit trântind ușa.

E aproape de amiazi, când o caleașcă mândră se oprește în fața prăvăliei. Feciorul sare repede de pe capră și strigă în ușă.

— Să vie un băiat afară !

Băiatul iese repede și se întoarce:

— Întreabă cucoana de icre moi.

— Cucoana lui conu Iancu?... Spune-i că nu prea sunt proaspete... nu face pentru dumnealor... Dar, dacă poftește, dă-i să guste.

Și-i trimete cucoanei din putinica nouă o linguriță plină pe o frunză curată de viță. Băiatul se întoarce:

— Zice că sunt bune.

— Mă mir. Tocmai la mine să fie icre bune.

Zicând acestea, băcanul iese degrabă afară la caretă și, după multe reverențe, se adresează foarte miorlăit cucoanei:

— Sărut mâna, madam' X... sărut mâna... Dece nu poftiți jos? Nu-i nimeni în prăvălie; numai câțiva mitocani... nu vă cunoaște. Poftiți să vedeți și alte mezeluri.. avem stridii, brânzeturi proaspete, ne-a venit o langustă [3]) vie... ...și-i înșiră, foarte volubil, toată lista prospăturilor sosite de dimineață.

---

1) Pește argintiu cu solzi mici.
2) Pe bani mărunți.
3) Specie de rac de mare.

www.dacoromanica.ro

Cucoana stă un minut la gânduri, dar nu poate rezista mult, coboară din caretă și intră foarte înțepată în prăvălie... După o scurtă inspecție și o lungă tocmeală, în timp ce aspira cu nesațiu caracteristica atmosferă îmbibată de atâtea parfumuri grase și pofticioase, o atmosferă de care-i era dor de multă vreme, cucoana, îmbătată de atâtea bune emanațiuni, se pornește pe târguială, și negustorul scrie: două chile de icre moi, trei bucăți camembert [1]), un chilo somon, una langustă vie, opt duzini stridii, un ananas [2]), un flacon curaçao triple-sec [3]).

Demult nu mai intrase în băcănie cucoana! Acum își scotea din capete, pe când mușterii ceilalți, între care mai mulți tineri ofițeri, în curent cu afacerea boicotului, privind-o cu admirație, își dădeau coate.

Cucoana, foarte satisfăcută, vrea să plece:

— Apropo, cuconiță, sărut mâna: șampanie? Avem ceva bun de tot; un *Pommery extra*, garantat.

— Cum îl dai? întreabă cucoana, aruncând pe sub genele-i mai pudruite decât aripele unui fluturaș de noapte, o privire galeșă către tinerii ofițeri.

— Mai ieftin decât oriunde, cuconiță. Dacă dv. găsiți cu preț ca la mine undeva, primesc să nu-mi dați nicio para.

— Atunci, să-mi trimeți și șase sticle de șampanie... *Bonjour!*

Și cucoana, salutată până la pământ de toți tinerii, este condusă până la caretă de băcan, care-i zice:

— Sărut mâna madam' X... sărut mâna: nu ne uitați... avem totdeauna lucru proaspăt; imposibil să găsiți în altă parte.

Careta a plecat. Băcanul, frecându-și mâinile, se întoarce înăuntru și, pe când băieții încarcă în coșuri marfa comandată— un condei de peste trei sute de lei — zice, făcând cu ochiul către tinerii mușterii:

— Uite, d'aia îmi plac mie liberalii... oameni cilibii! [4]) când e vorba de delicatețe, nu se mai încape politică. Băiete! un rând de țuici la domnii!... fac eu cinste!

---

1) Brânză preparată în localitatea cu același nume (Franța).
2) Fruct parfumat, exotic, cu gust acrișor.
3) Lichior.
4) Distins, nobil.

www.dacoromanica.ro

C A U T C A S Ă

Caut casă cu chirie, caut şi nu găsesc. E absurd ce se petrece la noi, în Bucureşti! In fiecare an se clădesc sute de binale, acareturi peste acareturi, şi în loc să scază, chiriile cresc. Şi ce construcţii! tot cum nu-mi convin mie.

— Aide'nainte! strig eu samsarului, care mă poartă de azi dimineaţă. Inainte, jidove rătăcitor!

— A! iată încă una... Asta e a douăsprezecea astăzi.

— S'o vedem şi p'asta.

E făcută parcă numai şi numai să fie admirată de dinafară. Firește că în pragul iernii nu caut o casă cu chirie pentru a o admira din curte — adică din uliţă — fiindcă n'are curte. Pe dinafară, şase ferestre mari, ciubuce şi ornamente monumentale. Înăuntru, trei chichineţe, din care una n'are lumină decât dela uşa coridorului ce duce la atenanţe — cocoana, stăpâna casei, zice: independenţe. Independenţele! Deschid uşa să le văz şi repede o'nchid la loc; m'a'nnecat! E foarte cald în odăiţă — o căldură năbuşitoare.

— Dar, întreb, a fost cineva bolnav aci?

— Nu!

— Parcă aţi făcut foc...

— E tinicheaua dela acoperiş. Ştiţi, când e soare... Dar când plouă se răcoreşte.

— Dar *à propos*, sobe nu văz.

— Sunt coşurile de zid... Puneţi sobă cu cărbuni... Aşa am pus şi noi: e mai iconomie.

— Şi cât pe an?

— Două mii.

— Inainte, jidove rătăcitor!

www.dacoromanica.ro

Ahasverus [1]) răsuflă din greu; scoate o basma murdară cu care-şi curăţă fruntea de sudoare şi porneşte... Eu, după el.

Atunci, ca în faţa beduinului călător prin pustiul de nisip, începe să mi se ridice la depărtata zare *fata morgana* [2]). Iat-o cât e de luminoasă! Bun şi neuitat adăpost! E casa lui Hagi Ilie lumânărarul, dela sf. Gheorghe din Ploeşti, unde am stat atâta vreme cu chirie până să-mi complectez studiile şi să-mi obţiu diploma de patru clase primare la şcoala domnească. Cu cât mijesc ochii mai tare, cu atât bătrâna mea prietenă apare mai limpede între cei patru salcâmi venerabili... Iată şi liliecii... Au înflorit a doua oară — semn de toamnă lungă... Imi trimet de departe florile albe mirosul lor onest. Să ne apropiem binişor şi să intrăm în grădina care parcă n'are fund. Grădina asta — s'o vezi noaptea pe lună! Atunci să-i mănânci discret prunele brumării. Iată ce frumuseţe de prune. Dar gutuile... Şi perele astea de iarnă... Astea se mănâncă tocma'n postul Paştelui. Şi viţa, uite ce încărcată e!

Uitaţi-vă departe până'n ulucile care d'abia se zăresc acolo jos. Toată câmpia aceasta plină de bălării uriaşe e curtea caselor. Nu simţiţi cum miroase a bălărie răscoaptă de soare? Grădina de alături e vestită pentru vişinile ei turceşti. Gardu'l poţi sări uşor, dar trebue mare băgare de seamă, nu cumva să simţă stăpânul: a'eargă foarte iute şi are un bici care arde ca focul; e mai rău dacă te ajunge cu sfârcul când vrei să sai gardu'napoi. Ia uitaţi-vă acuma la casă. Ce mândru se ţuguiază acoperişul cu şindrilă, îmbrăcat spre miazănoapte cu muşchi verde, moale şi purtând în vârfu-i un urcior smălţuit care sclipeşte în soare. Ce mare şi stufoasă a crescut urechelniţa! Iată d'asupra gârliciului din care izvorăşte aşa potrivită răcoare, pridvorul larg.

Dar ia să suiţi numai, după mine, cele nouă trepte până'n pridvor. Vedeţi cât de frumos se ţine pe stâlpii lui bondoci de stejar cioplit! Ce cuminte adăposteşte de bătăile arşiţei şi apelor cerului! Să trecem acum din pridvor în sală. Ce largă încăpere! Colea, la dreapta, două odăi; dincoace, la stânga, alte două. La deschizătura ferestrelor se vede cât de groase sunt zidurile. Pe fîrida uneia din ele şed fără primejdie şase borcane

1) Personaj legendar, cunoscut sub numele de: evreul rătăcitor
2) Iluzia ce o au călătorii pustiului.

www.dacoromanica.ro

respectabile de murături. Ce ziceți de sobe? Cu ce dignitate magistrală stau, proaspăt văruite, la locurile lor, gata să prezideze o desbatere, într'una din ședințele lungilor nopți de iarnă! Și iată cum, alăturea de perete, protectorul nebiruit, departe de ferestre și de uși, se odihnesc paturile copiilor, cu fața către lumina vetrei și cu căpătâiul sub icoane...

— Iacă alta! Imi strigă Ahasverus, stingând din ochii-mi arătarea cea albă. Iaca alta!

„De închiriat!".

...Iar monumentală! iar terra-cotta! iar ferestre ca la palatul justiției. S'o vedem și p'asta... a treisprezecea. Intrăm. Incep minunat... O *entrée* zugrăvită pompeian. ...Un motiv, în toată pictura, îmi atrage cu deosebire atenția: e un amoraș verde, fluturând pe fundul cărămiziu și purtând în mânușițe d'asupra capului, un ghiveci cu trandafiri albaștri, In stânga, salonul; e în trei colțuri... Locul este tăiat cu o foarte pronunțată oblică pe linia stradei, care se realizează acuma toamna, căci alinierea de astă primăvară a fost greșită. La mirarea mea că văz un salon în trei colțuri, stăpâna casei, care e marșandă *robes et confections* [1]) îmi deslușește că toate casele de pe strada aceasta sunt așa: adică au toate câte un salon în trei colțuri, fiindcă toate locurile sunt tăiate *en biais* [2]). Sofrageria e luminată de sus, din tavan, prin pod.

— E cam strâmtă... îndrăznesc eu.

— Vai de mine! zice marșanda. Cum strâmtă? e destul de comodă! doi metri cincizeci pe trei treizeci.

Două odăi de dormit. Niciun perete neperforat. Doi au câte două ferestre; alții doi câte-o ușă... Și răspund spre apus. Ce nopți plăcute de vară! Ce somn unsuros și ce cămăși de noapte lipicioase! Peste drum e o magherniță cu fel-de-fel de poame și mustărie... și muște...

— Dar eu am copii: paturile copiilor... nu știu unde le-aș putea pune la adăpost... știți, iarna...

— Iarna, puteți astupa o fereastră; bateți o saltea și pe deasupra o scoarță.

— E cam departe de centru.

---

1) Are magazin de rochii și confecțiuni.
2) In franceză: piezis

www.dacoromanica.ro

— Aveţi tramvaiul nou, la o distanţă de zece minute de aici... şi de acolo mai e niţel şi dai în bulevard. Sobele le-aţi văzut? sunt de porţălan, dela Bazalt.

— Şi, mă rog, cât costă pe an?

— Pe un an nu le putem da... cel puţin pe trei...

— Dar... cât pe an?

— Două mii cinsute...

— Porneşte, strig eu aspru, jidove rătăcitor!

Ahasverus se supune poruncii seculare. Ieşim...

A'nserat; m'a răzbit foamea. Isaac e sdrobit de atâta umblet. Îi dau doi franci de cheltuială.

— In sfârşit, îmi zice rătăcitorul, plictisit de atâtea dificultăţi din parte-mi; în sfârşit, ce fel de casă vrei? poate să ţi-o găsesc eu singur, fără să mai alergi şi dumneata.

— Ce casă vreau? zic eu şi mai plictisit. Uite ce casă vreau... Vreau o casă cu şase odăi mari, fiecare nu mai mult decât cu o fereastră şi o uşă, cu sală de baie, cu bucătărie, două odăi pentru slugi, cu parchete, cu apă'n curte şi'n odăi cu *tout à l'égout* [1]), cu seră, cu grădină de fructe şi grădină de flori şi un havuz mare în mijlocul curţii... Asta vreau!

— Pe unde să fie?

— In centru... pe linia tramvaiului.

— Şi cât vrei să dai pe an?

— Intre o mie şi o mie o sută...

— Bine, zice Ahasverus oftând resemnat, şi vrea să plece.

— Stai! zic eu. Ia seama, Isaac, să nu fie cu zidul la uliţă, să-mi scârţâe cu cărbune pe zid când ies dela şcoală.. M'ai înţeles?

1) Canalizare.

www.dacoromanica.ro

T E L E G R A M E

Onor. prim-ministru

Bucureşti.

Directoru prefecturi locale Raul Grigoraşcu insultat grav de dumnezeu mami şi palme cafinè [1]) central. Amenințat moarte. Viața onorul nesigure. Rugăm anchetați urgent faptu.

Costăchel Gudurău
Avocat, aleg. coleg. I, fost deputat.

Onor. prim-ministru

Bucureşti.

Repet reclama telegrama nr... Petiționat parchetului. Procoror lipseşte oraş mănăstire maici chef. Substitut refudat pără vini procoror. Tremur viața mè, nu mai putem merge cafinè. Facem responsabil guvern.

Costăchel Gudurău
Avocat, aleg. coleg. I, fost deputat.

Procuror tribunal X...

Anchetați urgent scandalul Costăchel Gudurău cu directorul prefecturii şi raportați imediat.

Ministrul Justiției.

---

1) Lucrul se petrece, după toate probabilitățile, într'un oraş moldovenesc; citiți prin urmare moldoveneşte: *cafiné*. (n. a.)

www.dacoromanica.ro

Ziarului „Aurora Română"

Bucureşti.

Az pitrecut scenă nostimă piaţa noastră. Madam Atenaisa P. al cărui nume trecem sub tăcere, care părăsit soţul cetăţean onorabil, pentru romanse cu individ infam localitate, întâlnind nefericitul soţ, capatat bună lecţie moralitate în public, care aprobat. Această fimeie fără inimă, neroşind ameninţat cu sbiri puteri, deoarece complicele directoru prefecturi.

Corespondent.

Onor. prim-ministru

Bucureşti.

A doua oară atacat palme picioare piaţa endependenţi acelaş bandit director scandalos însoţit sbiri. Situaţia devenit insu portabilă. Oraş stare asediu. Panica domneşte cetăţeni.

Costăchel Gudurău
Avocat, ecţetera.

Procuror tribunal X...

Repet ordinul telegrafic. Cercetaţi imediat incidentul directorului prefecturii cu Costăchel Gudurău la cafeneaua centrală şi în piaţa Independenţei şi raportaţi urgent.

Ministrul Justiţiei.

Onor. prim-ministru

Bucureşti.

Faceţ înceta atacuri contra fratemeu Costăchel bandă infamă talari ziua meaza mare sub conducerea personală directorului Raul Grigoraşcu. Reclamat tronului.

Iordăchel Gudurău
Mari proprietar, aleg. col. I, fost senat.

www.dacoromanica.ro

M. sale regelui

Sinaia.

Banditi regimului acest secol lumină bagiucurind constitutia ce ati giurat voit ucidi di două ori cafinè central şi piata endependenti fratemeu fost reprezetant natiuni. Victima frică merge telegraf sigur al treilea atentat banditi. Implorăm garantia vieti onorului contrar siliti face justitie singuri. Trăiască dinastia.

Iordăchel Gudurău

Mari propietar, aleg. col. I, fost senator.

Procuror tribunal X...

Pentru ultima oară repetăm ordinul privitor scandalul Costăchel Gudurău. Dacă până mâne dimineată n'avem raportul dv., veti fi considerat ca demisionat.

Ministrul Justitiei.

Ecs. sale ministru Justitiei

Bucureşti.

Raport,

Cercetat imediat cazul şi cu respect raportez urgent.

Acu cinci zile duminecă, fiind absent anchetă judet orele 2 p. m., directorul prefecturi Raul Grigorascu afla cafinè central jucând table cu căpitan Pavlache intedentă. Mare devenă foarte iritat pronuntat dumnezeu mami nu personal cineva, ci ghinion. Atunci Costăchel Gudurău care sta altă masă criticând guvernul gura mare, sculat şi apostrofând directoru strigat *ba pe al măti* şi ridicat bastonu. Directoru parând răpide lovitura aplicat agresorului palme şi promitând cavalireşte duel. Agrisorul plecat înjurând amenintând guvern de banditi, propriile cuvenite.

Cu respect adaog spre cunoştinta dv. între ambi suscitati ură veche cauză politica şi familie. Fimeia nepotului lui Costăchel Gudurău, anume Albert Gudurău, unul din capii înverşunati opozitie locală, divorsată, iar ei bănuesc Raul directoru cauza divorsului, acuzând trăieşte cu mencionatu concubinagiu, dar

www.dacoromanica.ro

vrând s'o iee socie legitimă, care reclamat restituţiunea dotei şi parafernei [1]) di 2 mii lei obţinând titlu executoriu, iar opoziţia promis răsbunare pretinzând paraferna cheltuită cu luxul di notoritate publică.

In consecinţă alaltaeri nepotul lor însoţit de moşii lui pândind piaţă fosta socie insultato public foarte grav. Dama chemat sergent stradă care nefiind niciunul urcat birje un cal plecând degrab huiduită di toţi trii şi cu vorbe triviale incapabile a vi le reproduce. Sosit imediat directoru prefecturi ofensat poliţai ipistaţi cerut cont. Dar agrisori fugind, directoru prins Costăchel şi întrebat *pentru ce insultaţi dame mişălule* şi apucat de pept, dar el răspuns *să nu mai dai mizerabile canalie,* încât directoru apărându-se tras două palme, atunci agrisorul smucind voit fugi şi direotoru prima furie lovindul piciorul spate gios.

Cred nu trebue dăm altă urmare părâ parchetul nu sezisat în regulă.

Binevoiţi d-le ministru, etc.

Procuror Trib. X...

Directorul prefecturii X...

Vă invit căutaţi aplanarea diferendului cu familia Gudurăilor. Contrariu, puneţi guvernul în situaţiune prea delicată. Nu convine acum, în aşteptarea campaniei electorale, ca agenţi superiori ai autorităţii să dea loc la scandaluri, din toate punctele de vedere regretabile.

Ministrul de Interne.

D-lui ministru de interne

Bucureşti.

Interese familie obligă părăsi funcţiune. Rog dar respectuos primi demisia, me postul director prefecturii pe ziua di poimâne când prefect întoarce congediu.

Raul Grégoraschco.

---

1) Partea din averea femeii, înafară de zestre, şi a cărei administraţie şi folosinţă ea şi-o rezerva.

www.dacoromanica.ro

Onor. Prim-Ministru

Bucureşti.

Fratemeu Costăchel Gudurău avocat, alegător col. I, fost re. prezentant naţiuni legitimă aparare contra treilea atac mişelesc banditi amenintând viata fost az arestat procoror. Victima arest torturată ca inchiziţă. Cutitul os.

Iordăchel Gudurău
Mari propietar, aleg. col. I, fost senator.

Ministre Intérieur

Bucarest.

N'acceptez point démission cousin Raoul. Pauvre jeune homme, embêté par cochons opposition, veut faire coup de tête Ne point se fier aux criailleries de ces canailles. Si Raoul se retire, ce crétin de préfet capable de tout compromettre. Pourrais plus garantir situation locale. Se duce dracului giudeţul [1]).

Ami
Général Grégoraschco

Procuror Trib. X...

Raportaţi imediat cauza arestării lui Costăchel Gudurău. Ar fi bine să înceteze odată scandalurile de acolo. Purtarea parchetului dv. lasă de dorit. Cercetaţi dacă arestatul suferit maltratări arest. Avem denunţuri că ar fi fost torturat poliţie. Răspundeţi telegrafic.

Ministrul Justiţiei.

Directorul Prefecturii Jud. X...

In interesul serviciului, demisia respinsă. Rămâneţi la post.

p. Ministrul de Interne
Secretar general Z...

---

1) Nu primiţi cumva demisia vărului Raul. Bietul băiat, plictisit de porcii opoziţiei, vrea să-şi facă de cap. Nu trebue dat crezământ chelălăiturilor acestor canalii. Dacă Raul se retrage, tâmpitul de prefect capabil să compromită tot. N'aş mai putea garanta situaţia locală. Se duce, etc. (n. a.).

www.dacoromanica.ro

Ecs. sale ministrul justiției

București.

Bandă desperată opozanți îndârjiți sub conducerea Costăchel Gudurău, Iordăchel Gudurău și nepot Gudurău, Albert divorsat Atenaisa Perjoiu, atacat directoru prefecturi față grădina primării. Acesta apărat bastonu, lovit cap Iordăchel, Costăchel tras revolver spart glob lampa centrul grădini electrică. Panică, asasin arestat. Luăm prim interogatoriu. Garantăm invenţiuni fictive torturile.

Procuror Trib. X...

M. sale regelui

Sinaia.

Fratemeu Costăchel omorît torturi secret beciurile poliției locale. Famila orfană cerem liberarea cadavrului reclamând satisfacție la picioarele tronului. Trăiască dinastia.

Iordăchel Gudurău
Mari ecțetera ect.

Procuror trib. X...

Aci denunțare Costăchel Gudurău mort arest în urma torturilor. Vă facem răspunzător. Răspundeți la moment, dacă nu vreți să fiți telegrafic destituit.

Ministru Justiției.

Ecs. sale ministru justiției

București.

Costăchel Gudurău liberat az dimineață lipsă probe intenție asasinat. Impacat cu directoru. Pupat toți piața endependenți. Mâne seară logodna Raul madam Atenaisa Perjoiu. Dânsa renunțat orce pretenție revandicare paraferna dela Albert Gudurău, dând inscris primit toată suma.

Adineaori ora două post meridiane avocatul statului Pamfil mort subit cafinè central. Medic primar constatat caz apoclepsie celebrală.

www.dacoromanica.ro

In considerația vechimii mele di magistrat procuror de aproape douăzeci și trii di ani, fiind înaintat în vrăstă și o familie numeroasă devenind misiunea de minister public pre gre pentru mini, vă rog respectos a mi se acorda mie postul de avocatu statului, pe care o voi îndeplini cu zel și activitate.

Bine voiți, etc.

Vechiu procuror Trib. X...

D. președinte al consiliului

București.

Avocatul public Pamfil mort subit. Raportându-mă la depeșa confidențială de azi noapte, cu respect stăruesc a se numi în postul rămas vacant persoana știută, de care acuma garantez.

p. Prefectul de X...
Directorul Raoul Grégoraschco.

D-lui Costăchel Gudurău, avocat,
fost deputat, etc.

In urma bunelor recomandații din localitate și în considerația titlurilor dv., d. ministru al domenelor v'a numit avocat al statului în locul decedatului Antonache Pamfil. Cu poșta de mâne primiți decretul oficial.

Șeful de cabinet
al Ministerului Domenelor.

www.dacoromanica.ro

U R G E N T . . .

Şcoala de fete No. 1 din Urbea Z... nr. 654—15 Noembrie.

D-sale d-lui primar al urbei Z...

urgentă.

Domnule primar,

Referindu-ne la adresa noastră din luna trecută Octombrie cu nr. 597 asupra necesităţii de lemne pe care o simte şcoala, vă rugăm ca de urgenţă să binevoiţi a ne trimite cantitatea prevăzută, căci vremea se strică şi ameninţă să nu mai putem urma cursurile fără combustibil.

Primiţi, vă rog, domnule primar, etc

Directoare,
Aglae Poppesco.

Şcoala de fete nr. 1 din Urbea Z... nr. 683—1 Decembrie.

D-sale d-lui primar al urbei Z...

urgentă.

Domnule primar,

Referindu-ne la adresa noastră din luna trecută Noembrie 15 cu nr. 654, avem onoare a vă repeta cu insistenţă rugăciunea ce v'am făcut în privinţa lemnelor de încălzit necesare şcoalei de fete nr. 1 din această urbe, care se află în lipsă de căldură suficientă pentru studii pe timpul de iarnă, mai ales aşa de aspră cum este cea actuală, încât elevele sunt incapabile a mai scrie cu mâinile înghetate, şi chiar profesoarele sufăr neputându-se desbrăca în clasă, fiindu-le temperatura aşa de exage-

www.dacoromanica.ro

rată încât, cum se poate uşor constata, este de nesuferit ameninţând cu maladii atât pe profesoare cât şi pe eleve.

Vă rugăm dar să luaţi măsuri urgente pentru întâmpinarea acestei situaţiuni anormale, contrariu va trebui să reclamăm onor. minister ne mai putând lua nicio răspundere.

Primiţi, vă rog, domnule primar, etc.

Directoare,
Aglae Poppesco.

Revizorul şcolar al distr. X... nr. 4599—15 Decembrie.

D-sale d-lui primar al urbei Z...

urgentă.

Domnule primar,

Astăzi, 15 Decembre făcând inspecţiunea reglementară la şcoala de fete nr. 1 din Urbea Z... am fost întâmpinat de doamna directoare Aglae Poppesco împreună cu doamnele profesoare Areti Ionesco, Sevasti Ionesco şi Aristi Poppesco, care toate s'au plâns de starea de mizerie în care a ajuns şcoala din cauza lipsei de combustibil, pe care îl refuză Onor. primărie locală, pe care în nenumărate rânduri au rugat-o prin adrese oficiale, care se văd la dosar, dar care n'au avut până în prezent niciun rezultat.

In adevăr, vizitând apoi clasele am găsit o temperatură incapabilă de a putea fi suferită mai ales de copii, din care cauză se pot chiar îmbolnăvi de vreo boală infecţioasă, ceeace ar împiedica urmarea regulată a cursurilor reglementare, fiind silite a se întrerupe până la stingerea contagiunii epidemiei, precum s'a mai întâmplat pe căldurile cele mai mari, dar atunci nu din cauza focului, ci a apei, chiar cu câteva zile înainte de examenele anuale, ceea ce produce o enormă confuziune pedagogică.

Având dar acestea în vedere, vă rog, domnule primar, să binevoiţi a dispoza ca să se satisfacă cât mai urgent nevoile şcoalei.

Primiţi, vă rog, domnule primar, etc.

Revizor şcolar,
Lazăr Ionescu-Lion.

www.dacoromanica.ro

Şcoala de fete nr. 1 din Urbea Z... nr. 13—8 Ianuarie.

D-sale d-lui ministru al Instr. Publice, etc.

urgentă.

Domnule ministru,

In repetite rânduri am cerut la onor. Primărie locală să ne libereze combustibilul de care are şcoala noastră necesitate din cauza gerului aspru prin care trecem în acest anotimp fără niciun rezultat, aşa încât tremurăm de viaţa noastră şi a elevelor, care nici nu mai vin la şcoală încă dinaintea vacanţelor, fiindcă părinţii au aflat şi temându-se nu le mai permit până ce nu vom putea da foc.

Insuşi d. revizor şcolar Lazăr Ionescu-Lion a vizitat şcoala, constatând lipsa noastră de căldură şi a înaintat o adresă încă din anul trecut 15 Decembrie cu nr. 4599, către d. primar local, dar şi aceasta a rămas tot literă moartă, căci şcoala se află în aceeaşi mizerie, încât nu se mai poate zice că aceasta este o umanitate, lăsând astfel să sufere elevele.

Aşa dar ne adresăm cu cel mai profund respect d-voastră spre a lua urgent orice măsuri veţi crede de cuviinţă pentru a face să înceteze barbaria prezentă.

Binevoiţi, d-le ministru, etc.

Directoare,
Aglae Poppesco.

Ministerul Instr. Publice şi Cultelor, 10001—15 Ianuarie.

D-sale d-lui revizor şcolar al distr. X...

urgentă.

Domnule revizor,

Doamna Aglae Poppesco, directoarea şcoalei de fete nr. 1 din urbea Z... ni se plânge că primăria locală nu dă şcoalei lemnele necesare pentru încălzitul claselor.

Anexându-vă raportul doamnei directoare, vă invităm a face imediat o anchetă la şcoală şi a ne raporta de urgenţă.

Primiţi, etc.

p. Ministru,
Indescifrabil.

p. Director,
asemenea.

www.dacoromanica.ro

Revizorul școlar al distr. X... nr. 103—1 Februarie.

D-sale d-lui ministru al Instr. Publice și Cultelor

urgență.

Domnule ministru,

Imediat ce am primit ordinul dv. cu nr. 10001 din 15 Ianuarie, m'am transportat la școala de fete nr. 1 din urbea Z... și am constatat că raportul doamnei directoare respective este în totul adevărat.

In adevăr, am găsit din cauza frigului pe jumătate școala despopulată complect, iar restul tușind toate și dureri cu umflătură în gât, pentru care chemând pe d. medic al urbei, a constatat mai multe cazuri de amigdalintă, adică gâlci, care poate degenera mai cu seamă la copiii anemici și limfatici, prin diferite complicațiuni foarte adesea contagioase.

Deaceea, d. medic a opinat că ar fi mai bine dacă s'ar închide școala, spre a nu lua proporțiuni mai mari.

Cu cel mai profund respect vin dar a vă ruga, în interesul salubrității, să-mi dați de urgență un ordin în consecință, sau să interveniți pe lângă onor. primăria locală să libereze combustibilul de care simte nevoie cursurile.

Binevoiți, d-le ministru, etc.

Revizor școlar,
Lazăr Ionescu-Lion.

D-sale d-lui primar al urbei Z...

urgentă.

Doamna Aglae Poppesco, directoarea școalei nr. 1 de fete din acea urbe, se plânge că onor. primărie, după repetite cereri, nu-i liberează lemnele necesare pentru încălzit, din care cauză sufăr cursurile.

Vă invit dar, domnule primar, ca de urgență, să satisfaceți, conform legii, justele reclamațiuni ale doamnei directoare.

Primiți, d-le Primar, etc.

p. Ministru,
nedescifrabil.

p. Director,
asemenea.

www.dacoromanica.ro

Camera Deputaților. Sesiunea prelungită. Ședința dela 1 Martie.

D. Al. Lingopolu. — Am cerut cuvântul ca să fac o întrebare d-lui ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice: știe oare d-sa în ce stare de mizerie s'a aflat iarna aceasta școala de fete nr. 1 din urbea Z... lipsită de combustibilul necesar deoarece nu i l-a liberat primăria locală, bântuită de boale din această cauză și conform avizului medicului local chiar suprimarea cursurilor?

D. ministru al Cultelor. — Răspunz onor. deputat că, în urma raportului revizorului școlar local, ministerul a luat măsuri urgente ca primăria să elibereze conform legii combustibilul necesar acelei școale.

Primăria Urbei Z... nr. 3712—15 Martie.

D-sale doamnei directoare a școalei de fete nr. 1
din Urbea Z...

urgentă.

Doamnă!

Mâne veți primi la școala ce cu onoare o dirijați 5 (cinci) care de lemne cer curat, prima calitate, și vă rugăm să binevoiți a ne răspunde urgent de primirea combustibilului.

Primiți, d-nă directoare, etc.

p. Primar,
Niță Necșulescu.

Secretar,
Athanasie Eleutherescu.

www.dacoromanica.ro

PROCES VERBAL

Astăzi miercuri 27 Oct. anul una mie nouă sute, orele 1 p. m.

Noi comisarul secţiei 55 după reclamaţia părţilor şi anume domnişoara Matilda Popescu de profesiune particulară menajeră împreună cu mama sa d-na Ghioala Popescu idem, domnişoara Lucreţia Ionescu de profesiune rentieră împreună cu mătuşa sa d-na Anica Ionescu de profesiune văduvă pensionară viageră, şi d. Stavrache Stavrescu de profesiune propietar, după ce l-am eliberat adi dimineaţă dela secţie, deoarece la prima cercetare ce am făcut-o aseară la faţa locului pentru scandalul provenit, s'a pronunţat cu vociferări la adresa guvernului, care este un obicei al său cunoscut de toţi concetăţenii din această suburbie şi în contra noastră chiar în esercitiul fonctiunii, transportându-ne în strada Graţiilor No. 13 bis unde se află imobilul în cestiune al susmencionatului propietar Stavrache Stavrescu, închiriat domnişoarei Matilda Popescu cu mama sa pe şase luni, dela Sf. Dumitru corent până la Sf. Gheorghe următor şi pe care nu-i permite a intra în posesiune numai cu arvuna fără a complecta chiria, iar domnişoara Lucreţia Ionescu cu mătuşa sa trebue să se mute şi pretinde că nu vrêa, deşi propietarul susţine că i-a rămas pe trecut datoare 22 lei, lăsând şi soba stricată, care d-sa contesteadă şi nu lasă nici o mobilă amanet, constatând următoarele:

Având în vedere că d. Stavrache Stavrescu, propietarul imobilului din strada Graţiilor No. 13 bis, lipit în dreapta cu imobilul aceluiaş proprietar cu No. 13 simplu, iar în stânga un loc viran tot al aceluiaş propietar nengrădit depunându-se fel de fel de murdalâcuri de către vecini cum şi de trecători, pentru care i s'a făcut în mai multe rânduri proces de contravenţiune asupra salubrităţii publice, iar imobilul respectiv cu No. 13 bis

www.dacoromanica.ro

fiind compus dintr'o cameră, o săliță și o bucătărie, toate de cărămidă și o magadie de scânduri de lemne de foc, pe care l-a închiriat cu contract în regulă încă dela Sf. Gheorghe trecut domnișoarei Lucreția Ionescu pe un an, iar acum sub felurite pretexte refudă, nevoind să considere absolut nimic.

Considerând că domnișoara Lucreția Ionescu pretinde că este în dreptul său de oare-ce în virtutea contractului cu timbru în regulă, când se știa că are domiciliu, neașteptându-se nicidecum, căci nu a avut măcar cea mai mică somațiune iar biletul de închiriat a fost pus ilegal și de aceea nu i-a dat nici o importanță, credând că este numai o glumă fiind-că datoria de 22 de franci nu intră în socoteala chiriei pentru că este bani împrumutați din mână, fiind prin urmare altă chestiune, și soba nu se putea strica, fiind-că a fost vară, și astfel nu voește a evacua, deși sus disul proprietar i-a dat mobilele afară oprindu-i amanet un șifonel cu oglindă șlifuită în valoare de una sută două deci de lei și o lampă sistem cu două fitiluri de porțelan, cu abajur pentru suma de 18 lei, contestând patru care pretinde proprietarul iar dânsul susține.

Având în vedere că d-șoara Matilda Popescu reclamă să intre imediat în casă neputând sta cu mobila d-sale expusă la intemperii, de oare-ce vremea amenință a se strica și începând să pice poate să i-o ude, și se pătează fiind pluș de culoare delicată, și de oare-ce a părăsit orice alt domiciliu știind că a dat arvună de cincideci de lei și că poate conta cu siguranță iar proprietarul a încuiat imobilul și a luat cheea, prin urmare nu cedează să lase a intra măcar un lucru cât de mic până ce nu i se achită tot restul chiriei în valoare de alți 50 de lei în plus peste arvună, ca să nu mai pață și cu domnișoara Matilda Popescu, căci s'a săturat, iar aceasta promite pe onoare cel mult peste cinci dile, adică la 1 Noembre.

Considerând că din cercetarea ce am făcut-o aseară, când am fi putut pentruca să facem proces-verbal de ultragiu adus guvernului și nouă ca agenți ai forței publice de către sus numitul propietar, dar am credut de cuviință a nu mai continua niciun scandal, de oare-ce ne-am mărginit a duce la secție pe provocator până i va trece momentele de primă furie fiindcă pretindea că până la sosirea noastră ambele chiriașe împreună cu mama și mătușa lor l-ar fi insultat și chiar l-ar fi lovit, încât de-abia a scăpat spre a veni să reclame, care noi n'am constatat

www.dacoromanica.ro

fiind dus la o altă chestiune de aceeaşi natură, în strada Pacienţii.

Având în vedere că după cum redultă din declaraţiile părţilor, aseară ar fi venit domnişoara Matilda Popescu în birjă singură fără mobilă numai cu mama sa d-na Ghioala Popescu ca să vadă când începe să se mute domnişoara Lucreţia Ionescu şi cu mătuşa sa d-na Anica Ionescu, iar acestea au început să râdă spunând că parol, dumneavoastră aţi luat casa! iar la întrebarea domnişoarei Matilda Popescu că de ce râde, vechile chiriaşe au răspuns că dânsele o au casa până la Sf. Gheorghe, atunci au început nouele chiriaşe să râdă, iar la întrebarea d-şoarei Lucreţia Ionescu că de ce râde, nouile chiriaşe au răspuns că dânsele au dat arvună în regulă, şi atunci au început să caute pe propietar căci era ascuns în casa sa de alături.

Considerând că la pretenţiunile chiriaşelor sus numitul propietar a ameninţat cu dare afară din casă pe d-şoara Lucreţia Ionescu şi pe mătuşa sa d-na Anica Ionescu, căci nu le mai dă casa, neplătind regulat chiria şi având chiar pe trecut o datorie de 22 de lei şi soba stricată, d-na Anica Ionescu exesperată a strigat să-i crape ochii cui minte, dacă datoria e dela chirie şi soba nu era aşa, pe câtă vreme d-şoara Matilda Popescu a dis că dacă se ştie cu casa încurcată pentru ce face escrocherie şi o mai dă şi la alţii! iar propietarul i-a răspuns că cu dumneata nici nu vorbesc până nu văz toată chiria că n'am poftă şi de alt bucluc, şi atunci pretinde dânsul că toate chiriaşele au sărit asupră-i caudându-i lediuni.

Având în vedere că după intervenţia noastră pentru a împăca pe părţi am luat în cercetare şi actele constatând că în chitanţa dată de sus numitul propietar că a primit arvuna de 50 de lei pentru imobilul pe care l-a închiriat domnişoarei Matilda Popescu nu se specifică numărul 13 bis ci dice numai 13 simplu iar amândouă imobilele sunt la fel identice cu deosebire că amândouă au faţa pusă altfel către răsărit şi către apus lipite spate'n spate, pentru ocadie ca să poată sparge didul dela mijloc şi să facă un singur corp dacă s'ar ivi un amator cu famelie pentru o încăpere mai mare.

Considerând că toate chiriaşele promit ca în cel mai scurt termen să achite resturile de datorii, iar chiriaşele vechi să plătească şi chiria pe semestrul următor, care propietarul se'nvoeşte, iar d-şoara Matilda dice că sametegal ori la No. 13 bis,

www.dacoromanica.ro

ori la 13 simplu, căci a luat casa providoriu până la Sf. Gheorghe, iar propietarul care e becher poate să se mute în alt imobil mai mic pe care-l are în aceeaşi stradă la No. 12 vidavi, unde a rămas neînchiriat pretindând amatorii că strada de curând construită nu are canal şi tramvaiu.

Având în vedere că în fine s'a convins propietarul că e mai bine cu o bună maneră pentru ca să rămâe prin urmare domnişoara Lucreţia Ionescu cu mătuşa sa, d-na Aneta Ionescu la No. 13 bis, iar d-ra Matilda Popescu cu mama sa d-na Ghioala Popescu să se stabilede la No. 13 simplu, şi nu rămâne nici cu imobilul dela No. 12 nenchiriat ne mai având speranţă după Sf Dumitru, de oare-ce fiind pe sedon de iarnă, lumea s'a grăbit şi a rămas foarte multe imobile goale, care se vede în fiecare stradă chiar mai la centru peste tot de închiriat.

Drept aceea am încheiat predentul proces-verbal, spre a servi la trebuinţă părţilor.

Comisar Secţiei 55
MITICA PIŞCULESCU

www.dacoromanica.ro

H I G H L I F E [1]

Tânărul Edgar Bostandaki este suplinitor la catedrele de muzică, desen, gimnastică, scrimă și religie dela gimnaziul clasic înființat de curând în urbea sa natală. Gimnaziul are până acum numai clasa întâia și e întreținut de comună; se speră că la anul viitor se vor complecta patru clase, trecând totul pe seama statului. Deși încărcat cu predarea a cinci cursuri importante de gradul secundar, tânărul suplinitor găsește destulă vreme să frecventeze societatea înalta din localitate, unde trece drept un perfect gentilom. In adevăr, Edgar este un tânăr care are multe succese în saloanele din Târgul-Mare. Vorbește franțuzește de când era mic și se pricepe foarte bine la mode și confecțiuni, așa că nu odată este consultat asupra acestui capitol. Profesia de cronicar *high-life* nu este ușoară, fiindcă trebue să scrii despre dame, și damele sunt dificile, pretențioase, capriționse. Spui de una o vorbă bună, superi pe alta; spui rău de alta, atunci nu mai poți pretinde că ești un om galant; insiști cu deosebire asupra uneia, dai loc la bănuieli; neglijezi pe vreuna, îi inspiri o ură primejdioasă. Mai ales într'o societate foarte restrânsă și foarte aleasă ca societatea din Târgul-Mare, un cronicar de salon trebue să-și drămuiască atenția cu cea mai mare stricteță. Grea profesie, ce-i drept; însă tânărul Bostandaki, om de spirit și cu educațiunea distinsă, a fost parcă născut a fi cronicar *high-life*. Cronicele lui, în formă de corespondență, le publică într'un ziar cotidian din cel mai apropiat oraș mare de provincie.

Dar, va zice cineva:

— Bine! însă cronicarul este și el om, mai ales dacă e tânar; trebue să aibă și el simpatiile și preferințele, antipatiile și aversiunile sale. El stă într'un colț al salonului cu carnetul său

1) Inalta societate în lumea burgheză (se citește hai-laif).

www.dacoromanica.ro

în mână şi priveşte la vârtejul valsului; în acest vârtej, ochii lui trebuesc să deosebească între toate pe câteva, mai graţioase şi, între aceste câteva mai graţioase, pe una, ne'ntrecută, adorabilă.

— Ei, da, răspunz eu, înţeleg ce spuneţi. Insă cronicarul de salon trebue să-şi calce pe inimă, să fie discret şi imparţial. Şi asta n'o poate oricine, cum o poate Turturel.

— Care Turturel?

— Edgar Bostandaki... Turturel este numele pe care i l-au dat în copilărie, alintându-l, papaia, mamaia şi duduile, surorile mai mari... Turturel — aşa-i că sună bine? — este pseudonimul destul de transparent cu care Edgar îşi semnează cronicele.

Ei! şi totuşi cât de corect şi de discret, cât de galant şi de imparţial, însuşi Turturel a greşit odată un *carnet mondain.*[1])

. . . . . .

Din iniţiativa unui comitet compus de damele din înalta societate a Târgului-Mare, reşedinţa subprefecturii Plăşii-de-Mijloc, s'a dat în saloanele Otelului Regal de acolo „Un mare bal filantropic al cărui venit se va împărţi giumatate în folosul umanităţii suferinde şi giumatate pentru sporirea fondului de întreţinere a gimnaziului clasic local, până la trecerea lui în bugetul statului". Maiorul a oferit muzica militară, pe care a adus-o cu trenul dela reşedinţa prefecturii.

A fost un bal cum nici într'o capitală de judeţ nu se poate mai splendid. Damele, pline de devotament pentru nobilul scop al petrecerii, s'au întrecut în toalete. Uniforma şi fracul au fost minunat reprezentate, deşi frac nu purtau decât subprefectul, primarul şi Turturel; restul sexului urît, purtau unii redingotă, alţii jacheţuţă scurtă. Onorurile balului le-a făcut comitetul damelor, sub preşedinţia tinerei doamne Athenaïs Grégoraschko, soţia subprefectului. S'a petrecut până la şapte dimineaţa, când aurora cu degetele ei de roză a venit să bată la uşa orizontului şi să stingă cu privirile ei lumina petroleului, amintind infatigabililor[2]) dănţuitori că trebue, cu regret, să se despartă.

A doua zi, d. Turturel, punea la poştă pentru gazetă un *carnet mondain,* cu notiţa: „Rog a se trimite, după obicei, 50 de

1) Cronică mondenă.
2) Neobosiţilor.

www.dacoromanica.ro

exemplare pi adresa mè". Seara, cronicarul citea în fața comitetului damelor, al cărui secretar era, darea de seamă asupra rezultatului operei de binefacere. De prisos să reproducem textul întreg al acestei lucrări de caracter oficial. Ne mărginim a-i da concluziunile: „Venit brut, 575 lei; cheltuieli, 368 lei; beneficiu net, 207 lei; 103 lei, 50 bani pentru sporirea fondului de întreținere a gimnaziului; 103 lei, 50 b. pentru umanitatea suferindă".

După ce au mulțumit comitetului de dame, d-l Edgar Bostandaki în numele gimnaziului, iar d. primar în numele umanității suferinde, ședința oficială s'a ridicat. Apoi s'a învârtit un maus. Peste două zile, iată că mult așteptatele exemplare din „Vocea Zimbrului" sosesc. Ele conțin cronica atât de dorită: „Cum se pitrece la noi"...

Extragem la întâmplare câteva rânduri:

«..Sâmbătă seara s'a ținut în fine la noi strălucitul bal filantropic sub presidența grațioasei doamne Athenaïs Grégoraschko, născută Perjoiu...

«...O enormă afluență de tot ce Târgul-Mare are mai distins, fiecare ținând să mulțumească încântătoarei prezidente inițiatoare, prea amabila doamnă Athenaïs Grégoraschko...

«... In acordurile muzicii militare, care, intonează cu destul *brio*[1]) un vals vaporos, perechile pornesc ca duse pe niște valuri, în care se perde conștiința, iar timpul pare că s'a oprit pe loc ca să admire cum trec în vârtej ferbinte, uimitor, nebunesc, atâtea ș'atâtea flori, par'că smulse de vântul aprig al pasiunii... Doamna Athenaïs Grégoraschko, regina adorabilă a valsului adorat...

«...Dar la un semnal, ușile din fund se deschid... Supeul ! Un moment de odihnă pentru această svăpăiată tinerețe, un moment de odihnă și de reconfortare!... Doamna Athenaïs Grégoraschko face onorurile, luând loc în capul mesei, cu grația nespusă care o caracterizează...

«...Dopurile pocnesc, pare c'ar fi la un atac de tiraliori, care nu sparie deloc pe bravii convivi... Șampania curge în valuri. Doamna Athenaïs Grégoraschko dă semnalul și aci; ridicând în sus cupa plină de delicii ca divina Hebe,[2]) atinge de buzele răci

1) Vioiciune.
2) In mitologia greacă, Hebe era paharnica zeilor.

www.dacoromanica.ro

buzele sale calde, cu acea delicateță poetică cu care fluturelul atinge calicul unui miosotis...

«...Dar muzica ne chiamă. Trăiască valsul! Doamna Athenaïs Grégoraschko, infatigabilă silfidă..." [1]).

Aci o îngrozitoare greșeală de tipar... A doua zi, duminecă dimineața, la cafeneaua din centru, spiritualul cronicar *high-life* citea mai multor tineri din localitate *carnetul* lui: *Cum se pitrece la noi.* Tinerii îl ascultau cu multă admirație și poate cu mai multă invidie: e desigur fericit un tânăr care dispune, pe lângă talentul stilului, de o coloană de publicitate, ca să se facă, firește, atât de plăcut damelor! Pe când se comenta articolul și autorul căuta să explice amicilor săi ce înseamnă «divina Hebe" și „calici", iată că deodată intră d. subprefect Raoul Grégoraschko, soțul „infatigibilei silfide". Domnul subprefect salută în dreapta și în stânga cu gravitate, apoi, drept în fața lui Edgar Bostandaki și cu un ton neobișnuit de aspru:

— Domnule Turturel! uite-te la mine... Te opresc, magariule, sa faci *de mauvaises plaisanteries* [2]) pi conta doamnei Grégoraschko, soția mè!

Apoi face un ocol prin cafenea bufnind:

— Altădată, dacă-ți mai permiți di aeste, îți rup urechile.

— *A-t-on jamais vu pareille insolence!* [3])

Edgar nu pricepe de loc... Insă Raoul se întoarce iar și, gesticulând cu cravașa, de care nu se desparte niciodată:

— Dar...

— Urechile! m'ai înțeles? *espèce d'imbécile!* [4])

Și iese turbat, făcând să șuiere aerul sub jocul cravașei. Toată lumea rămâne uimită. Din ce pricină?... Hebe?... Calici?...

— Nu înțeleg deloc, zice Turturel, dând din umeri cu totul nedomirit.

Pe când fiecare caută cu de-amănuntul să găsească în cronică motivul penibilei scene, iată că intră în cafenea d. maior Edmond Buzdrogovici, grație amabilității căruia opera filantropică avusese concursul grațios al muzicii militare. Fără să salute și vădit foarte supărat, Edmond se apropie de Edgar, cu

1) Zeitate aeriană din mitologia germană.
2) Glume proaste.
3) S'a mai văzut așa obrăznicie!
4) Imbecilule.

www.dacoromanica.ro

așa pas și aer strașnic, încât Edgar se ridică drept în picioare în fața lui Edmond.

— Domnule! zice Edmond, fierbând ca un samovar; dumneata ești acela care scrii porcăriile aeste?... Răspunde!

Și-i vâră lui Edgar gazeta sub nas. Edgar, ferindu-se, răspunde hotărît:

— Da!

— N'o fost și madam' Buzdrogovici, soția mè la bal?

— Ba da!

— Atunce di madam' Buzdrogovici, soția mè, pentru ci n'ai pomenit nimică?... nici chiar numele!... Să fi fost fără compliment — nu pretinde!... dar nici macar numele!?

— Domnule maior...

— Mișălule! strigă Edmond.

Și scurt mișcarea! până să-i zică unul dintre amici «Ăra! da, stăi, bre omule!» îi trage două palme vajnice și iese.

— Nu mai înțeleg nimică, pi onoarea mè! zice Edgar și iese și el.

www.dacoromanica.ro

DASCĂL PROST

Foarte de dimineață, într'o mahala depărtată, bat la ușa amicului meu Pricupescu, profesor de cursul secundar — predă istoria în clasele inferioare la un liceu. Deși foarte buni prieteni, n'am fost niciodată la el acasă; așa, nu mă mir că i se pare ciudat a mă vedea la dânsul.

— Ei! ce cauți tu prin mahalaua noastră așa de dimineață?

— Am trecut pe aici, zic eu, și am intrat să-ți dau bună ziua ...Știu că pe la ceasul ăsta pleci de-acasă... și... zic: haide să văz... o fi plecat Pricupescu? dacă o fi plecat, bine; daca nu, merg cu el până 'n târg... Azi o să fie o căldură... Mai teribilă ca ieri... S'a pus pe călduri... O să ne topim în vara asta...

Pricupescu este un om bănuitor; zice:

— Fac prinsoare pe ce vrei, că și tu ai venit să mă rogi pentru vreun măgar, pentru vreun leneș, pentru vreun ticalos...

— Ași! zic eu...

— Măi! adaugă el... mai am doi ani până să ies la pensie... douăzeci o să mi se pară!... Uf! să mă văz odată scăpat de canonul ăsta, care a ajuns dela o vreme nesuferit... Uite! până viu eu, citește!

Și zicând acestea, scoate din buzunar un vraf de scrisori, mi le trântește dinainte pe masă și iese. Pricupescu este indiscret. De vreme ce mi-a dat voie, m'apuc să-i citesc scrisorile.

Iubite Domnule Pricupescu,

Știți că de când am fericirea a vă cunoaște, și e cam mult de atunci, nu v'am supărat cu vreo rugăciune de favoare fiindcă nu-mi place să importunez pe cineva în îndeplinirea datoriilor sale, mai ales când îl știu de o corectitudine exemplară ca Dv. Crez că a ve-

www.dacoromanica.ro

nit momentul ca, mai ales în şcoală, dela care depinde viitorul naţiunii noastre, noi românii să încetăm odată cu nenorocita sistemă a favoritismului, a îngăduielii, a hatârului. Când mai cu seamă ne aflăm în faţa unui bărbat devotat datoriei, cum sunteţi Dv., şi conştiincios, fără nici o urmă de bănuială, trebue să-l lăsăm a-şi îndeplini misiunea aşa cum crede el, în malura lui judecată nepărtinitoare. Profesori ca Dv., fac onoare unei şcoli, ei sunt o garanţie că tinerele generaţiuni care le trec prin mână, când vor deveni cetăţeni, vor fi perfect educate şi solid instruite şi vor face fala naţiunii. Pentru aceea, când frate-meu Ghiţă Postolache, deputatul, m'a consultat în ce liceu să-şi dea copilul la Bucureşti, i-am spus numaidecât:

— Dacă vrei să înveţe o bună creştere şi carte ca lumea, dă-l la liceul unde este profesor amicul meu Dl. Pricupescu.... Acolo poţi fi sigur şi 'n privinţa educaţiunii şi 'n privinţa instrucţiunii!

Băiatul, Costică Postolache, după cum ştiţi, stă la mine; eu îi ţiu loc de tată; prin urmare, înţelegeţi dece mă interesez, şi dece-mi permit, în puterea prieteniei ce mi-aţi acordat-o totdeauna, a vă importuna cu o rugăminte. Nepotul meu, precum veţi fi observat cu perspicacitatea ce vă caracterizează, este foarte timid; pe lângă aceasta, a fost şi cam bolnav în anul acesta, a trebuit să-i scoatem o măsea, aşa că are o mare frică de examen. Ne-aţi îndatora foarte mult şi pe frate-meu şi pe noi mai ales, pe mine şi pe soţia mea, căci în grija noastră am avut pe copil, dacă aţi fi, nu indulgent, aceasta nu v'o putem cere, dar nici prea sever cu el, care nu ştiţi câtă iubire vă poartă şi cu cât respect pomeneşte totdeauna de Dv.

Deaceea, fiindcă vedem cât ţine Costică la Dv., ne-am hotărît să vă luăm pe Dv. ca meditator, începând chiar din vacanţă. Ştiţi că mergem la ţară, la munte. Am fi fericiţi dacă aţi primi, cum n'aveţi îndatoriri de familie, să veniţi la noi neavând altceva mai bun de facut, bineînţeles. Am dori ca şi'n vacanţă să se mai ocupe cu cartea.

N'ar fi rău, prin urmare, să ne vedem cât mai curând, ca să aranjăm această afacere. Până atunci, primiţi, stimate domnule Pricupescu, cele mai afectuoase salutări din partea soţiei mele şi din partea devotatului d-voastră.

NICU POSTOLACHE

senator

— Halal de Pricupescu! zic în gândul meu, eu, care cunosc bine şi pe nenea Nicu Postolache şi moşia lui şi gospodăria lui, şi mai ales pe madam' Postolache... In paradis îl invită nenea Nicu şi consoarta! mâncare, băutură, aer, călărit... plus două sute de lei pe lună cel puţin... Oameni cu dare de mână!

Dar nu mai vine Pricupescu!... Să citim mai departe:

www.dacoromanica.ro

Amice Pricupescule,

Mâine încep la voi examenele. In interesul tău îţi atrag atenţia încă odată, nu fi sever cu băiatul persoanei cunoscute. Ar fi o prostie din partea ta să faci exces de zel, când ştii bine că, şi fără să vrei tu, băiatul tot va trece. Pentruce tu, un dascălaş, numai ca să te faci grozav, să indispui pe nişte oameni cu atâta influenţă? Nu e mai bine să ţi-i faci binevoitori?

Aseară am prânzit acolo. Era o sumă de oameni mari. Toată vremea la masă s'a vorbit rău de profesori, care, după ce că nu sunt buni de nimic, apoi sunt şi brutali şi mojici, mai ales cu copiii de familii bune.

La plecare, cucoana a spus că dacă cumva persecuţi pe mititelul, n'are să-ţi meargă comod.

Eu am garantat pentru tine. Ia seama, în interesul tău.

AMIC,
N. N.

Alta:

Dragă Bică, cocoşelule moţat,

Dacă ai ţinut tu vreodata la mine macar a suta parte din cât mi-ai spus, sper că n'ai să mă refuzi. A venit Miţa Popescu la mine cu lacrimi în ochi, şi m'a conjurat pe tot ce am mai sacru, să-ţi vorbesc în privinţa băiatului ei, Octavian Popescu, care zice că tremură toţi baieţii de frica ta, că eşti prea sever, şi că el are groază când se gândeşte la ziua de mâine.

Biata Miţă este disperată, fiindcă Octavian i-a spus curat că, dacă ramâne repetent, se împuşcă. Pune-te tu în locul ei, ca mamă.

Astă seară, nu se poate... Dar mâine seară la ceasul ştiut negreşit, cocoşelule moţat. Când ăi veni la puiculiţa ta, să-i spui că l-ai trecut pe Octavian.

Puiculiţa.

— Bravo, domnule Pricupescu! gândesc eu... Cine să fie puiculiţa?

— A! un plic *rose pâle* cu un blazon aurit într'un colţ... Să vedem.

— Sunt gata; aide, că e cam târziu; am treabă la şcoală.

— Uite, frate Pricupescule, dece venisem eu la tine, zic eu şi înghit în sec... apoi, îmi iau inima'n dinţi.

— Dece?

www.dacoromanica.ro

— Venisem să te rog să-mi faci un mare hatâr.

— Am înțeles... Nu ți-am spus eu?... ghicisem...

— Ei! nu fi și tu așa de... cum să zic... de sever...: Știi că de când te cunosc... și de! slavă domnului! ne cunoaștem din copilărie... nu te-am supărat cu vreo rugăminte fiindcă nu-mi place să importunez pe cineva, cât de prieten să-mi fie, în îndeplinirea datoriilor sale, mai ales când îl știu de o corectitudine exemplară, cum ești tu...

— Apoi, atunci...

— Firește, nu zic; trebue să ne hotărîm odată, mai ales când e vorba de școală, dela care depinde viitorul națiunii noastre, noi românii, să încetăm mă'nțelegi.

— Astea le-ai citit undeva.

— Pe onoarea mea, nu. Ei bine tu... ești un bărbat devotat și conștiincios, fără nicio umbră de bănuială, care trebue în misiunea lui să fie mă'nțelegi...

— Iți spun eu că le-ai citit undeva...

— Zău, nu... Uite ce e: un băiat... timid... și a fost cam bolnăvior iarna asta... a trebuit să-i scoață o măsea...

— Când îți spun eu...

— Pe ochii mei!... și în sfârșit, ce mai una-alta?... ce să mai umblu cu mofturi?... Decolea ar fi pentru tine, un dăscălaș pârlit, pe timp de vară cinci sute de lei?

Am aruncat vorba cea mare... Pricupescu e nebun!... a început să sbiere la mine... să-mi spue că nu mi-e rușine! prieten vechi! Dar eu, cuminte, zic:

— Nu-ți cunoști interesul! Dece să te pui cu niște oameni mari, care au atâta influență?... De-aia v'a ieșit vorba la toți dascălii că sunteți mojici și brutali, mai ales cu copiii de familie bună!

— Al strigă Pricupescu... Iar?

— Secule! am strigat eu... Dacă e vorba de sbierete, apoi sbier și eu... Un băiat cu atâta rude, care ți-ar fi de mare sprijin...

— Ești un prost! strigă Pricupescu.

— Ba tu ești prost!... Mă-sa e văduvă, bogată, frumoasă și de familie mare... In loc să te iei cu binele, să te ia meditator!...

Am strigat degeaba; a fost peste putință să-l scot pe pedant din ale lui. Mare dobitoc d. Pricupescu!

www.dacoromanica.ro

DL. GOE...

Ca să nu mai rămâie repetent și anul acesta, mam'mare, mamițica și tanti Mița au promis tânărului Goe să-l ducă în București de 10 Mai.

Puțin ne importă dacă aceste trei dame se hotărăsc a părăsi locul lor spre a veni în capitală numai de hatârul fiului și nepoțelului lor. Destul că foarte de dimineață, dumnealor, frumos gătite, împreună cu tânărul Goe, așteaptă cu multă nerăbdare, pe peronul din urbea X, trenul accelerat care trebue să le ducă la București. Adevărul e că, dacă se hotărăște cineva să asiste la o sărbătoare națională așa de importantă, trebue s'o ia de dimineață. Trenul în care se vor sui ajunge în Gara de Nord la opt fără zece a. m. Dl. Goe este foarte impacient și, cu un ton de comandă, zice încruntat:

— Mam'mare, dece nu mai vine?... Eu vreau să vie!

— Vine, vine acuma, puișorul mamii! răspunde cocoana. Și sărută pe nepoțel; apoi îi potrivește pălăria.

Tânărul Goe poartă un frumos costum de marinar, pălărie de paie, cu inscripția pe pamblică: *le Formidable*, și sub pamblică biletul de călătorie înfipt de tanti Mița că „așa țin bărbații biletul".

— Vezi ce bine-i șade lui, zice mam'mare, cu costumul de marinel?

— Mamițo, nu ți-am spus că nu se zice marinel?

— Da cum?

— Marinal...

— Ei! ziceți voi cum știți; eu zic cum am apucat. Așa se zicea pe vremea mea, când a eșit întâi moda asta la copii — marinel.

— Vezi, că sunteți proaste amândouă? întrerupe tânărul Goe. Nu se zice marinal, nici marinel.

www.dacoromanica.ro

— Da cum, procopsitule? întreabă tanti Miţa cu un zâmbet simpatic.

— Mariner...

— Apoi de! n'a învăţat toată lumea carte ca d-ta! zice mam'mare, şi iar sărută pe nepoţel şi iar îi potriveşte pălăria de mariner.

Dar nu e vreme de discuţii filologice [1]) soseşte trenul — şi nu stă mult.

Trenul este plin... Dar cu multă bunăvoinţă din partea unor tineri politicoşi, care merg până la o staţie apropiată, se fac locuri pentru dame. Trenul a plecat... Mam'mare îşi face cruce, apoi aprinde o ţigară... Goe nu vrea să intre în cupeu [2]), vrea să şadă în coridorul vagonului cu bărbaţii.

— Nu!... nu e voie să scoţi capul pe fereastră, mititelule! zice unul dintre tineri lui d-l Goe, şi-l trage puţin înapoi.

— Ce treabă ai tu, urîtule? zice mititelul, smucindu-se. Şi după ce se strâmbă la urîtul, se spânzură iar cu amândouă mâinile de vergeaua de alamă şi scoate iar capul. Dar n'apucă să răspunză ceva urîtul, şi mititelul îşi trage îngrozit capul gol înăuntru şi 'ncepe să sbiere:

— Mamiţoo! mam'mare! tantii!

— Ce e? ce e? sar cocoanele.

— Să oprească! sbiera şi mai tare Goe, bătând din picioare. Mi-a sburat pălăria! să oprească!!!

Tot într'un timp, iacătă conductorul intră să vază cine s'a suit dela staţia din urmă.

— Biletele, domnilor!

Cocoanele arată biletele dumnealor, explicând d-lui conductor dece nu poate şi Goe să facă acelaş lucru: fiindcă biletul era în pamblica pălăriei, şi, dacă a sburat pălăria, firește c'a sburat cu pamblică şi cu bilet cu tot. Dar avea bilet.

— Parol! chiar eu l-am cumpărat! zice tanti Miţa.

Conductorul însă nu înţelege, pretinde bilet; dacă nu, la staţia apropiată, trebue să-l dea jos pe d-l Goe. Aşa scrie regulamentul: dacă un pasager n'are bilet şi nu declară că n'are bilet, i se ia o amendă de 7 lei şi 50 de bani, şi-l dă jos din tren la orice staţie.

---

1) Discuţii asupra limbii.
2) Compartiment.

www.dacoromanica.ro

— Dar noi n'am declaratără? strigă mamița.

— Ce e vinovat băiatul, dacă i-a sburat pălăria? zice mam'mare.

— Dece-a scos capul pe fereastră? eu i-am spus să nu scoată capul pe fereastră! zice cu pică urîtul.

— Nu-i treaba dumitale! ce te-amesteci d-ta? zice tanti Mița urîtului...

— Uite ce e, cocoană, zice conductorul, trebue să plătiți un bilet...

— Să mai plătim? n'am plătitără odată?

— Și pe d'asupra un leu și 25 bani

— Și pe d'asupra?

— Vezi, dacă nu te-astâmperi? zice mamița, și-l sgudue pe Goe de mână.

— Ce faci, soro? ești nebună? nu știi ce simțitor e? zice mam'mare.

Și, apucându-l de mâna cealaltă, îl smucește dela mamița lui, tocmai când trenul, clănțănind din roate, trece la un macaz. Din smucitura lui mam'mare într'un sens, combinată cu clătinătura vagonului în alt sens, rezultă că Goe își pierde un moment centrul de gravitate și se reazimă în nas de clanța ușii dela cupeu. Goe începe să urle... In sfârșit, n'au ce să facă. Trebue să se hotărască a plăti biletul, pe care are să-l taie conductorul din carnetul lui. Păcat însă de pălărie!... Ce-o să facă dl. Goe la București cu capul gol? și toate prăvăliile închise!... s'ar întreba oricine care nu știe câtă grijă are mam'mare și câtă prevedere. Cum era să plece băiatul numai cu pălăria de paie? Dacă se întâmplă să plouă, ori răcoare? Și mam'mare scoate din săculețul ei un beret tot din uniforma canonierii „le-Formidable".

— Te mai doare nasul, puișorule? întreabă mam'mare?

— Nu... răspunde Goe.

— Să moară mam'mare?

— Să moară!

— Ad' să-l pupe mam'mare, că trece!

Și-l pupă pe vârful nasului; apoi, așezându-i frumos beretul:

www.dacoromanica.ro

—Par'că-i şade mai bine cu beretul?... zice mam'mare scuipându-l să nu-l deoache, apoi îl sărută dulce.

— Cu ce nu-i şade lui bine? adaugă tanti Miţa, şi îl scuipă şi dumneaei şi îl sărută.

— Lasă-l încolo! că prea e nu ştiu cum! Auzi d-ta! pălărie nouă şi biletul! zice mamiţa, prefăcându-se foarte supărată.

— Să fie el sănătos, să poarte mai bună! zice mam'mare.

Dar mamiţa adaugă:

— Dar pe mamiţica n'o pupi?

— Pe tine nu vreau! zice Goe cu humor.

— Aşa? zice mamiţa. Lasă!... şi-şi acopere ochii cu mâinile şi se face că plânge.

— Las'că ştiu eu că te prefaci, zice Goe.

— Ţi-ai găsit pe cine să înşeli! zice mam'mare. Mamiţa începe să râză; scoate din săculeţ ceva şi zice:

— Cine mă pupă... uite!... ciucalată!

Mamiţa pupă pe Goe, Goe pe mămiţa lui şi, luând bucata de ciucalată, iese iar în coridor.

— Puişorule, nu mai scoate capul pe fereastră!... E lucru mare, cât e de deştept! zice mam'mare.

— E ceva de speriat, parol adaugă tanti Miţa.

Pe când Goe îşi mânca afară ciucalata, cocoanele se dau în vorbă de una de alta... Trenul aleargă acuma despre Crivina spre Periş.

— Ia mai vezi ce face băiatul afară, mamiţo! zice mamiţa către mam'mare.

Mam'mare se ridică bătrâneşte şi se duce în coridor:

— Goe! puişorule! Goe! Goe!

Goe nicăeri.

— Vai de mine! ţipă cocoana! nu-i băiatul! Unde e băiatul!.. s'a prăpădit băiatul!

Şi toate cocoanele sar...

— A căzut din tren băiatul! Ţaţo, mor!

Dar deodată, cu tot sgomotul trenului, se aud bubuituri în uşa compartimentului unde nu intră decât o persoană.

— Goe! maică! acolo eşti?

— Da.

— Aide! zice mam'mare! eşi odată! ne-ai speriat!

www.dacoromanica.ro

— Nu pot! sbiară Goe dinănutru.

— Dece?... te doare la inimă?

— Nu ! nu pot...

— E încuiat! zice mam'mare, vrând să deschidă pe dinafară.

— Nu pot deschide! sbiară Goe disperat.

— Vai de mine! îi vine rău băiatului înăuntru!

In sfârşit iacătă conductorul cu biletul: primeşte paralele şi liberează pe captiv, pe care toate trei cocoanele îl sărută dulce, ca şi cum l-ar revedea după o îndelungată absenţă. Şi mam'mare se hotărăşte să stea în coridor, pe un geamantan străin, să păzească pe Goe, să nu se mai întâmple ceva puişorului. Puişorul vede o linie de metal în colţul coridorului, care are la capătul de sus o maşină cu mâner. Se suie'n picioare pe geamantan, pune mâna pe mânerul maşinii şi începe să tragă.

— Şezi binişor, puişorule! să nu strici ceva! zice mam'mare.

Trenul îşi urmează drumul dela Periş către Buftea cu mare viteză. Dar pe la mijlocul chilometrului 24, deodată s'aude un şuier, apoi semnalul de alarmă, trei fluiere scurte, şi trenul se opreşte pe loc, producând o sguduitură puternică.

— Ce e? ce e?... Toţi pasagerii sar înspăimântaţi: la ferestre, la uşi, pe scări...

— Goe! puişorule! Goe! strigă tanti Miţa şi se repede afară din compartiment.

Goe este în coridor... Dece s'a oprit trenul?

Cineva, nu se ştie din ce vagon, a tras semnalul de alarmă. Din ce vagon?... Asta e uşor de constatat; manivela semnalului nu se poate trage decât rupându-se aţa înnodată şi cu nodul plumbuit. Personalul trenului umblă forfota, examinând roatele tamponate cu toată presiunea, aşa de tamponate că-i trebue vreo zece minute mecanicului să-şi încarce iar pompa de aer comprimat şi să poată urni trenul din loc. In toată vremea asta, conductorii şi şeful trenului aleargă din vagon în vagon şi cercetează aparatele semnalelor de alarmă.

Cine poate ghici, în ce vagon era ruptă aţa plumbuită şi răsturnată manivela? Ciudat! tocmai în vagonul de unde sburase mai adineaori pălăria marinerului! Cine? cine a tras manivela? Mam'mare doarme în fundul cupeului cu puişorul în braţe. Nu se poate şti cine a tras manivela.

www.dacoromanica.ro

Trenul se pornește în sfârșit, și ajunge în București cu o întârziere de câteva minute. Toată lumea coboară. Mam'mare așează frumușel beretul lui Goe, îl scuipă pe puișor să nu-l deoache, îl întreabă dacă-l mai doare nasul și-l sărută dulce.

Apoi cocoanele se sue cu puișorul în trăsură și pornesc în oraș.

— La bulivar, birjar! la bulivar!...

www.dacoromanica.ro

V I Z I T Ă

M'am dus la sf. Ion să fac o vizită doamnei Maria Popescu, o veche prietenă, ca s'o felicit pentru onomastica unicului său fiu, Ionel Popescu, un copilaș foarte drăguț de vreo opt anișori. N'am voit să merg cu mâna goală și i-am dus băiețelului o minge foarte mare de cauciuc și foarte elastică. Atențiunea mea a făcut mare plăcere amicei mele și mai ales copilului, pe care l-am găsit îmbrăcat ca maior de roșiori în uniformă de mare ținută. După formalitățile de rigoare, am început să convorbim despre vreme, despre sorții agriculturii — d-l Popescu tatăl este mare agricultor — despre criză ș.c.l. Am observat doamnei Popescu că în anul acesta nu se prea vede la plimbare, la teatru, la petreceri... Doamna mi-a răspuns că dela o vreme i se urăște chiar unei femei cu petrecerile, mai ales când are copii.

— Să-ți spun drept, cât era Ionel mititel, mai mergea; acu, de când s'a făcut băiat mare, trebue să mă ocup eu de el; trebue să-l fac educația. Și nu știți d-voastră, bărbații, cât timp îi ia unei femei educația unui copil, mai ales când mama nu vrea să-l lase fără educație!

Pe când doamna Popescu îmi expune părerile ei sănătoase în privința educației copiilor, auzim dintr'o odaie de alături o voce răgușită de femeie bătrână:

— Uite, coniță, Ionel nu s'astâmpără!

— Ionel! strigă madam Popescu. Ionel vin'la mama!

Apoi, către mine, încet:

— Nu știi ce strengar se face... și deștept...

Dar vocea de dincolo adaugă:

— Coniță! uite Ionel! vrea să-mi răstoarne mașina!... Astâmpără-te că te arzi!

— Ionel! strigă iar madam Popescu. Ionel! vin' la mama!

— Sări, coniță! varsă spirtul! s'aprinde!

— Ionel! strigă iar mama, și se scoală repede, să meargă

www.dacoromanica.ro

după el. Dar pe când vrea să iasă pe ușă, apare micul maior de roșiori cu sabia scoasă și-i oprește trecerea, luând o poză foarte marțială. Mama ia pe maiorul în brațe și-l sărută...

— Nu ți-am spus să nu te mai apropii de mașină, când face cafea, că dacă te-aprinzi, moare mama? Vrei să moară mama?

— Dar, întrerup eu, pentru cine ați poruncit cafea, madam Popescu?

— Pentru dumneata.

— Da dece vă mai supărați?

— Da ce supărare!

Madam Popescu mai sărută odată dulce pe maiorașul, îl scuipă, să nu-l deoache, și-l lasă jos. El a pus sabia în teacă, salută milităreşte și merge într'un colț al salonului unde, pe două mese, pe canapea, pe foteluri și pe jos, stau grămădite fel de fel de jucării. Dintre toate, maiorul alege o trâmbiță și o tobă. Atârnă toba de gât, sue pe un superb cal vânăt rotat, pune trâmbița la gură și, legănându-se călare, începe să bată toba cu o mână și să sufle în trâmbiță. Madam Popescu îmi spune ceva; eu n'aud nimica. Ii răspund, totuși, că nu cred să mai ție gerul așa de aspru; ea nu aude nimica.

— Ionel! Ionel!!! Ionel!!! Du-te dincolo, mamă; spargi urechile dumnealui! Nu e frumos, când sunt musafiri!

Iar eu, profitând de un moment când trâmbița și toba tac, adaug:

— Și pe urmă, d-ta eşti roșior, în cavalerie.

— Maior! strigă mândrul militar.

— Tocmai! zic eu. La cavalerie nu e tobă; și maiorul nu cântă cu trâmbița: cu trâmbița cântă numai gradele inferioare; maiorul comandă și merge 'n fruntea soldaților cu sabia scoasă.

Explicația mea prinde bine. Maiorul descalică, scoate de după gât toba, pe care o trânteşte cât colo; asemenea și trâmbița. Apoi începe să comande:

— Inainte! marș!

Și cu sabia scoasă, începe să atace strașnic tot ce întâlnește în cale. In momentul acesta, jupâneasa cea răgușită intră cu tava aducând dulceață și cafele. Cum o vede, maiorul se oprește o clipă, ca și cum ar vrea să se reculeagă fiind surprins de inamic. Clipa însă de reculegere trece ca o clipă, și maiorul, dând un răcnet suprem de asalt, se repede asupra inamicului. Inamicul dă un țipăt de desperare.

www.dacoromanica.ro

— Ţine-l, coniţă, că mă dă jos cu tava!

Madam Popescu se repede să taie drumul maiorului, care, în furia atacului, nu mai vede nimic înaintea lui. Jupâneasa este salvată; dar madam Popescu, deoarece a avut imprudenţa să iasă din neutralitate şi să intervie în război, primeşte în obraz, dedesubtul ochiului drept, o puternică lovitură de spadă.

— Vezi? vezi, dacă faci nebunii? era să-mi scoţi ochiul... Ţi-ar fi plăcut să mă omori? Sărută-mă, să-mi treacă şi să te iert!

Maiorul sare de gâtul mamei şi o sărută... Mamei îi trece; iar eu, după ce am luat dulceaţa, mă pregătesc să sorb din cafea...

— Nu vă supără fumul de tutun? întreb eu pe madam Popescu.

— Vai de mine! la noi se fumează... Bărbatu-meu fumează... şi... dumnealui... mi se pare că-i cam place.

Şi zicând „dumnealui", mama mi-arată râzând pe domnul maior.

— A! zic eu, şi dumnealui!

— Da, da, dumnealui! să-l vezi ce caraghios e cu ţigara în gură, să te prăpădeşti de râs... ca un om mare...

— A! asta nu e bine, domnule maior, zic eu: tutunul este o otravă...

— Da tu dece tragi? mă 'ntrerupe maiorul lucrând cu lingura în cheseaua de dulceaţă...

— Ajunge, Ionel! destulă dulceaţa, mamă! iar te-apucă stomacul...

Maiorul ascultă, după ce mai ia încă vreo trei-patru linguriţe; apoi iese cu cheseaua în vestibul.

— Unde te duci? întreabă mama.

— Viu acu! răspunde Ionel.

După un moment se'ntoarce cu cheseaua goală; o pune pe masă, se apropie de mine, îmi ia de pe mescioară tabachera cu ţigarete regale, scoate una, o pune în gură, şi mă 'salută milităreşte, ca orice soldat care cere unui ţivil să-i împrumute foc. Eu nu ştiu ce trebue să fac. Mama, râzând, îmi face cu ochiul, şi mă 'ndeamnă să servesc pe domnul maior. Intind ţigareta mea, militarul o aprinde pe a lui şi fumând, ca orice militar, se plimbă foarte grav de colo până colo. Eu nu-l pot admira îndestul, pe când mama îl scuipă ca să nu-l deoache şi îmi zice:

www.dacoromanica.ro

— Scuipă-l, să nu mi-l deochi!

Maiorul şi-a fumat ţigareta până la carton. Apoi se repede la mîngea pe care i-am adus-o eu şi 'ncepe s'o trântească. Mingea sare până la policandrul din tavanul salonului unde turbură grozav liniştea ciucurilor de cristal.

— Ionel! astâmpără-te, mamă! Ai să spargi ceva.., Vrei să mă superi? vrei să moară mama?

Dar maiorul s'a 'ndârjit asupra ghiulelei săltătoare, care i-a scăpat din mână; o trânteşte cu mult necaz de parchet. Eu aduc spre gură ceaşca, dar, vorba francezului, entre la coupe et les lèvres... [1]) mingea îmi sboară din mână ceaşca, opărindu-mă cu cafeaua, care se varsă pe pantalonii mei de vizită, culoarea oului de raţă.

— Ai văzut ce-ai făcut?... Nu ţi-am spus să te-astâmperi... Vezi! ai supărat pe domnul!... Altădată n'o să-ţi mai aducă nicio jucărie!

Apoi, întorcându-se către mine, cu multă bunătate:

— Nu e nimica! iese... Cafeaua nu păteză! iese cu niţică apă caldă!..:

Dar n'apucă să termine, şi odată o văd schimbându-se la faţă ca de o adâncă groază. Apoi dă un ţipăt şi, ridicându-se de pe scaun:

— Ionel! mamă! ce ai?

Mă 'ntorc şi văz pe maiorul, alb ca varul, cu ochii pierduţi şi cu drăgălaşa lui figură strâmbată. Mama se repede spre el, dar până să facă un pas, maiorul cade lat.

— Vai de mine! ţipă mama. E rău copilului!... Ajutor! moare copilul!

Ridic pe maiorul, îi deschei repede mondirul la gât şi la piept.

— Nu-i nimica! zic eu! Apă rece!

Il stropesc bine, pe când mama pierdută îşi smulge părul.

— Vezi, domnule maior? îl întreb eu, după ce îşi mai vine în fire: vezi? Nu ţi-am spus eu că tutunul nu e lucru bun. Altădată să nu mai fumezi!

Am lăsat pe madam Popescu liniştită cu scumpul ei maior afară din orice stare alarmantă, şi am ieşit. Mi-am pus şoşonii şi paltonul şi am plecat. Când am ajuns acasă, am înţeles dece maiorul ieşise un moment cu cheseaua în vestibul — ca să-mi toarne dulceaţă în şoşoni.

1) Românește: dela pahar la gură...

www.dacoromanica.ro

B A C A L A U R E A T

Când ies de dimineață din casă, o trăsură din trap mare intră pe strada mea: în trăsură madam Caliopi Georgescu, o bună prietenă. O salut respectuos. Cum mă vede, oprește trăsura înfigând cu putere vârful umbreluței în spinarea birjarului.

— Sărut mâna, madam Georgescu, zic eu, apropiindu-mă.

— La dumneata veneam! răspunde cucoana emoționată.

— La mine?

— Da... Te rog să nu mă lași!

— ?!

— Să nu mă lași! Trebue să-mi faci un mare serviciu amical... La nevoie se arată amiciția; să vedem cât ne ești de prieten!

— Cu cea mai mare plăcere, madam Georgescu, dacă pot...

— Poți!... să nu zici că nu poți... știu că poți... trebue să poți!

— In sfârșit, ce e? dece e vorba?

— Dumneata cunoști pe... Știu că-l cunoști!

— Pe cine?

— Ți-este prieten... știu că ți-e prieten! să nu zici că nu ți-e prieten!...

— Cine?

— Popescu, profesorul de filosofie.

— Suntem cunoscuți, ce e drept; dar iar așa de buni prieteni, nu pot să zic.

— Las' că știu eu...

— Ei?

— Ei! trebue numaidecât să te sui în birjă cu mine, să mergem la el, să-i vorbești pentru Ovidiu.

www.dacoromanica.ro

trei copii—Virgiliu, Horațiu și Ovidiu Georgescu. Virgiliu este în anul al treilea la facultatea de drept; Horațiu în al doilea, și Ovidiu vrea să intre în anul întâiu, la aceeași facultate. Ovidiu trece acum examenul sumar de șapte clase liceale, și cu toată bravura lui, pe cât spune cocoana Caliopi, după ce a biruit toate obiectele, s'a înțepenit la Morală.

— Închipuește-ți, zice mama emoționată. Să-l persecute pe băiat! să-i sdrobească băiatului cariera!... Cum este el simțitor, e în stare să se prăpădească... Știi ce mi-a zis? „Mămițo, dacă pierz un an, mă omor!"... E în stare, cum e el ambițios... Închipuește-ți, să-i dea nota 3, și lui îi trebue 6... și la ce? tocmai la Morală... Acu dumneata îl cunoști pe Ovidiu de când era mic.. Știi ce creștere i-am dat!...

— Ei! bravo!

— Auzi, tocmai la Morală... Sue-te, te rog.

Și, zicând acestea, cucoana îmi face loc lângă dumneaei în trăsură.

— N'ar fi fost mai bine, madam' Georgescu, zic eu, să fi mers d-l Georgescu în persoană la profesor?... Știți... D-l Georgescu, om cu greutate... ca tată, altfel... Eu... de... strain...

— Așa! ți-ai găsit! Georgescu! Nu-l știi pe Georgescu ce indiferent e cu copiii. Dacă ar fi fost după Georgescu, nici Virgiliu, nici Horațiu n'ar fi fost în facultate... Despre partea lui Georgescu, rămâneau băieții fără bacaloriat... Sue-te, te rog.

— Dar nu e nevoie de trăsură, madam Georgescu, mă duc pe jos.

— Vai de mine! Dacă avem trăsură... Sue-te, te rog...

A trebuit să mă sui, și am plecat.

— Unde mergem? întreb eu pe cucoana Caliopi.

— La profesorul...

— Nu știu unde șade...

— Știu eu... ce-ți pasă! La dreapta birjar.

Și cucoana lovește tare cu umbreluța peste brațul drept al birjarului.

— Mână mai iute!

Lovește la stânga, lovește la dreapta, apoi iar la dreapta,

www.dacoromanica.ro

apoi la stânga; în fine, înfige iar vârful în spinarea birjarului, care oprește.

— Uite, zice madam Georgescu, căsuțele alea galbene de lângă bacanie; intri în curte, casele din fund la dreapta... Acolo șade... Eu te aștept aici.

Ma dau jos din birjă și pornesc ridicând rugi calduroase la cer, să dea dumnezeu să nu fie acasă d-l profesor de filozofie. Intru, ajung la locuința lui, bat. Cerul n'a voit s'asculte rugile mele: d-l profesor este acasă... Cum să încep? Să-l iau pe departe... zic:

— Frate Popescule, c'udate sunt și programele și regulamentele școlilor noastre: prea se dă o egală importanță tuturor obiectelor de studii și asta e dăunător mersului, adică vreau să zic, progresului; căci în definitiv, ce vrea să facă școala din tinerele generațiuni, care vin și caută, mă 'nțelegi, o cultură sistematică, pentru a deveni cetățeni utili, fiecare în ramura sa de activitate sociala?

Profesorul se uită la mine aiurit, fără să înțeleagă. Eu urmez:

— Bunăoară, am văzut absurdități în școlile noastre; am văzut copii cu excelente aptitudini la studii, condamnați a sta un an repetenți, fiindcă n'au avut notă suficientă la muzică sau la gimnastică. Înțelegi bine că un an de întârziere, pentru inaptitudine la muzică sau la gimnastică!... Dar asta, trebue să convii și dumneata, e tot așa de absurd ca și când ai împiedica pe un tânăr dispus să învețe dreptul, să piarză un an, fiindcă nu e tare la Morală... Ce are a face Morala cu cariera de avocat, pe care vrea tânărul să o îmbrățișeze?... Ba nu, spune d-ta!

Profesorul holbează ochii la mine și mai aiurit... Văzându-l așa, îmi zic: nu merge! nu merge cu sistema mea pe departe! trebue apucat boul de coarne.

— Uite, frate Popescule, să lăsăm chestiile de principiu. Știi dece am venit la dumneata?

— Ba f

— Am venit să te rog să dai lui Ovidiu Georgescu pe care l-ai examinat ieri la Morală și i-ai dat nota 3 — să-i dai nota 6..

— !

— Să nu zici că nu poți!... Știu că poți! trebue să poți!

— Atunci trebue să le dau la toți!

— Să le dai la toți!

www.dacoromanica.ro

— Bine, dar...

— Să nu zici că nu poți! Știu că poți! trebue să poți! să le dai la toți! Sunt toți copii de familie bună!

Profesorul — e și el om de familie bună — zice:

— Bine! dacă sunt de familie bună, vom căuta să le dăm la toți nota 6.

— Imi promiți?

— Pe onoarea mea de profesor!

Am plecat încântat. Madam Georgescu mă aștepta foarte nerăbdătoare:

— Ei?

— Ei, le dă la toți...

— Cum la toți?

— Firește... fiindcă toți sunt de familie bună.

— Cum de familie bună?

— Ca Ovidiu.

— Nu 'nțeleg.

— Le dă, zic eu, notă bună la toți băieții.

— Și lui Ovidiu?

— Mai ales... Le dă nota 6 la Morală, pentrucă toți sunt de familie bună.

După amiazi, primesc dela madam Georgescu o scrisorică, prin care mă anunță că Ovidiu a obținut nota dorită și mă roaga să iau prânzul deseară la dumnealor. Se 'nțelege că n'am lipsit a profita de grațioasa invitațiune.

A fost o masă splendidă. S'a băut șampanie în sănătatea lui Ovidiu Georgescu urându-i-se o strălucită carieră. Cocoana Caliopi, în culmea fericirii, a sărutat cu toată căldura pe iubitul ei prâslea, cu examenul căruia s'a încheiat deocamdată palpitațiile ei de mamă.

Uf! mi-a zis norocita matroană română, oferindu-mi un pahar de șampanie: am scăpat! Am dat și bacaloriatul ăsta.

www.dacoromanica.ro

P E T I Ț I U N E...

E în toiul verii, când serviciile publice încep dimineața la 7 și sfârșesc la 2 d. am. Toată noaptea a bântuit caldură apăsătoare și acuma pe un cer senin, a răsărit soarele, amenințând cu groaznică dogoare. Ce are să fie peste zi?

Sunt 7 ceasuri fără 10 minute de dimineață. In biuroul registraturii generale a unei mari administrațiuni, impiegatul își pregătește registrul, așteptând să bată ceasul, ca să ridice oblonul dela ferestruia pe unde i se înmânează corespondența oficiala și petițiile particulare. Pe când se șterge de sudoare, gândind la cine știe ce, aude ciocănituri la oblonul lăsat. Se uită la ceasul sau, regulat adineaori după cel oficial: 7 fără 5 minute... Dă din umeri, se șterge iarăși și gândește mai departe... Ciocăniturile de afară au trecut; dar peste câteva momente iar încep cu mai multă tărie și insistență. Impiegatul dinăuntru se uită la ceas: 7 fără 2 minute. Dă din umeri, se șterge de sudoare și își urmează gândurile intime... Ciocăniturile se îndoesc cu violență... In sfârșit, cele două minute au trecut: ceasul arată 7 punct. Impiegatul trage zăvorul și ridică oblonul, lăsând ferestruia închisă numai cu geamul. Se uită afară. La geam, e un domn, care așteapta; probabil acela ciocănea. Impiegatul ridică și geamul.

— D-voastră ciocăneați așa?

— Da.

— D-voastră nu știți că biuroul se deschide la 7?

— Ba da.

Și zicând aceasta, domnul vâră adânc capul pe ferestruica înăuntru; impiegatul, surprins de această mișcare, se dă 'napoi și lasă din mână geamul mobil, care pică peste gâtul domnului ca tăișul unei ghilotine. Domnul vrea să tragă afară capul, dar nu poate.

— Ridică! domnule! strigă domnul cu ochii mari.

www.dacoromanica.ro

Impiegatul ridică binişor ferestruica; domnul îşi retrage capul.

— Ce poftiţi ?

— Am o afacere de registrat...

Şi domnul iar vrea să vâre capul. Dar impiegatul prinde de veste, lasă repede geamul, care atinge vârful nasului domnului.

— Poftiţi pe uşă, înăuntru, dacă aveţi vreo afacere! strigă impiegatul, făcând acelui domn semn cu mâna pe unde poate intra în biurou.

Domnul ascultă, pleacă dela ferestruică şi 'ndată apare în uşă. Este un om nici prea tânăr, nici prea bătrân; pare foarte ostenit, şi un ochi deprins ar pricepe îndată că domnul acesta n'a dormit noaptea. E asudat şi prafuit; mişcările îi sunt nesigure ca şi articularea vorbelor. Apărând în pervazul uşii, ţine într'o mână pălăria de paie, cam ghemuită; cu cealaltă mână se ţine de nas.

— Era să-mi tai nasul... Ştii ce teribil m'ai lovit?

— Pardon!... dar nu stric eu... Dacă vâriţi aşa capul...

— Nu face nimic... N'aveţi un scaun ?

— Poftiţi !

Domnul şade alături de biurou...

— Teribil sunt de ostenit...

Zicând acestea, domnul se uită lung la un pahar ce stă pe masă aproape gol, şi din care a băut impiegatul.

— Mă rog, dacă nu vă supăraţi, aveţi apă?

— Da.

— E rece?

— Potrivită ?

— Nu-i puneţi ghiaţă?

— Ba da.

— Aşa? Îi puneţi ghiaţă?

— Firește!

— E flir... e firl...? ăsta...

— Da, avem filtru.

— Monşer! te superi dacă te-oi ruga pentru un pahar de apă ? Teribil mi-e de sete !

Impiegatul sună; un aprod se prezentă.

— Un pahar cu apă...

Apoi, după o pauză, către domnul:

— Aţi zis că aveţi o afacere...

www.dacoromanica.ro

— Da, am o afacere.

— Aici la noi?

— Da, la d-voastră.... o afacere... Pe semne că acum s'a dus s'o scoată din puţ...

— Cum s'o scoată din puţ?

— Apa... că văz că nu prea are amicul de gând să vie..

Aprodul intră. Domnul ia paharul şi-l soarbe întreg pe nerăsuflate, apoi ridicând nişte ochi foarte dulci şi plini de mulţumire, către aprod:

— Mersi... Dacă nu te superi... mai îmi dai unul?

Aprodul pleacă. Domnul, după ce s'a căutat prin toate buzunarele, către impiegat:

— S'a dus dracului! am pierdut-o!

— Ce?

— Ce, ne ce... e vorba, am pierdut-o?

— A fost o petiţie...

— Nu frate, batista... Monşer, te superi dacă te-oi rugă să-mi dai batista d-tale?... numai un moment.

Zicând acestea, ia de pe masă batista impiegatului şi până când acesta să scoată măcar o exclamaţie, se şterge cu ea la gură de apă.

— Şi dumneata năduşeşti ca mine.

Impiegatul dă să-şi ia batista înapoi; domnul îşi trage mâna, se şterge de sudoare şi pe urmă la nas; apoi înapoiază batista, punând-o iar la loc pe masă.

— Şi eu năduşesc al dracului!

Impiegatul ia batista şi o trânteşte departe, în partea cealaltă a mesei; apoi se aşează, ia condeiul şi începe a trece hârtii la registru. Aprodul intră, aducând al doilea pahar. Domnul ia paharul şi-l dă pe gât; pe urmă, cu tonul dulceag, făcând semn să-i treacă batista:

— Dacă nu te superi...

Impiegatul se face că n'aude. Domnul se scoală, trece pe dinaintea mesei în partea cealaltă, se apleacă peste ea şi ia batista. Impiegatul vrea să i-o apuce; dar domnul s'a şters pe frunte şi la nas; pe urmă, aruncând batista la loc:

— Mersi!

— Domnule, zice impiegatul; zici că ai venit cu o afacere... Mă rog... Noi n'avem timp aici să stăm de vorbă... Nouă ne plăteşte statul leafă, să lucrăm... Mă rog, ce afacere?

www.dacoromanica.ro

— Stăi că-ți spun... E cald al dracului!

Se duce la butonul soneriei, pe care-l apasă. Soneria sbârnâie lung.

Impiegatul impacientat:

— Destul, domnule! Ce poftești?

— Dacă nu te superi, încă un pahar... mi-e sete al dracului. Azi noapte am umblat forfota cu niște prieteni... Nici n'am dormit... Știi...

După o pauză:

— Nu-i așa că se cunoaște că n'am dormit?

— Ba bine că nu!

— Pe unde n'am fost!

Aprodul vine. Domnul, cu multă politețe:

— Drăguță, dacă nu te superi, m'aș ruga,.. încă un pahar cu apă...

Aprodus iese. Domnul, către impiegat, cu delicatețe:

— Aveți mult de lucru?

Impiegatul:

— Nici prea-prea, nici foarte-foarte... potrivit.

Aprodul aduce paharul. Domnul îl bea pe nerăsuflate; către aprod:

— Mersi!

Apoi către impiegat:

— Dacă nu te superi, te-aș ruga... batista...

— Domnule! strigă impiegatul; înțelege odată că nouă nu ne plătește statul aici ca să stăm de vorbă; avem treabă; n'avem vreme de conversație... Spune: ce poftești? Aici n'are voie să intre nimeni fără afaceri. Ce afacere ai?

— Ce afacere?

— Da! ce afacere?

— Am dat o petițiune... Vreau să știu ce s'a făcut. Să-mi dați un număr.

— Nu ți s'a dat număr când ai dat petiția?

— Nu.

— Dece n'ai cerut?

— N'am dat-o eu.

— Da cine?

— Am trimis-o prin cineva.

— Când? în ce zi?

— Acu vreo două luni...

www.dacoromanica.ro

— Nu știi cam când?
— Știu eu?
— Cum nu știi? Cum te chiamă pe d-ta?
— Nae Ionescu.
— Ce cereai în petiție?
— Eu, nu ceream nimic.
— Cum?
— Nu era petiția mea.
— Da a cui?
— A unui prieten.
Care prieten?
— Unul Ghiță Vasilescu.
Ce cerea în ea?
— El, nu cerea nimic.
— Cum, nu cerea nimic?
Nu cerea nimic; nu era petiția lui.
— Da a cui?
— A unei mătuși a lui... Știa că viu la București și mi-a dat-o să o aduc eu.
— Cum o chiamă pe mătușa lui d-l Ghiță?
Nu știu!
Nu știi nici ce cerea...
Ba, mi se pare că cerea...
— Ce?
— Pensie!
Impiegatul, ieșindu-și din caracter și sbierând:
— Domnule, a'ci este Regia Monopolurilor! aici nu se primesc petiții pentru pensii! Du-te la pensii, acolo se primesc petiții pentru pensii!
— Așa? la pensii, care va să zică?
Merge la sonerie, apasă butonul; soneria sbârnâie foarte lung.
— Destul, domnule!
Aprodul intră.
— Uite, ce e, drăguță, dacă nu te superi, te-aș mai ruga pentru un pahar cu apă.
Aprodul iese.
Impiegatul bufnește și scrie cu ochii plecați în registru:

www.dacoromanica.ro

— Așa?... care va să zică, la pensii?

Aprodul vine. Domnul ia paharul.

Impiegatul, după ce l-a lăsat să bea în tihnă, către aprod:

— Dă-l afară!

Domnul, plecând, foarte politicos:

— Mersi... Mă duc... Așa? care va să zică, la pensii, care va să zică?!

www.dacoromanica.ro

CAM TÂRZIU

Târziu de tot în noapte, trei vechi prieteni stau de vorbă într'o berărie — despre ce... Ei! despre ce pot sta de vorbă trei români așa de târziu?... despre politică, fără îndoială.

In toiul discuțiunii, vorbind despre noul impozit asupra țuicii, printr'o asociațiune de idei, inexplicabilă altfel decât numai prin telepatie, unul dintre ei, ca și cum s'ar întoarce cu gândul de foarte departe, zice tam-ni-sam:

— Frate, ce s'o fi făcut Costică?... Costică Panaite... știi...

— Costică Panaite?... zice altul. Curios lucru! Cum ți-a venit?... Tocmai la el mă gândeam și eu, la Costică Panaite.

— Domnule! zice al treilea; asta este ceva care să o spui ori la cine, nu te poate crede. La cine credeți că m'am gândit eu acuma, când ai întrebat dumneata întâi: „Frate, ce s'o fi făcut Costică?"

— ? . . .

— La Costică, domnule... la Costică Panaite!... Comedie!... Așa e... Ce s'o fi făcut bietul Costică?...

— E în provincie... la o moșie, mi se pare... S'a apucat de comerț... Nu l-am văzut, poate, de opt ani... Dar e curios lucru, domnule, cum să ne-aducem aminte de el așa...

Și toți trei prietenii tac și stau mirați pe gânduri.

Câtă vreme nu vorbesc, gândurile lor umblă departe pe cărările pe care ei le-au bătut odinioară în tinerețe, întovărășiți de Costică Panaite; și cu cât mai mult umblă acele gânduri, cu atât le reînviază în fața, din ce în ce mai palpabilă, figura vechiului prieten cu toate atributele ei caracteristice.

Când figura amicului Costică s'a întrupat întreagă în imaginația lor, toți trei îi zâmbesc cu dragoste, și unul după altul:

— Ei! ași!

— Parol?

www.dacoromanica.ro

— Ce eşti copil !?

Dar, ca prin minune, dela uşa berăriei de-afară se aude ca un ecou un glas străin:

— Ce! eşti copil !?

Toţi trei rămân încremeniţi la auzul acestui ecou, ce pare că vine dintr'o altă lume care a fost şi nu mai este.

Până să se dumirească prietenii, iată că apare în uşa berăriei o figură jovială de provincial, un roşcovan pârlit de soare, urmat de un birjar. Birjarul stărue·

— Conaşule, dela gară...

— Ei aşi! zice roşcovanul.

— E doi franci...

— Parol ?

— Taxa, conaşule !

— Ce! eşti copil !?

— Costică!... Costică este!... E Costică!! strigă prietenii şi se ridică toţi trei, şi se reped să-l ia în braţe, şi-l sărută care mai de care cu mai multă căldură.

Dar Costică se 'ntoarce către birjar :

— Şi ce poftesti acuma?

— Incă un franc.

— Ce! eşti copil !?

Şi zicând aceasta, dă un franc birjarului, şi se întoarce către prieteni, cari iar îl sărută.

Se aşează toţi la masă în culmea veseliei.

— Mă, Costică !... ştii tu la cine ne-am gândit noi toţi trei adineaori?... de cine am vorbit noi acuma, până să intri tu?

— De cine ?

— De tine

— Ei, aşi !

— Zău, de tine

— Parol ?

— Parol.

— C'eşt' copil !?

Nu mai trebue să spunem că sosirea iubitului Costică goneşte orice gând de plecare acasă, şi că imediat se comandă patru halbe, după care începe o anchetă în regulă asupra activităţii lui Costică în toată vremea îndelungata de opt ani, de când l'pseşte din capitală.

Din această anchetă, rezultă deocamdată că simpaticul

www.dacoromanica.ro

amic, după ce a renunțat acum opt ani a mai susține licența în drept, s'a hotărît a îmbrățișa cariera de cultivator de pământ, și s'a dus să exploateze o moșie de munte în tovărășie cu un unchi al lui; în tot timpul de opt ani n'a mai venit la București decât de două-trei ori, când, deși a stat aci câte o săptămână, nu a avut plăcerea să întâlnească pe vechii lui prieteni fiindcă „s'a 'ncurcat cu alții!" și că acuma e foarte mulțumit că i-a putut în sfârșit revedea.

După tonu-i de extremă jovialitate, după ochii lăcrămoși și maniera cu care articulează vorbele, se vede bine că d-l Costică s'a întâlnit astăseară și cu alți prieteni.

Continuând ancheta se descoperă că simpaticul amic a sosit astăseară cu un tren întârziat; că dela gară, s'a suit în tramvai; a mers până la colț la Matache-Măcelaru; acolo simțind că-i e foame, s'a dat jos, să ia un mezelic la o băcănie în colț; acolo a întâlnit niște vechi prieteni, care beau must, și a băut și el...

— Vrea să mă 'ncurce dumnealor... Zice: încă un rând! zic: c'ești copil?!

S'a suit apoi în birjă, a lăsat geamantanul la Metropol și a venit aci.

Ceeace e curios e că și dânsul avea o presimțire; venind în birjă dinspre Matache-Măcelaru către centru, îi trecuseră prin gând atâtea și atâtea amintiri de pe vremea când petreceau toți patru, studenți săraci, împreună.

— Ei! frumoase vremuri! exclamă unul.

— Ei, aș! răspunde amicul Costică.

— Nu mai apucăm noi așa vremuri! zice altul.

— Parol? întreabă Costică.

— S'a dus! suspină al treilea... Am trei copii, Costică!

— C'eșt' copil!?

Și iarăși un rând de halbe, și iar urmează înainte ancheta, dovedind că simpaticul Costică a venit la București cu o afacere importantă; că a plecat de acasă acum câteva zile, cu intenția să sosească chiar a doua zi în Capitală. Dece n'a sosit decât peste trei zile și jumătate, se explică ușor.

Dela moșia lui, din vârful munților, este o distanță de cinzeci și mai bine de kilometri cu trăsura până la Ploești.

S'a abătut la Vălenii-de-Munte și s'a încurcat o noapte; apoi a ajuns la Ploești; s'a abătut pe la Valea Călugărească, la un prieten, cu ocazia culesului; s'a 'ncurcat o zi și o noapte;

www.dacoromanica.ro

prietenul a vrut să-l mai ţie, ca să vie amândoi în Bucureşti; dar Costică i-a zis: „C'eşt' copil!?" şi a plecat.

— Imi par' rău că vă 'ncurcaţi la bere, zice Costică, bine, nene, acu e vreme de bere? Ai la o... mustărie, frate...

— Fugi, nene, că mustul strică stomacul! zice unul.

— Ei, aş! răspunde Costică.

— Nu m'am bolnăvit alaltăieri eu din două pahare! zice unul.

— Parol ?

— Cea mai infamă băutură! zice al treilea.

— C'eşt' copil ! ?

După o pauză, Costică întrerupe tăcerea:

– Frate, n'au ăştia un mezelic. ceva? Niţică pastramă...

Ţi-ai găsit! la berărie, pastramă...

- Da ce ?

-- Crenvirş!

-- Ei aş !

- Or salam. . .

- Parol?

- - Ori jvaiţer...

— C'eşt' copil!?

Şi ancheta îşi reia cursul.

Moşia unde Costică face „agricultură de fân şi de prune", este aşezată într'unul din cele mai sălbatice şi mai sublime puncte ale Carpaţilor; acolo, în creierii munţilor, trăieşte el de atâta timp foarte mulţumit, departe de sgomotul capitalei...

— Bine, Costică, vara ca vara; dar iarna, nu ţi-e urît?

Ei! aş!. . .

-- N'aş putea iarna să stau nicio săptămână...

— Parol?

-- In sălbăticia aia...

— C'eşt' copil !?

Incă un rând de halbe...

— Ei, aş !

Ale din urmă.

— Parol ?

-- Şi pe urmă, un jvarţ!

— C'eşt' copil !?

Până să se golească cele din urmă halbe, un supliment de

www.dacoromanica.ro

anchetă nu strică. Cât de important va fi acest supliment se va vedea îndată.

Prietenii țin să afle pentru care afacere „foarte serioasă" a venit în capitală munteanul lor. Nu le trebue multă stăruință, ca să obțină satisfacție curiozitatea lor. Costică a venit aci cu o petițiune iscălită de mai multe zecimi de cultivatori de prune; trebue s'o dea mâine unui deputat s'o prezente la Cameră, ca să oprească votarea impozitului pe grad.

— Bine, Costică, acuma vii?... ai venit cam târziu!

— Ei, aș!

— S'a votat legea !

— Parol ?

— Camerele s'a 'nchis de sâmbăta trecută !

— ...Ș' copil ! ?

www.dacoromanica.ro

ULTIMA EMISIUNE

La o răspântie de mahala straluceşte de departe, în fel de fel de feţe, giamlâcul unei cârciume, razele lămpii din tavan trecând afară prin clondire pline cu deosebite vopseli străvezii. Afară e o vreme câinească; ploua ca prin sită şi bate vânt rece. Incepe iarna. A 'nnoptat bine. Prin dâra de lumină, se vede o umbră înaintând cu paşi grăbiţi. Umbra urmează calea luminată, ferindu-se de baltoace, se apropie şi intră în cârciumă.

— Bună seara!

— Bună seara, d-le Iancule, răspunde negustorul dela tarabă.

— E cineva d'ai noştri p'aci?

— Incă n'a venit nimeni.

— Nici d. Tomiţa?

— Nu... Pesemne s'a mai abătut pe undeva; dar trebue să pice acuma.

Persoana care a intrat şi întreabă de domnul Tomiţa este domnul Iancu Bucătarul. E un om ca de şaizeci de ani; dar cam prea trecut pentru vârsta lui. A şi pătimit multe. De mic, fiind copilul unui orb, bucătar vestit pe vremea lui, a învăţat arta culinară [1]) dela tată-său, pe care l-a moştenit întrecându-l în talente. Deaceea a fost un moment când casele boiereşti se băteau care mai de care să-l aibă pe domnul Iancu. Dar arta culinară uzează grozav pe om; încet-încet, focul i-a stricat vederile acestui artist; apoi s'au întâmplat şi nişte purdalnice de friguri; a trebuit să facă omul multă vreme o cură serioasă de rachiu de drojdii cu picaturi de pelin; azi aşa, mâne aşa, purdalnicele de friguri nu-l lăsau; a'ndoit, a 'ntreit dozele... degeaba! In sfârşit, odată, ce să te pomeneşti, a 'nceput să aibă tremuraturi la mâini şi aşa, un fel de ameţeli, şi noaptea să viseze urît. Odată a căzut

1) Arta de a pregăti mâncări.

www.dacoromanica.ro

pe maşina de bucate şi s'a ars la obraz. A trebuit în cele din urmă să renunţe la arta lui, căci oriunde intra, i se întâmpla să-i vie ameţeală pe maşină... Acuma, de vreo câţiva ani, ce să facă?... Cere... Şi nu-l slăbesc purdalnicele de friguri!

D. Iancu îşi comandă doza de rachiu de drojdii cu picături de pelin, trece în odăiţa din dos şi se aşează la o masă în colţ. Aci e locul de întâlnire a trei buni camarazi şi prieteni: domnul Iancu Bucătarul, coana Zamfira Muscalagioaica şi domnul Tomiţa Barabanciu. Pe când d. Iancu gustă doftoria, să vază dacă este potrivită din amărăciune, iată că intră şi coâna Zamfira, o persoană de vreo cincizeci de ani trecuţi.

Această persoană, care a pierdut de mult un ochi şi uzul comod al mâinii drepte şi al piciorului drept, are o istorie poate şi mai interesantă decât amicii şi camarazii ei. A iubit!... Dela o fragedă vârstă s'a furat din casa părintească; tatăl ei era cel mai vestit ghitarist fără perdea de pe vremuri. Complicele acestui furt era un tânăr viorist plin de talent. Peste un an, s'a furat de la primul ei complice; al doilea complice era un foarte distins cobzar; peste doi ani, alt complice şi, în sfârşit, aşa din doi ani în doi ani, uneori chiar mai des, din complice în complice a avut nenorocirea să dea peste unul care a pretins cununie în regulă, şi care, îndată ce s'a văzut furat, n'a înţeles, ca toţi ceilalţi, că regulile cele mai elementare ale galanteriei îl obligau să renunţe la orice scandal; acesta era celebrul Mitache Muscalagiul, un piept şi o forţă erculeane[2]). A pândit-o, a prins-o la un chef cu ultimul ei complice, cântând bucăţi alese din repertoriul părintelui ei, s'a năspustit asupra'i, a lovit-o, a sucit-o, a tăvălit-o, a sdrobit-o... Celălalt fugise ca un laş... Când a lăsat-o Muscalagiul din mâini, juna Zamfira era o masă inertă. Iată cauza întreitei ei betegeli. Curând, după această scenă atât de dramatică a murit şi Muscalagiul de o violentă afecţiune de piept. Ce-i rămânea de făcut unei nenorocite văduve, săracă, beteagă de un ochi, de mâna dreaptă şi de piciorul drept?... Acuma, cere.

Coconana Zamfira salută graţios pe camaradul ei, îi întinde mâna stângă şi se aşează alături, pe când băiatul din prăvălie îi aduce o ţuiculiţă.

— D. Tomiţa n'a venit? întreabă coana Zamfira.

---

1) Forţă mare ca şi a lui Hercule, personagiu din mitologia greacă.

www.dacoromanica.ro

— Nu, răspunde d. Iancu.

— Unde-o fi umblând?...

Zicând astea, scoate din sân o legăturică, o pune pe masă, o ține cu mâna dreaptă și cu stânga o desleagă. Din legătura scoate un pumn de mărunțiș, dintre care alege cu băgare de seamă câteva bucăți, să le arate camaradului.

— Le-ai văzut săraciile astea noile, domnule Iancule?

— Le-am văzut... procopseală! semn de calicie, coană Zamfiro!

— S'a stricat țara asta, domnule Iancule! Care cum trece: „Crede, babo, că e criză!...".

— Nu vezi dumneata, coană Zamfiro, dacă a ajuns visteria să facă bani de tinichea!...

Pe când vorbesc cei doi camarazi, iată că intră și d. Tomița Barabanciu. Îl chiamă astfel, fiindcă, din tinerețe și până acum câțiva ani, a fost toboșar municipal. Umblând, cu toba lui, de colo până colo, pe vreme bună și pe zloată, vara pe arșiță, iarna pe ger, a contractat un reumatism articular acut, pe care nu l-a putut combate decât cu rachiu de ismă fert cu piper. Oricând îl încearcă la încheieturi, cu nimic altceva nu i se poate alina. Obosit de atâta carieră, s'a retras cu o pensioară de treizeci de lei ca infirm din cauză de serviciu, și ca să nu stea degeaba toată ziua, să-și mai facă de lucru — acuma cere. D. Tomița intră având aerul foarte contrariat. Se vede că-l încearcă la încheieturi. Baiatul din prăvălie a înțeles aceasta și aduce numaidecât, fără comandă, rachiul de ismă cu piper. D. Tomița salută politicos pe camarazi, se așează lângă ei tăcut și dă repede pe gât o doză; apoi se scutură din umeri: parcă s'au mai alinat înțepăturile reumatismului. Deaceea, pacientul se mai înseninează la față și intră în conversație:

— Ați văzut banii ăi noi?

— Săraciile de tinichea?... Uite-le, zice cocoana.

— Cocoană Zamfiro, să nu zici vorba asta... Dumneata nu'nțelegi cum e chestia...

— Cum e?

— Peste câteva zile scoate visteria tot d'ăștia de câte douăzeci de parale. Care va să zică...

— Care va să zică... zice d. Iancu.

— Care va să zică... zice coana Zamfira.

— Care va să zică, zice d. Tomița, din câți ne dă câte un

www.dacoromanica.ro

ban pe zi, dacă doi trei s'or întâmpla să n'aibă alte mărunțele decât d'ăi de câte douăzeci, atunci asta face un condei de câțiva frăncuți pe lună... Ați înțeles?...

N'apucă să răspunză camarazii dacă au înțeles sau nu teoria financiară a lui d. Tomița, și s'aude dincolo în cârciumă înjurând cineva, foarte supărat cine știe dece; apoi, îndată, ușa odăiții se deschide de perete, și intră părintele Matache, urmat de paracliserul lui, urmat de băiat, care aduce pe tavă o jumătate de pelin turburel cu două pahare curate. Cei trei camarazi salută pe părintele, care-i blagoslovește, așezându-se cu paracliserul la masa din potrivă. Coana Zamfira, care de vreo câteva momente s'a încălzit bine, zice:

— Părinte Matache, săru' mâna, sfinția-ta ai văzut pe ăștia noii?

Și merge șontâc-șontâc la masa părintelui să-i arate bănuții de nichel.

— I-am văzut!... răspunde părintele, cu humor.

— Da... părinte Matache, săru' mâna, o să scoată și de douăzeci de parale?... Dom' Tomița zice... Barabanciu...

— O să scoată!... O să vedeți voi ce-o să scoată!

— Ce?

— Pe dracu o să-l scoată, vai de capul vostru!

— Ce-o să scoată, părinte? întreaba d. Iancu.

— Ce?... lasă că o să vedeți voi, pârliților, ce!

— Ce-o să scoată, părinte Matache, săru' mâna?

— O să scoată de câte două parale...

— Ce?!

— Și de câte-o para!

— Când?!

— Acu, zilele astea...

— De câte două parale?

— Și de câte-o para!

— De câte-o para!!

— Trăsni-i-ar maica domnului!!!

www.dacoromanica.ro

A M I C I

Domnul Mache şade la o masă în berărie şi aşteaptă să pice vreun amic; e vesel şi are poftă de conversaţie. N'aşteaptă mult. Peste câteva momente, iată că-i soseşte unul dintre cei mai buni amici, d. Lache. D. Lache e fără chef. S'apropie şi şade şi el la masă. Cititorul mă va ierta că nu dau nici indicaţie de ton, de acţiune şi de gamă temperamentală în tot decursul dialogului, indicaţie atât de necesară pentru citire caldă, şi va suplini însuşi cu imaginaţia această lipsă.

Lache. — Bonsoar, Mache.

Mache. — Bonsoar, Lache.

L. — Ai venit demult?

M. — Nu... De vreo zece minute... Iei o bere?

L. — Iau.

M. — Băietè! două mari... (către Lache) Da... ce ai, te văz cam...

L. — Nu prea am chef... Sunt obosit... Am stat azi noapte târziu la Cosman, până la ziuă.

M. — Cu cine?

L. — Cu nişte amici... Am vorbit foarte mult de tine.

M. — Da... Ce?

L. — E...! mai nimic... fleacuri! Nu ştii cine sunt oamenii noştri?

M. — Adică... cum? mă vorbea de rău... mă înjura...

L. — Uite, vezi! ăsta e cusurul tău — exagerezi.

M. — N'ai spus tu?

L. — Ce-am spus eu? nu ţi-am spus nimica...

Ţi-am spus că aşa sunt oamenii... Tu vrei numaidecât să te laude toată lumea, şi să nu 'ndrăznească nimeni să-ţi facă o critică, fie cât de mică. Vezi, ăsta e cusurul tău — prea te crezi.

M. — Ba nu mă crez deloc, să mă ierţi; dar mă mir că nu găsiţi alt subiect de conversaţie decât pe mine...

www.dacoromanica.ro

L. — Dacă a venit vorba... Mai la urmă, nu te-a vorbit nimeni de rău pe față... firește că n'ar fi îndrăznit: știe ce buni amici suntem... Da știi, așa, ciupeli.

M. — Cam ce?

L. — Secături... Mai ales unul dintre ei nu te poate suferi, și ți-e amic.

M. — Cine-i ăla?

L. — Ei! asta e!... Ce-ți pasă?

M. — Aș vrea să-l știu.

L. — Nu se poate.

M. — Parolă de onoare că nu-i cer nicio socoteală; n'am să-l fac niciodată să'nțeleagă că am aflat ce-a spus...

L. — Mai întâi, nici nu știi ce-a spus...

M. — Ce-a spus?...

L. — Uite, ăsta e cusurul tău — ești curios.

M. — Bine, frate, firește că sunt curios să aflu ce se spune pe socoteala mea, mai ales de amici, ca să știu cui să mă încrez, cum să mă apăr.

L. — Mai luăm câte una mică?

M. — Da.

L. — Băiete, două mici...

Pauză. Chelnerul aduce paharele cu bere.

M. — Ei?

L. — Ei!...

M. — Ei! ce spunea amicul?

L. — Nu te poate suferi... Nu știu cum venise vorba de oameni deștepți, și zic eu: „Uite, Mache e băiat deștept"... că tu știi că eu te-am considerat totdeauna ca foarte deștept, nu că mi-ești amic, fiindcă mai la urmă, să-mi dai voie să-ți spun, n'am niciun interes să-ți fac curte... Acu, ce să mai vorbim?... te cunosc și mă cunoști, slavă domnului! toate defectele le pot avea: dar trebue să mărturisiți toți că am și eu o calitate — sinceritatea; și-ți spun sincer că mi-ar părea foarte rău să vie tocmai amici și să zică, mă 'nțelegi...

M. — Bine, monșer, cine zice?

L. — Tu.

M. — Eu?

L. — Văz că te uiți la mine așa, cu un aer care del parcă vrei să'mi zici că nu crezi.

M. — Da mai întâi ce să crez? că nu mi-ai spus nimic. Mi-ai

www.dacoromanica.ro

spus că unul dintre amicii cu care erai aseară nu mă poate suferi, şi că tu ai susţinut că eu sunt deştept.

L. — Am susţinut, firește.

M. — Dar amicul meu, care nu mă poate suferi?

L. — Apoi tocmai la asta vream s'ajung: dar dacă mă întrerupi mereu! Uite, vezi! ăsta e cusurul tău — întrerupi!

M. — Ei! iaca nu mai întrerup! spune, ascult.

L. — Când am zis eu că eşti deştept, întâi a zâmbit aşa, adică: „Prost eştil" mie, şi pe urmă zice:

„O fi deştept, nu zic; dar e cam zevzec".

M. — Zevzec!

L. — Zevzec.

M. — Ei! după ce mă judecă dumnealui pe mine că sunt zevzec?

L. — După multe, care le spunea el...

M. — Cam ce?

L. — Că ţi-ai neglijat totdeauna slujba...

M. — Nu-i adevărat!

L. — Că era să te dea afară până acum de vreo trei ori...

M. — Minte!

L. — Că joci cărţi, şi râd toţi de tine ca de o mazetă.

M. — Eu, mazetă!

L. — Că bei...

M. — Ce beau?... două-trei pahare de bere pe zi.

L. — Că te-ai însurat fără zestre.

M. — Treaba mea!... Ce măgar!... Mă rog ţie, cine e măgarul ăsta, aş vrea să-l ştiu...

L. — Ţi-am zis dela 'nceput că nu ţi'l spui.

M. — Dece să nu mi'l spui, dacă zici că mi-eşti amic sincer.

L. — Ca să mă pui de faţă?... N'am poftă.

M. — Pe onoarea mea că nu... Iţi jur pe ce am mai scump că nici n'am să'i pomenesc vreodată. Vreau să'l ştiu numai ca să mă feresc de el şi să'l despreţuesc.

L. — Nu se poate, Mache.

M. — Pe onoarea mea! Mă rog ţie, spune-mi!

L. — Uite, vezi, ăsta e cusurul tău — eşti indiscret. Înţelege românește că nu ţi'l spui. Eu am toate defectele, câte pot-

www.dacoromanica.ro

teşti; dar trebue să mărturisiţi toţi că am şi eu o calitate — eu sunt dicret... nu-mi place să umblu cu plosca.

M. — Atunci, dă-mi voie să-ţi spun că nu-mi eşti amic, cum te credeam...

L. — Eu! nu-ţi sunt amic ţie? eu? Bravo! Mersi...

M. — In sfârşit, un amic...

L. — Dacă sunt eu prost... şi-ţi spun... Da iacă tac... şi aldată să'mi dai cu tifla dacă ţi-oi mai spune ceva... (către chelner) Băiete, încă două mici...

M. — Şi... numai atât a zis amicul de mine?

L. — A zis mai multe... Da'n sfârşit ce'ţi pasă?

M. — Nu-mi pasă nimic... dar sunt curios să văd până unde merge mişelia omului... Zici că mi-e amic.

L. — Bun.

M. — Amic de-aproape?

L. — Da.

M. — Şi ce mai zicea?

L. — Nu'ţi mai spui că te superi... Că ăsta trebue să mărturiseşti şi tu că e cusurul tău — te superi.

M. — Pe onoarea mea, nu mă supăr...

L. — Zicea de nevastă-ta... că...

M. — Că ce?

L. — Că... In fine prostii! ce să-ţi mai spun? Da! dar i-am tăiat nasul. Nu-ţi permit zic, să te atingi, mă 'nţelegi de onoarea femeii amicului meu!

M. — Cum! de onoarea nevestii mele?

L. — Că e prea frumuşică şi prea tânără pe lângă tine: că te-a luat fiindcă era săracă, dar...

M. — Dar ce?

L. — Că la teatru mereu... Zic: „Are lojă gratis!".

„Da, zice el, la şosea cu bicicleta de două ori pe zi, dimineaţa şi seara?"! „Tot gratis!" zic eu. „Da vara la Sinaia, tot gratis?" zice el; de unde atâta lux?

M. — Mare canalie!

L. — Şi pe urmă a făcut aluzie aproape pe faţă la un alt amic...

M. — La cine?

L. — Nu'ţi spun...

www.dacoromanica.ro

M. — Ascultă-mă, Lache! să ştii că mă supăr serios!... Trebue numaidecât să'mi spui...

L. — Dacă nu vreau.

M. — Trebue să vrei! auzi! fiindcă-ţi trag palme, mă'nţelegi!

L. — Ei, uite, vezi? ăsta e cusurul tău — eşti violent.

M. — Cusur necusur, numaidecât să'mi spui la cine a făcut aluzie?

L. — Vrei numaidecât să ştii?

M. — Da!

L. — La Fănică.

M. — La bărbatul sori nevesti-mi! la cumnatu-meu?

L. — La Fănică, la cumnatu-tău.

M. — Mizerabilul! canalia! Cine e? trebue să'mi spui numele lui!

L. — Uite, vezi? ăsta e...

M. — Nu vreau să ştiu nimic!... Trebue să mi-l spui!...

L. — Nu-ţi spun!...

M.— Iţi trag palme, mă'nţelegi!

L. — Ia poftim! Ei! apoi nu mă lua aşa repede că... Auzi dumneata! Dar nu strici tu; eu stric... Viu şi-ţi dau de ştire să te pazeşti de amici, să nu te'ncrezi în oricine ca un zevzec, şi-ţi atrag atenţia asupra ce spune lumea despre onoarea ta şi a nevestii, şi tu, în loc să-mi mulţumeşti, te răţoeşti la mine... O să mă faci să te evit altădată...

M. — Care vă să zică, nu vrei să-mi spui?

L. — Nu.

M. — Mersi.

(Chiamă pe chelner şi plăteşte. Pauză lungă, în timp ce Mache bate toba cu degetele pe masă, având aerul că plănueşte ceva adânc. Un muşteriu nou venit, anume Tache, se apropie de masa celor doi amici).

Tache. — Bună seara.

Lache şi Mache. — Bună seara.

Tache. — Mare secătură eşti, amice Lache... Mă faci să-mi pierz noaptea până despre ziuă, să te aştept ca un caraghios la Cosman.

Lache. — Mă rog ţie, scuză-mă... Eram sdrobit de oboseală;

www.dacoromanica.ro

nu mai puteam; am stat să mă odihnesc şi eu o noapte ca oamenii; m'am culcat dela opt aseară.

Mache. — (drept în picioare, izbucnind furtunos). A! care va să zică te-ai culcat devreme! n'ai fost az-noapte la Cosman?... Acu ştiu cine e amicul!... Poftim! (două palme straşnice şi pleacă).

Lache. — Uite, vezi! ăsta e cusurul lui — e măgar şi violent!... şi n'are manieră!

www.dacoromanica.ro

LA MOȘI...

Vagoane de tramvai galbene și albastre, tramcare, trăsuri boierești, căruțe mitocănești și biciclete și lume multă pe jos... De pe atâtea strade și căi, ca de pe atâtea brațe ale unui fluviu uriaș, se varsă, ca 'ntr'o mare sgomotoasă, pe bariera dela capul podului Târgului-de-Afară, valuri peste valuri de omenire. Precum este greu să se mai întâlnească două picături de apă odată ce au apucat să intre fiecare după soarta ei în largul mării, așa ar fi și pentru două persoane să se mai găsească, rătăcite odată prin învălmășeala Moșilor, dacă n'ar fi cumințí să-și hotărască mai dinainte locul și momentul de întâlnire. De-aceea, foarte cuminte au făcut madam Georgescu a lui d. Mitică ciaprazarul și madam Petrescu a lui d. Guță dela minister și cu tanti Lucsița moașă diplomată, de și-au dat *rendez-vous* [1]) la trei ceasuri fix în pavilionul central la berărie — cine vine întâi așteaptă pe ceilalți.

In interiorul unui vagon închis al tramvaiului vechi, stau înghesuite, pe banchete și'n picioare, treizeci și patru de persoane suferind foarte tare. Intre toate acestea, una suferă mai grozav — e cocoana Lucsița; fiindcă toate celelalte sufăr numai de căldură și de sete, pe câtă vreme dumneaei suferea pe lângă astea și de foame. Când se oprește vagonul la sf. Gheorghe, se face roșie, apoi galbenă și pe urmă simte o sudoare rece, și iar fierbințeală și iar răcește, și suflă greu, ștergându-se pe sub bărbia grasă, și zice:

— Uff! dacă știam, mai bine luam birzel (că vorbește cam peltic). Teribelă căldură! mor!

Vagonul pornește dela sf. Gheorghe și intră în calea Moșilor... Parcă umblând, tot e mai bine, tot se mai face niței curent. Curentul astâmpără puțin căldura; dar foamea nu se poate

1) Intâlnire.

www.dacoromanica.ro

astâmpăra cu o slabă suflare de vânt. A fost desigur o mare imprudență din partea acestei dame să plece de-acasă așa, trei ceasuri după dejun, fără să guste ceva, mai cu seamă că, din cauza că se grăbea să nu scape ora de *rendez-vous* la pavilionul central, a dejunat așa de ușor: trei ouă răscoapte, o căpățână de miel cu borș, niște stufat, prune cu carne, friptură la tavă și salată de castraveți, trei cinzeciuri cu sifon și o cafeluță.

La Zece-Mese, vagonul se oprește, iar cocoana Lucsița se simte foarte rău. Pe trotoar, lângă ferestrele vagonului, se aude, acoperind tot sgomotul stradei, glasul unui bragagiu. Moașa se scoală cu o hotărîre supremă și, pardon în dreapta, pardon în stânga, își face loc până la ușă; împinge cu puterea desperării pe toți de pe platformă și dă să sară; vagonul se pune în mișcare; moașa se aruncă jos făcând un pas fals. Bragagiu, de două ori salvator! Dacă nu-l apuca în brațe cine știe ce se'ntâmpla cu cocoana Lucsița, cum e corpolentă și robusta!

Intr'un colț e puțintică umbră. Acolo îl trage ea pe salvatorul ei și bea una după alta două litre de bragă. Braga este, ca băutură, foarte răcoritoare și igienică; iar ca mâncare, cea mai ușoară și totdeodată cea mai reconfortantă. In câteva clipe, moașa Lucsița s'a simțit reîntremată: sfârșeala și acel sentiment de pierzare care-i vine omului când simte un gol de haos la lingurea, au dispărut cu desăvârșire. Dar este târziu: două ceasuri și trei sferturi... Vagoane după vagoane trec toate pline cu vârf: un locșor nu se mai găsește. La fiecare vagon, cocoana moașa face semne cu umbreluța, cu batista, strigă: oprește!

— Nu mai e loc!

Și vagoanele își urmează drumul cu indiferență. Dar iată că se aude prin toată uruiala un sunet de timbru: un vagon se oprește. Doi tineri eleganți de pe dreapta platformei de dinainte se dau jos scuturându-și pantalonii și pulpanele redingotelor de contactul cu mitocanii. Locuri goale! Cocoana moașa se aruncă cu toată bravura, apucă bara de fier, sue treapta, împinge, se vâră și ajunge pe platformă. Un tânăr, strivit sub presiunea cucoanei, zice:

— Pardon, doamnă! Nu vedeți că nu mai avem loc?

— Eu văz că este! răspunde cocoana Lucsița.

— Da; da dumneavoastră sunteți corpolentă!

— Bine că ești dumneata subțire!... Pe mine așa m'a făcut dumnezeu, voluptoasă!... Cui-i plațe!... cui nu...

www.dacoromanica.ro

— Taxa, mă rog! strigă conductorul.

Coana Lucsiţa scoate din portofel biletul pe care-l avea din piaţa Teatrului. Conductorul observă biletul.

— Asta nu-i dela mine

— Da dela ţine? întrebă cocoana.

— Dela alt vagon.

— Da ţe? nu e tot vagonul vostru? Am plătit până la bareră... m'am dat zos...

— Dacă v'aţi dat odată jos, întrerupe conductorul, trebue să plătiţi a doua oară.

— A doua oară? Bravos! frumoasă şarlatanie!

Dar în sfârşit plăteşte şi ia biletul nou. Vagonul soseşte la barieră. Cocoana Lucsiţa coboară. Din amândouă colţurile vine profumul de mititei: e o senzaţie neplăcută pentru cine e sătul; dar cui i-e foame, profumul acesta-i pare mai bun decât odagaciul [1]). Cocoana Lucsiţa se porneşte cu nările umflate spre unul dintre colţuri, ca o panteră trasă de mirosul ţapului sălbatic.

— Băiete! doi mititei!

Reconfortată, o ia pe jos şi intră în pavilionul central, unde o aşteaptă cu nerăbdare compania.

— Mitică! zice cocoana moaşă, după ce rupe o bucată de turtă dulce dela madam Georgescu; faţi ţinste?...

Mă! băiete, o halbă!... dar să nu-mi pui guler de gheneral!

Târgul e în toiul lui... Lume, lume, e ceva de speriat, pe onoarea mea!

După ce plăteşte d. Mitică, zice madam Petrescu:

— Haideţi întâi pe la oale, că am promis să cumpăr un fluieraş pentru băieţelul lu madam Ionescu, stăpâna casei.

— Haide!

Şi au plecat spre oale.

Când să treacă drumul, coana moaşa zice:

— Staţi!

Gogoşi prăjite în ulei! Sahanul [2]) clocoteşte... Una... două... trei...

— Aide ţaţo! lasă-le focului de gogoşi! nu simţi că miroase a rânced? Iar o să-ţi strici stomacul.

---

1) Plantă aromată al cărei lemn, ars, dă un miros plăcut.
2) Cazan de aramă.

www.dacoromanica.ro

— Ba, să mă ierți! nu miroase deloc a rânțed.

La oale... A cumpărat madam Petrescu fluierașul și au pornit toți la gradină la Iliad. Când să intre, strigă cocoana moașa la unul cu fes:

— Mă! dzeanabet, ăla cu sampanica! ad'o limonadă!...

Și după ce bea:

— E rețe, bravos! mai ado una.

Pe urmă trag toți planeta dela o italiancă cu papagalul. D. Mitică a citit planeta cocoanii Lucsiții:

„Ai să pați multe după inima ta cea largă; dar să ai coraj, căci vei trăi până la adânci bătrânețe în mare fericire".

— Ei, așa! țe să mai pați; dacă n'am pățit eu cât am fost zună! acuma, habar n'am!

Pe urmă d. Mitică a tratat-o pe tanti cu două bărdace [1]) de floricele calde...

Lăutari cu țambalul, și flașneta, și claranete cu toba mare, și trâmbicioare, și fluierașe, și hârâitori, și clește clănțănind pe grătare, și strigăte, și sbierete, și chiote! — e o plăcere!... și un miros de grătar încins! — o bunătate!... S'a așezat prin urmare compania noastră la o masă, și a comandat cârnați și fleici și două baterii cu sifon mare.

— Mă băiete! a strigat coana moașă... la fleiți să le pui țimbru, m'ai înțeles? și să le frețe bine cu țeapă, m'ai prițeput?

Și trage'i pe urmă la fălci!

— Ce cioarle, țațo! zice madam Georgescu; iar mămânci?

— Țe mănânc? țe-am mai mâncat?

Și s'a făcut roșie ca sfecla și a băut un macmahon [2]) pe nerăsuflate. Dar deodată, ca printr'un farmec, se opresc într'o clipă și lăutarii și cimpoerii, și claranetele și toate glasurile, și în acea clipă se aude banca pe care sta coana Lucsița făcând ca o cadență de fagot; apoi, iar pornește cu mult brio grandioasa simfonie: muzici, jucării, clește, glasuri...

— Țe? țe râdeți? zice coana moașa roșie ca focul.

— Nu-i nimica! strigă d. Mitică. Sifonul meu a făcut așa.

---

1) Cană de lut.

2) Băutură racoritoare, al cărei nume vine dela mareșalul Mac-Mahon, fost președinte al Republicii Franceze.

www.dacoromanica.ro

— Ce sifon? zice madam Petrescu. Nici n'ai pus mâna pe el!

— Parcă dumneata n'ai văzut sifoane să scârțâe fără să le atingi! dacă răsuflă la mașină...

Dar până se explice d. Mitică, moașa s'a sculat repede și s'a pierdut în învălmășeală.

— Unde-i țața? unde-i coana moașa?

— S'a dus în grădină, zice d. Mitică, să mai tragă o planetă!...

Al dracului d. Mitică!

www.dacoromanica.ro

1 APRILIE

Desigur, având cineva inspirație, poate minți și mistifica pe altul ori în ce zi peste an: dar la zi'ntâi de Aprilie este un fel de datorie, pentru cine ține tradițiuni, să mintă și să mistifice, inspirat ori nu. Oricât s'ar părea de comună arta mințitului, artă pe care o profesează omenirea întreagă cu atâta pasiune — prima artă frumoasă, pe care a profesat-o speța noastră — tot, ca orice artă, unii o fac cu mai puțin, alții cu mai mult talent, cu mai mult sau mai puțin succes. Izvorul ei stă în acea putere nepătrunsă a spiritului, pe care o numim imaginațiune, și firește că oamenii nu sunt deopotrivă înzestrați cu acea putere. Apoi, imaginațiunea este și ea condiționată la fiecare individ de temperamentul și caracterul lui. Astfel, sunt minciuni și mistificări vesele, inteligente, delicate; altele stupide, grosolane, lugubre chiar. De exemplu, tânărul Costică Petrăchescu, controlor al unei mari administrațiuni publice, este vestit printre camarazii lui, atât cei din serviciul central cât și cei din serviciul exterior, pentru talentul cu care știe să mistifice la 1 Aprilie. Nu se poate o imaginație mai bogată. Nota caracteristică a inventiunilor tânărului controlor este nota lugubră. Câteva specimene din celebrele-i mistificări vor da o idee exactă cititorului despre talentul lui d. Petrăchescu. Sunt din anul trecut, 1 Aprilie, 1900:

Domnului Teodor Ionescu, impiegat clasa III.

Direcția generală X... București

Dragă Tudorache,

Imediat ce vei primi scrisoarea mea, sue-te în tren și vino aci. Este neapărată nevoie de prezența ta. Unchiu-tău Panait este foarte greu bolnav: l-a lovit iar apo-

www.dacoromanica.ro

plexia şi doctorii nu mai dau nicio speranţă de scăpare; cel mult până mâine seară poate s'o mai ducă. Am vorbit cu madam Ionescu, mama ta, şi mi-a spus să-ţi scriu, fiindcă singură nu ştie ce măsuri să ia în caz de nenorocire. Prăvălia lui unchiu-tău Panait a rămas pe mâna băieţilor şi a lui Iordache, tejghetarul, aşa că dacă n'ai fi tu aici la cazul fatal, cine ştie cu ce vă alegeţi la moştenire!

Fă-ţi curaj! toţi o să trecem prin asta! aşa e viaţa noastră! toţi suntem muritori!

Te aştept la sosirea trenului în gară.

Al tău fidel amic,
C. Petrăchescu

Domnului Panait Mistopolu, comersant, Târgul Y...

Prea stimate neică Panait,

Nepotului dumitale Tudorache Ionescu, impiegat clasa III la direcţia noastră generală, i s'a întâmplat o mare nenorocire. Dintr'o desperare de amor, pe care-l trata cu o fată dela maşinile de scris ale serviciului central, a nebunit şi a vrut aseară să-şi spintece pântecele în cancelarie cu nişte foarfeci mari dela registratură. Au sărit mai mulţi camarazi şi, cu mare luptă, i le-au putut smulge din mână. Atunci, bietul Tudorache a 'nceput să cânte şi să joace, şi pe urmă s'a repezit să strângă de gât pe unul dintre camarazi, crezându-l că este amanta lui care-l trădează.

Te rog, nu spune lui madam Ionescu, mama nenorocitului, şi aşteaptă-ne mâne dimineaţă în gară, la sosirea trenului. Doctorii au spus că altă scăpare nu e decât liniştea în sânul familiei. Mâine îl aducem pe bietul Tudorache.

Fă-ţi curaj, neică Panait; aşa e viaţa omului, n'ai ce-i face! dar păcat de el, că era tânăr!

Incă odată, nu cumva să lipseşti din gară ca să-l iei în primire pe bolnav.

Al d-tale, cu tot respectul,
C. Petrăchescu

www.dacoromanica.ro

De prisos să mai spunem ce şi-au spus a doua zi 1 Aprilie, dis de dimineaţă, d. Teodor Ionescu, impiegat clasa III din Direcţia Generală X... şi respectabilul său unchi Panait, când s'au întâlnit, la sosirea trenului, pe peronul gării din Târgul X...

Dar alta:

Telegramă.

Mandache Smărăndescu, impiegat Direcţia Generală Y....

Bucureşti

Casele voastre şi prăvăliile aici piaţa mare în flacări Răspuns plătit 10 cuvinte

Petrăchescu.

D. Costică Petrăchescu, controlorul, are strânse legături de prietenie cu reporterașul unei mari gazete bucureştene. Ii dă foarte emoţionat, următoarea informaţie pentru ediţia de dimineaţă.

„Aseară s'a întâmplat în gara N... un teribil accident.

„Trenul de persoane sosind pe linia a doua, publicul a dat năvală către peron, trebuind să traverseze şinele liniei întâia.

„O damă în vârstă, voind şi ea să treacă mai la urmă, s'a 'mpiedicat în rochie şi a căzut pe şine. A voit să se scoale, când iată trenul accelerat, care intră în gară cu o viteză ne'nchipuită.

„Nenorocita femeie se ridicase şi ieşise de pe şine; dar. fiindcă bătea un vânt puternic şi, poate, din pricina curentului provocat de iuţeala locomotivei, pulpana rotondei umflată a fost apucată de botul maşinei. Intr'o clipă femeia a fost smulsă, învârtită în loc şi apucată sub roţi.

„Toată lumea ţipa. In zadar! mecanicul n'a putut opri decât prea târziu, când nenorocita era cu desăvârşire sdrobită — o masă de carne informă.

„Victima acestui teribil accident e doamna Tincuţa Constandineasca, soacra d-lui Iancu Dimitrescu, impiegat clasa I în Direcţia Generală X...

„Nenorocita lasă o frumoasă avere fiicei sale, d-nei Dimitrescu.

„Condoleanţele noastre neconsolatului ginere".

Iarăşi de prisos a spune că în aceeaşi zi chiar, la ediţia de

www.dacoromanica.ro

seară de 1 Aprilie, ziarul felicitând pe ginere, a anunţat cu bucurie că a fost indus în eroare de un mişel, că d-na Constandinescu nici nu se afla în ziua de 31 Martie în tren.

Al Dar nu numai d. Costică Petrăchescu, controlorul, are imaginaţie ! şi, afară de asta, în fiecare an e câte un 1 Aprilie !

Domnului Costică Petrăchescu, controlor al Direcţiunii Generale X... Târgu-N...

Dragă Costică,

Am să-ţi dau o veste foarte bună. Aseară în-sfârşit, am putut să punem mâna pe noul buget, pe care direcţia l-a ţinut foarte secret până acuma.

Ai avut mare noroc. Din posturile de controlori s'au suprimat două, şi s'a înfiinţat încă un sub-inspector pe lângă ceilalţi şapte, cari trebue să controleze pe cei cinci controlori.

Eşti înaintat în noul post.

Leafa noului sub-inspector este de 350 de lei pe lună afară de diurnă; adică, vei căpăta încă 50 lei diurnă, peste ce aveai în calitate de controlor, şi noi tot cu ce avem rămânem.

Halal să-ţi fie! se vede că ai bună protecţie!

Dar, în orice caz, nu crede că suntem invidioşi; suntem buni camarazi şi te felicităm. Aseară am băut câte un pahar în sănătatea ta La revedere! amicii tăi sinceri.

Teodor Ionescu, Iancu Dumitrescu,
Mandache Smărăndescu.

Alta :

D-lui Costică Petrăchescu, sub-inspector etc. etc.

Dragă Costică,

Am aflat dela nepotul meu Tudorache că te-a înaintatără. Foarte bine a făcutără. Amplolat ca dumneata deştept şi de treabă n'a mai avutără ei. Să-ţi, spui drept ne-am bucuratără şi eu şi soră-mea, mama lui Tudorache, ca de copilul nostru. Să trăieşti şi la mai mare!

Al D-tale ca un părinte,
Panait Mistopolu

www.dacoromanica.ro

Telegramă.

Sub-inspector Costică Petrăchescu, etc., etc.

Ginerele spus înaintare. Felicitările noastre sincere.

Tincuța Constantinescu.

Direcția Generală X... Serviciul Administrativ No. 15.245.
31 Martie 1901

Domnului Costică Petrăchescu, controlor etc. etc.

Domnule,

Prin noul buget 1900 — 1901, suprimându-se, pe motive de economie, postul de controlor în care funcționați, vi se aduce la cunoștință că rămâneți în disponibilitate până la alte dispoziții.

Primiți, etc.

Director general, N. N....

www.dacoromanica.ro

S I T U A Ț I U N E A

A fost o zi îngrozitor de fierbinte. Tocmai pe la unu după miezul nopței, parcă s'a mai potolit puțin cuptorul, par'că începe să mai poată respira omul... Să respirăm. Stau în fața unui local de noapte, o mică berărie, și fiindcă am poftă de vorbă, aștept, nu cumva o pica vreun alt bucureștean iubitor ca mine de aer curat, să respirăm împreună: dacă o durere împărtășită e pe jumătate ușurată, desigur o bucurie în doi e îndoită. Așteptând, miros cum din apropiere adie dulce un zefir, pe când un municipal își face cu măturoiul lui enorm datoria, stricând odihna prafului și făcând să se 'mbrobodească în ceață din ce în ce mai deasă luminile felinarelor. Prin ceața aceea mi se arată legănându-se o umbră... se apropie... Să fie un amic?.. Da, e un amic; n'am așteptat degeaba — e amicul meu Nae; și lui îi pare bine că m'a întâlnit.

— Teribilă căldură a fost astăzi! zice Nae, ștergându-se de sudoare.

— Teribilă! răspund eu.

— Dar acuma tot poți pentru ca să zici să respiri.

— Se'nțelege... De unde vii?

— Am fost pe la berării cu niște prieteni.

— Ce mai nou?

— Prost, monșer... Este o criză, mă'nțelegi, care poți pentru ca să zici că nu se poate mai oribilă... S'a isprăvit... E ceva care poți pentru ca...

— Lasă, Nae, că se mai și exagerează...

— Ce se exagerează, nene? Este o criză, care ascultă-mă pe mine, că dv. nu știți, care, mă'nțelegi, Statul cum a devenit acuma, eu după cum văz ce se petrece, că nu sunt prost, înțeleg și eu atâta lucru, fiindcă nu mai merge cu sistema asta, care când te gândești, te-apucă groaza, monșer, groaza!...

www.dacoromanica.ro

Nae, foarte afectat, bea paharul lui de bere până'n fund, apoi după ce oftează adânc:

— Eu pot pentru ca să-ți spui pe parola mea de onoare că-mi pare foarte rău! dar știi?... foarte rău!! foarte rău!!! pentru ca să ajungem să vedem țara mea, care era peste putință ca să prevază cineva o situațiune foarte tristă, fiindcă le-am spus și dumnealor..

— Care dumnealor...

— Dunealor cu care am fost; zic: pot pentru ca să spui că nu se poate ceva mai trist, ca să vie un moment orișicât ai zice, când vezi că bate falimentul la ușă și nu mai e niciun patriotism...

Nae face o figură foarte mâhnită; e așa de obidit, încât ai crede că vrea să plângă.

— Bine, Nae, zic eu, nu trebue să fie omul așa de pesimist Lucrurile or să se 'ndrepte... este o recoltă admirabilă.

Nae, schimbând figura și zâmbind cu compătimire de ignoranța mea:

— Ce recoltă, nene, ce recoltă? D-ta n'ai văzut rapița?

— N'am văzut-o, că n'am fost pe-afară.

— Apoi vezi!... Rapița, mofti

— Ei, moft.

— Firește că moft, că nu poate pentru ca să dea nici patruzeci de milioane, și dumnealor, mă'nțelegi, lucru mare! parc'a apucat pe dumnezeu de-un picior cu rapița, care o să poată d-nealor pentru ca să ia două chile la pogon... Ai văzut acuma? unde sunt o sută cincizeci de milioane, care se laudă?

— Bine, da numai rapița e?... da grâul?... da porumbul? da alelalte?

Nae iritat, maimuțindu-mi tonul:

— Da cuponul de Iulie? Da cuponul de Septembrie? da cuponul de Noembrie? da alelalte?

— O să le plătim.

Nae, încărcând tonul:

— O să le plătiți! Cu ce o să le plătiți? Nu te mai lipsește de Disconto...

— Ce-i aia?

— Aia'i aia, care știi dumneata de câte ori am spus eu, că o să se 'nfunde odată cu cheltuielile nebunești, care pot pentru ca să zic că nicio țară nu s'a mai întâmplat, pentru ca să vie

www.dacoromanica.ro

şi să zică la un moment: nu mai am drept ca să mă împrumut fără voia dumitale! care atunci însemnează că nu mai eşti independentă nici la tine acasă, după ce ţi-ai vărsat sângele ca să ajungem pentru ca să aibă fortificaţii şi să poţi zice la un moment dat: până aci! nu permit!

— In sfârşit, guvernul o să...

Nae mă 'ntrerupe:

— Las'că şi guvernul... dumnezeu il ştie şi pe el, care toate gazetele urlă în fiecare zi despre criză ministerială, pentrucă nu se împacă, şi numai intrigi şi la conservatori şi la liberali, în loc să facă un guvern de coaliţie, cu toţi bărbaţii de stat; care să le zică regele, mă 'nţelegi, serios: vă ordon pentru ca să limpeziţi situaţiunea, fiindcă aşa nu poate pentru ca să meargă, ca dumneata să tragi încolo, şi dumnealui încoace, fiindcă niciodată nu s'au întâmplat în alte ţări, nici pe vremea fanarioţilor, putem pentru ca să zicem, nici înainte de independenţă, în detrimentul prestigiului, care trebue toţi să lupte dacă e vorba să aibă pretenţii de oameni politici... Dumneata nu vezi, cu chestia economiilor...

— Ba văz!

— Apoi dacă vezi, ce mai umbli cu mofturi?

— Ba nu umblu deloc cu mofturi; e o chestie destul de grea.

— Economii? Hm! Zice că face economii... mofturi! şi cu bugetul încărcat cu treizeci şi şase de milioane, care mă prinz cu dumneata pe ce pofteşti că nu poate pentru ca să fie o realitate...

— Dacă e vorba de economii, zic eu, pentruce nu desfiinţăm armata, care...?

— Ce vorbeşti, domnule? se poate să spui astfel de absurdităţi?... tocmai acuma să desfiinţăm armata?

— Dece nu?

— Dumneata nu vezi cum se încurcă lucrurile în politică, care nu poţi pentru ca să ştii de azi pe mâine cum poate pentru ca să devie o complicaţiune... Dumneata nu vezi ce se petrece în China cu boxerii, şi toata Europa nu poate pentruca să se 'nţeleagă: asta e o chestie mare, nu vorbi aşa, îmi pare rău!

S'a răcorit binişor... Ceaţa s'a lăsat încet-încet peste capetele noastre, aşezându-se iar la pământ. E târziu... Fanara-

www.dacoromanica.ro

giul companiei de gaz a început să închidă becurile. Se face ziuă. Plătim și ne sculăm.

— Unde mergem? întreabă Nae.

— Eu, zic, mă duc spre casă.

— Ai la o simigerie, trebue să scoață covrigi calzi.

— E târziu, Nae...

— Eu nu mă duc d'acu acasă zice Nae... Mai umblu prin oraș... pân' o face.

— Cine să facă?

— Nevasă-mea.

— Ce?

— O apucase aseară durerile.

— !...

— Nu pot, monșer,pentru ca să stau când face... Mă plimb așa de colo până colo; mai beau o bere, un macmahon, un șvarț, mai vorbesc cu un prieten, trece vremea; și când mă întorc... gata.

— Face greu?

— Știi, nici prea-prea, nici foarte-foarte. Al din urmă, Costică, a fost mai greu: i l-a scos cu fiarele...

— ! !...

— Acu a venit doctorul, da a zis ca poate pentru ca să n'aibă trebuință de clește...

— ! !...

In momentul când deschiz ochii cât pot mai mari, trece o birjă cu o damă. La lumina zorilor, Nae recunoaște desigur pe acea damă, pentrucă începe să strige, luându-se după trăsură :

— Madam' Ionescu!... Coană moașă! Madam' Ionescu! Dama întoarce capul, recunoaște și ea pe Nae și oprește trăsura.

— A făcut? întreabă Nae.

— Da, răspunde moașa.

— Ușor? întreb eu.

— Foarte ușor.

— Uf! adaug. Ce?

— Băiat.

Și trăsura moașei pornește.

— Bravo, Nae! să-ți trăiască!

www.dacoromanica.ro

— Mersi, asemenea... Ei, acum nu mai am grijă... Ai la simigerie...

Şi mă ia la braţ.

— Ştii ce-ar trebui la noi? zice Nae.

— Ce?

— O tiranie ca în Rusia... Nu mai merge, mă 'nţelegi. Constituţia, care aceea ce vezi că se petrece, nu poţi pentru ca...

Zic:

— Nae! scuză-mă; e aşa de târziu, care nu pot pentru ca să mai merg...

— Îmi pare rău...

— Mi-e aşa de somn, care trebue negreşit pentru ca să mă culc. La revedere.

M'am suit într'o birjă şi l-am lăsat pe fericitul tată pentru ca să meargă singur la simigerie.

www.dacoromanica.ro

ATMOSFERĂ ÎNCĂRCATĂ

E o zi posomorîtă de primăvară; dar e zi de sărbătoare, mare repaus duminical... Ai observat şi dumneata, cititorule, câte progrese a făcut opinia noastră publică de când avem legea repausului duminical?... E zi de sărbatoare. Pe stradele principale este o mişcare febrilă neobişnuită. Mulţimea circulă cu mare greutate; grupuri se aglomerează la răspântii, unde discută fierbinte; toată lumea e cuprinsă de nervozitate... Miroase în aer, nu, după expresia clasică, a iarbă de puşcă — din norocire, moravurile poporului nostru sunt mai blânde decât ale altor popoare, mai civilizate chiar — miroase a... ghiontuială. Dar ce e? Dece fierbe lumea? Se face o manifestaţie populară monstră în contra guvernului, care vrea să treacă prin cameră *à la vapeur* legea pentru înfiinţarea *Monopolului băuturilor spirtoase!* De când ne bucurăm de binefacerile regimului parlamentar n'a trecut această ţară printr'o agitaţie mai grozavă.

Drept să spun: să merg la manifestaţie, n'am curaj, fiindcă am aflat să guvernul este hotărît să reprime cu toată energia mişcarea populară, şi n'am poftă să-mi stric vre-un os pentru o simplă curiozitate de gură-cască. Pe stradă să mă plimb, e foarte frig; şi afară de asta, te pomeneşti că mă încurc în vreo discuţie şi-mi capăt beleaua... Cine ştie dacă nemeresc să mă adresez în mulţime cuiva de aceeaşi părere cu mine; şi în astfel de împrejurări, un om ca mine, care nu înţelege mândria eroismului civic, trebue ori să discute cu oameni de aceeaşi părere, ori şi mai bine, să n'aibă nicio părere. Dar dacă n'ai nicio părere, în astfel de împrejurări, când mai toată lumea are o părere, eşti în primejdie să superi pe oricine are una. E mai bine aşa dar să mă retrag discret într'un colţ şi să tac. Intru într'o berărie şi aştept să pice din moment în moment ediţia de seară

www.dacoromanica.ro

a ziarelor politice... Sunt tare nerăbdător să aflu ce a fost la manifestație.

E lume destulă și 'n berărie. Un cunoscut mi se așează alături.

— Ei! ce zici?

— Ce să zic? răspund eu... Bine!

— Cum bine? Asta e bine?

— De! zic; știu eu?

— Cum, știu și eu? Dacă dumneata, cetățean care te pretinzi...

— Ba, zic, mă iartă, nu mă pretinz deloc.

— Nu e vorba că te pretinzi, dar ești; ești om, care va să zică, mai instruit, și ai datoria, mă'nțelegi; fiindcă, dacă unul ca dumneata stă indiferent și nu se interesează, atunci să-mi dai voie să-ți spui...

— Nene, zic eu...

— Ce, nene?... Aoleu! vai de biata țara asta! O să ajunga rău, domnule! o să ajungă rău! fiindcă nu mai este patriotism și totul se vinde, și sunt oameni, mă 'nțelegi, care ar merita.

Și omul meu ridică tonul așa de tare, încât toată lumea dimprejur își întoarce privirile către masa noastră... Eu plec ochii și cu tonul foarte blajin:

— Să mă crezi că și pe mine...

El, ridicând tonul și mai sus:

— Ce, și pe dumneata?... Când vine, mă 'nțelegi, un guvern ca banditii, fiindcă n'are cine să-l oprească de a lovi în tot ce e mai scump, pentru care nu mai există nicio apărare, fiindcă tăcem toți și eu și dumneata și dumnealor (arată pe cei dela mesele apropiate) ca niște lași, fără nimica sacru, mă'nțelegi! firește că are să-și bată joc de poporul întreg... A! dar nu mai merge! Poți dumneatale, mă'nțelegi, să zâmbești și să ridici din umeri parc'ai fi străin, nu...

— Da nu ridic din umeri, domnule! nu zâmbesc, domnule! mă iartă!

— Țal! strigă omul foarte supărat...

Chelnerul n'aude.

— Țal!!

— Lasă, zic, plătesc eu...

— Mersi! Las'că avem și noi cu ce plăti atâta lucru!... Nu ne-a jupuit până acum de tot, guvernul banditilor d-v.!

www.dacoromanica.ro

— Al meu? guvernul meu?

— Las'că știm noi... Țal! surdule!

Plătește și pleacă foarte necăjit.

Nu mai vin gazetele... N'apuc să-mi aduc aminte de gazete, și iată o altă cunoștință se apropie și-mi cere să'i permit a sta lângă mine.

— Ei?

— Ei? repet eu.

— Îți place ce fac mizerabilii?

— Care mizerabili?

— Ei, care mizerabili! derbedeii! banditii, care socotesc că, dacă se strâng două trei sute, beți, gata pe scandal... Oameni desperați domnule, care pentru un pisoi omoară pe tat' său.... Dar astădată li s'a 'nfundat... Auzi dumneata!... În carne vie are să tragă, în carne vie!

— De, nene! zic eu...

— Dar adicătele, ce poftiți, dv.? adicătele, cum o ieși o ceată de dalcauci, de haimanale de-ale dv. în uliță cu reteveiul, guvernul...

— Iartă-mă, zic; înțeleg să combați pe haimanale, dar să susții că sunt ale mele...

— Ce să te ierți!... Dv., oameni inteligenți, sunteți de vină, fiindcă stați indeferenți. Ia să fi mers dumneata cu mine și cu dumnealor toți (arată pe cei dela celelalte mese dimprejur) să fi mers, ca niște cetățeni convinși, să facem și noi o manifestație. Dar nu! Noi stăm ca blegii în cafenele, și'n berării, și'n cluburi, și lăsăm pe toți apelpisiții care ard să puie iar mâna pe slujbușoare, ca să-și facă de cap și să răstoarne sub felurite pretexte....

— Nene, zic, te'i supăra, nu te'i supăra, eu în politică, nu m'amestec, pentrucă...

— Pentrucă ?

— Pentrucă... mi-e frică...

— Frică?... bravo!

Și omul meu începe să râză:

— Atunci, dă-mi voie să-ți spun, adicătele, că ești o mangafa...

— Sunt funcționar, domnule...

— Tocmai de-aia, trebue să aperi guvernul...

www.dacoromanica.ro

— Da ce? zic eu, cam plictisit... guvernul n'are altă apărare decât pe un contopist ca mine?...

Omul meu îmi dă cu tifla, se scoală şi pleacă grăbit, fără să-şi plătească halbele, pe care le-a băut una după alta... Las'că i le plătesc eu! şi nu-mi pare rău; mai puţin costă două halbe decât crudele-i lecţiuni de civism...

Dar iată soseşte un băiat cu gazetele. Lumea i le smulge. Iau şi eu două: una guvernamentală şi una opozantă. Sunt om care iubesc adevărul şi fiindcă-l iubesc, ştiu să-l caut. De mult mi-am făcut reţeta cu care, în materie politică, îl poţi obţinea aproape exact. De exemplu. Gazeta opoziţiei zice: „...la această întrunire a noastră, alergaseră peste 6000 de cetăţeni, tot ce are Capitala mai distins ca profesiuni libere, comercianţi, proprietari, ş.c.l..." Gazeta guvernului zice: „... la această întrunire a lor, d'abia se putuseră aduna în silă vro 300 de destrăbălaţi, derbedei, haimanale..." Atunci, zic eu, au fost la acea întrunire 3000 şi ceva de oameni, fel de fel, şi mai aşa şi mai aşa.

Pe când deschid gazeta guvernamentală, să mă uit la ultimele informaţiuni asupra scandalului, iată că, intrând pe uşa din dos, vine la masa mea un domn ca de vreo treizeci şi cinci de ani şi mai bine, cu o barbă neagră foarte bogată, însoţit de un tinerel ca de vreo paisprezece ani — probabil fiu-său. Amândoi, tatăl şi fiul, se aşează *sans façon*[1]) la masa mea, şi tatăl foarte răguşit, îmi zice cu ton de aspră imputare:

— Ce citeşti porcăria aia, domnule?

— Pardon, zic eu...

Dar până să'i mai zic ceva tatălui, fiul îmi smulge gazeta, o rupe şi o asvârle sub picioare...

— Domnilor! vreau să zic eu...

— Ce, domnilor? ţipă băiatul... Credeţi că n'aveţi să plătiţi infamia?...

— Ce infamie, domnule?

— O să vă arătăm noi dv. tuturor, care vă solidarizaţi cu regimul banditesc....

— Cu regimul monopolurilor! adăugă tatăl.

Înţelegând că un tată aşa de răguşit n'ar putea fi niciodată pentru monopolul băuturilor spirtoase, zic:

---

1) Aici: nepoftiţi, fără să ceară voie

www.dacoromanica.ro

— Mă iertați, domnilor, dar... cu cine am, mă rog, onoarea?
— Cu studenți ! strigă băiatul.
— Bine, dumneavoastră se vede... dar tata dumitale...
— Care tată ?
— Dumnealui !
Și arătai pe omul cu barbă.
— Nu-i sunt tată, domnule, strigă omul răgușit...
— ! ?...
— ...Suntem camarazi...
— Camarazi !! strig eu. Camarazi? și încep să rîd...
— Domnule! strigă bărbosul, nu-ți permit să insulți tinerimea universitară !

Eu chem degrabă chelnerul, plătesc iute și plec, după ce salut frumos pe cei doi tineri camarazi.

www.dacoromanica.ro

A M I C U L X...

Un tip eminamente simpatic este amicul meu X... foarte bine cunoscut de noi toți bucureștenii. Cum să nu-l cunoaștem? Îl întâlnim așa de adesea, pretutindeni: în somptuoasele saloane de elită, în sindrofiile modeste de mahala, la Capșa, la Gambrinus, la Zdrafcu, la Jockey și la cafeneaua Schreiber din Lipscani, în Orient-Express, în tramcar, în cupeu cu roate de cauciuc, pe jos în galoși — gata pretutindeni a te saluta cu toată afabilitatea și a-ți întinde cordial mâna lui, să fii mitropolit sau paracliser, general ori căprar, ministru ori comisionar de stradă, nobil, mojic, ș.c.l.

Din cauza acestei mulțimi imense de varii[1]) cunoștințe, pe care știe să le cultive cu o artă superioară, X... devine pentru fiecare din noi cel mai prețios prieten. Frecventând atâtea și atâtea cercuri diverse, care-i sunt deopotrivă de familiare, se înțelege câtă admirație trebue să-mi inspire mie, care cunosc așa de puțină lume și care sunt așa de puțin introdus mai ales în cercuri de seamă, unde se'nvârtesc personaje ilustrate.

El știe câtă admirație-mi inspiră, cât ascendent moral și intelectual exercită asupră-mi; de câte ori însă ne întâlnim amândoi, nu-mi arată niciun fel de mândrie care m'ar atinge; totdeauna modest, simplu și fără nicio pretenție, mă pune în curent cu tot ce se petrece în sferele înalte. Omul acesta pare că nu știe cât prețuește pentru mine amiciția lui: nu-și face idee, desigur, ce fericit sunt eu de când aflu dela dânsul importantele secrete ale zeilor.

Eu stau într'un local ieftin de consumațiune, într'o berărie populară, pierdut în mulțime, și mă gândesc: eu nu sunt un cine, eu sunt un ce; în masa omenirii, eu sunt un număr trecut

1) Variate, felurite.

www.dacoromanica.ro

la statistica populației, și poate chiar acolo trecut cu vederea, fiindcă, la ultimul recensământ al populației capitalei, mai la toți din mahalaua noastră au mers agenții cu catastifele, la mine n'au venit. Nu sunt vreun ambițios; dar gândul acesta mă mâhnește... Să te vezi, să te înțelegi așa de mic, așa de neînsemnat! Sub povara acestei gândiri, oftez și-mi aplec în jos fruntea cu umilința. Dar simț îndată o mâna pe umărul meu încovoiat; ridic ochii; a! ce plăcere! este amicul meu X... Vine din cine știe ce sfere înalte, să-mi facă onoarea a sta într'o berărie populară alături cu mine. O strângere de mână cordială. Această strângere de mână îmi ridică imediat moralul.

Il cunosc bine pe X... știu că are să mă înnobileze, să mă facă să am o mai bună părere de mine, comunicându-mi lucruri ce nu le poate ști un om care nu frecventează decât lumea de jos, cum am zice, care nici la picioarele Olimpului [1]) nu poate s'ajungă vreodată. Cu respect și cu dragoste mă ridic și-i fac loc la masa mea, și nu mă așez pe scaun decât după ce el s'a așezat mai întâi. Amicul meu răsufla, scoate batista și se șterge de sudoare; desigur, a venit pe jos. Fața-i e radioasă; clipește foarte semnificativ din ochi; de câte ori clipește așa, cu privirile parcă ar fi întoarse de-an'dărătele către fundul magaziei cu gânduri și idei sunt sigur că e plin de informațiuni de mare însemnătate, de o importanță capitală. Eu încep să palpit de nerăbdare: vreau cât mai iute să-l pornesc a da drumul neprețuitului izvor.

— Uf! zice amicul meu; grozavă căldură azi!

— Grozava! zic eu.

— Ce mai nou?

— Ce să fie? zic... Știu eu?... De unde să știu eu?... Eu să te întreb pe dumneata, nu dumneata pe mine.

Amicul meu zâmbește cu acea satisfacție pe care o simte orice om când i se face dreptate.

— De unde vii? întreb eu.

— Dela Take...

Cititorul nu știe, firește, dela care Take vine amicul meu X... Eu însă știu. Amicul meu X.., care este în termeni familiari cu toată lumea, firește că nu va zice ca mine și ca dumneata, când va veni dela acel Take, că vine dela d. Take Ionescu, ci zice pur și simplu:

---

1) Munte în Grecia — după mitologia greacă — lăcașul zeilor.

www.dacoromanica.ro

— Dela Take.

— Ei?...

— Nu vrea să intre în combinație. Hotărît!... Cât n'am stat de capul lui! Nu vrea și pace!

— !...

— ...Când intram la el, ieșea șeful...

Noi, eu și dumneata, zicem d. Petre Carp, sau d. Carp, când ne e mai degrabă, amicul meu X... zice și mai simplu: șeful.

— Ei?

Șeful era bine dispus... zice: „Mergi la Take?" zic „Da!" zice: „Mai caută de-l convinge și tu, că pe mine m'a obosit!" și a plecat râzând. Nu-l știi pe șeful?...

— Nu! zic eu.

— ...Zeflemist. Am râs alaltăeri cu el la Continental!...

— ! !...

— Era și Barbu...

— D. Delavrancea?

— Da... și Nicu...

— D. Filipescu?

— Ei da! și Costică...

— ?...

— Costică Arion... Costică ar fi vrut mai bine justiția; dar nu-l știi pe șeful? cu șeful nu se discută.

O pauză, în timp ce nu știu cum să admir mai mult pe acest om care, stând la mijloc, pe când de o parte îi stau atâtea personaje strălucite, de altă parte îmi permite să stau eu. Iată cum te ridică prietenia unui așa bărbat!... Rup tăcerea, și timid:

— Frate, e adevărat că or să cază lefurile?

— Nu se știe nimic pozitiv până acuma. Tocmai de asta vorbeam eri cu Alexandru...

Amicul meu vede că-l privesc cu ochii unui om care nu înțelege și:

— Cu Alexandru... cu Marghiloman. El nu e de părere să se întindă prea mult coarda economiilor; el crede că trebuesc studiate mijloacele de a crea izvoare de producție. *Du reste* [1]) asta este și părerea șefului și a lui Nicu, în fine a tuturor.

O trăsură trece pe dinaintea berăriei unde ne aflăm la masă. In trăsură este un domn cu barbete... Parcă l-aș cunoaște... L'am

1) De altfel.

www.dacoromanica.ro

văzut tot în trăsură, mi se pare, la o paradă, când s'au deschis Camerele... Amicul meu salută foarte familiar pe domnul din trăsură, care uitându-se în altă parte, nu bagă de seamă și nu răspunde la salut.

— Aha! zice amicul meu. A venit și el... Azi, mâne, se ispravește cu formarea cabinetului.

— Care el ?

— Nu l-ai văzut când l-am salutat?... Costică.

— A ! ăsta e Costică Arion? ziu eu; îl credeam mai tânăr.

Amicul meu râde cum se râde de un ignorant.

— Nu Costică Arion... Costică Ollănescu.

— A!... Ei cum s'aude că o să se combine, dacă nu intră și d. Take Ionescu?

— Apoi, dragă, dacă până la urmă nu l-om putea convinge pe Tăkița, lucrul este hotărît așa: Șeful, prezidența și finanțele; Maiorescu, justiția; Alexandru, externele; Costică, instrucția.

— Care Costică ?

— Arion.., Costică, internele.

— Alălalt...

— Ollănescu... Nicu, domenele, și Ionaș, lucrările publice.

— La război, cine ?

— Jac, Jac și Ionaș rămân... Câte ceasuri sunt?

— Cinci și zece.

— *Sapristi!* zice amicul meu, sărind din loc. E târziu, te las. Am promis lui Nicu să merg cu el la Sinaia. Acceleratul pleacă la 5 și 40. Mai am numai o jumătate de ceas, și trebue să trec și pe la Barbu, să-i spui să nu uite de ce-a vorbit cu Nababul. Am două halbe și un corn... plătește tu... Mă grăbesc... La revedere!..

A doua zi, duminică, la șase dimineața, mă sui într'un vagon de clasa a treia, în trenul de plăcere pentru Sinaia. Pe cine găsesc în vagon? pe amicul X.... vorbind politică cu mai mulți negustori, care îi sorb cu mult nesaț vorbele prețioase. Cum mă vede:

— M'am încurcat aseară la vorbă cu Barbu și am scăpat trenul.

Apoi, urmând vorba începută, către negustori:

— Eu i-am spus: ghenerale, nu te grăbi...

www.dacoromanica.ro

R E P O R T A J

„Revolta Națională" apărea sub direcția mea acu vreo cinsprezece ani, pe vremea cabinetului Bratianu. Era o gazetă eminamente combativă, făcând crâncenă opoziție.

Țăria noastră nu stetea atât în articole de fond sau în polemice, cât în informațiuni de senzație țesute cu observațiuni veninoase. Turbasem și pe public, și pe politicieni, și mai ales pe confrați, cu descoperirile celor mai intime secrete ale culiselor politice, sociale și chiar familiale. Poliția înnebunea căutând în zadar să afle izvorul știrilor „Revoltei".

Și ce simplu lucru! Toate le aflam dela o damă din societate, care le lua într'adins pentru noi dela un stâlp al puterii, un om foarte de sus. Câte trele părțile erau interesate să lucreze cu cea mai perfecta discrețiune: bărbatul de stat își exercita prin canalul nostru micile răutăți și marile intențiuni; dama câștiga frumos dela noi, iar noi țineam recordul gazetelor bine informate. Oricine ar fi citit însă cu destulă luare aminte foaia noastră ar fi trebuit măcar să bănuiască: pe câtă vreme pe toți oamenii dela putere îi tratam cu ou și cu oțet, pe bărbatul nostru de stat îl maltratam cu zahar și cu apă de trandafir.

Dar, din nenorocire, izvorul informațiilor a trebuit să ne sece odată. Bărbatul de stat a căpătat misiunea pe care o vâna de mult și a părăsit capitala; astfel, am rămas — dama, dezolată fără bunul ei amic, iar noi, și mai dezolați, fără informații! A voit dama să ne servească cu știri din alte izvoare; dar au început să plouă desmințirile, și confrații s'au pornit să-și verse focul asupra „Revoltei", care „fără niciun scrupul... mincinoși!... infami!... caraghioși!" în fine toate grațiozitățile de care sunt capabili niște confrați geloși de un îndelungat succes.

Atunci, am luat un reporter special.

Câteva zile am scăpat de desmințiri și de invectivele confraților... Da! dar ce informații, dumnezeule! Judecați singuri:

www.dacoromanica.ro

„Azi s'a ținut un consiliu de miniștri, la ministerul de interne".

„Primul ministru va pleca mâine sâmbătă la Florica. Probabil că se va întoarce luni sau marți, dacă nu se va hotărî să rămână acolo mai multe zile".

„D-l ministru al cultelor a lucrat eri, miercuri, cu m. s. regele".

„Aflăm cu plăcere logodna d-lui Alexandru Popescu, vechi funcționar, cu doamna Alexandrina Ionescu, mama tânărului poet Horațiu Ionescu, împiegat la biroul de servitori de pe lângă Prefectura Poliției Capitalei. Toate urările noastre de fericire junei perechi".

„După cererea doamnelor Tudorița Ștefanescu și Fani Teodorescu, s'au permutat, întâia în postul de moașe la plasa Z... în locul celei de-a doua, iar cea de-a doua în aceiași calitate la plasa X... în locul celei dintâia".

Când a intrat reporterul meu de dimineață, l-am întâmpinat spunând:

— Domnule Caracudi, nu merge așa! Cu informațiuni ca ale dumitale, dăm de mal gazeta. Informații sunt astea? Firește că s'a ținut azi un consiliu de miniștri, fiindcă acolo în fiecare joi se ține câte unul!... Firește că primul ministru va pleca sâmbătă, după regulă, la Florica, ca în toate sâmbetele, și se va întoarce, iar după regulă, ori luni, ori marți, ori miercuri, ori în altă zi!.. Firește că ministrul cultelor a lucrat eri la palat fiindcă miercurea este ziua fixă de lucru a acestui secretar de stat cu regele!... Și pe urmă... Ce-mi pasă mie de logodna junei Alexandrina!... ce interes poate avea pentru cititorii noștri permutarea moașelor dumitale!... Ce? vrei să omori „Revolta", nene?.... spune!

— Ba nu!

— Atunci!... Mie îmi trebuesc, domnule, informațiuni politice de senzație.

— Dacă nu sunt, domnule director...

— Trebue să fie!... Altfel, cu regret, amice, nu ești bun de noi!

— Am înțeles, domnule director.

— Pleacă, aleargă! Vâră-te peste tot, în lume, în locuri publice și oficiale, în cercuri politice; scotocește, miroase, află, află, află!

D. Caracudi a plecat foarte hotărît. Peste câteva ceasuri, pe seară, se întoarce mândru. Avea dece. Aflase lucruri cu deo-

www.dacoromanica.ro

sebire interesante dela un personaj politic, al cărui nume nu vrea să-l spună. Intre altele, iată:

1. O mare neînțelegere în sânul consiliului de miniștri;
2. O criză ministerială iminentă;
3. Intenția guvernului de a spori efectivul armatei și anii de serviciu;
4. Sgomote despre un grav incident diplomatic;
5. Un divorț scandalos în lumea mare.

— Ei, ai văzut?... Cine e amicul care ți-a comunicat toate astea.

— Asta nu se poate, răspunse Caracudi; am dat parola de onoare să nu-i spun numele. Dealtminteri, dacă ar afla că l-am trădat, nu mi-ar mai spune nimic altădată.

— Bravo, domnule Caracudi! frumoasă recoltă. Așa da! dă-i înainte! dumneata ai apucături americane; vei avea un frumos viitor ca ziarist român.

Și în adevăr, pe fiece zi reporterul a mers progresând, așa încât, în scurt timp, „Revolta", compromisă oarecum în ultimele două săptămâni, se ridică la vechiul ei nivel de popularitate, ba chiar mai sus. Niciodată atâta succes... Bravul meu Caracudi! De exemplu:

Putem spune, din sorginte [1]) autorizată, că ieri s'a petrecut la palat o scenă care caracterizează situațiunea întreagă ca imposibilă de susținut. Guvernul e pe ducă. La ediția de seară amănunte.

Apoi, la ediția de seară:

Se știe că regele demult își dă seama de starea nenorocită în care a ajuns țara, și nu pierde nicio ocazie pentru a-și manifesta nemulțumirea față de guvernul vizirului [2]). Regele pândea de mult momentul când să spună verde șefului colectivității ce crede despre această politică descreerată. Astfel, ieri, când vizirul a mers la obișnuita audiție, regele s'a închis cu dânsul în cabinetul de lucru, luând cele mai stricte precauțiuni a nu fi auzit de nimeni, și i-a tras vizirului o săpuneală numărul unu, făcând critica amănunțită și foarte aspră a acestei politice, care consistă în a tolera „jafuri, asasinate și procese scandaloase", după propria expresie a vizirului.

Tot timpul, vizirul a tăcut cu ochii în pământ, galben la față ca un cadavru.

La sfârșit, regele, arătând că situația a devenit intolerabilă pentru țară și pentru coroană, a spus răspicat:

---

1) Izvor de informații.
2) Porecla data lui Ion Brătianu, deoarece guverna dictatorial.

www.dacoromanica.ro

Nu mai merge, domnilor, nu mai merge!
S'a observat chiar de servitori aerul plouat al vizirului la ieşirea din palat.

De prisos a mai spune ce succes a avut gazeta noastră seara. Ediţia pentru capitală s'a *epuizat* în câteva momente, aşa că am fost siliţi să tragem încă o mie de exemplare (încă trei, am spus noi a doua zi).

— Al dracului Caracudi! gândeam eu. De unde le află? Trebue numaidecât să ştiu de unde le află.

Toate stăruinţele mele pe lângă el au rămas infructuoase; peste putinţă să aflu sorgintea de unde căpăta atâtea ştiri. Încăpăţânarea lui m'a scos din răbdări. M'am hotărît să-i dejoc rezistenţa, smulgându-i secretul într'un mod fie chiar nedemn.

A doua zi, o zi încântătoare de toamnă, reporterul mi-a spus de dimineaţă:

— Mi se pare că pentru ediţia de seară o să am o informaţie în legătură cu cea de ieri, cu scena dintre rege şi vizir. Adineaori când veneam încoace, am văzut pe vizirul intrând iar la palat... Să vedem... Mă duc... Mă'ntorc într'un ceas cu informaţia...

— De astă dată trebue să te prinz! am zis în gândul meu, şi imediat mă luai pe urmele lui mai discret decât un bătrân detectiv.

Caracudi, fără a bănui câtuşi de puţin, ieşi pe bulevard în Calea Victoriei. Un moment, se opri la fereastra unei prăvălii de galanterie; apoi, urmă înainte cu pas potolit. Ajungând în colţul stradei Nouă, se opri la Capşa, aşezându-se afară la o mesuţă. Eu stam în colţul otelului de Boulevard. Vreo douăzeci de minute m'a ţinut aşa, el pe scaun şi eu în picioare... S'a sculat şi a apucat spre palat. După el... Dar, din nenorocire... în dreptul lui Oteteleşeanu, la deschizătura largă a pieţei Teatrului, l-am pierdut din ochi în mulţime... Caut în sus, caut în jos: nicăeri... S'a suit desigur în vreun otel, unde are întâlnire cu omul lui — vreun deputat, senator... ori ştiu eu? Când mă desperasem şi porneam să mă întorc la redacţie, cu gândul a reîncepe jocul la prima ocazie, iată-l pe omul meu că iese din prăvălia de specialitate a Regiei cu un pachetel în mână... Şi-a luat tutun!... Apucă tot în sus spre palat... După el... Dar, trecând pe dinaintea tutungeriei, mi-arunc ochii să văd dacă nu e

www.dacoromanica.ro

cineva acolo cu care să fi comunicat... In prăvălie, nimeni afară de vânzătoarea și impiegatul. Trecând pe la palat, Caracudi taie drumul, salută pe cineva dela fereastră și urmează domol înainte. Ajungând și eu în fața palatului, trag cu ochiul și văd la geam un tânăr ofițer de roșiori... Caracudi își ia seama mai încoa de Episcopie; se întoarce în loc și pornește înapoi... Mă ascunz repede într'un gang. Trece la vale... ies după el la potrivită distanță, ținând ochii la pălăria lui cenușie ca argintul. In dreptul palatului pălăria cenușie salută iar... Iar ofițerașul...

— Nu cumva?... gândesc eu.

Reporterul apucă la dreapta pe lângă grădinița palatului... în strada sf. Ionică... După el... In intrarea Rosetti..: In Cișmigiu... Trece puntea... Merge drept la bufet... Eu stau ascuns lângă movilă și nu-l iert din ochi... Bea cafea și fumează din tutunul cel proaspăt. De sigur aci are întâlnire cu omul dela care ia informațiile... Il așteaptă... Il aștept și eu... Reporterul scoate blocul din buzunar și scrie... E o vreme splendidă, și grădina, sub cerul limpede de toamnă, e mai frumoasă ca totdeauna. In aer liniște; ici și colo pică încetinel frunze galbene, învârtindu-se în clipe largi până la pământ în jurul coadelor veștejite, și de departe s'aude glas de lebădă...

Dar omul meu a isprăvit de scris; plătește, se scoală și apucă spre locul unde mă aflu... Mă dau binișor pe după movilă. Pornește spre intrarea Rosetti înapoi... După el... Iese prin strada Brezoianu... Suie bulevardul... Acum grăbește pasul... și eu pe al meu... Unde mă duce?... Să vedem...

La redacție... Intră... Dau fuga. Când intru, Caracudi scoate blocul.

— Ei? întreb eu.

— Stai să vezi! răspunde cu un zâmbet triumfător, și-mi pune îndată sub ochi, cu indicația caracterelor „compacte" de întrebuințat, următoarea informație:

„Am dat aseară o informație relativă la scena petrecută ieri la palat între suveran și vizirul. Astăzi suntem în poziție a da, din acelaș izvor autorizat, amănunte asupra urmării acelei scene, care stau în legătură cu sgomotele înregistrate de noi despre o iminentă criză ministerială.

„Astăzi, vizirul, cu aerul foarte abătut, a urcat treptele palatului pe la 9 dimineața. Regele l-a făcut s'aștepte mai mult de o jumătate de oră în anticameră. In vremea aceasta, servitorii și ofițerii de serviciu au observat că vizirul ofta adânc gândindu-se la frumoasele zile dela Aranjuez[1]),

www.dacoromanica.ro

când tăia și spânzura, bucurându-se de încrederea fără margini a suveranului, care acuma, domnit — *mieux vaut tard que jamais*[2]) — îi întoarce spatele ca unui lacheu, de serviciile căruia stăpânul este absolut nemulțumit, și pe care vrea să-l dea afară, ca pe orice lacheu netrebnic.

In fine, suveranul, primind pe vizir în cabinetul de lucru, i-a repetat aceleași imputări asupra intolerabilei situațiuni. Vizirul tremurând și cu glasul plin de lacrimi, a zis :

— Atunci, sire, nu mai rămâne alta de făcut decât...

— Decât ? a întrebat suveranul.

— Decât...

Și neputând pronunța cuvintele: „...să-mi dau demisia și să mă retrag în viața privată..." s'a pornit pe plâns, ca o babă bătrână copleșită de parapon.

Precum se vede, zilele politicii de *jafuri, asasinate și procese scandaloase* sunt numarate. Nu va mai fi vorba de astădată de o remaniere ministerială parțială, de o cârpeală după cunoscuta sistemă vizirială, ci de prăbușirea completă a șandramalei colectiviste.[3]).

— Bravo, dragă Caracudi! am strigat eu. Ești mai tare decât puteam să-mi închipuesc! Tu ești norocul „Revoltei Naționale!"... Decât... să-mi dai voie să-ți spun că acuma știu...

— Ce?

— Izvorul de unde capeți informațiile... Il cunosc...

— Ași!

— Pe ce te prinzi?

— Pe ce poftești.

— Pe un dejun la Iordache... Primești?

— Primesc, zice Caracudi, sigur că mă bea.

— Vrei să-ți spun de unde?

— De unde?

— Vino'ncoace...

Il trăsei atunci la o parte, în cabinetul meu de director, închizând ușa cu mai multă precauție ca regele când vrea să vorbească vizirului, și-i șoptii răspicat, privindu-l diabolic până'n fundul ochilor:

— Din Ciș-me-giu!

Caracudi se făcu mai galben ca vizirul din informația lui. Dar... *si augur augurem*[1]) strângându-i mâna cu efuziune, mă grăbii să-i adaug:

---

1) Expresie în sensul „frumoasele zile de altădată".
2) Mai bine mai târziu decât niciodata.
3) E vorba de partidul liberal.

www.dacoromanica.ro

— Nu face nimic asta!... Sunt foarte mulțumit de serviciile tale... „Revolta“ fără ele n'ar plăti o para chioară, cu toate articolele și foiletoanele noastre... Hai să dejunăm!

Am dejunat minunat. Caracudi clipea din ochi foarte mulțumit.

— Mă rog ție, l-am întrebat eu la cafea, după ce-i spusesem itinerariul lui de dimineață în toate amănuntele — mă rog ție, când e vreme bună ca astăzi, înțeleg; dar cum faci când e vreme rea?

— Când e vremea rea?... stau acasă.

— Mai bem o înfundată? Asta o plătesc eu.

Știu c'am râs!... Am plătit, el dejunul și eu suplimentul, și ne-am întors foarte veseli la redacție.

— Trei ceasuri!... Caracudi! strig eu; repede după informații! Caută-le cât mai senzaționale!

— La moment! răspunde bravul meu reporter și pleacă grabnic spre palat.

Eu rămân în odăița umbroasă a redacției să-mi scriu articolul de fond: *Ce gândește suveranul?*... Să vedem, ce poate gândi suveranul?...

Moi pana în călimări și, picotind cu capul plecat pe masă, mă gândesc... mă gândesc...

Ce vreme splendidă!... Ce frumoasă trebue să fie grădina acum către seară sub cerul limpede de toamnă... Ce liniște în aer!... Parcă văd cum pică încetinel ici și colo frunzele galbene, învârtindu-se în clipe largi până la pământ în jurul coadelor veștejite... și parcă de departe auz glas de lebădă...

Al' dracului Caracudi!...

Ia să vedem acum: *ce gândește suveranul?*

---

1) Dacă un augur vede un alt augur — dicton latin care înseamnă: când un vraci întâlnește un alt vraci, încep amândoi să râdă.

www.dacoromanica.ro

DE ÎNCHIRIAT...

O vorbă veche franțuzească zice că mai-binele e adesea vrăjmașul binelui. Este foarte adevărat; însă omului nu-i trebuește binele, îi trebuește mai-binele; aceasta e rațiunea întregului progres al omenirii. Priviți, la fiecare sf. Gheorghe și sf. Dumitru ce goană după mai-bine! Gândesc eu că nicăeri nu se mută mai mult și mai des lumea ca la București; e natural—capitala trebue să dea tonul progresului. Cu trei luni înainte de termenul mutării, mai în fiecare familie începe regulat o interesantă desbatere, având un vădit caracter de urgență:

— Nu'mi mai dă mâna, cocoană! leafa scăzută; criză; nu mai pot! trebue să căutăm una mai ieftină...

— Iar să ne mutăm?

— Daca trebue...

— Uf! când mă gândesc, să plec iar cu troacele, să le mai hodorogesc iar; să mai pați iar ca 'n rândul trecut, când s'a răsturnat căruța cu mobila și era să mă calce tramvaiul! — că mă mir ș'acum cum am scăpat! uf! parcă mai bine să mor!

— N'am ce'ți face! Dece nu ți-a dat părinții o pereche de case de zestre? și mie mi-ar fi plăcut să nu mai umblu la fiecare șase luni din mahala în mahala... dar de! asta e soarta noastră, a chiriașilor!...

A treia zi de sf. Gheorghe.

— Umbrela mea! șoșon-galoșii mei! mi i-ați pierdut pe drum!

Și ține-te pe urmă, înjurături...

Sau:

— Ei! noi... ce facem?

— Cum, ce facem?

— Da, ce facem? rămânem tot aici, ori ne mutăm?

www.dacoromanica.ro

— De! zice bărbatul, știu și eu ce să facem? eu zic să rămânem... iar să ne mutăm?

— Dar dacă găsești una mai ieftină și mai bună? N'ai zis tot tu că aci ți-e departe de cantilarie?

— Da, decât... ce zor e să ne gândim de-acum? Mai avem încă trei luni în cap... Mai e vreme... Nici nu s'au pus biletele.

—Da! să facem ca în rândul trecut... să alergăm ca nebunii, cu două zile înainte de sf. Dumitru, pân zloată și să luăm ce ne iese 'nainte și să dăm cât ne cere... Nu-i mai bine să căutăm din vreme?

— Bine, să căutăm mai din vreme, zice omul cu glasul pe jumătate...

— Eu, să știi că de mâine pun samsar... Aicea n'o să ne fie de trăit la vară... o să ne coacem de soare.

— Bine, pune samsar... treaba dumitale! eu nu m'amestec...

— Firește! d-ta nu te amesteci... etc.

Și se ispravește cu ceartă și cu lacrimi...

— Fir'ar a dracului s'aiurisită de viață! etc...

Aceeași damă, a treia zi de sf. Gheorghe, către Boriș, servitoarea:

— Oglinda din salon! ce-ai făcut? trăsni-te-ar dumnezeu să te trăsnească! lua-te-ar hengherul, șoangherița dracului! etc.

— Uf! mie'mi spui? așa e cu mutatul, soro! mie, țiganul, globul ăl de cleștar dela lampă!... Asta e soarta noastră a chiriașilor!

— Soarta numai a chiriașilor? zic eu în gândul meu. Așa!...

In toate părțile lumii se mută numai chiriașii; la București se mută și proprietarii. Dacă unui proprietar care are două perechi de case, îi rămâne o pereche neînchiriată, desigur se mută din casa în care a șezut în casa goală...

— Probabil pentru ca să spargă ursuzlâcul, zici dumneata.

— Nu! răspund eu; pentrucă omului îi trebuește mai-binele. Era bine în casa unde sta până acuma; dar... în casa 'n care se mută, o să fie mai bine.

Ba, ceva mai mult... Cunosc proprietari care au o singură pereche de case tocmai potrivite pe mijloacele și nevoile lor: le dau cu chirie, și ei se mută cu chirie în alte case. Dela casele proprii ia chirie, să zicem, o mie de lei pe an; la casele în care se mută plătește o mie fără ceva, ori o mie și ceva.

www.dacoromanica.ro

Dar iată un caz şi mai interesant.

Doi amici ai mei dd. George Marinescu şi Marin Georgescu sunt proprietari fiecare a câte o pereche de case în aceeaşi stradă. Amândouă casele sunt absolut identice: acelaş plan, aceleaşi încăperi zugrăvite la fel; în sfârşit două case gemene, peşte putinţă de deosebit dacă una n'ar purta numărul 7 simplu şi cealaltă 7-bis. Au fost începute şi isprăvite de clădit tot odată. Dupa ce le-au adus în stare de locuit, amândoi proprietarii s'au mutat fiecare în proprietatea respectivă, şi au stat, ca buni vecini, fiecare la sine şase luni, dela sf. Dumitru până la sf. Gheorghe. Dela sf. Gheorghe, fiecare s'a hotărît să se mute şi să-şi dea casa cu chirie. Dece? Dece, de ne-ce, nu ştiu; dar ştiu că au pus fiecare bilet de închiriat. Ca buni vecini şi vechi prieteni, au făcut însă învoială, că n'au să scază din preţul hotărît pentru chirie — una mie două sute de lei anual. Astfel, orice concurenţă neleală era înlăturată şi rămânea să joace rol numai norocul, după gustul muşteriilor. Multă lume a venit rând pe rând să vază casele amândouă, şi firesţe că, dacă chiar se învoiau din preţ, fiecărui muşteriu i-ar fi venit foarte greu pe care din două să o prefere, pe 7, ori pe 7-bis, deoarece nu era altă deosebire între cele două acareturi decât că, decă veneai dintr'o parte a stradei, 7 venea mai aproape, dar dacă veneai din partea cealaltă, atunci venea mai aproape 7-bis. In sfârşit, ce se mai lungim vorba degeaba! casele plăceau la toată lumea, dar preţul nu convenea.

— Mai jos nu putem! zicea d. Georgescu; mai bine rămânem noi în ele. D-voastră poftiţi şi la vecin, alături, la d. Marinescu, să vedeţi....

— Am fost şi la vecin...

— Şi cât v'a cerut?

— Tot cât ceri şi d-ta.

— Apoi, vedeţi...?

Tot aşa şi iar aşa, au rămas şi casele lui d. Georgescu şi ale lui d. Marinescu neînchiriate până alaltăieri, după sf. Gheorghe. Şi madam Marinescu, şi madam Georgescu stăteau la fereastră, ori în grădiniţă; şi se uitau cum trec pe dinaintea caselor dumnealor calabalâcuri peste calabalâcuri, şi auzeau cum drăcuesc cocoanele mergând, care cu lampă, care cu o colivie, care cu un căţeluş în braţe, pe urma calabalâcului ei fiecare, şi atunci un fel de mâhnire le cuprindea pe amândouă:

www.dacoromanica.ro

— Toți! toți se mută!

Iar seara, când veneau acasă d. Georgescu și d. Marinescu, găsea fiecare pe consoarta sa așa supărată, așa, cum să zic, fără chef, că nici bucățică nu punea femeia în gură. Amândoi bărbații au pătruns în taina sufletului consoartelor... Ce-i de fă cut?... Nimic mai lesne! S'au învoit să se mute d. Georgescu dela 7 la 7-bis, în casele lui d. Marinescu, iar d. Marinescu dela 7-bis în casele lui d. Georgescu, la 7 simplu.

Și bucuria cocoanelor! Și ridică, și asudă, și sparge, și ocărăște, și drăcuește, și blestemă-ți viața! Dar, în sfârșit, s'au mutat și dumnealor!

— N'apuc să sfârșesc, și iacă-tă hamalii... Au sosit pentru mutat; adică, pentru mutat, vorba vine; căci, de data asta, nu știu, cum făcurăm, n'am avut noroc să ne mutăm... Dar, în sfârșit, tot putem zice că e ca o jumătate de mutat și poate chiar mai mult decât jumătate! fiindcă, după multe chibzuințe în familie, am văzut că nu eram destul de bine așezați și ne-am hotărît să ne așezăm mai bine; anume: în salon, odaie de dormit; în odaia de dormit sofragerie; în birou, salonul; în sofragerie, odaia servitorilor; în odaia servitorilor, bucătărie, și'n bucătărie, biroul... Ei! Cum putem face această operație fără încurcătură? Foarte ușor... Le scoatem toate din casă în curte și pe urmă le băgăm din curte în casă, după planul cel nou... Să'ncepem dar...

— Numai de-ar da dumnezeu să nu ne-apuce vreo ploaie...

— Încet! încet! că spargeți!...

www.dacoromanica.ro

TRIUMFUL TALENTULUI

Au fost odată 'ntr'o școală de provincie doi buni camarazi: Niță Ghițescu și Ghiță Nițescu. Amândoi erau potriviți la 'nvățătură și la purtare. Niță însă se deosibea, și nu numai de Ghiță, dar chiar de toți copiii ceilalți, prin talentul lui la scris, de care se minuna cu drept cuvânt toată lumea. In anul al patrulea de școală primară, Niță ajunsese să scrie așa de frumos, încât, adesea, puse alături, caietul lui ai fi zis că este modelul de caligrafie tipărit, iar modelul de caligrafie, scris de mână; pe câtă vreme, Ghiță scria nu se poate mai urît; pe lângă că-i era mâna dreaptă șubredă, fiindcă-i degeraseră degetele de mic, n'avea băiatul nici apucătură din ochi la lucru de piguleală. Așa, isprăvind clasele primare, s'au despărțit cei doi buni camarazi, ca să meargă fiecare după norocul lui. Ghiță s'a dus la țară pe lângă tată-său, care era negustor cu dare de mână; iar Niță, copil sărman, a apucat spre capitală, ascultând de sfatul dascălului său: Fătul meu, tu părinți n'ai, carte multă nu ți-e dat să 'nveți, că nu prea ești deștept; slugă nu te poți face, că ești cam leneș... Ți-a dat și ție dumnezeu un dar; ai icoană la scris; ție cu condeiul ți-e dat să te hrănești. Du-te la București, acolo ai să intri copist în vreo cancilerie și 'ncet-încet, cum te știu că n'ai purtări prea rele, cu vremea ai să 'naintezi.

Niță a ajuns în capitală și s'a pus să-și caute de lucru. A făcut cunoștință ba cu unul, ba cu altul, recomandându-și talentul și căpătând din toate părțile complimente și dovezi de admirațiune. Dar afară de acestea, n'a reușit deocamdată să capete nimic mai mult. Niță nu și-a pierdut speranța și bine a făcut; căci iată că într'o seară o cunoștință i-a spus:

— Mâine dimineață, la ceasurile unsprezece să te afli la Ministerul de Interne: se ține concurs pentru trei posturi de copiști, desigur ai să capeți unul.

www.dacoromanica.ro

Se 'nțelege că Niță n'a lipsit a se înființa la vreme. Concurenții, în număr de vreo treizeci, au fost introduși într'o sală mare; aci, în fața comisiunii, compusă din directorul ministerului ca prezident, subdirectorul ca viceprezident și trei șefi de birou ca membri, li s'a dictat de către unul dintre aceștia cu glas tare timp de cinci-șase minute. Apoi d. președinte a zis:

— Destul! acum fiecare să-și iscălească proba.

Deși dictarea mersese cam prea iute, Niță s'a uitat lung pe foaia lui, înainte de a o iscăli, a zâmbit mulțumit de sine, apoi a iscălit și a înmânat-o cu mult respect unui domn membru, care a strâns toate probele. Peste două zile, s'a dat rezultatul concursului... Numele Niță Ghițescu nu figura între cele trei numiri.

— Și ce frumos scrisesem, domnule! a zis Niță, mâhnit, cunoștinții sale.

— Un tânăr nu trebue să despere dela întâia încercare, i-a răspuns cunoștința: mai sunt încă șapte ministere; or să se mai ivească locuri.

In adevăr, peste câteva luni, se ivesc două locuri la alt minister. Niță nu lipsește a se înființa. Și iar mulțime de concurenți, iar comisiune, iar dictare, iar formalitățile obișnuite, și a doua zi iar nu se află între cele două numiri numele Niță Ghițescu.

— Și ce frumos scrisesem, domnule! zise Niță cunoștinții lui.

— Răbdare, tânărule! n'a intrat vremea 'n sac, o să-ți vie și rândul dumitale; mai sunt șase ministere; or să se mai iveasca locuri.

A trecut câtva timp, și iată că s'au ivit câteva locuri la al treilea minister. Acelaș rezultat pentru d. Niță Ghițescu. Firește însă că, oricât i-ar fi crescut mâhnirea, Niță n'avea dece să despere; mai erau încă cinci ministere; trebuia să se mai iveasca locuri. Și s'au ivit pe rând, locuri încă la patru ministere și s'au ținut concursuri; și d. Niță Ghițescu a luat parte la fiecare concurs și, după fiece rezultat de concurs, concurentul nostru a zis, din ce în ce mai mâhnit:

— Și ce frumos scrisesem, domnule!

Și cunoștința lui i-a răspuns:

— Nu despera tânărule! a mai rămas încă un minister, tocmai acela unde se cere cu dinadinsul caligrafie pentru acte și documente; trebue să se iveasca acolo vreun loc.

www.dacoromanica.ro

Parcă a proorocit cunoştinţa lui Niţă: n'a trecut o săptămână, şi iată că s'a publicat concurs pentru un post de perfect caligraf la acel ultim ministeri. S'a pus d. Niţă pe brânci, în aşteptarea concursului, să-şi facă mâna, exercitându-se în fiecare zi, pe hârtie velină, la fel de fel de scrieturi — engleze, italice, gotice, bastarde, rondé, majuscule, minuscule, ş. c. l., în fel de fel de mărimi, dela doi centimetri până la un milimetru, şi cu şi fără transparent. Era acuma gata... Dar, în ajunul concursului, se 'ntâmplă, cum se 'ntâmplă în orice poveste, să se 'ntâlnească — cu cine? cu o veche a lui cunoştinţă, cu bunul său camarad de odinioară, cu Ghiţă Niţescu, băiatul cu degetele degerate.

— Ghiţă!

— Niţă!

Şi din vorbă 'n vorbă, află Niţă că tata lui Ghiţă, după ce a scăpătat, a murit, că Ghiţă a venit la Bucureşti cu o scrisoare de recomandaţie către ministrul la ministerul căruia se ţine mâine concursul, că ministrul l-a primit foarte bine şi i-a spus că a douazi, la ceasul fix, să se prezinte la minister, să ia parte negreşit la concurs.

— Tu? la concursul de mâine? a zis pufnind de râs Niţă.

— Da, eu...

— La concursul de mâine?

— Da' tu ştii pentru ce loc e concurs, Ghiţă?

— Nu...

— Pentru un loc de perfect caligraf, amice Ghiţă!

— Apoi, dacă mi-a ordonat ministrul să merg... se poate?

— Apoi, mă prezint şi eu, Ghiţă.

— Bine, prezintă-te şi tu.

— Cu mine! la caligrafie, Ghiţică?

— Cu tine la caligrafie... Eu ştiu ce mi-a ordonat ministrul.

— Bine!

Cu aşa ton a pronunţat Niţă acest *bine!* încât Ghiţă, după câteva momente de gândire tăcută i-a zis:

— Niţă... Eu am venit în Bucureşti cu ceva părăluţe... tu zici că eşti tinichea de tot. Eu... dacă vrei tu...

— Ce să vreau?

— Eu ţi-aş da ţie trei-patru poli... să...

— Să ce?

— Să mă laşi, să nu vii la concurs...

— Eu!?

www.dacoromanica.ro

— Eu tot am recomandație.

— Să poftești la concurs cu recomandația dumitale!

Dar iată că în acest moment se apropie cineva de cei doi prieteni — este cunoștința lui Niță.

— Domnule Ghițescu, aș vrea să-ți spun ceva...

Niță lasă pe Ghiță la o parte.

— Domnule Ghițescu, bucură-te: ai scăpat de concursuri prin ministere; ți-am găsit un loc la o litografie, un loc plătit mult mai bine ca unul de copist, și în care poți să-ți faci un mai frumos viitor. Primești?

— Primesc... Dar un moment...

Și Niță, după ce a gândit o clipă foarte adânc, face la dreapta 'mprejur și se 'ntoarce la Ghiță.

— Ghiță, te vrei să-mi dai trei-patru poli, să nu mă prezint la concurs... Eu am o combinație mai bună și pentru tine și pentru mine...

— Care?

— Din contră, să ne prezentăm amândoi la concurs tu ai recomandație, eu caligrafie: să iscălesc eu cu numele tău proba mea, și tu să iscălești proba ta cu numele meu...

— Ei! dacă ai vrea...

— Vreau.

— Pe onoarea ta?

— Pe onoarea mea!... Să-mi dai cinci poli.

— Îți dau!

Și Ghiță se și execută. Niță ia hârtia de o sută, o pune în buzunar, iar cei doi camarazi se despart, amândoi foarte mulțumiți, dându-și întâlnire pe a doua zi, la minister, fix la unsprezece. A doua zi, printr'o întâmplare neexplicabilă, nu s'au prezintat la concursul de perfect caligraf decât doi candidați: firește erau vechii camarazi. Niță s'a purtat foarte galant; pe câta vreme mâna degerată a camaradului său tremura de emoție pe hârtia ministerială. Niță cu toată siguranța făcea pe coala lui adevărate *tour de force*. Au isprăvit și și-au iscălit probele, după învoiala din ajun, fiecare cu numele celuilalt. Eșind dela concurs, în sala de așteptare, Ghiță a mulțumit cu efuziune camaradului său, iar acesta i-a zis:

www.dacoromanica.ro

— Numai doi am fost: recomandație ai, caligrafie am, slavă domnului! să fie cât de ai dracului, pe cine o să numească?

N'apucă să termine vorba Niță, și ușa se deschise.

— Rezultatul concursului! strigă solemn prezidentul comisiei. S'au prezintat doi concurenți: d-nii Niță Ghițescu și Ghiță Nițescu. A reușit domnul...

— Domnul? întrebară într'un glas cei doi concurenți.

— Domnul Niță Ghițescu!

— Dați-mi voie, domnule director, zise Niță atins, pe când Ghiță nu știa ce să crează; trebue să fie o greșeală! poate că n'ați văzut bine probele!

— Cum! întrebă aspru directorul, prezidentul comisiei.

— Slavă domnului! adaugă Niță... ne cunoaștem ce putem.. Trebue să fie: nu Niță Ghițescu, ci Ghiță Nițescu.

— Domnule! nu-ți permit să fii rău crescut!... mă înțelegi? Am zis bine: a reușit d-l Niță Ghițescu!

Dar d-l Niță Ghițescu nu s'a lăsat biruit de asprimea d-lui prezident al comisiei; foarte obraznic, a strigat și mai tare:

— Nu se poate, domnule director, v'ați înșelat, uitați-vă la probe!

Tonul cu care a zis „uitați-vă la probe!" a făcut un efect straniu asupra superiorului: i-a impus, parcă; acest domn a răspuns:

— In fine, *errare humanum est*...[1]) Să vedem...

Și zicând acestea, a scos din buzunar un plic, pe care camaradul lui Niță-l cunoaște bine, și din plic a tras o scrisorică; s'a uitat la ea cu băgare de seamă și cu tonul mult mai blând, zâmbind:

— Știi că ai dreptate dumneata?... Așa e! Vezi?... confundasem... In adevăr, a reușit d-l Ghiță Nițescu.

— Așa da! a răspuns plin de satisfacție d-l Niță Ghițescu.

Și d-l director, grav, se retrase închizând ușa.

---

1) Să greșești este omenesc.

www.dacoromanica.ro

TEMPORA...

Acum câţiva ani, unul dintre cei mai de seamă studenţi ai universităţii noastre era şi tânărul Coriolan Drăgănescu. Avea inteligenţă vie, caracter de bronz, temperament de erou: pe lângă acestea natura-l înzestrase cu un talent de orator de o putere irezistibilă. Se 'nţelege că posedând astfel de calităţi, Coriolan trebuia să ajungă în fruntea camarazilor lui. El conducea toate mişcările studenţimii. De câte ori generoasa tinerime universitară, ne mai putând sta indiferentă faţă cu împrejurările politice, se hotăra să-şi spună şi ea cuvântul ei, Coriolan îi strângea rândurile, o organiza, o îmbărbăta, o înflăcăra şi o ducea — la statua lui Mihai Viteazul. Până aci, Coriolan era mare, era incomparabil; dar aci, la statua eroului dela Călugăreni, era prodigios. Cuvântarea lui era aşa de sguduitoare, încât auzindu-l, te mirai de nepăsarea eroului de bronz: cum oare nu descalecă, precum odinioară comandorul lui Don Juan [1]), spre a face şi el o demonstraţie?

De câte ori auzeam pe Coriolan înflăcărând tinerimea generoasă — şi l-am auzit de multe ori — mă gândeam că tânărul acesta şi-a întârziat intrarea în lumea terestră cel puţin cu două treisute de ani. Ar el trebuia să se nască pe vremea când tirania sugruma popoarele [2]), când nu erau încă proclamate drepturile omului, când lumea gemea cu grumajii striviţi sub călcâiul despotismului. Aş fi vrut să văz pe tirani faţă 'n faţă cu Coriolan Drăgănescu! Desigur, proclamarea drepturilor omului n'ar fi întârziat atâta. Dar astăzi? astăzi când ne bucurăm de atâtea libertăţi, când nu se mai pomeneşte măcar de tiranie, când opera

---

1) Comandorul lui Don Juan — aluzie la legenda lui Don Juan, după care statua „comandorului" ucis de Don Juan ar fi căpătat viaţă.

2) Imitaţie ironică a vorbăriei demagogice, fără niciun temei şi fără semnificaţie a liberalilor.

www.dacoromanica.ro

progresului nu mai are nicio piedică... Şi cu toate astea, chiar astăzi, sunt aşa de dese împrejurările în care ordinea publică ar fi turburată fără amestecul tinerimii generoase.

Spre a da o idee despre Coriolan Drăgănescu şi despre activitatea lui de tribun al tinerimii, nu voi face fraze pompoase; mă voi mărgini a reproduce câteva pasaje din „Amicul Poporului", de pe vremea când acest tânăr mergea foarte des la statua lui Mihai... Să vedem.

„Tinerimea universitară, având ca totdeauna în fruntea ei pe distinsul student în drept, eminentul tânăr Coriolan Drăgănescu, a pornit din Cişmigiu în corp compact, voind să meargă la statua lui Mihai Bravul, unde dorea să aducă, în aceste momente de doliu pentru ţară, pentru popor, pentru naţiune, prinosul ei marelui erou al naţionalităţii noastre.

„Deşi sudenţii înaintau în cea mai perfectă ordine, la colţul bulevardului au fost opriţi de un cordon de sergenţi, de agenţi secreţi şi bătăuşi.

„In zadar, tânărul Coriolan Drăgănescu, împreună cu toată tinerimea, a protestat în numele drepturilor înscrise în constituţie. Mizerabilii poliţişti nu i-au lăsat să treacă.

„Atunci bravul tânăr Coriolan Drăgănescu a strigat: „Fraţilor! la Mihai Bravul după mine, la Mihai Bravul!" şi a voit să înainteze.

„Tinerimea entuziastă a voit să urmeze pe bravul ei tribun. Atunci sbirii au început să lovească în dreapta şi 'n stânga cu ciomegele şi cu tesacele"...

Apoi:

„Tânărul Coriolan Drăgănescu, bravul student, care se afla în fruntea tinerimii universitare aseară pe bulevard, a fost arestat de către banditii poliţiei. El se află ţinut la secret, fără să poată comunica nici cu părinţii. Se crede că a fost lovit grav şi torturat în arest; pentru aceea, mizerabilul jude, ruşinea magistraturii, al cărui nume ne facem o datorie de pudoare a nu-l mai pomeni în coloanele noastre, nu permite nimănui a da ochi cu tânăra victimă a acestui regim de teroare! ".

Şi alta:

„Guvernul, a'nnebunit! Mizerabilii îşi fac de cap!

„Aseară, pe când studenţimea, adunată la statua lua Mihai Bravul, asculta cu inima încordată, cu sufletul transportat, pa-

www.dacoromanica.ro

trioticul şi magistralul discurs al tânărului şi eminentului student Coriolan Drăgănescu, asupra dreptului ce-l are poporul de a protesta contra guvernului banditesc, poliţia a dat năvală asupra acelora care vor fi mâine fala ţării, şi, lovind, sdrobind, sdrelind orbeşte, şi-a făcut loc până la statua eroului de pe treapta căreia vorbea oratorul.

„A fost o scenă de teroare de nedescris

„La vederea agenţilor avinaţi, care voiau să pună mâna pe el, tânărul Coriolan s'a suit repede pe statuă, şi 'ntr'o clipă a fost în picioare pe coapsa calului, de unde a strigat: „Fie toată lumea martoră la această nouă infamie a celui mai infam dintre regimuri!"

„Dar bandiţii l-au apucat de picioare. Atunci bravul tânăr a luat pe la spate în braţe trupul lui Mihai Bravul şi s'a încleştat de el cu putere. Bandiţii îl trăgeau de picioare aşa de tare, încât, dacă tânărul nu ceda şi nu lăsa pe Mihai Bravul din braţe, atunci ori ar fi frânt trupul de bronz al eroului, ori acele fiare sălbatice i-ar fi smuls picioarele din încheieturi".

„Nu! nu! acest guvern a 'nnebunit!..."

Acesta era Coriolan Drăgănescu... Şi cu toata prodigioasa lui activitate de tribun politic, el nu şi-a neglijat studiile decât foarte puţin. A frecventat regulat cursurile la universitate şapte-opt ani, şi nu cu puţină bucurie, părinţii, rudele şi numeroşii sai amici au citit într'o zi în „Amicul Poporului" următoarea notiţă la ultimele informaţiuni:

„Aflăm cu deosebită plăcere că tânarul Coriolan Drăgănescu, eminentul student al universităţii noastre, şi-a susţinut cu succes teza de licenţă în drept, tratând cu talent despre „Ordinea publică în statul modern". Eminentul tânăr a fost viu felicitat de membrii comisiei. Din parte-ne, ne facem o datorie a-l felicita asemenea, dorindu-i strălucita carieră pe care desigur, cu talentele sale, o merită".

Licenţiat în drept! tânăr eminent! irezistibil orator! caracter mare! idei generoase!... Desigur, mi-am zis eu, iată un cetăţean de mare viitor. Frumoasa carieră!... Il avusesem totdeauna în vedere pe eminentul tânăr. Isprăvile lui ca student erau aşa de sgomotoase, încât mai în fiecare zi trebuia să auz, să citesc sau să pomenesc de acest frumos nume, Coriolan Drăgănescu.

www.dacoromanica.ro

Parcă a fost însă un făcut... După ce am citit notiţa despre obţinerea licenţei lui în drept, încet-încet am început să uit de numele altădată atât de celebru, şi era firesc lucru: îl uitam fiindcă nu mai mă 'mpedicam de el la tot pasul. Demult acum îl uitasem de tot. Era vreme turbure. Chestiuni politice acute; criză economică, agricolă, finanţiară, călcări mai mult sau puţin grave ale pactului fundamental — toate aceste iritaseră mult opinia publică. Studenţimea era în fierbere şi pusese de gând să manifesteze. Ce s'o fi făcut astăzi la statua lui Mihai Viteazul? Ia să vedem. Am luat „Amicul Poporului" şi am citit:

„Au trecut de culmea infamiei! Săriţi, cetăţeni! Regimul a turbat!

„Fapta de azi a acestor tâlhari a întrecut tot ce se putea închipui din partea unor aşa lăpădaţi de lege şi de dumnezeu!

„Studenţii au fost schingiuiţi, sdrobiţi, măcelăriţi!

„Bandiţii regimului au avut ordin să tragă 'n carne vie şi au tras!

„A fost ceva şi oribil şi murdar!

„Sângele generoasei tinerimi române a roşit marmura albă pe care se ridică statua celui mai mare erou român!

„Să nu crează însă banditii că nu va veni ceasul pedepsei!

„Ucigaşii tinerimii sunt notaţi şi nu vor scăpa de răspundere măcar de s'ar ascunde în gaură de şarpe...

„Indeosebi, promitem nerusinatului inspector politist, canaliei ordinare, misèlului fără rusine, sălbaticului sbir şi călău antropofag, care răspunde la desgustătorul nume de Coriolan Drăg...

www.dacoromanica.ro

FIVE O'CLOÇK

Five o'clock pe englezeşte însemnează *cinci ceasuri.* In lumea mare, fiecare damă-şi hotărăşte o zi pe săptămână *(jour fixe)*, când primeşte, la ceasurile cinci după amiazi, vizite şi face mosafirilor trataţie cu ceai; deaceea se mai zice şi *five o'clock tea,* adică pe româneşte *ceaiul dela cinci ceasuri.* In genere, damele din lumea mare publică în carnetul lui Claymoor, spre ştiinţa numeroaselor lor cunoştiinţe, ziua lor de primire. De exemplu, citim în «l'Indépendance Roumaine»:

«Madame Esmeralde Piscopesco, five o'clock tea tous les jeudis». [1])

— Azi e joi. Haide, zic eu, la Madame Piscopesco.

Feciorul în frac şi cu mănuşi albe mă introduce în salonul splendid al somptuosului *hôtel Piscopesco*, Dar nu văz pe nimeni... A! în fund! auz, în salonaşul intim de cel mai pur stil Louis XV, ciripind pe 'ntrecute, ca doi scatii, două glasuri de coconiţe. Merg acolo. Madam' Măndica Piscopesco cu surioara sa, madam' Tincuţa Popesco. Cocoana Măndica mă 'ntâmpină cu graţia-i obişnuită. Mărturisesc drept... Am mare slăbiciune de ceeace francezul numeşte *la causerie* [2]) şi deaceea frecventez bucuros cercurile *mondains.* Imi place adică, pe româneşte, să stau de vorbă cu damele din lumea mare. Găsesc în conversaţia lor mult mai multă graţie decât în conversaţia bărbaţilor. Femeile ştiu să spună o mie şi o sută de nimicuri într'un mod mult mai interesant decât spun bărbaţii lucrurile cele mai serioase... O floare, o

---

1) Doamna Esmeralde Piscopesco primeşte la ceai la ora cinci în fiecare joi.

2) Conversaţie.

www.dacoromanica.ro

panglicuță, o deosebire d'abia simțită între două nuanțe, un nimic, distilate prin mintea subtilă a unei femei și exprimate prin acele dulci modulațiuni de voce și prin jocul acela încântător al luminilor ochilor, capătă pentru mine cel puțin, un farmec indicibil.[1]) Iată-mă dar în elementul meu... Aci, desigur, am să petrec câteva momente delicioase.

Eu — Madam' Piscopesco, dați-mi voie...

Măndica — Vii taman la pont...

Tincuța — Ai fost...?

Măndica — Taci tu!.., Las să-l întreb eu... Ai fost aseară la circ?

Eu — Am fost.

Tincuța — Cine mai...

Măndica — Taci soro! n'auzi (către mine) Ai văzut pe Mița?

Eu — Pe sora matale?

Măndica — Nu... Pe Mița, pe Potropopeasca a tânără?

Eu — Da; era într'o loje în fața mea...

Măndica (Tincuții) — Ai văzut?

Tincuța (mie) — Cu cin...

Măndica — Taci!... (mie) Cu ce pălărie era?

Eu (încurcat) — Cu...

(Tincuța vrea să mă 'ntrerupă).

Măndica (astupându-i gura cu mâna). — Cu o pălărie mare...

Eu (răsuflând) — Da...

Măndica (Tincuții) Ai văzut? (mie) *Bleu gendarme.*[2])

Eu — Da...

Măndica (mie) — Cu pamblici *vieux-rose...*[3])

(Eu dau din cap afirmativ).

Măndica (Tincuții) — Te mai prinzi altădată?

Tincuța — Stai, să vedem... (mie) Era cu bărbatu-său?

Măndica (Tincuții) — Taci tu!

Tincuța — Apăi, lasă-mă și pe mine, soro! Tot tu?

Măndica (mie) — Era cu Potropopescu?

Eu (încurcat) — Mi se pare că...

Măndica — Nu era cu Haralambina?

---

1) De nespus. care nu poate fi exprimat în cuvinte.
2) Albastru puternic.
3) Trandafiriu închis.

www.dacoromanica.ro

Eu (şi mai îneureat) — Cu care Haralambina... ?

Tincuţa — Cu mă-sa.

Eu...

Măndica — ... O bătrână mică, urîtă, parcă-i o smochină uscată, şi gătită-gătită...

Eu (răsuflând) — Da.

Tincuţa — Cu părul roşu vărpsit...

Eu — Da, da,

Tincuţa (Măndichii) — Ai văzut ?

Măndica — Ce să văz ?... parcă mă-sa nu ştie ! (mie) A venit cineva în lojă la ele ?

Eu — ...

Tincuţa — Mitică...

Eu — Care Mitică ?

Măndica — Ei ! care Mitică...

Tincuţa — Lefterescu, locotenentul...

Eu — Să mă credeţi, cuconiţelor, pe onoarea mea vă spun, că nu pot să zic, pentru că eu...

Măndica — Pentrucă dumneata eşti cavaler şi nu vrei să spui.

Tincuţa — Da, pe Lefterescu l'ai făzut în circ ?

Eu — Mi se pare că era într'un stal, drept în faţa mea.

Măndica — Lângă loja ei !... (Tincuţii) Ai văzut ? Ai înţeles acum pontul ?... Vezi, dacă eşti proastă ?

Tincuţa — Peste poate !

Eu (aruncând o privire pe fereastră şi văzând o trăsură închisă care a tras la scară) — Vorbeşti de lup şi Madam Potropopesco la uşă.

Tincuţa — Ea !

Măndica — Vezi ce obraznică e !...

Eu (având un presentiment şi luându-mi pălăria) :

— Doamnelor, daţi-mi voie să vă salut... Imi pare bine că vă găsesc totdeauna vesele şi graţioase... Eu trebue să mă retrag.

Tincuţa (tăindu-mi calea) — Aşa degrab ?

Eu — Vă asigur că... o afacere... urgentă...

Măndica (acoperindu-mi uşa) — Fără să iei măcar un ceai ?

Eu (apăsat din ce în ce mai mult de vechiul meu presentiment) — parol....

www.dacoromanica.ro

Măndica — Tocma acu ?

Tincuța (smulgându-mi pălăria) — Peste poate !

Eu (trebuind să cedez, cad sdrobit pe un puf).

Feciorul — Madam' Potropopesco.

(Măndica se face roșie, Tincuța vânătă, eu galben).

(Madam Mița Protopopescu apare uimitoare de frumusețe și de toaletă ca totdeauna, purtând pălăria *bleu gendarme*. Cele trei dame se sărută foarte afectuos).

Mița — E un ger afară, maşer, că nu-ți poți face o idee... Dacă o ținea așa toată noaptea, se duce dracului rapița !

Eu — Nu crez... Am vorbit cu arendași...

Mița — Aşi ! nu mi-a scris azi Potropopescu ai meu !

Măndica (Miții) — Ai fost aseară...

Tincuța (Măndichii) — Taci tu ! Las să 'ntreb eu. (Miții) Ai fost aseară la circ, Madam Potropopesco ?

Mița — Da.

Măndica — Sin...

Tincuța — Taci !,.. (Miții). Singură ?

Mița — Nu ; cu maman.

Tincuța — Cu maman ?... Bravo !

Eu (sculându-mă) — Doamnelor, eu...

Măndica (împiedicându-mă să-mi iau pălăria și încet) — Tocma la pont ? (merge să apese nasturele soneriei).

Tincuța — Și... era multă lume la circ ?

Mița — Foarte multă.

Măndica (sunând prelungit)—Ce slugi dobitoace! (feciorul vine).

Măndica — Nu te-am chemat pe dumneata ; treaba dumitale e să stai la uşă ; unde e dobitoaca de Roza ? Ce face cu ceaiul ? (Feciorul iese).

Tincuța (Miții) — Era cineva dintre cunoscuți ?

Mița — Mai nimeni... Era Costandineasca, Dumitreasca, Vasileasca, Georgeasca, Ogretinencile...

(Roza, subreta, apare).

Măndica — Ce faci cu ceaiul ăla ?

Roza — E gata coniță.

Măndica — Apăi, dece dracu nu-l aduci odată ?

Roza — E gata în salon.

Măndica — Atunci, dece nu spui, proasto !

(Roza pleacă bombănind).

www.dacoromanica.ro

Măndica — Să nu bombăneşti, obraznico !

(Toată vremea asta, Madam Tincuţa Popescu tace, bătându-se pe palma stângă cu un cuţit de sidef pentru tăiat corespondenţa ; pe când Madam Potropopesco se consideră în oglindă, drăcuindu-şi un cârlionţ rebel din frunte care nu vrea să stea cum trebue. Madam Piscopescu, cu un gest degajat, ne pofteşte în salonul cel mare, la ceai. Un samovar şi un serviciu de argint cu coroană de conte d'asupra monogramei E. P. (Esméralde Piscopescu) de toată frumuseţea).

Tincuţa (Miţii) — Apropo, nu mi-ai spus cine mai era la circ.

Miţa — Ba, ţi-am spus... Ogretinencile...

Tincuţa — Nu... Dintre bărbaţi...

Miţa — Dintre bărbaţi ?

(Eu trec repede din salonaş şi-mi iau pălăria).

Măndica — Nu iei ceaiul ?

Eu (ţinându-mi în sus şi bine pălăria) — Ba da.

Tincuţa — Mitică... nu era ?

Miţa — Mitică ?... nu ştiu care Mitică...

Tincuţa — Lefterescu !... sublocotenentul !

Eu (frigându-mă cu ceaiul, către Măndica). — Pardon eu trebue să...

Miţa (râzând foarte veselă, către Tincuţa) — A ! Lefterescu ! Mitică al dumitale...

Tincuţa — Ba al dumitale, obraznico !

Miţa — Ba al tău, mojico !

(Eu, scăpând din mână paharul cu ceai, împing pe madam' Piscopesco cât colo, dau în lături pe fecior şi într'o clipă sunt în curte. In poartă întâlnesc pe bravul Lefterescu).

Eu — Un' te duci ?

Mitică — La *five o'clock*, la madam Piscopesco.

Eu — Fugi, nenorocitule !

www.dacoromanica.ro

O LACUNĂ...

Lache Diaconescu şi Mache Preotescu sunt impiegaţi în aceeaşi mare administraţie şi totodată sunt foarte buni prieteni. Pe lângă acestea, Mache s'a logodit zilele trecute cu sora d-nei Diaconescu, d-ra Cecilia Pavugadi, care-şi termină la vară cursul de piano la conservator. Colegi, prieteni şi cumnaţi... In această întreită calitate, cei doi camarazi ies dela cancelaria lor la şase ore seara şi, sub aceeaşi umbrelă, pornesc pe calea Victoriei la vale, să se abată pe la o băcănie; trebue să târguiasca nişte mezeluri pentru masă — Mache va prânzi la Diaconescu împreuna cu d-ra Cecilia. In treacăt, Mache ia dela o cofetărie bomboane şi prăjituri, şi dintr'o florărie două buchete. Pentru cine?... Ghiciţi... 'Se 'nţelege că dintre cei doi camarazi cel mai grăbit nu este Lache. Deaceea Mache îi zice, de câte ori Lache vrea să se oprească la vreo vitrină:

— Lasă, monşer; ai mai repede, că e târizu; să nu ne aştepte damele!

La care Lache răspunde:

— Lasă, monşer; ştiu eu; nu o să ne punem la masă de acum.

Dar Mache replică:

— Da, decât iar nu face să mergem tocmai la vremea mesii; să nu ne aştepte damele!

Mergând aşa, ajung în piaţa Teatrului...

Lache zice:

— Ai să bem câte o bere la Gambrinus...

— Intârziem, Lache...

— Lasă, monşer, ştiu eu... Numa câte o bere..

— Da, decât nu face pentru ca să ne aştepte damele...

Şi amândoi intră în berărie... Aci se 'ntâmplă să găsească o sumă de colegi, care le fac loc la masa lor, strângându-se cât

www.dacoromanica.ro

se poate. Colegii urmează o discuţiune foarte animată : ei comentează decizia Curţii în procesul asasinatului şi complotului bulgăresc[1]) şi dacă voim să fim drepţi, trebue să mărturisim că cea mai deplină armonie domneşte în această desbatere ; toţi sunt de părere că decizia este dreaptă şi bine cumpănită. Dar cei doi prieteni intervenind în desbatere, Lache, „pentru prima oară în viaţa lui", constată cu regret că legea noastră penală prezintă o lacună, că „n'avem pedeapsa cu moarte". El nu este un om crud — toată lumea care-l cunoaşte ştie foarte bine aceasta...

— Dar când vine, mă 'nţelegi, un caz ca acesta, ca să nu mai aibă cineva siguranţa vieţii în ţara lui...

— Ţal ! strigă Mache bătând în masă...

— ...Când orice asasin, mă 'nţelegi, plătit de o mână criminală poate pentru ca să vie, sub pretext de politică, şi în ţara ta, când eşti liniştit şi când eşti cu conştiinţa împăcată că ţi-ai împlinit până'n capăt datoria, şi nu eşti întru nimic vinovat, pentru ca să vie, mă'nţelegi...

— Ţal ! ţal !! strigă Mache bătând foarte tare în masă.

— Ci stai, monşer !

— E târziu, Lache !

— Ce târziu?

— Nu face pentru ca să ne-aştepte...

— Stai un moment... Pentru ca să vie, mă'nţelegi...

— Ţal !!!

— ...Aşi !... Asta, nu ! să mă ierţi ! Astă, trebue pedeapsa cu moarte !

Opiniile sunt împărţite deacum încolo. Părerea lui Diaconescu găseşte la câţiva camarazi aprobare, pe când alţii o combat „în numele principiilor moderne"

— Principiile moderne!? strigă Lache. Dă dumnealor, mă 'nţelegi, moderni sunt?

— Ţal !!! strigă desperat Mache.

— Ci stai ! monşer ; mă plictiseşti...

— E târziu, Lache... Şapte trecute...

— Nu e nici şapte şi jumătate.

— Era vorba la şapte.

---

1) Scandal din aceea vreme creat de diversiunile şovine ale guvernanţilor cu scopul de a învenina relaţiile diplomatice dintre Bulgaria şi România.

www.dacoromanica.ro

— Las'că știu eu... Ce-ți pasă ?

— Da, monșer ; dar nu face pentru ca să lăsăm s'aștepte...

— N'așteptă, n'ai grijă, știu eu... Care va să zică, dacă vii și invoci principiile moderne, apoi, te rog, fă bunătate și le aplică dumneata mai întâi, ca să ai dreptul pentru ca să zici „principiile moderne". Dar pumnalul dumitale tot principii moderne este ?... Care va să zică toporul tot principii moderne, ai ?

— Lache !

— Las' că nici noi nu suntem așa de proști, cum credeți d-voastră, pentru ca să nu știm ce va să zică principiile moderne.

— Lache !!

— Ești teribil, monșer, când îți abate ție ceva ; ești teribil, parol! Lasă-mă, domnule, să termin, și mergem... Ești teribil, parol !

— Șapte și jumătate, Lache !

— Ia să știe dumnealor că este aici o justiție, care pedepsește cu asprime orice tentativă, mă'nțelegi...

— Lache !

— Ia să știe că sunt judecători la Berlin !

— Lache !!

— Că în materie politică nu-ți este permis a mai întrebuința violența fără să mergi la ghilotină...

— Lache !!

— Ești teribil, monșer, parol !

— Opt fără un sfert, Lache ; daca nu mergi, eu te las ; mă duc singur...

— Cum, singur ?

— Mă duc la un birt... Nu face sa lăsăm damele pentru ca să ne aștepte... Țal ! Țal !

Plătesc în sfârșit, saluta pe camarazi și pleacă. La ușă, Lache se oprește... l-a fulgerat prin minte încă „un argument". Se întoarce și pornește 'napoi spre masa camarazilor.

— Și'n definitiv, mă înțelegi...

Dar Mache l-apucă, îl învârtește 'n loc și-l scoate pe ușă.

— Ești teribil, monșer, parol ! zice Lache. Hai la băcănie... Trebue să luăm mezeluri.

In băcănie, alți camarazi... Iau țuică și comentează — ce ? decizia Curții, firește.

— Lache ! zice Mache cu groază... Haide 'n altă parte !

Dar Lache a intrat deja în desbatere și, „pentru prima oară

www.dacoromanica.ro

în viața lui", trebue să constate cu regret că legea noastra penală prezintă o lacună... De astădată însă, Lache întâmpină o opoziție crâncenă. Mai cu seamă Sache Potropopescu se ridică în contra teoriei barbare a lui Diaconescu cu un formidabil bagaj de argumente științifice. Dar Diaconescu zâmbește caracteristic : se vede bine că mestecă în sine o replică sdrobitoare.

— Lache ! zice dezolat Preotescu ; lasă, Lache ! Aide că am cumpărat mezelurile... Aide, Lache ! lasă. Lache !

— Nu las, domnule !

— Aide, Lache ! Opt trecute, Lache ! Nu face pentru ca...

— Ești teribil, monșer, parol !

Atunci Preotescu, foarte rugător către Protopopescu, care urmează cu argumentația lui :

— Lasă Sache !... E târziu, Sache !

— Și în definitiv... zice Lache.

Dar Mache îl împinge spre ușă, îl scoate afară și îl urcă 'ntr'o trăsură.

— Înainte birjar ! și mână mai iute !

— Ești teribil, monșer, parol !

Trăsura merge în fugă :

— Opt și jumătate, Lache ; ne-așteaptă damele ; ne-am făcut de rușine ; să vezi ce supărate o să fie !

— Ia lasă-mă, monșer ! dumneata nu vezi ce absurdități susțin dumnealor... Cum?... Care va sa zică să intri dumneata în casă la mine cu pumnalul, cu toporul, cu conspirații, cu comploturi și asasinaturi, și eu să stau cu mâinile în șolduri și, în loc să te iau de urechi ca pe un măgar, și să-ți zic: destul! pân' aci! nu-ți permit mai mult în țara mea! — eu, nu! eu să viu pentru ca să-ți zic: bravo! bine faci! să mai poftești și aldată... Să mă ierți! astea să le spue d. Protropopescu la alții, asta nici o umanitate nu poate pentru ca să fie!...

— Mână mai iute, nene! strigă Mache către birjar.

— Eu, ori ce ar zice d. Protopopescu, eu să-mi dai voie pentru ca să zic că legea noastră penală prezintă o lacună !

Au ajuns... Mache sare repede jos, plătește birjarului și, încărcat în buzunare cu mezeluri, într'o mână cu pachetele dela cofetărie, în alta cu două buchete, sună destul de emoționat. Dinăuntru s'aud valuri de armonie. Dar clopoțelul sbârnâind, pianul amuțește ca prin farmec. Peste un moment, domnișoara Cecilia Pavugadi deschide... Scuzele d-lui Preotescu pentru în-

www.dacoromanica.ro

târziere sunt pe deplin primite de cele două dame : îl cunosc aşa de bine pe d. Diaconescu... „Când vine dumnealui vreodată la vreme?"... Doamnele sunt încântate de atenţia d-lui Preotescu : aşa frumoase buchete!... La masă...

— Domnule Preotescu, zice d-ra Pavugadi, ţi-am preparat o surpriză : am studiat o bucată...

— Sublimă! zice madam Diaconescu.

— A! domnişoară...

— Ţi-a plăcut, zice Lache către Mache, ţi-a plăcut d. Potropopescu cu absurdităţile dumnealui... Auzi dumneata!...

— Lasă, Lache! zice Mache.

— Eşti teribil, monşer, parol!

— Şi ce bucată, domnişoară?

— O bucată nouă... *Stella confidente*...

— Eu nu-i înţeleg, pe onoarea mea, zice d. Diaconescu ; când vezi că şi popoarele cele mai civilizate...

— Lasă, Lache... O s'o cântaţi, sper...

— Firește...

...Toată lumea se scoală dela masă. Cafeaua se serveşte în salon. D-ra Pavugadi se aşază la clavir şi 'ncepe. Mache în picioare, transportat, extaziat, se lasă dus de acele valuri de armonie... Dar Lache îl trage discret de mânecă şi-i zice încet, ca să nu turbure liniştea artistei :

— E absurd, monşer, să intru în casa dumitale cu toporul... şi dumneata, mă 'nţelegi...

— Lasă, Lache!

— Lacuna asta trebue, monşer....

— Lasă, Lache... s'ascultăm, Lache!...

— Eşti teribil, monşer, parol!...

www.dacoromanica.ro

U L T I M A O R Ă I...

Mă aflam în toiul conflictului româno-bulgar, în parcul dela Sinaia. Vreme splendidă, deşi prea călduroasă, şi o mişcare neobişnuită: pe de o parte afluenţa trenurilor de plăcere, ale căror bilete, fiindcă lunea cădea între două sărbători, erau valabile până miercuri dimineaţa: astfel, se 'ngrămădea lumea pentru bâlciul de a doua zi marţi, sf. Maria când e şi hramul mânăstirii; pe de altă parte, era hotărîtă pentru după amiazi plecarea suveranilor noştri spre străinătate.

Fizionomia parcului era destul de caracteristică. Persoanele oficiale — curtea regală era în mare doliu — redingotă şi mănuşi negre, pălărie înaltă; generalii şi ofiţerii în uniformă de mare ţinută; mult public de elită şi lume de jos destulă. Unii stăteau la mese în faţa bufetului, pe când alţii se plimbau în sus şi 'n jos.

Aşteptând să-mi aducă o cafea, mă pomenesc bătut pe umăr cu multă discreţie... Un amic, reporter de ziar. A venit să asiste la plecarea suveranilor, spre a face cuvenita dare de seamă în ziarul său, un ziar foarte belicos [1]).

— Ai aflat?

— Ce? zic eu.

— Care va să zică nu ştii nimic?

— Ce frate?

— Aseară s'au prins doi inşi, un bulgar şi un italian...

— Unde?

— Pe bulgar l-au prins la Valea-Largă, când se cobora din tren şi pornea pe jos către Sinaia. Au găsit la el două revolvere, două cuţite şi mai multe scrisori iscălite de Sarafoff, de Dimitroff, de Trifanoff şi de ăsta... cum îl chiamă, frate?... de...

1) Bătăios.

www.dacoromanica.ro

— ...De Ciciu Penciu...

— Da, de Ciciu Penciu...

— Ei! şi?

— Ei! şi... a vrut el s'o întoarcă, s'o răsucească; s'a contrazis şi l-au arestat.

— Şi acuma unde e?

— E închis la cazarma vânătorilor în deal.

— Ei! dar italianul?

— Care italian?

— Italianul pe care l-a prins.

— Nu, nene; nu-ţi spui că e bulgar?

— Bine, ăsta pe care l-a închis la cazarma vânătorilor, da, e bulgar; dar ăla pe care spuseşi că l-a prins la Buşteni... nu era italian?

— A! da! ăla, da, ăla era italian...

— Ei! cu ăla cum stă lucru?

— Vine din America... S'a găsit la el un pachet de dinamită, cam de vreo patru kilograme, otravă şi...

— Şi mai multe scrisori...

— Da, mai multe scrisori... De unde ştii?

— Ei, bravo! se putea fără scrisori?... Fac prinsoare că scrisorile sunt dela Bresci şi dela Luccheni...

— Exact.

— Şi, întreb eu, ce s'a făcut cu acest anarhist? Unde l-au închis? Tot la cazarma vânătorilor?

— Aşi! asta e teribil... că le-a scăpat!

— Cum se poate?

— Da, le-a scăpat frumuşel. Pe când voiau să-i ia dinamita şi să-l lege, repede a dat brânci unuia dintre agenţi, pe alt agent l-a răsturnat cu o lovitură de picior în pântece, pe urmă a scos un pumnal şi un revolver şi ameninţându-i s'a făcut nevăzut... Se crede că s'a ascuns în pădurile Peleşului... S'au luat cele mai straşnice măsuri, ca să fie prins... Înţelegi ce primejdie!

— Bine, zic eu, astea trebue să le dai la gazeta d-tale.

— Fireşte că le dau... Acu mă duc la telefon... Stai puţin, mă 'ntorc îndată... ţi aduc ştiri din Bucureşti.

Şi a plecat amicul meu la telefon. Rămânând singur, iată văd un ofiţer de vânători cunoscut.

www.dacoromanica.ro

— Iubite căpitane, iartă-mă să te rog un lucru: nu s'ar putea să văz şi eu pe bulgarul...

— Care bulgar?

— Bulgarul prins la Valea-Largă... care e arestat la d-voastră la cazarmă în deal?

— Un bulgar arestat la noi la cazarmă?... Poate de acum douăzeci de minute încoace... Acuma viu deacolo...

— Nu, frate, arestat de aseară... S'a găsit la el două revolvere, două cuţite, şi mai multe scrisori dela Sarafoff, dela Dimitroff, dela Trifanoff şi dela Ciciu Penciu...

— Fugi, monşer! Cine ţi-a spus gogoşile astea?... N'avem nici un bulgar arestat... Poţi, dacă vrei, să mergi să te convingi. Salutare, mă grăbesc; e târziu, trebue să dejunez mai devreme; escortăm pe maiestăţile lor la gară.

Când căpitanul a făcut câţiva paşi, iată se întoarce dela telefon reporterul meu foarte încruntat.

— Nu ştii nimic...

— Ba ştiu, zic eu; ştiu că bulgarul dumitale nu există la cazarma vânătorilor: acum am vorbit cu căpitanul... (şi i-l arăt pe căpitanul, care se depărtează prin mulţime) mi-a spus că sunt toate gogoşi, că la cazarma lor nici pomeneală n'a fost despre vreun bulgar.

— Da?... bravo! In adevăr că acuma nu mai există nici un bulgar la cazarma dumnealor... Dar pentruce?... Pentrucă nu l-au păzit cum se cade şi l-au lăsat să scape. Bine c'am aflat-o şi pe asta!... Dar în sfârşit, asta n'are atâta importanţă; asta e veche... Să-ţi spun ce am aflat acuma la telefon din Bucureşti... E lată rău! Războiul e declarat.

— Ce? ! zic eu îngrozit.

— Douăzeci şi trei de ofiţeri români şi treisprezece soldaţi, făcând exerciţii pe malurile Dunării, între Călăraşi şi Giurgiu, au fost înconjuraţi de echipajul unei şalupe bulgare care debarcase pe teritoriul nostru, dezarmaţi, făcuţi prizonieri, încărcaţi în şalupă şi trecuţi pe malul bulgar.

— Cum se poate?

— Vezi dar că nu mai putem sta cu braţele încrucişate... Stai un moment... Mă duc la telefon, să dau amănunte despre evaziunea bulgarului..

— Care bulgar?

— Bulgarul care a evadat dela cazarma vânătorilor.

www.dacoromanica.ro

— Ce amănunte, domnule? De unde știi și amănuntele?

— Ce-ți pasă?

Și zicând acestea, bravul meu aleargă la telefon.

Mă ridic înnecat de vestea războiului... am nevoie să mă mișc, nu mai pot sta locului.

La câțiva pași, un grup de domni, între care și un domn ministru, de care am deosebita onoare a fi cunoscut.

Mă apropii cu respectul cuvenit și salut... D. ministru îmi răspunde foarte politicos și îmi întinde mâna. Mă mir mult că d. ministru nu pare îndestul de emoționat de lovitura echipajului șalupei bulgare.

— Scuzați-mă, îndrăznesc eu, domnule ministru... E adevărat?

— Ce? întreabă d. ministru, zâmbind ca și cum ar înțelege ce sentimente mă muncesc.

— ...O șalupă...

— ...bulgărească... zice d. ministru accentându-și mai bine zâmbetul.

— ...Da... zic eu.

— ...Liniștește-te... N'a făcut până acum niciun prizonier român.

Apoi, către toți:

— Hotărît, oamenii aceștia vor să smintească lumea!

Pe urmă către mine:

— Ei, cum îți vine dumitale să crezi așa baliverne?

— De! domnule ministru, zic eu, știu eu ce să mai crez și ce să nu mai crez? De exemplu, istoria cu evaziunea bulgarului.

— Care bulgar?

— Care a fost prins aseară la Valea-Largă și închis la cazarma vânătorilor din deal... zice că a reușit să fugă.

Ministrul și toată lumea din grup încep să râză.

Dar eu urmez:

— Și anarhistul pe care l-au scăpat la Bușteni, care venea din America cu patru kilograme de dinamită...

— Nu v'am spus eu, zice d. ministru, că o să smintească lumea?... Uite 'n ce stare l-au adus chiar pe un om ca dumnealui, care de! orișicât... om cu condei...

Zicând acestea, d. ministru ne salută frumos și după ce mai mă 'mbărbătează încă odată, asigurându-mă că războiul nici n'a început, nici n'are să'nceapă, se depărtează.

www.dacoromanica.ro

Ameţit, ma reîntorc la scaunul meu şi şez la loc, sa aştept pe d. reporter, care trebue sa se 'ntoarcă dela telefon.

Nu aştept mult; iată-l.

— Ei? întreb eu. Mai ai ceva nou din Bucureşti?

— Se vorbeşte cu stăruinţă despre asasinarea unui judecator de instrucţie.

— Nu mă 'nnebuni!... Dar ştii ce am aflat eu?... Acum a n vorbit cu ministrul X...

— Cu ministrul X!?

— Da.

— Ei?

— E mai lata decât toate

Ce?

— Podul de pe Dunăre...

— Ei! podul de pe Dunăre..

— Podul dela Cernavoda... Nu 'nţelegi?

— A sărit în aer?!

— Da, zic eu; cum ai ghicit?

— Mi s'a spus ceva la telefon, dar nu credeam... Ma duc sa dau confirmarea ştirii.

Şi pleacă glonţ.

— Stai! strig eu.

Mă iau după el, îl ajung şi-l opresc:

— Nu uita să telefonezi că de trei zile escadra bulgară bombardează Constanţa.

— Constanţa?... Bine!

www.dacoromanica.ro

MICI ECONOMII

In ajunul lui sf. Dumitru, amicul meu Iancu Verigopolu stă înfipt în colțul otelului Continental, privind la trecători. Ne salutăm și intrăm în vorbă. Are frumos caracter amicul meu Verigopolu: totdeauna egal, fără a se lăsa alterat măcar de orice împrejurare; și mărturisesc drept că nu-l pot admira îndestul pentru aceasta. Dumneata, bunioară, ori eu, sau un altul n'am fi în stare să ne înfigem în colțul otelului Continental pentru a privi la mișcarea de pe stradă, cu sângele rece al unei persoane absolut lipsite de grija zilei de mâine — în ce momente?... în ajunul lui sf. Dumitru... și când?... când am ști bine că a doua zi trebue să părăsim casa unde am locuit, fără să știm deloc unde o fi casa 'n care avem să ne transportăm calabalâcul. Dar pavajul de piatră rece ni s'ar părea de sigur mai fierbinte decât smoala clocotită! ne-ar arde tălpile! am alerga nebunește, și nu ne-am putea astâmpăra până când nu am ști tot așa de bine unde vom ajunge mâine cu troacele noastre, pe cât știm de unde vom porni cu ele. Ei bine, amicul meu Iancu Verigopolu, știind bine că a doua zi se mută, fără a ști deloc unde se mută, stă înfipt în colțul otelului Continental, amuzându-se a privi la trecători.

— Bine, Iancule, întreb eu, fără să cred ce-mi spune: serios, omule, că nu știi unde vă mutați?

Zic *vă* mutați, fiindcă amicul e însurat.

— Ma parol, monșer!...

Și râde... Eu, fără să spun o vorbă, îl privesc uimit de admirație...

— Ce te uiți așa?

— Te admir, zic, monșer... Eu, în locul tău...

— Dar ce e mai frumos, e că n'am sfanț, monșer!...

— !!...

www.dacoromanica.ro

— ...Adică vorba vine că n'am sfanț; așa, tot am câțiva franci... Aide să luăm un aperitiv... Câte ceasuri sunt?

— Șapte și zece.

— Tocma bine... Aide spre Episcopie: mi-am dat întâlnire cu nevastă-mea la Tripcovici, la șapte și jumătate.

Pornim la deal, și merg plin de respect alături cu acest filosof antic, pe care atât de puțin îl pot afecta micile mizerii ale vieții. Dumneata, ori eu sau altul, dacă ne-am afla în situația amicului Verigopolu, n'am putea desigur trece prin mulțimea care forfotește liniștită pe podul Mogoșoaii, fără să vedem în fiecare dintre acele ființe un motiv mai mult de amărăciune pentru sufletul nostru destul de amărît. Și drept să spun, mergând alături cu filosoful meu, de mai multe ori mi-a trecut prin gând: ce aș face eu, dacă aș fi în situația lui, și el ar merge alături cu mine, fiind în situația mea?... L-aș maltrata desigur... M'ar irita apropierea lui așa de mult, încât l-aș acuza d'a-dreptul că el, ocrotit de stăpânul destinelor omenești, mi-a răpit partea mea de bine în această scurtă trecere pe sub lumina soarelui!... Ei bine, el — nu!.. el mă poftește la un aperitiv... Admirabil caracter!... Gândind astfel, pe când el saluta în dreapta și 'n stânga cu cea mai senină amabilitate pe trecătorii cunoscuți, ajungem la Episcopie, tăiem drumul și intrăm la Tripcovici.

— Două vermuturi franceze! comandă Iancu.

Scoate punga din buzunar, apoi din pungă, două patace și mi le arata. Le pune apoi la loc în pungă, și vâră la loc punga în buzunar.

— Asta e tot ce am pe sufletul meu.. Și încă și astea mi le-a dat nevasta din micile ei economii...

Apoi, schimbăm brusc ordinea de idei:

— ...Pentrucă dacă nu era canalie dl Georgescu, eu tot aș fi rămas în slujbă; nu demisionam... Dar pentru o mizerabilă leafă de trei sute de lei pe lună, adică vorba vine trei sute... în mână iei două sute cinzeci și șase și cinzeci de bani.. să rabzi toate șicanele, toate aroganțele și toate lipsele de educațiune ale unui șef.. Mai luăm câte unul?... băiete! încă două!...

— Da, frate Iancule, zic; dar, oricum, în ziua de azi.. atâta vreme fără leafă... cam greu.

— Greu ne-greu, nu poți, dacă ai caracter... Mai luăm câte unul?.. Băiete!...

www.dacoromanica.ro

— Mersi, frate Iancule, zic eu ; doua, destul...

— Nu se poate... Nu știi vorba neamțului?... *Alle gute Dinge...*

— ...*sind drei...*[1]).

— Păi, vezi !... Băiete ! inca doua..

— ...E și cam târziu...

— Câte ?

— Șapte și jumatate trecute.

— Stai încă un minut..., acu trebue să pice și nevastă-mea..

Eu, cu gândul în altă parte, întreb :

— In definitiv, n'ai putea dumneata cu atâtea cunoștințe, să găsești altă slujba ?

— Sa-ți spun drept, monșer,mi s'a propus să-mi dea cineva o recomandație la primărie ; dacă găsesc ceva serios, ca să am cel puțin siguri șapte-opt sute pe luna, înțeleg ; dar ca sa mai mă încurc, să-mi pierz independența pentru o mizerie, nu ; asta n'o mai fac... Ce te uiți așa curios ?

— Nene, zic, te admir din ce în ce mai mult !

— ...Ca să mai am a face iar cu cine știe ce mațe-pestrițe ca dl Georgescu... mai bine, lipsa ! mai bine, sărac și curat !

Ce om ! zic eu în gândul meu... când iata, vad, la lumina lampii electrice, că se oprește o trăsură, un muscal, în fața pravăliei, și din trăsură coboară o damă eleganta, care intra repede la noi. A !... este încântătoarea soție a amicului meu, madam' Aglae Verigopolu.

— M'așteptți de mult, cocoșelule ? întreabă ea pe soțul ei care-i sărută cu multă galanterie mănușa albă.

— De câteva minute, puică... răspunde el, pe când eu fac mănușii albe omagiul pe care i l-a făcut și soțul.

— Știi că ne mutăm mâine ?

— Unde ? întrebă el, fără cea mai mică, turburare de surpriză.

— Ce-ți pasa !... Salon, patru odăi, baie, bucatarie, odaie de servitori, pimniță, singuri în curte, *tout à l'égout*[2]) grădiniță.

— Scumpă ?

— Două mii patru sute...

— In patru rate...

— Nu... i-am dat pe șase luni înainte...

---

1) Lucrurile bune... sunt laolaltă trei .

2) Canalizare.

www.dacoromanica.ro

Şi zicând aceasta, doamna trage din manşon punguţa, din care scoate o hârtiuţă, chitanţa proprietarului.

— Contractul îl facem după ce ne mutăm; am luat-o pe trei ani.

La toate astea, eu fac o figură aşa de imbecilă, încât amicul Verigopol mă 'ntreabă:

— Ce te uiţi aşa curios?...

Zic:

— Nu... dar... vezi... adineaori... şi acu.. noroc!...

— Ei! monşer, dacă n'ar fi ea cu micile ei economii!... Închipueşte-ţi că asta vară la Sinaia...

Dar doamna întrerupe:

— D-voastră aveţi poftă de vorba, mie mi-e foame... Bine, cocoşelule, mie nu-mi dai un aperitiv?

— Băiete! încă trei

— Mersi, zic...

— Nu se poate... Vorba neamţului... *Alle gute drei Dinge sind vier*[1]).

Trebue să cedez insistenţelor doamnei Verigopolu şi să primesc a prânzi la dânşii. Deşi a fost vorba că merg *à la fortune du pot* (adică, pe românește, să te mulţumeşti cu ce s'o găsi), amica mea cumpăra fel de fel de mezeluri şi o sticlă de marsala. Doamna scoate punguţa şi plăteşte socoteala toată.

Ne suim toţi trei în birjă şi *paidiom, gaspadin!*[2]) E un deliciu să mergi pe asfalt cu roate de cauciuc. Oprim la altă băcănie: nu-i încă vremea stridiilor; atunci — trei sute grame icre moi.

— *Paidiom, gaspadin! na leva, na prava... na prava, na leva!*[3]).

Am sosit... Coborîm iute, Iancu şi eu, şi dăm doamnei Verigopolu mâna. Femeia sare jos ca o căprioară:

— 'erssi!

Apoi, către muscal:

— La unsprezece fix, Ivanuşca!

Intrăm... Minunată mâncare şi mai ales veselă petrecere!... Păcat că trec aşa de repede ceasurile de mulţumire!... Când au trecut trei ceasuri?

---

1) Cele trei lucruri bune sunt patru.
2) Să mergem, cucoane
3) La stânga, la dreapta... la stânga, la dreapta.

www.dacoromanica.ro

— Coconiță, zice servitoarea, a venit Ivanușca.

Doamna trebue să meargă negreșit la o mătușică a ei. Inainte de a pleca, doamna chiamă dincolo pe cocoșelul ei, să-i spună cine știe ce. Apoi, ne suim cu toții în birjă.

Noi, bărbații, ne coborîm în piața Teatrului; doamna merge înainte la tanti.

— Luăm câte-o tizană? îmi zice Verigopolu.

— Mersi, dragă Iancule; nu pot bea șampanie; îmi face arsuri...

— Atunci, ce?

— O bere...

— Bine... eu iau o tizană, tu ia bere.

Intrăm la Cooperativa... Sunt douăsprezece trecute.

— Țal! strigă Iancu.

Și aruncă pe masa de marmoră o hârtie de o sută. Eu mă uit iar ca un imbecil...

— Ei! monșer, dacă n'ar fi micile ei economii!

www.dacoromanica.ro

INSPECȚIUNE

Mai mulți prieteni — impiegați în diferite administrații publice — stau de vorbă, la masa lor obișnuită într'o berărie, despre chestiunile la ordinea zilei. Firesc lucru ca, dintre toate, să-i intereseze una mai cu seamă: e vorba de nenorocirea unui coleg, vechi impiegat, reputat până mai zilele trecute ca un funcționar model, ca un om de o probitate mai presus de orice bănuială, și care fuge din țară lăsând în casa publică o foarte însemnată lipsă de bani. Fiecare dintre camarazi comentează în felul său această tristă aventură: unul înfierează cu toată asprimea fapta, altul nu și-o poate explica îndestul, altul încearcă să găsească o scuză pentru fugar; în fine, d. Anghelache deplânge pe nenorocitul acela „care nu e decât o victimă a neglijenței altora!» La această părere, aruncată cu toată seriozitatea de d. Anghelache, toți ceilalți fac niște ochi mari; din aceasta, vede d. Anghelache că amicii lui nu i-au priceput deloc vorbele, și astfel se simte obligat a le da explicațiunile necesare. Și nu trebue să uităm a spune că dintre toți cel mai competent în materie este d. Anghelache: d-sa este mânuitor de bani publici într'o mare administrație.

— Firește că nu este el de vină, zice d. Anghelache. El este o victimă a neglijenței altora!

— !?

— De câtă vreme nu a fost controlat? De câți ani nu a venit vreun inspector să-i verifice casa?... Mizerabiiii!

— Dă-mi voie! care va să zică, dacă mânuește cineva bani publici și nu este controlat la vreme, asta însemnează că delapidarea, că necinstea lui ar fi scuzabile?... Să mă ierți!

— Ba nu te iert deloc! strigă foarte tare d. Anghelache, bătând cu pumnul în masă. Nu te iert deloc, pentrucă d-ta nu 'nțelegi, n'ai idee dece vorbești!

Cine n'ar cunoaște bine pe d. Anghelache, și-ar explica to-

www.dacoromanica.ro

nul și manierele acestea violente prin numărul paharelor de bere consumate; însă camarazii îl cunosc destul ca să caute o altă explicație; pe când o caută în zadar, d. Anghelache înghite pe nerăsuflate încă un pahar și urmează din ce în ce mai cu căldură:

— Dumnealor să-i tragă păcatele nenorocitului! Dumnealor l-au mâncat! Dacă la cea dintâi ciupeală ar fi venit un domn inspector și i-ar fi făcut casa, ar fi găsit lipsă mai nimic... Așa e?

— Așa e!

— Și dacă i-ar fi zis: «Amice, îți lipsesc patru-cinci sute de lei din casă; ia fii bun d-ta și-i pune imediat la loc, și altădată socotește mai bine; că foarte curând am să viu iar să te vizitez, și-ți declar că nu-ți voi mai vorbi tot astfel; imediat voi raporta cui de drept!» Așa e că nu se nenorocea omul?

— Așa e!

— Apoi dacă e așa, strigă d. Anghelache foarte tare, trântind cu paharul în masă, dacă e așa, de ce vă faceți că nu 'nțelegeți? ori sunteți idioți?

Idioți! Cuvântul acesta face pe camarazi să nu mai înțeleaga nimica. Ca să pronunțe d. Anghelache, care este un tip de urbanitate,[1]) astfel de cuvânt, desigur trebue să fie scos din țâțâni. Însă ce?... ce l-a putut scoate astfel din țâțâni pe d. Anghelache? Iată ce nu pot înțelege camarazii. Dar d. Anghelache bea încă un pahar și foarte enervat urmează:

— Știți d-voastră câți bani îmi trec mie pân' mână?

Mii!

— Vezi că ești prost?...

— Nene Angelache!

— Mii, ai?... Sute de mii, boule!

— Nene Anghelache!

— Ce, nene Anghelache? ce, nene Anghelache?... Țal! Țal!! Țal!!!

— Nene Anghelache, spargi paharul!

— Nu vezi că bat de un ceas, și nu vrea să vie mizerabilul!... Țal!!!

In sfârșit, mizerabilul vine... D. Anghelache își plătește consumația plus un pahar, care trebue să vie.

— Milioane, neghiobule! strigă d. Anghelache. De când

---

1) Politețe.

www.dacoromanica.ro

crezi d-ta ca n'a mai dat pe la mine cineva, sa-mi verifice casa?

— De când?

— De acum unsprezece ani, de când am luat-o în primire.. Mișeii!

— Pentrucă te cunosc toți că ești un funcționar corect.

— Corect! strigă d. Anghelache fierbând... Corect! De unde știu dumnealor că sunt corect?... Canaliile!

Și aduce paharul la gură.

— Cine poate crede de dumneata ca nu ești om cinstit?... Cinstit!.... Când aude acest cuvânt, d. Anghelache se scoală drept în picioare cu paharul ridicat în sus, și, în culmea furiei:

— Nu vă permit să faceți glume proaste pe socoteala mea, magarilor! că vă sparg capul!

Trântește paharul de masa de marmură, prefăcându-l în țandări, și iese turbat pe ușă. Lumea toată din berărie își întoarce privirile spre masa camarazilor, care au rămas consternați. Câteva minute, în timp ce chelnerul șterge urmele accesului de violență al d-lui Anghelache, tac toți, căutând fiecare în ochii celorlalți o lamurire...

— Am înțeles! zice unul.

— Să știi c'a făcut-o! adaugă altul.

— E pierdut, nenorocitul!

In momentul acesta, iată ca intră în berarie un domn matur. Camarazii dela masă îl salută respectuos. El se apropie cu bunăvoință de dânșii și le întinde mâna cu un aer de o vădită superioritate.

— Bună seara, baeți.

— Bună seara, d-le inspector.

— Imi dați voie?

Mai încape vorbă!.. și dl. inspector se așeaza în locul unde cu câteva minute mai înainte a șezut dl. Anghelache.

— Ce mai nou? întreabă noul venit.

— Mai nimica, d-le inspector... S'au dat lefurile astăzi.

— Da?... Eu n'am fost astăzi la minister, am dormit toată ziua; ieri noapte în tren n'am putut închide ochii; era plin de deputați și de senatori.. M'a chemat telegrafic ministrul să viu dela gară drept la dânsul acasă... De mâine începem să călcăm rând pe rând toate casele... Istoria nenorocitului celu:a care a fugit în America a pus pe gânduri pe d. ministru.

www.dacoromanica.ro

Cuvintele inspectorului financiar produc asupra camarazilor o așa de puternică sguduitură, încât unul fără să vrea și fără să știe pentruce, zice: „An-ghe-la-che...".

— Cum ți-a dat prin cap de Anghelache? întreabă inspectorul... Cu Anghelache vreau să încep mâine... tocmai pentrucă știu că la el merge lucrul mai ușor... Ei! dacă ar fi toți mânuitorii de bani publici ca Anghelache...

— An-ghe-la-che...

— ...n'ar mai trebui inspectori financiari. Tot vrea guvernul să facă economii; — ne-ar putea suprima pe toți.. Ei! ca Anghelache, mai rar, așa corect și serios.

— An-ghe-la-che... șoptește aiurit impiegatul, pe când ceilalți tac sdrobiți.

Dar d. inspector nu observă cât e de curioasă înfățișarea camarazilor, sau, dacă observă, o atribue naturalei constrângeri pe care trebue s'o simtă niște inferiori având plăcerea și onoarea să stea la aceeași masă într'un loc public cu un superior. D. inspector are să se scoale de dimineață a doua zi pentru ca să pornească a face surprize mânuitorilor de bani publici. A băut un pahar mare, îl plătește, apoi întinde cu multă bunăvoință mâna tutulor inferiorilor și se retrage. Un moment camarazii rămân în picioare, ca țintuiți, fără a se hotărî să mai șează jos ori să plece, când unul din ei rupe tăcerea:

— Ce-i de făcut?

— Nenorocitul!

— Trebue să-i dăm numaidecât de știre... Imposibil să-l lăsăm așa... Când l-o vedea pe inspector mâine, îi cade dambla.

— Trebue să-l găsim... să-l luăm cu binișorul!

— Anghelache?... Se 'mpușcă!

— Nu l-ai văzut ce iritat era?

— Îi lipsește mult!...

— Încai să se facă nevăzut!...

Repede camarazii plătesc consumațiile, ies, se sue toți trei într'o birjă și pornesc către locuința nenorocitului lor camarad. Anghelache e flăcău, stă cu soră-sa și cu mama lor, în Dobroteasa. E aproape unu după miezul nopții.

— Trebue să doarmă nenorocitul fără grijă...

— Așa! fără grijă! nu l-ați văzut în ce hal era?

— Eu gândesc că-și face bagajele...

— Să-l luăm cu binișorul...

www.dacoromanica.ro

Au ajuns... In casă nu e nicio lumină. La fereastra odăii dela pod, unde doarme Anghelache, perdeaua este ridicată.

Mahalaua e cufundată în deplină tăcere: nicio mişcare alta decât pâlpâiala rarelor becuri de gaz. Unul dintre camarazi bate discret la geam: niciun răspuns. Mai bate odată: acelaş rezultat.

— Doarme dus!

— Bate mai tare!

— Cine e? întreabă un glas tânăr dinăuntru.

— Bate mereu!

— Cine e?

Şi la fereastră, apare o icoană albă cu mâinile încrucişate pe piept... E domnişoara Eliza, sora lui Anghelache. Camaradul care a bătut zice foarte emoţionat:

— Dormeaţi, domnişoară Elizo?

— Da, d-le Costică... Ce e?

— Mă scuzaţi că v'am deranjat somnul... Nenea Anghelache n'a venit?

— Nu!

— Ne daţi voie să-l aşteptăm..

— Il aşteptaţi degeaba... a trimis vorbă aseară pe la zece cu un comisionar, să stingem şi să'ncuiăm, că nu vine la noapte acasă... E poftit la o petrecere cu nişte prieteni şi nu crede să scape până la ziuă...

— Nenorocitul... Noapte bună, domnişoară Elizo!

— Mersi!

Şi icoana cea alba se retrage dela fereastră stingându-se 'n întuneric.

— Ce e de făcut?

— După el!.... Trebue să-l găsim undeva

— Mână, birjar!

— Nenorocitul!

Unde?... unde să fie nenea Anghelache?... De atâtea ceasuri acuma, bunii camarazi îl caută, alergând prin întunericul nopţii de colo până colo, când în birjă, când pe jos — degeaba! Au fost de-a-rândul peste tot, de câte două şi trei ori, prin toate localurile de noapte, pe unde şi-au putut închipui că s'o fi încurcat, după cunoscutu-i obicei, la luarea lefii... Au mers mai departe: l-au căutat şi pe unde nu trebuia să-l caute... Anghelache nicăeri! Bi-

www.dacoromanica.ro

ruiți de osteneala, demoralizați de atâta nesucces, au intrat încă odată într'o cafeneluță, unde gazul apune după ce a răsărit soarele. In odaia din fund, un alt camarad.... La lumina spălăcită a becului Auer, chipul camaradului seamănă cu icoana unui martir în urma chinurilor: e alb ca varul, cu umbre albastre; fălcile-i sunt încleștate; nasul tras, ochii pierduți în extaz. In mâna-i asemenea albă, ca și cum pe sub piele n'ar mai curge un pic de sânge, ține o linguriță, cu care amestecă, încet, încet de tot, zahărul într'o ceașcă plină cu șvarț. Din când în când oftează din adânc pe nas, umflându-și nările. Cum îl văd, camarazii se apropie de el și-l salută. El le zâmbește — zâmbetul sfânt al martirului, care 'ntrevede, prin deschizătura regiunilor cerești, lumina vieții eterne — și urmează să amestece în ceașcă fără a schimba câtuși de puțin măsura mișcării. Camarazii, înțelegând starea sufletească a camaradului, s'așează discreți la o masă alături și comandă cafele... Dar unul are o inspirație și, mai puțin discret decât ceilalți, se adresează către omul care amestecă 'n ceașcă:

— Mitica... nu cumva ai văzut tu astaseara pe undeva pe nenea Anghelache?

Mitică zâmbește și face semn din cap că da. Toți trei camarazii se ridică drept în picioare:

— Unde?

Mitică face semn cu palma stângă pe masă, adica: *aici.*

Mitică face din buze un semn și ridică din umeri, adică: *n'aș putea spune precis, când...*

— Spune, nene, păcatele mele! strigă unul scos din răbdare!... Când a plecat?

Mitică amestecă cu mâna dreaptă și arata cu cea stângă spre ușă: *acușic'a plecat.*

Ci vorbește, domnule! ești mut? ce dracu! Unde a plecat?

Mitică lasa linguriția și zice cu o sforțare supremă:

— 'A... 'ăp... 'ăpt...

Și caută să prinză iar linguriția.

— Unde?

— ... 'ptăiie!

Și prinde linguriția și 'ncepe iar s'amestece

— Băiete! strigă unul dintre camarazi.

Chelnerul vine...

www.dacoromanica.ro

— A fost în urma noa tră pe aici nenea Anghelache?
— Da!
— A fost pe aici!... Când?
— Adineaori..

Nu i-ai spus ca l-am cautat? ca avem o afacere foarte importanta și sa ne aștepte?

Ba da.

Și ce-a zis?

— A zis: ce afacere importantă? să mă slăbească!
— Nenorocitul!
— Și nu știi unde a plecat?
— ... 'ptăiie!
— Cum?
— La lăptarie, talmacește chelnerul, care e deprins cu vorba lui dl. Mitică.

Peste câteva momente, o birja iese în goana pe la capul podului catre șosea...

La lăptărie, întuneric beznă
— Ce-i de facut?
— Inapoi birjar!
— Haid' iar acasa? Trebue să se fi întors.
— Ești nebun? Tocma 'n Dobroteasa?... Ne-apucă ziua pe drum...
— Dar putem sa-l lasam așa?... Daca nu știe nimica se duce la cantilerie, și-l prinde acolo inspectorul. Trebue să știe ce-l așteapta...

Se face în adevar ziua când camarazii ajung în Dobroteasa... Nenea Anghelache n'a venit acasa. Sunt șapte ceasuri... Peste două ceasuri, fiecare trebue să fie la postul său. In definitiv, au conștiința împăcată că și-au dat toată osteneala să-l scape, ca buni camarazi și amici. Oamenii au făcut tot ce puteau face; de acuma, aiba dumnezeu grija de Anghelache! Cei trei camarazi se despart, să meargă fiecare la treaba lui. Unul dintre dânșii, care lucrează în aceeași administrație cu Anghelache, ia însărcinarea să comunice la dejun ce s'a mai întâmplat. Și, în adevăr, peste câteva ceasuri, la douăsprezece trecute ceilalți doi camarazi se'ntâlnesc la birtul lor unde al treilea vine tocmai la unu să le comunice lucruri de o extremă gravitate.

Pe la unsprezece ceasuri, când trebuia să se deschidă casa,

www.dacoromanica.ro

a venit inspectorul financiar, şi, aşteptând pe Anghelache, s'a pus să cerceteze registrele. Pe la unsprezece şi jumătate, s'a trimis un aprod cu birja acasă la Anghelache să-l cheme, că-l aşteaptă inspectorul. Aprodul s'a 'ntors după douăsprezece cu răspuns că d-l Anghelache n'a mai dat p'acasă de ieri dimineaţă, că noaptea a trimis vorbă să nu-l aştepte cocoanele, că nu vine. La vorbele aprodului, inspectorul a 'nceput să râză... pe urmă a cerut lumânare şi ceară, a pecetluit casa şi a plecat spunând că se 'ntoarce la trei.

— Nenorocitul de Anghelache!

Imediat după dejun, camarazii se reped în Dobroteasa. Dar şi acuma acelaş rezultat — Anghelache nu se află. Din Dobroteasa apucă la stânga, să iasă pe chei spre piaţa mare. Trecând prin faţa Morgei, văd căruţa funebră: un nou oaspete a venit, sătul de căldurile vieţii, să coboare în răcorosul otel. Camarazii îşi fac cruce şi, privindu-se unul pe altul, se 'ncruntă, ca şi cum ar voi să gonească unul din mintea altuia, un gând, acelaş, pe care unul altuia şi l-au ghicit.

— Sărmanul Anghelache!... Unde-o fi Anghelache?

La şease seara, la Gambrinus, tânărul comunică celorlalţi doi urmarea inspecţiunii. La trei fără un sfert, inspectorul s'a înfiinţat la casă, şi iar a mai cercetat registrele, şi iar a trimis zadarnic pe aprod în Dobroteasa. Apoi a încheiat un proces-verbal, dispunând că, dacă şi a doua zi casierul nu se va prezenta la post, să se cheme lăcătuşul. Pe când povesteşte camaradul, iată că vine un băiat cu gazete: fiecare dintre cei trei prieteni ia câte una şi-şi aruncă ochii pe ultimele informaţiuni. Unul dă un ţipăt şi încremeneşte cu gazeta în mână.

— Anghelache!

Atât poate zice şi întinde gazeta, în care fiecare citeşte:

«Azi dimineaţă s'a găsit la şosea spânzurat un om bine îmbrăcat în vârstă ca de 40-45 de ani. Din ordinul procurorului, cadavrul, asupra căruia nu s'a găsit nimic alta decât un plic cu adresa Anghelache M., mărunţiş în monete nouă de nichel ca de şaptezeci de bani şi un ceasornic de argint cu monograma A. M., a fost transportat la morgă».

— Bravo! nene Anghelache!...

— Da! mai bine moartea decât dezonoarea!

— Sărmanul nenea Anghelache!

www.dacoromanica.ro

Şi toţi trei camarazii se despart cu inima sdrobită.

A doua zi, la dejun...

— S'a deschis casa...

— Îi lipseşte mult?

— Nimic nu lipseşte!

— ! ?

— S'a găsit în plus un pol de aur românesc din 70, învelit într'o foiţă de ţigară.

— ! !

— Trebue să mergem la Morgă să-l vedem! eu nu m'astâmpăr până nu-l văd!

Şi pornesc iar toţi trei. La Morgă se pregătesc servanţii a-l preda pe Anghelache să-l ducă acasă, fiindcă i s'a stabilit complect identitatea şi l-a reclamat familia. Camarazii s'au apropiat de masa pe care stă camaradul lor.

— Dece?... dece, nene Anghelache? a întrebat plângând ca un prost cel mai tânăr.

Dar, nenea Anghelache, cuminte, n'a vrut să răspunză.

www.dacoromanica.ro

L A P A Ş T I

10 ceasuri şi jumatate seara, în sambata Paştelui... „Marele Magazin de Coloniale, Delicatese, Comestibile et Colori şi mare Depou de Vinuri et Băuturi Indigene et Streine", cu firma „La trei struguri tricolori", şi-a lasat obloanele şi închis gazometrul.

Tânarul Lache, funcţionar comercial la acest mare magazin, îşi pune costumul cel nou şi cravata cea nouă, îşi încalţa ghetele cele noi cu bizeţuri [1]), îşi ia pălăria cea nouă şi porneşte.

Douăzeci şi patru de ore de absolută libertate...

Să-l urmărim ceas cu ceas şi pas cu pas.

11 şi jumătate sâmbătă noaptea.

Clopotul dela Mitropolie..

Un tun...

Lache trece podul dela Palatul Justiţiei în direcţia Sud.

Al doilea tun...

Lache a intrat în curte la Doamna Balaşa.

In biserică nu mai e loc.

Lache stă afara... Se închina... Cuprins de o adâncă evlavie, îşi aduce aminte cu dor de părinţii dela Otopeni.

Incet-încet, tot vârîndu-se, reuşeşte să sue treptele dela intrarea templului.

Aude corul... dar nu poate vedea decât marele policandru, învelit într'o ceaţă groasă.

Se ridică în vârful picioarelor rezemându-se cu mâinile întâi pe umerii unei cucoane, care-l face obraznic şi măgar, pe urmă pe una dintre coloanele de marmoră imitaţie.

Stă câteva minute cu capul întins şi în vârful picioarelor.

---

1) Garnitură de piele (uneori găurită) ce se pune la ghete.

www.dacoromanica.ro

Parcă ar vedea mai bine așa. Însă o gheată, a din dreapta, îl supără când stă în vârful picioarelor.

Lache rabdă cât rabdă, apoi se hotărăște să se mai lase și pe călcâi.

Lumânările se aprind.

Lache scoate din buzunar o portocală,[1]) îi trage coada și ia, dela cucoana care l-a făcut măgar și obraznic, lumină.

12 și un sfert.

Lache sue la Mitropolie cu portocala aprinsă.

Suind, gândește... La ce? La un lucru foarte ciudat: dece totdeauna gheata din dreapta supăra mai tare decât cea din stânga? Și apoi: dece la suiș supără gheata din dreapta mai tare decât pe drum drept?

1 și trei sferturi...

Lache coboară dealul Mitropoliei, ținând strâns portocala aprinsă...

Ciudat lucru! la coboriș, gheata din dreapta parcă supără și mai mult ca la suiș...

Cu cât îl strânge gheata, cu atât Lache strânge portocala... O strânge până o sparge.

Suflă, o stinge și o pune în buzunar.

5 și jumătate dimineața...

Lache umblă pe stradă fără să știe exact unde vrea să meargă, fără să fi hotărît cum să înceapă petrecerea de Paști.

Ciudat lucru însă!

Și pe loc drept, gheata din dreapta supără tot așa de tare ca și la suiș ori coboriș.

7 ceasuri dimineața...

Lache se întâlnește cu un amic, alt funcționar comercial, tot comestibile et colori.

— Christos a 'nviat!

— Adevărat'a 'nviat!

Oricât să zici, teribilă potrivеală! Ghete la fel!

---

1) Lumânare răsucită ca un ghem, pentru a putea fi ținută mai ușor în mână.

www.dacoromanica.ro

Da, dar pe amicul nu-l supără gheata a din dreapta — îl supără a din stânga.

A! care va să zică, atunci — ce e de făcut?

E lucru simplu. Lache ia la braţ în stânga pe amicul său, care primeşte bucuros, şi aşa pornesc înainte, rezemându-se unul de altul în partea piciorului la care nu-i supără gheata.

8 ceasuri dimineaţa.

Sunt pe bulevard...

Lache are o idee: să şază pe o bancă.

Amicul aprobă ideea lui Lache...

Şed, şi unul întinde piciorul din dreapta, adică Lache, iar celălalt întinde piciorul din stânga, amicul, care va să zică...

Şi şed aşa foarte melancolici, privind cum trec fel de fel de trecători şi de trecătoare, unii mai încet, alţii mai uite, ba unii chiar aleargă, parcă ar fi cu picioarele goale.

9 ceasuri.

Lache zice:

— Ai să mai umblăm... mai rău e când şezi!

Şi amicul zice:

— Şi mie mi se pare...

Se ridică şi, muşcându-şi fiecare buza de jos, iar se iau la braţ.

Spre Cişmigiu...

Coborînd, văd cadre atârnate pe grilajul grădinii...

Amândoi, amatori de bele-arte, au deodată acelaş gând: să stea puţin să se uite la cadre.

Se opresc, rezemându-se bine unul de altul şi ridicând picioarele de afară: Lache pe cel din dreapta, cum ţine pe amic de braţ în stânga; iar amicul, pe celălalt.

Dar o galerie de pictură este cea mai obositoare distracţie intelectuală.

După câteva momente de admiraţiune, Lache zice:

— Ai să umblăm... e rău când stai!

Şi amicul zice:

— Şi mie mi se pare.

Atunci pornesc ca doi fraţi din Siam şi încet-încet trec la maidanul Duca.

www.dacoromanica.ro

10 ceasuri.

Lache și amicul se dau în leagăn, fiecare întinzând piciorul din partea unde s'au ținut de braț...

Parcă vântul face bine, la început...

Dar peste câteva momente, cei doi amici se satură de leagăn și pornesc după metoda lor.

1 și jumătate după amiazi.

Lache s'a desfăcut pentru un moment de brațul amicului, care stă rezemat de un perete al vestibulului Teatrului Național.

Lache cumpără dela casă două staluri III la „Sânzeana și Pepelea".

E îmbulzeală la casă.

Un glas sfâșietor:

— Nu mă mai călca și d-ta, domnule!

4 și jumătate după amiazi.

S'a isprăvit spectacolul...

Lache coboară, cu amicul său de braț, cele trei trepte ale vestibulului.

Se opresc în fața băncii, pe trotoar.

O inspirație trece prin mintea lui Lache:

— Hai să ședem!

Șed, și Lache zice:

— Eu o scot.

— Și eu o scot, zice amicul.

Atunci fiecare își scoate gheata dela piciorul din partea unde se ținuseră de braț, adică Lache pe a din dreapta, și amicul pe a din stânga.

O, sfânta libertate!

Am putea pentru ca să zicem că nu e ceva mai sfânt pe lume! și putem pentru ca să afirmăm că n'au fost vreodată două picioare mai fericite decât acum piciorul drept al lui Lache și piciorul stâng al amicului său.

De fericire, ele nu mai știu ce să facă cu degetele lor, — parcă ar cânta la clavir.

Și teribilă potrivească, domnule! amândoi poartă ciorapi crem și cam largi, care vin de fac cute și, firește că, dacă face cute ciorapul, e mai rău când e gheata strâmtă.

www.dacoromanica.ro

Foarte frumos pe piața Teatrului! stai, mă'nțelegi, la umbră și te uiți... și vorbești și râzi, și se mai sbicesc și ghetele de lacrimile picioarelor...

5 ceasuri după amiazi.

Lache zice:

— Hai să mergem!

Amicul zice:

— Hai!

Și amândoi își potrivesc ciorapul crem, trăgându-l bine și făcând o cută sistematică subt călcâi... Apoi, fiecare își ia gheata și vâră piciorul în ea...

Vârful merge... călcâiul nu vrea, scârțâe, și picioarele, care au gustat odată libertatea și lumina, încep să palpite și să svâcnească nebunește la ideea că o nouă eră de sclavie și de'ntuneric trebue să înceapă: o adevărată revoltă, care n'ar putea fi înnăbușită decât cu praf de federvais[1]); dar praful lipsește, și revolta triumfă.

Lache zice:

— Nu merge!

— Nu merge! zice și amicul.

Și amândoi lasă ghetele jos, fiecare în partea lui și amândouă picioarele încep iar să joace din degete ca niște mâini de harfonistă.

8 ceasuri după amiazi.

Lache și amicul beau bere la Gambrinus, unde e lume destulă.

Amândoi sunt cu piciorul respectiv liber și cu câte o gheată alături.

Plătesc și vor să plece.

Se apleacă să-și ia fiecare gheata.

Caută în zadar: ghetele lipsesc amândouă.

Un mare hohot de râs pornește dintr'un colț al berăriei.

Toată lumea se uită într'acolo.

Ce e?... Un câine englezesc al unui ofițer, câine dresat la circ să servească pe stăpân ca fecior în casă, face sluj ținând două ghete'n gură.

---

1) Pulbere (de steatită) ce se punea în ghete și mănuși ca să poată fi trase mai ușor pe picior sau pe mână.

www.dacoromanica.ro

9 ore seara.

Lache și amicul stau în trăsură picior peste picior, cel de deasupra numai în ciorap crem.

Lache zice :

— Hai să le schimbăm ! să vedem.

— Haide... Oprește birjar.

Genială inspirație a avut Lache !

Ghetele schimbate merg minunat. Dau drumul birjarului și se întorc în târg cu tramvaiul, la Mitică Georgescu.

Dar, vai ! fatalitate, ca să zicem așa !

La Mitică, amândoi sunt forțați să scoată iar câte una, însă acuma vice-versa: Lache p'a din stânga și amicul p'a din dreapta... și cu mai multă precauțiune decât la Gambrinus — fiecare și-o ține dinainte pe masă...

www.dacoromanica.ro

PREMIUL ÎNTÂI

O REMINISCENȚĂ DIN TINEREȚELE PEDAGOGULUI

Era la școala nr. 1 de băieți „Decebal" din Urbea G... Trei ani de-a-rândul, din clasa întâi primară și până în a treia, doi școlari eminenți și-au disputat cununa de merișor, smulgând admirația profesorilor, revizorilor, inspectorilor și tuturor autorităților.

Acești doi școlari sunt Artur Ionescu și Ioniță Păunescu.

Cel dintâi este fiul mic al d-lui Mandache Ionescu, mare proprietar, omul cel mai influent și mai cu greutate din tot județul și stâlpul oricărui guvern. Asta e bine; căci fără Mandache cu greu s'ar putea guverna în acel județ.

Cel d'al doilea este copilul natural al Păunii văduvei, menajeră care trăiește cu lucrul pe la case boierești.

In clasa întâi au obținut:

Artur Ionescu media 9 și fracția 97 și trei sferturi;

Ioniță Păunescu media 9 și fracția 98 și un sfert.

Premiul întâi cu cunună: Ioniță.

In clasa a doua:

Artur Ionescu, media 9 și fracția 98 și jumătate;

Ioniță Păunescu, media 9 și fracția 99 și un sfert.

Premiul întâi cu cunună: iar Ioniță.

In clasa a treia:

Artur Ionescu, media 9 și fracția 99 și jumătate

Ioniță Păunescu, media 9 și fracția 99 și 3/4.

In sfârșit, acuma termină acești doi eminenți școlari clasa a patra.

Dl Mandache Ionescu a zis scurt lui Artur:

— Dacă iei premiul întâi cu cunună, te duc la expoziție, dacă nu, mergem la țară.

www.dacoromanica.ro

Şi când dl. Mandache zice ceva scurt, apoi e lucru zis.

Toată urbea aşteaptă cu încordată nerăbdare să vină rezultatul examenului anual şi împărţirea premiilor.

Cetăţenii de marcă încep să facă prinsori: reacţionarii pariază pentru Ioniţă, progresiştii pentru Artur.

La cafeneaua centrală sunt în prinsoare peste treizeci de dulceţi şi cam tot atâtea cafele, plăcinte, brânzoaice şi mişmaşuri.

Numai d-ta iubite cititor, numai d-ta care încă n'ai fost mamă nu vei înţelege emoţia şi neastâmpărul din ce în ce mai crescânde ale mamei lui Artur, graţioasa madam' Aglae Ionescu.

Madam' Ionescu stă, umblă, mănâncă, doarme, face orişice, fără să poată părăsi un moment gândul că şi'n anul acesta fracţiunea lui Artur are să fie covârşită de a lui Ioniţă; căci se înţelege nu poate fi vorba decât de o mică diferenţă de fracţie a fracţiei, amândoi concurenţii fiind eminenţi.

Chinuită de gândul ei, mama lui Artur, întâlnind în stradă pe dl. Tiberiu Bumbeş, institutorul, care o salută până la pământ, se hotărăşte să-şi calce pe inimă, opreşte caleaşca şi strigă:

— Pardon, domnule Bumbeş! un cuvânt...

— Cu tot respectul! zice foarte unsuros tânărul Tiberiu şi se apropie cu capul gol de scara trăsurii.

— Aş dori să vă vorbesc ceva... Puteţi, dacă nu vă aduce prea mult deranj, să poftiţi chiar astăzi pe la mine...

— Doamna mea... zice dl. Tiberiu încântat.

— ...Pe la ceasurile unu şi jumătate după amiaz...

— Cu plăcere, doamna mea... cu mare plăcere...

— Atunci la unu şi jumătate negreşit... Să vă aştept? Veniţi?

— Nesmintit, doamna mea!...

O salutare graţioasă!... Trăsura porneşte... Dl. Tiberiu se acoperă şi merge la bărbier, să-şi potrivească ciocul, mustăţile şi părul, pe care-l piaptănă drept în sus.

— Dece adică, se 'ntreabă cititorul, madam Ionescu trebue să-şi calce pe inimă, când opreşte trăsura spre a vorbi d-lui Bumbeş.

— O! răspunz eu; este un lucru intim pe care am uitat să-l spun mai dinainte. Iată:

Dl Tiberiu este tânăr, şi este un secret public în tot oraşul că acest tânăr adoră 'n tăcere pe graţioasa Aglaia, care nu poate

www.dacoromanica.ro

să sufere pe tânărul Tiberiu, fiindcă acesta se uită foarte cruciș.

De câte ori, în treacăt, îl vede aruncându-i ochiade galeșe pe sub ochelarii lui albaștri, fiindcă poartă ochelari albaștri, o apucă un fel de leșin la inimă cu dureri de cap; începe să caște, și cască, și cască și trebue să meargă numaidecât acasă să puie să-i descânte de deochi.

La un bal de binefacere, iarna trecută, dl. Bumbeș sta într'un colț al salonului și privea pe grațioasa Ionescu dansând. A privit-o mult; ea a început să caște, a căscat mult, până când, în mijlocul unei figuri de cadril, a dat un țipăt înnăbușit, i-a venit rău, a vrut să cadă, și au trebuit s'o scoață pe brațe, afară, la aer, și să-i descânte.

Dacă'n treacăt și de departe, ochii sașii ai d-lui Tiberiu exercită așa influență asupra nervilor acestei dame, firește că pasul ce s'a hotărît ea să-l facă, trebue să-l fi făcut călcându-și pe inimă. Trebue să aibă mult curaj această persoană ca să se supună de bună voie maleficiului [1]), așa de aproape, piept în piept.

E unu și douăzeci și cinci de minute...

Iată că sună cineva... Doamna Ionescu simte că'ncepe să-i svâcnească în partea stângă a corsetului.

E omul cu ochelarii albaștri.

Jupâneasa-l introduce în salon.

Tânărul institutor poartă o redingotă neagră foarte lungă în poale; în schimb, pantalonii tot negri, sunt destul de scurți; jileica albă deschisă; o fundă mare *rose-pâle* la gât, ale cărei capete fâlfâe la fiecare mișcare pe manișca [2]) egretie [3]) ca porțelanul; în picioare pantofi galbeni și ciorapi *crême*, [4]) în mâini mănuși *gris-perle* [5]); o pălăriuță canotieră [6]) de paie de deosebite fețe, cu panglica *ecoseză* asortată și umbrelă cenușie de soare. Fiindcă-i vânt afară, pălăria este garantată cu șiretul petrecut printr'un nasture al redingotei.

In salon nu este nimeni.

Dl. Bumpeș își scoate pălăria pe care o ține în mâna stângă,

---

1) Aici: chinului.
2) Pieptar alb, scrobit, ce se pune peste cămașă.
3) De un alb pufos, asemenea penelor.
4) Galben deschis.
5) Gri-argintiu.
6) Pălărie de paĭ, tare, cu fundul drept.

www.dacoromanica.ro

pune umbrela lângă un scaun, apoi trece drept la oglinda din față, își potrivește cravata și manișca egretie, care tot ies afară din jiletcă, își scoate bine manșetele și așteaptă'n picioare.

O ușă se deschide... E stăpana casei, mai strălucitoare ca totdeauna, sorbind pe nări dintr'o batistă înmuiată în triplu extract de vervenă. Femeia se oprește pa idă în ușă, ca sub puterea unei fascinațiuni.

Dl. Bumbeș încă se recomandă.

După salutările obligatorii în așa circumstanță, doamna face cu o sforțare eroică, doi pași, și poftește pe tânărul să ia loc, apoi șade și ea, ștergându-se cu batista udată.

Tânărul ia cu precauțiune dela spate poalele redingótei, le aduce bine în față și se așează.

— Demult nu am avut plăcerea a vă vedea, domnule Bumbeș...

— Ei! doamna nu m'a văzut; dar eu am văzut pe doamna de multe ori, când umblă, mă rog, în promenadă și prin bolți...

— Eu, drept să spun, nu v'am văzut dela balul de astă iarnă...

— Iè! (răspunde tânărul, privind galeș sub oche'ari și zâmbind foarte ciudat). Iè! când țonțolea [1]) doamna așa de delicat și espanzibil... și i-au vint un acțes... cu doi ofițeri, mă rog...

— Știți pentru ce v'am chemat, domnule Bumbeș?

— Ba!

— ...Să vă rog de un lucru.

— De un lucru? să-l știu numai cum că... carele-i acela mă rog frumos la doamna.

Și zicând aceasta, se uită grozav de adânc pe sub ochelari.

Doamna tace un moment. apoi cască și se șterge pe frunte.

— No! numai doamna să spună, mă rog, apoi eu sunt gata la comando, mă rog. No! ce poruncește doamna, mă rog?

Și iar se uită...

Doamna cască grozav, apoi, mirosind batista și aplecând ochii în jos:

— Aș dori ca Artur al meu să ia și el odată premiul întâi; destul l-a tot luat feciorul Păunii. Până când atâta persecuție pentru copilul meu?

— No! că'z asta, mă rog frumos la doamna, nu-i perzecu-

1) Dansa.

www.dacoromanica.ro

țiune; asta, mai apoi se conzidărează după coefițenturi, mă rog.

Doamna ridică ochii și, întâlnind privirile de sub ochelarii albaștri, înghite în sec și iar și-i apleacă.

— Eu tocmai de asta am ținut să vă vorbesc, ca să vă rog... ca să vă rog să fiți mai indulgenți cu Artur... Ce dumnezeu, pentru un punct la sută!

— Ei! ei! un punct... Apăi aia trebue ca să fie conziderat, mă rog frumos la doamna.

— E!... dacă ai vrea d-ta!

Se aud trosnind fălcile doamnei.

— No! că-z aia alt-cum nu depândă de la voința mea, mă rog; aia s'a hotărît în conziliul înștitutorilor.

— Cum, s'a hotărît deja?

— Iè! s'a hotărît, mă rog, de aseară după căiculațiunea coeficienților.

— Și... cât a avut feciorul Păunii?

— Apoi, mà rog frumos, putem să spunem la doamna pretize.

Dl. Bumbeș scoate o hârtie din buzunar și citește:

— Păunescu Ioanițiiu, media 9 și fracțiunea 99 și jumutate, mă rog.

— Și... Artur?

— Apoi, mă rog frumos, putem să spunem și aia la d-na pretize... Ionescu Artur, media 9 și fracțiunea 99 și un sfert, mă rog.

Doamna se scoală, și hotărîtă:

— Și pentru atâta diferență, nici în anul ăsta, Artur să nu ia premiul întâi?... Atunci pentruce ai venit aici?

Dl. Tiberiu, foarte afectat, ridicându-se și potrivindu-și poalele:

— Apoi pentrucă m'au chemat d-na, mă rog. Că-z eu dacă nu mi-ar fi făcut onoare doamna să mă cheme, eu apoi n'aș fi cutezat altcum să mă prezentez la doamna, mă rog frumos... Zic zeu lui dumnezeu!

Doamna sună. Jupâneasa intră.

— Să-l dați afară pe domnul.

— Să am iertare, mă rog...

— Afară!

Doamna iese pe unde a venit, foarte nervoasă.

— No! că-z nu trebue să fie grobiană doamna! mă duc, mă rog... Cu tot respectul și conziderățiunea... am onoare...

www.dacoromanica.ro

Jupâneasa îl împinge. Dl. Tiberiu pleacă înjurând ungureşte.

De prisos a mai spune că seara, la dl. prefect al judeţului, unde era de faţă şi dl. Mandache Ionescu, s'a petrecut o scenă foarte penibilă, când dl. prefect, în vreme ce dl. Mandache citea o gazetă, i-a zis d-lui Bumbeş cu toată asprimea:

— Şi, în sfârşit, alege! vrei să rămâi aici la noi, ori vrei să pleci mâine? Ai înţeles?

La aceasta, dl. Bumbeş a avut curajul să răspundă:

— Iè... Că-z asta nu-i greu lucru de ales! — Să am iertare, nu trebue să se supere dl. prefect şi să fie grob, mă rog frumos.. Facem apoi la fracţiune o micuţă rectificăţiune...

Şi scoţând catalogul:

Păunescu Ioaniţiu, media 9 şi fracţiunea 99 şi jumătate; apoi Artur Ionescu, mă rog frumos media 9 şi fracţiunea 99 şi trei fîrtale [1])... No! vezi numa!

1) Sferturi.

www.dacoromanica.ro

TREN DE PLĂCERE

S'a hotărît, care va să zică...

Madam' Georgescu — Miţa Georgesca — cu d. Georgescu — Mihalache — pleacă la Sinaia cu trenul de plăcere. Încă demult madam Georgescu a promis „puiului" să-l ducă odată şi pe el la Sinaia; prin urmare, trebue să-l ia şi pe puiul; dar puiul nu merge nicăeri fără „gramama" [1]); prin urmare, şi pe gramama trebue s'o ia. Puiul este mititelul Ionel Georgescu, în etate de cinci anişori împliniţi, unicul fruct până astăzi al amorului părinţilor săi; iar gramama este cocoana Anica, mamiţa mamiţichii puiului.

Trenul de plăcere pleacă din gara de Nord sâmbătă după amiazi, la orele trei fără cinci. Sâmbătă, aşa dar, dela amiazi, amândouă aceste doamne încep să se pregătească de plecare. Madam Georgescu este pe deplin stabilită asupra toaletei sale: bluza *vert-mousse* [2]), jupa *fraise écrasée* [3]) şi pălăria asortată; umbreluţa a roşie, mănuşile albe şi demi-botinele de lac cu cataramă; ciorapii de mătase vărgaţi, în lungul piciorului, o bandă galbenă şi una neagră, despărţite cu câte un fir stacojiu. Cocoana Anica se 'mbracă în negru, aşa se 'mbracă dumneei de când a pierdut pe răposatul Nicula; culoare deschisă n'a mai purtat, decât acuma de curând, un barej conabiu [4]) la cap. Cât despre puiu, nici nu mai încape discuţie — el va purta la Sinaia uniforma de ofiţer de vânători ca prinţul Caro'. Până să potrivească mamiţa pe madam Georgescu, până să 'mbrace pe puiul şi să-i pue sabia, iată că s'a făcut ceasul două fără douăzeci. La ceasurile două fără un sfert, iată soseşte şi d. Georgescu cu un

1) Grande maman — mama mare, bunica.
2) Verde, nuanţa muşchiului de copac.
3) Roşu aprins.
4) Basma vişinie.

www.dacoromanica.ro

muscal cu cauciuc. Cum intră și dă cu ochii de „gramama", strigă:

— Cocoană! încă n'ai plecat? să știi c'ai pierdut trenul! Până s'ajungi la tramvai, cum umbli d-ta; până să-l apuci, că poate n'ai noroc să-ți treacă tocmai atunci; până să ajungi la gară — s'a isprăvit! n'are să te aștepte trenul pe dumneata...

Apoi, văzând pe „gramama" că tăndălește căutând niște chei :

— N'auzi, cocoană, că scapi trenul?

Cocoana Anica pornește, și madam Georgescu după ea:

— Mamițo, știi unde am vorbit să ne 'ntâlnim: în salon de clasa 'ntâi... Ai auzit?

Gramama a plecat să caute tramvaiul. D. Georgescu cu familia și cu un coșuleț elegant de provizii — salam, opt ouă răscoapte un pui fript, două jimble, sare, piper, în sfârșit tot ce trebuește — se urcă în birjă și:

— La gară, gaspadin!

De douăzeci și cinci de minute, familia Georgescu stă în salon de clasa 'ntâi, și gramama nu mai sosește. Ceasornicul arată două și jumătate... Madam Geargescu începe să devie impacientă. Trei fără douăzeci și cinci... Mai sunt douăzeci de minute; la casă se dau bilete, și cocoana Anica nu mai vine. D Georgescu începe a bănui că n'are să trebuiască a mai lua patru bilete, poate că trei or s'ajungă, și pornește din salonul de așteptare să meargă la ghișet. Dar în ușă întâlnește piept în piept pe gramama, care nu mai poate de gâfâială.

— Uf! nu mai poci! zice cocoana Anica.

Dar d. Georgescu îi numără parale potrivite pentru un bilet de dus și 'ntors clasa III, și-i arată ghișetul respectiv.

Peste câteva minute, trenul sboară 'n spre Carpați.

— Biletele vă rog, domnilor, zice politicos conductorul, intrând în primul vagon de clasa 'ntâia.

D. Georgescu arată două bilete.

— ...Mititelul... al d-voastră? întreabă conductorul arătând pe ofițerașul de vânători care s'a suit cu picioarele pe bancheta de catifea.

— Da! dar n'a 'mplinit patru ani... Nu trebue să ne 'nveți dumneata pe noi regula, zice madam Georgescu.

www.dacoromanica.ro

Conductorul salută politicos şi trece mai departe.

— I-ai spus mamiţii (întreabă discret madam Georgescu pe consoartele dumneaei) să bage de seamă să nu-i fure cineva coşul?

D. Georgescu dă din cap şi se mulţumeşte să zică numai:

— Hâhâ!

Mai discret încă, întreabă d. Georgescu pe consoarta d-sale:

— I-ai dat ceva parale?

Madam Georgescu răspunde consoartelui tot aşa de laconic cum l-a răspuns şi dânsul.

— Cât?

Madam Georgescu arată mâna cu cele cinci degete răsfirate: cinci — adică, o băncuţă.

Treizeci de bani, tramvaiul dela Zece-Mese până la gară; care va să zică gramama are încă douăzeci de bani pentru ca să cumpere două legături de vişine la Comarnic. Şi 'n adevăr, le şi cumpără, şi le mâncă pe jumătate până la Valea-Largă, cu sâmburi cu tot. Trenul soseşte la Sinaia regulat. Lume — destulă. Dar cu toată 'mbulzeala, cine ştie să-şi facă un plan bine hotărît, nu se rătăceşte niciodată. Familia Georgescu ştie perfect ce are să facă pas cu pas şi minută cu minută. Astfel, madam'Georgescu cu d. Georgescu şi cu puiul se urcă 'n birjă şi merg drept la parc, unde muzica militară cântă cadrilul *les petits cochons*, să se asigure de o odaie cu două paturi la Regal; iar gramama cu coşul merge la Mazăre să se asigure de o odaie cu un pat: e atât de aproape Mazăre de gară, că nu face pentru ca să mai dai parale la birjă. D. Georgescu însă dă unui băiat un ban. să ducă după gramama coşul.

S'a întunecat... Lămpile electrice încep a sclipi. Puiului i-e foame. D. Georgescu lasă pe madam Georgescu pe o bancă în aleea principală, unde e toiul promenadei de lume bună şi pleacă cu puiul la gramama. Fatalitate! La otel Mazăre i se spune că n'a fost odaie goală şi că a trimis-o pe jupâneasa la otel Manolescu, devale. D. Georgescu coboară cu bravul ofiţeraş de vânători, care este foarte obosit şi flămând. La Manolescu, iar fatalitate! n'a fost odaie goală, şi a trimis-o pe jupâneasa la otel Voinea în Izvor. D. Georgescu sue cu bravul ofiţeraş, după ce i-a cumpărat o franzelă şi i-a dat să bea apă. Trecând spre Izvor, se abate prin parc să spue lui madam' Georgescu, nu cumva să-şi piarză răbdarea aşteptându-l... Fatalitate! Madam Georgescu

www.dacoromanica.ro

lipseşte de pe bancă. D. Georgescu lasă un moment pe puiul, care nu mai poate umbla, să se odihnească pe bancă, face câţiva paşi în sus, apoi în jos, să găsească pe madam Georgescu. Madam Georgescu nicăeri! Se 'ntoarce să ia pe puiul, să-l ducă la Voinea şi să se 'ntoarcă apoi în parc, unde trebue până în fine să găsească pe madam Georgescu. Fatalitate! Puiul lipseşte.

— Pardon, zice d. Georgescu către un domn care stă pe bancă, n'aţi văzut un copilaş frumuşel, îmbrăcat în uniformă ca prinţul Carol?

— Ba da... Acu a plecat cu o damă...

— Cu o damă înaltă, cu o bluză verzuie şi cu jupă...

— N'am băgat de seamă; dar am auzit că dama-i zicea „puiule" şi băiatul „mamiţico".

— Pardon, încotro a pornit?

— Încoace, răspunse domnul, arătând înspre Mazăre. Dama zicea că-l duce pe puiul la gramama.

D. Georgescu porneşte înapoi la Mazăre... Acolo i se spune — fatalitate! — că madam Georgescu a fost acum cu puiul şi negăsind pe gramama, a plecat de vale la Manolescu. Degrabă la Manolescu...

— A fost o damă cu băeţelul cu care aţi fost d-voastră şi i-am spus tot cum v'am spus d-voastră, că n'am avut odaie, şi am mânat-o la Voinea.

D. Georgescu sue şi porneşte cu pas regulat către Izvor. Ajunge foarte obosit şi asudat la Voinea... Fatalitate! La Voinea nu se află nici madam Georgescu, nici puiul, nici gramama, nici coşul.

— Ce-i de făcut?

Cu toată inteligenţa lui, d. Georgescu stă câteva momente pe loc fără să poată răspunde la această întrebare... Va trebui sa răspundă însă...

— Ce?

Pentru cine nu e deprins să se caţăre pe munţi putând trece ca o capră din valea Prahovei în a Ialomiţei, Sinaia nu se poate compara mai nemerit decât cu un stomac: o încăpere mai mult sau mai puţin largă, având două deschizături destul de strâmte. Te-a înghiţit odată Sinaia, nu mai poţi ieşi decât ori pe sus, spre miazănoapte, către Predeal, ori pe jos, spre miazăzi, către Comarnic. Prin urmare, îşi face d. Georgescu următoarea judicioasă socoteală:

www.dacoromanica.ro

— Trebuie să fie în Sinaia, că n'au avut pe unde sbura.

N'apucă să isprăvească această gândire și cineva, venindu-i drept în față, sub lumina unei lămpi electrice, îi zice:

— Să-mi scrii, nene Georgescule!

— Adio, Mitică...

— Te așteaptă'n parc madam Georgescu cu familia Vasilescu și cu locotenentul Mișu.

— In parc?... Să-mi scrii, Mitică!

— Adio și n'am cuvinte, nene Mialache!

D. Georgescu îndoește pasul... intră în parc; caută peste tot... Madam Georgescu — fatalitate! — nicăeri. Obosit, omul șade pe o bancă, să răsufle, și, pentru prima oară, după o alergătură de cinci ceasuri, înjură în gând... Pe cine?... Pe coana Anica... Dumneei a făcut toată încurcătura. Dumneei face toate încurcăturile... Dar... nu strică dumneei: el strică; nu trebuia s'o ia; trebuia s'o lase la București... Șezând astfel pe bancă'n parc, în prada unor gânduri destul de nefavorabile cocoanei Anichii, d. Georgescu nu ia seama că muzica a plecat și că lumea încet-încet s'a strecurat, mergând fiecare către culcușul său. Al e grozav să ai ființe iubite, rătăcite departe de tine, și să nu știi la un moment în ce loc se află, ce fac, ce li se întâmplă, ce vorbesc, ce simt, ce gandesc despre tine... le e lor dor de tine, cum ți-este ție de ele? etc., etc.

— Unde dracul s'a băgatără? zice d. Georgescu...

Și iar o înjurătură — de astădată la adresa tuturor celor trei ființe iubite, pe care le caută fără să le găsească. Dar iată că un glas simpatic îl trezește pe d. Georgescu din uritele-i gânduri.

— Bravos! d-le Mialache! bravos!

Este coana Anica, mamița lui madam Georgescu.

— Cocoană! strigă ginerele, sărind drept în picioare... Unde umblați, cocoană?

— Bravos! tot dumneata 'ntrebi...

— Firește că eu, dacă nu știu... De cinci ceasuri de când umblu după d-voastră.

— După noi!... Ce spui, frate?... Dar la Oppler nu puteai să vii? A nemerit orbul Brăila... și d-ta...

— La Oppler te-am trimis eu pe d-ta? strigă d. Georgescu scos din pepene... La Oppler? Dracu era să știe că d-voastră sunteți la Oppler? Eu v'am căutat la Mazăre, la Manolescu, la Voinea, în parc.

www.dacoromanica.ro

— La Voinea?... Nu mi-a zis Mița că ne-a găsit loc la Vasileasca ?...

— Când ți-a zis Mița că ți-a găsit loc la Vasileasca?...

— Când ne-am întâlnitără pe bulivar...

— Când v'ați întâlnitără pe bulivar?...

— Când mergeam la Voinea... ne-am întâlnitără, că nu l-am găsit.

— Pe cine?

— Pe Voinea... Fincă ne-am întâlnitără cu Măndica.

— Care Măndica? sbiară d. Georgescu.

— Vasileasca, omule! și cu Mița...

— Ei! și unde e acuma Mița?

— Nu ți-am spus?

— Când mi-ai spus?

— Mialache! ești nebun? Nu ți-am spus că te așteaptă la Oppler cu Vasileasca și cu fratele Vasileaschii, locotenenul Mișu dela itidență?

— Dar puiul?

— L-am culcat.

— Unde?

— Nu ți-am spus?

— Cocoană ești nebună? când mi-ai spus?

— Nu ț.-am spus că am tras la Măndica?

— Ei?!

— Nu sbiera așa!... Ei! ne-a dat un pat pentru puiul în odaie la copiii ei, și Miții i-a dat odaia lui Mișu, și el doarme pe canapea în antreluță...

Din vorbă 'n vorbă, au ajuns la Oppler. La Oppler, fatalitate! Toate luminile sunt stinse.

— S'a dusără la Vasileasca acasă.

D. Georgescu și coana Anica sue încet pe drumul prăpăstios către strada Furnica. E o noapte caldă, cu lună plină... Cu cât sue, cu atât se desfășură la picioarele drumeților panorama mirifică a Sinaei, cu simetricele ei constelații de lampioane electrice. Vederea aceasta o încântă pe coana Anica... D. Georgescu e mai puțin simțitor față cu măreața priveliște și înjură bombănind. Au ajuns în sfârșit la Villa Măndica. Puiul doarme cu copiii Vasileaschii, dar, fatalitate! Madam Georgescu lipsește. A plecat.

— Unde?

www.dacoromanica.ro

— A plecatără acușica toți, zice servitoarea somnoroasa, la Sfânta Ana.

— Și d. Mișu locotenentul? întreabă coana Anica.

— Și dumnealui, răspunde slujnica..

— Du-te și dumneata repede, Mialache, zice cocoana.

Dar d. Mialache izbucnește:

— Ce? cocoană! ce? sunt nebun? dumneatale mă socotești cal de poște?

— Nu striga, ca scoli copiii!

— De cinci ceasuri de când alerg dupa d-voastră, ca un turbat, nu e destul? Nu mai mă duc.

— Du-te, Mialache mamă! zice foarte rugătoare cocoana; o să-i faci mare plăcere Mitii și la toți.

— Nu mai poci...

— O să te căești, Mialache!

— Dece să mă căesc?... Nu mă duc! n'o găsesc nici acolo... Mai bine, adu coșul.

Când zice d. Georgescu acestea, orologiul dela Castelul Peleș se aude 'n depărtare bătând noaptea jumătate. Cocoana scoate coșul de subt canapea, slujnica aduce o sticlă cu vin, și d. Mialache se pune să supeze cu coana Anica. La supeu, d. Mialache povestește cu de-amănuntul toate peripețiile prin care a trecut; iar cocoana Anica cum s'a întâlnitără cu madam Vasilescu și cu toată compania și cu locotenent Mișu, care e mucalit al dracului „și cântă teribel". Apoi, după supeu, s'a culcat d. Georgescu în odaia locotenentului, rezervată pentru el și madam Georgescu, iar gramama, în odaia copiilor, cu puiul.

Dormeau încă profund când, pe la cinci și jumătate dimineața, un sgomot strașnic, clopoței de trăsură, lăutari și chiote, l-a smuls din brațele lui Morfeu [1]). Se 'ntorcea compania dela Urlătoare, cu lăutari: madam Vasilescu, madam Constandinescu, nepoțica ei, domnișoara Popescu și d. Vasilescu și madam Georgescu și locotenent Mișu... Fusese o partidă de plăcere improvizată, o fantazie a locotenentului.

— Vezi, cocoană? zice d. Mialache lui gramama. Vezi? dacă mă luam după vorba d-tale și mă duceam și la Sfânta Ana!...

Ah! a fost o plăcere ce va rămânea neuitată... Pe lună, cu trăsurile la pas, și d'asupra armoniei apelor de munte și șoap-

1) Zeul somnului, în mitologia greacă.

www.dacoromanica.ro

telor pădurii, lăutarii acompaniând încetinel și d. Mișu cântând menuetul, pe care-l cântă regulat muzica în parc și care-i place atâta lui madam Georgescu!... Deaceea, cu sufletul încărcat de fermecătoare amintiri, seara, la București, când își face toaleta de culcare, madam Georgescu zice oftând:

— Ah! mamițo, menuetul lui Pederaski... [1]). Mă'nnebunesc!

1) Paderewschi — pianist și compozitor polonez.

www.dacoromanica.ro

LANȚUL SLĂBICIUNILOR

Am și eu o slăbiciune, și eu sunt om! dorințele gratioasei mele prietene domnișoara Mari Popescu sunt pentru mine porunci, la care mă supun, cu atât mai bucuros cu cât văd că prietena mea nu abuzează niciodată de influența nemărginită ce știe bine că exercită asupră-mi... De astădată, ce mare lucru-mi cere?

„*Stimate amice,*

„Știu ce prieten ești cu profesorul Costică Ionescu și cât nu e în stare să-ți refuze o rugăminte. Mă 'ndatorezi până 'n suflet dacă obții dela el pentru elevul Mitică Georgescu din clasa IV liceul X... la latină nota 7, fără de care băiatul, care mi-e rudă de aproape, rămâne și anul acesta repetent, ceeace ar fi o mare nenorocire pentru familia lui — o familie dintre cele mai bune — și pentru mine o mare mâhnire.

„Cu cele mai afectuoase salutări a dumitale bună prietenă

Mari Popescu".

Ah! irezistibilă grație, cum știi de frumos să poruncești! Și ce bine s'a nemerit! Ionescu are și el o slăbiciune, și el e om! ține la mine și nu e în stare să mă refuze. Repede mă arunc într'o birjă și alerg la Ionescu, profesorul de latinește.

— Dragă Costică, viu la tine sigur că n'ai să mă refuzi; știu cât pot conta pe amicița ta și nu-mi permit a mă 'ndoi un moment că în cazul de față, fiind vorba, mă 'nțelegi, de o chestiune care mă interesează în așa grad, încât dacă n'aș fi pe deplin convins că tu, care mi-ai dovedit totdeauna, fără să des-

www.dacoromanica.ro

minți niciodată o afecțiune, ce pot zice că la rândul meu... în fine...

— In fine, zice Ionescu, am înțeles... Nu trebuia să mă iei așa pe departe. Vii să mă rogi pentru vreo loază de elev de-ai mei!

— Nu e loază, Costică; e un băiat dintr'o familie dintre cele mai bune: mi-e rudă.

— Cine știe ce leneș, ce dobitoc!

— Nu-i adevărat, dragă Costică; este un băiat prea cum se cade... Să nu mă lași!... Viu la tine sigur că n'ai să mă refuzi; știu cât pot conta pe amiciția ta și nu-mi permit a mă'ndoi un moment că în cazul de față, fiind vorba, mă 'nțelegi de o chestiune...

— Ei, lasă astea! știi că țiu la tine: ce mai încap între noi astfel de fraze banale?... Ce notă vrei să-i dau pârlitului tău de protejat?

— 7, dragă Costică!...

— Apoi, dacă n'o fi știind nimic animalul!

— Ei, acum și tu! zi că nu știe; parcă el o să fie cel dintâi și cel de pe urmă care să treacă fără să știe... Te rog, dragă Costică! dacă rămâne băiatul repetent încă un an, e o nenorocire pentru familia lui — o familie dintre cele mai bune — și pentru mine o mare mâhnire...

— A! irezistibilă milogeală prietenească! zice Costică! ce bine știi tu să poruncești! Aide! să-i fac hatârul și de data asta.. să-i dau nepricopsitului 7. .

— *Merçi*, dragă Costică, mare pomană-ți faci!

— Cum îl chiamă?

Eu caut repede în buzunare scrisoarea d-rei Mari Popescu.. Nu e... Zic lui Costică:

— Un moment!

Și ies ca din pușcă, sar în birjă și alerg acasa... Acasă, scrisorica nicăeri... Fuga la d-șoara Popescu.

— Prea grațioasa mea prietenă, lucrul merge bine; am obținut dela profesor nota dorită; decât, acuma am nevoie să știu numele protejatului matale... Cum îl chiamă pe tânărul?

— Ți-am scris numele în scrisoarea mea.

— Da, dar scrisoarea dumitale am rătăcit-o acasă printre

www.dacoromanica.ro

alte hârtii, şi lucrul este urgent: ca să nu pierd vremea căutând-o, am venit la d-ta... Cum îl chiamă?

— Zău, nu mai ţiu minte, zice drăgălaşa mea amică; pentruca drept să-ţi spun, madam' Preotescu, o bună prietenă a mea, la care ţiu foarte mult, — nu sunt în stare să-i refuz nimic — m'a rugat să-ţi scriu că ştie că ţii foarte mult la mine şi nu mă refuzi niciodata, şi eşti prieten cu d. profesor Costică Ionescu, care ţine foarte mult la d-ta şi nu e în stare să-ţi refuze nimic.

— Atunci, ce e de facut? zic.

— Du-te d-ta la madam Preotescu şi întreabă-o cum îl chiamă pe băiatul pe care mi l-a recomandat ca să ţi-l recomand d-tale.

— Sărut mănuşiţele!

Şi alerg la Preotească... Zic:

— Madam Preotescu, uite la ce am venit sa vă deranjez: aţi recomandat amicei mele d-rei Mari Popescu pe un tânăr, să mi-l recomande mie, să-l recomand amicului meu Costică Ionescu, profesorul...

— Da!

— Ei! cum îl chiamă?

Nu ţi-a scris Mari?

— Ba da, dar am rătăcit scrisoarea, şi d-şoara Popescu a uitat cum îl chiamă şi m'a trimis să-mi spune-ţi d-voastră.

— Eu... drept să-ţi spun, nu mai mi-aduc aminte, pentrucă i-am avut numele pe o însemnărică, pe care am lăsat-o la Mari; dar putem afla dela Diaconeasca — şade aci aproape — ea m'a rugat, că ştie cât ţine Mari la mine şi d-ta nu refuzi nimic lui Mari şi d-l Costică Ionescu profesorul pe d-ta nu te refuză niciodata.

Atunci, zic, cum facem?

Stăi niţel, să trimit să cheme pe Diaconeasca: este aci alaturi.

N'aştept mult. Madam Diaconescu vine. Dar, fatalitatea! şi dumneaei se afla în aceeaşi necunoştinţă despre numele junelui nostru protejat: însemnărica i-a dat-o amicei sale madam Preotescu.

— Ce-i de făcut?

— Aleargă la Iconomeasca!

Alerg la Iconomeasca... De acolo, la Sachelăreasca... Pe ur-

www.dacoromanica.ro

mă la Piscupeasca... In sfârșit, am dat de izvor... Tânărul este nepoțelul lui madam Piscupescu, băiatul surioarei dumneael, al lu madam Dăscălescu: Mitică Dăscălescu.

Nimic nu refuzăm — madam Piscupescu lu madam Dăscălescu, madam Sachelarescu lu madam Piscupescu, madam Iconomescu lu madam Sachelarescu, madam Diaconescu lu madam Iconomescu, madam Preotescu lu madam Diaconescu, d-ra Popescu lu madam Preotescu, eu d-rei Popescu, și mie amicul Costică Ionescu... Alerg la Costică Ionescu.

— Dragă Costică, să nu mă lași... Viu la tine sigur că n'ai să mă refuzi, știu cât pot conta pe amiciția ta și nu-mi permit a mă 'ndoi un moment...

- Lasă, omule, fleacurile.

Să-i dai nota 7, cum mi-ai promis...

— Cui, frate?

Lui Mitică Dăscălescu!

— Mitică Dăscălescu!.. Nu țiu minte să am vreun școlar cu așa nume

- Nu se poate!

Să vedem!...

Și se uită în cataloage.

— Nu; n'am niciunul Mitică Dăscălescu, în cursul inferior; ai facut confuzie; trebue să fie în cursul superior.

Alerg... de astădată drept la madam Piscupescu.

Madam Piscupescu dece clasă dă examen nepoțelul matale?

— De clasa VI!

— Al zic eu... Bine!

Și dau fuga 'napoi la Ionescu; zic.

— E în clasa VI Mitică Dăscălescu al meu.

— Atunci nu e la mine, e la Georgescu: îl cunoști pe Georgescu?

— Nu. Tu nu-l cunoști? ți-e coleg

— Ba da, ține foarte mult la mine, nu e'n stare să-mi refuze nimic

— Atunci, zic eu, ma rog ție, nu mă lăsa!... știu că pot conta pe amiciția ta și nu-mi permit...

— Iar?... ești cu birja... hai de mă du degrabă la Georgescu.

— Haide.

www.dacoromanica.ro

— Ajungem... Aştept în birjă pe Ionescu. Peste câteva momente iacătă-l.

— Ai avut mare noroc c'am venit tocmai la pont, dacă mai întârziam un sfert de ceas, până la două, mergea cu cataloagele la şcoală şi trecea notele în matriculă: protejatul tău avea un 3.

— Si acuma?

— Are 7.

Uită-te, am gândit eu, ce va să zică o întârziere de câteva minute: cum poate nenoroci pe un tânăr! Rămânea Mitică Dăscălescu iar repetent, cu toate că ţine la el atâta mămiţă-sa Dăscălească, la care ţine Piscupeasca, la care ţine Sachelăreasca, la care ţine Iconomeasca, la care ţine Diaconeasca, la care ţine Preoteasca, la care ţine mult graţioasa Popeasca, la care ţiu foarte mult eu, la care...

www.dacoromanica.ro

GROAZNICA SINUCIDERE DIN STRADA FIDELITĂȚII

(Sub acest titlu, citim, în „Aurora", ediția de dimineață)

Azi dimineață, întreagă strada Fidelității a fost viu emoționată de o senzațională dramă pasională. Pe la orele șapte a. m. vecinii fură alarmați de niște țipete sfâșietoare, care porneau de la casa cu nr. 13. In aceasta casă locuesc de multă vreme doamna Zamfira Popescu, văduva răposatului veteran al corpului didactic Nerone Popescu, fost profesor de limba latină împreună cu cei doi copii ai săi, Cicerone Popescu elev de administrație, și domnișoara Porția Popescu. La țipetele îngrozitoare, toți mahalagiii se adunară în grabă și îndată aflară ce era : o sinucidere!

Domnișoara Popescu de mai multe săptămâni zăcuse într'o stare de melancolie și de abatere sufletească, încât nu mai mânca, nu mai bea, nu mai dormea de loc. Cu o zi înainte de a lua fatala hotărîre arătase semne de mare neliniște; a cerut să mănânce și să bea. După ce a dejunat cu mare poftă și s'a săturat, a 'nceput deodată să plângă, zicând către doamna Zamfira Popescu:

— Mamițo, eu nu mai pot să trăiesc! eu vreau să mor!

La aceste cuvinte mama i-a răspuns:

— Mofturi! ia fii bună și te-astâmpără... Las' că o sa-ți treacă!

Porția însă a adăugat:

— Ai să vezi!... Dar dacă mor, jura-mi mamițico, jură-mi că o să-mi pui pe mormânt boboci de trandafir!

Bobocii erau florile ei favorite.

Doamna Zamfira Popescu schimbă vorba, fără să se teama de vreun sfârșit fatal, deoarece Porția, care era simțitoare, de multe ori, în momente de supărare, amenința că se va sinucide. Din nenorocire, de astă dată amenințarea fusese mai mult decât serioasă.

Ce se 'ntâmplase?

www.dacoromanica.ro

Azi noapte, pe când fratele său lipsea după obicei şi mamiţica dormea, Porţia scoase gămăliile la o duzină de cutii mari cu chibrituri şi le aruncă într'o cinzeacă de rachiu de drojdii. Aşteptând să se dizolve fosforul, sărmana fată se aşează la masă şi scrise cu toată limpezimea de minte o scrisoare către mamiţa şi către frăţiorul ei, prin care cere pardon de durerea ce le-o cauzează şi le declară că moare deoarece este părăsită de tânărul Mişu Z... până zilele trecute student în medicină şi astăzi doctor de plasă. Intr'un postscriptum apoi, conjură încă odată pe dezolata mamă să nu uite de boboci.

Când a terminat scrisoarea, gămăliile de chibrituri erau dizolvate. Porţia înghiţi păhărutul, dându-l cu voluptate peste cap, şi merse să se culce în patul ei aşteptând cu resemnare moartea. Aceasta nu întârzia să se anunţe prin nişte oribile crampe de intestine. Nenorocita, covârşită de dureri, sări în sus şi 'ncepu să ţipe spunând tot:

— Mor! mor!... ah! Mişule, fii fericit!... Scăpaţi-mă!... scăpaţi-mă! sunt încă tânără! Nu! nu! nu vreau să mor!

Atât putu să zică şi căzu în convulziuni. Intr'o stare desperată a fost transportată iute la spitalul cel mai apropiat.

Cât despre dl. Mişu Z., cauza acestei nenorociri, iata ce am putut afla în pripă...

Acum vreo patru-cinci ani, un tânar student sărac de vreo 21 de ani, prietenul lui Cicerone Popescu, îndată ce dete bacalaureatul şi se înrolă ca voluntar, se aşeză în pensiune, într'o odaie mobilată, la doamna Zamfira Popescu, cu casă, masă, îngrijire, în fine de toate. Tânărul Mişu Z... foarte vioi şi drăcos, limbut şi caraghios, nu întârzia sa inspire Porţiei una din acele pasiuni care decid de viaţa unei femei. In curând o relaţiune amoroasă nebună se contractă între ei. Această relaţiune a durat până mai acum vreo două luni, când tânărul, care studia medicina, şi pe care toţi îl numeau pentru aceasta „doftoraşul", îşi luă diploma, şi imediat, având oarecare protecţii — mama lui este jupâneasă 'n casă la moşia unui înalt personaj — căpătă un post de medic de plasă. Işi poate oricine închipui lovitura ce „doftoraşul" i-o dete Porţiei, când îi spuse că el are s'o părăsească şi să meargă la post. Fata începu să-i facă nişte scene, aci duioase, aci fioroase, aşa încât el înţelese că pasiunea ei contrariată brusc ar fi primejdioasă, şi astfel se hotărî să joace comedia. Pentru a adormi temerile victimei sale şi a o asigura că

www.dacoromanica.ro

şi-a schimbat cu desăvârşire hotărîrea de a o părăsi, el alergă la ajutorul unui prieten redactor, făcându-l să-i publice prin ziarul „Lumina" următoarea notiţă:

„Aflăm că tânărul doctor Mişu Z... care şi-a susţinut cu un succes strălucit teza sa despre *Simptomele la diverse intoxicări violente* şi care a fost numit doctor de plasă, refuză categoric a primi acest post. Era în adevăr absurd ca un aşa distins elev al facultăţii noastre de medicină să se înfunde într'o provincie. Tânărul doctor e hotărît a rămânea în Bucureşti, unde va practica arta sa, aşteptând să se prezente la primul concurs pentru obţinerea unui post la vreunul din spitalele Eforiei. Nu ne îndoim de succesul simpaticului nostru amic".

Ultima umbră de bănuială şi de temere a d-rei Popescu fu risipită prin citirea acestor rânduri. Ba ceva mai mult, tânăra sentimentală, văzând reîntoarcerea iubitului ei, deveni şi mai pasionată. Ea nu ştia că totul este o farsă. Nu-şi putea închipui, în naiva ei sinceritate, ce surpriză îi pregătea acela pe care-l adora. „Doftoraşul" nostru, ca să poată pleca fără vorbă şi să-şi ia bagajul, care consista într'un geamantan şi câteva cărţi, făcu un plan infernal. Obţinând un bilet de lojă la Dacia — probabil un bilet de favoare, căci se va vedea că individul nu era decât un chilipirgiu, — merse cu damele, mama şi fata, la teatru. Peste câteva minute după ridicarea cortinei, pe când damele urmăreau cu cel mai viu interes desfăşurarea comediei, el se sculă şi pretextând că merge la bufet să le aducă prăjituri şi apă rece, plecă frumuşel din lojă. Coborî, ieşi din teatru, se aruncă într'o birjă, merse acasă, îşi luă bagajul, se duse la gară şi se sui în tren. Un moment femeile crezură că doftoraşul s'a încurcat la bere în bufet, după obicei. Dar, trecând şi actul al doilea, o idee trecu ca un fulger prin mintea tinerei abandonate. Repede alergară acasă. Intrară în odaia lui: bagajul şi cărţile nu mai erau acolo. D-ra Popescu a avut o criză nervoasă îngrozitoare, din care nu şi-a revenit decât tocmai a doua zi. De atunci, disperarea ei a mers tot crescând până ieri, când durerea morală devenindu-i insuportabilă, s'a hotărît a pune capăt nenorocirii sale prin moarte.

Când oare se va face un exemplu cu aceşti domnişori, care se introduc în familii oneste, sub pretext de prieteşug, spre a corupe copilele şi a le arunca în ghiarele desfrâului sau în ghiarele morţii, ca în cazul de faţă? Mărturisim că nu 'nţelegem de-

www.dacoromanica.ro

loc nepăsarea parchetului, care nu intervine, deși i s'a adus la cunoștință cazul, punându-i-se în vedere și documentul trist rămas dela nenorocita victimă.

La ediția de seară alte amănunte.

Apoi în ediția de seară:

Am alergat la spitalul unde fusese transportată d-ra P. Popescu, și am cerut să văz pe internul de serviciu. Am avut deocamdată noroc: eu cerusem unul și m'au întâmpinat doi — doi tineri destul de politicoși și foarte, prea veseli, pentru atmosfera tristă în care trăiesc. In adevăr, trebue să aibă cineva o inimă de bronz sau de piatră ca să mai fie vesel în mijlocul atâtor suferințe și mizerii omenești. Am rugat pe d-nii interni să-mi permită a vedea pe d-ra P. Popescu, de soarta căreia se interesează cititorii noștri. Au început amândoi să râză.

— Tânăra?... cu chibriturile? m'a întrebat unul, apăsând ironic pe fiecare vorbă... Eheil dumneata să fii sănătos!

— A murit! am strigat eu.

— Ei aș!

— Atunci?

— Nu mai este aici! i-a trecut și i-am dat drumul. Adineaori a plecat mititica cu mamițica!

Și 'ncepură iar să râdă amândoi.

— Dacă n'a luat chibrituri destule! cine strică?

— Dar mi se pare, zisei eu, că o duzină de cutii mari...

— Ei, aș!... nici o duzină de gămălii... Pentru d-ra Porția a fost porția prea mică; cum e dumneaei solidă îi trebue o porție mult mai sdravănă!

Deși am fost revoltat de modul cum cei doi tineri își râdeau de nenorocirea bietei creaturi, făcând jocuri de cuvinte triviale și neroade asupra numelui ei clasic, am voit să profit de ocazie și să mai culeg câteva informațiuni asupra „doftorașului". In adevăr, îl cunoșteau. La prima mea întrebare despre dânsul, au început iar râsul lor, care mă enerva:

— Se săturase bietul „doftorașul"... In sfârșit a scăpat! zise unul.

— Mare răbdare a avut! închipue-ți, atâția ani de-a rândul tot o porție, și ce porție!

— Iar? am strigat eu indignat, și fără să-i mai salut, am plecat.

www.dacoromanica.ro

Tot drumul până la redacție m'am gândit câtă prăpastie este între educațiunea spiritului și educațiunea inimii, și cum neglijând pe aceasta din urmă nu poți, cu toată învățătura, produce decât monștri sociali. Iată cazul celor doi tineri, care mâine, poimâine, vor fi chemați în societate să exercite cea mai nobilă și cea mai umanitară profesiune. La ce altă profesiune se cere mai multă dragoste și milă de aproapele său, mai multă delicatețe de sentimente, mai fină pricepere a cutelor sufletului omenesc? Medicul!... Dar medicul este un duhovnic mângâietor; el trebue să se apropie de nenorocitul suferind cu blândețea cu care Mântuitorul s'a apropiat de Lazăr: numai astfel știința, ajutată de înălțarea sufletului, poate face miracolul!... Mâine, acești doi tineri vor fi medici și astăzi râd și-și bat joc, într'un mod atât de vulgar, de suferința extremă care a determinat pe nefericita tânără să prefere luminii vieții besna nimicului! Iată roadele înaltei noastre culturi universitare! Foarte mulțumim de așa cultură!

Dar, în fine, bine că a scăpat biata fată!... Asta desigur o s'o facă mai cuminte... Mai la urmă, cine știe ce noroc poate avea!

În aceeași seară, citim în „Lumina":

Un confrate a publicat azi dimineață o știre de senzație despre sinuciderea unei copile disperate din cauză că ar fi fost trădată de amantul ei, un doctor proaspăt — un întreg roman pasional à la Ponson du Terrail sau Jules Mary, o întreagă me'odramă à la d'Ennery [1]).

Am fost și noi curioși să vedem ce este adevărat din toată comedia aceea și am mers după informațiuni.

Un amănunt caracteristic trebue să-l dăm cititorilor dintru început: când noi ne-am transportat în localitate, sinucisa din strada Fidelității, d-ra Portia Popescu se 'ntorsese dela spital, unde, dealtminteri, putem afirma cu siguranță, nici n'avusese nevoie să meargă. In adevăr, doza de chibrituri pe care o luase fusese cu totul neînsemnată. Din aceasta și din cele ce vor urma,

1) Romancieri francezi, gustați de burghezia vremii — autori de romane senzaționale sau de dulcege povestiri sentimentale.

www.dacoromanica.ro

se va convinge oricine că n'a fost deloc vreo hotărîre serioasă de sinucidere, ci numai o demonstrație, cu scop de a interesa pe infidelul „doftoraș".

Trebue mai întâi să spunem că tânăra amăgită, delăsată, abandonată, nenorocită, numără peste de două ori mai multe roze decât îi trebuesc cuiva pentru a-și putea administra liber averea și răspunderea personală — adică o vârstă cam de 44-45 de ani. Sunt vecine în mahala care o estimează chiar la mai mult. Astfel, d-na X... moașă, una dintre primele eleve ale răposatului doctor Capșa, proprietară alături cu d-ra în chestiune, ne-a afirmat că-și aduce aminte exact de timpul când își clădea casele răposatul Nerone Popescu, pe care parcă-l vede încă în cămașă de noapte și 'n papuci, conducând lucrările zidăriei în persoană și injurând ungurește pe salahori (era în vacanța mare), deoarece, în acelaș an d-sa, d-na X... moașa, s'a născut. Ei bine, pe atunci Țica adică Porția era fetiță măricică; se juca cu păpușile.

Tânăra delasata stă și în avere tot așa de binișor ca și 'n vârstă. Are împreună cu mama sa, după legea veche, pensia veteranului profesor Nerone Popescu, dela care a moștenit casele din strada Fidelității, două prăvălii de cârciumă, cu pivniță, grădină și vie în strada Viișoara, producând net 1200 lei anual; apoi se zice că avea și vreo 12 mii de lei în bonuri la casa de depuneri: dintre aceștia însă se presupune ca ar fi atins ceva pentru cheltuielile de studii ale „doftorașului".

Foarte romanțioasă, ea ținea mult la societatea tinerilor studenți, slabiciune contractata de demult, de vreo douăzeci și cinci de ani, de pe când tatăl său Nerone ținea în mahala o mică fabrică de bacalaureat. Dealtminteri toți mahalagiii zic: unde sare capra, sare și iada; se pare că și mamița a avut odinioară multă slăbiciune de „boboci". De vreo trei patru ani acuma, Porția primise în pensiune pe tânărul Mișu Z... student în medicină, și imediat contractase pentru el o pasiune nebună.

Medicinistul, băiat sărăcuț, găsind așa de călduros adăpost și culcuș, nu căutase deloc a contraria pasiunea gazdei sale, care era o binefacere cerească pentru el; din contră, o alimentase cu multă metodă. Această relațiune destul de nepotrivită dură până ce, după câțiva ani de studii, tânărul își susținu teza. De mult îi ieau peste cap favorile d-rii Țica; se hotărî să scuture jugul când nu mai avea nevoie să-l poarte. Stărui, și prin pro-

www.dacoromanica.ro

tecțiuni, căpătă un post de medic de plasă. Când voi să plece pasionata Porția îi puse piciorul în prag: scene sfâșietoare, rugăciuni fierbinți, amenințări teribile de sinucidere și chiar de asasinat. „Doftoraşul" plictisit, neputând pleca fără bagaj și voind să evite scandalul în mahala, se hotărî să recurgă la un subterfugiu, la aceea ce — ierte-ni-se expresia tipică și consacrată — în argotul [1]) studențesc se numește un *chiul*.

Câteva zile se prefăcu apucat de o reîntoarcere de pasiune turbată apoi, când adormi bine orice prepus, conduse pe cele două dame la teatru; le lăsă în lojă, și el cu bagajul se sui în tren pentru a se prezenta la post.

Urmarea acestui roman tragi-comic îl știe publicul din darea de seamă lirică și senzațională a confraților noștri dela „Aurora".

Și... iată cum se scrie istoria!

In momentul când așternem aceste rânduri, d-ra Porția Popescu este înafară de orice pericol, precum era de altminteri și în momentele crampelor, prea puțin serioase ca să poată compromite o sănătate așa de robustă.

Un amănunt curios iarăși este faptul că d-ra, cu o zi înainte de demonstrațiunea ei romantică, suferea grozav de măsele. D-ra are dinții foarte stricați și sufere mult de asta când răcește; e probabil că această infirmitate, ca și cearcănele vinete de pe obraz, se datorește abuzului nemăsurat al gogoșilor de ristic. Din cauza durerilor prea frecuente de măsele, a și contractat de mult obiceiul fumatului. Ei bine, după crampele ce le-a suferit din pricina chibriturilor, i-a trecut cu desăvârșire durerea de măsele. Poate că fosforul!

A treia zi „Lumina", ediția întâia, scrie:

Aseară, în fața otelului Continental s'a petrecut un scandal ne mai pomenit.

Primul nostru redactor, d. Mihail Constantinescu, se plimba pe dinaintea otelului, convorbind despre chestiuni politice cu d deputat N...

Pe când nici nu gândea, doi indivizi, un ofițer de intendență și un elev de administrație, i se pun în față.

---

1) Vocabular particular, propriu unei anumite categorii sau unui anumit mediu social, unei anumite profesiuni.

www.dacoromanica.ro

Cel din urmă, cu un ton provocător, îl întreabă:

— Mă rog, d-ta eşti d. Mihail Constantinescu, directorul pamfletului care se intitulează „Lumina" ?

— Eu! răspunde amicul nostru.

— Eşti un mişel! strigă individul cu un ton şi mai provocător.

— Şi cine eşti d-ta, mă rog, care îmi spui aceasta? întreabă calm amicul nostru retrăgându-se trei paşi.

— Sunt Cicerone Popescu!... Ai atacat familia mea! ţi-ai permis să ataci familia Popescu!

Şi fără a mai da timp amicului nostru să facă încă un pas înapoi, se repezi şi-l lovi în obraz cu pumnul, umplându-l de sânge.

Într'o clipă lumea se strânse. Mai mulţi inşi săriră în ajutorul primului nostru redactor, care se aruncă, după întâiul moment de surpriză, înhăţă de piept pe agresor şi după ce-l dete o corecţiune meritată, îl duse urmat de atâţia martori la secţia apropiată, unde se încheiă cuvenitul proces-verbal.

Agresorul descreierat este fratele persoanei ridicule, pasionată de „boboci", despre care am vorbit în numărul nostru de alaltăieri, — domnişoară tinerică de 45 de ani trecuţi, Porţia, Ţica Popescu, din care confraţii dela „Aurora" au vrut să facă cu orice preţ o eterică [1]) eroină de roman sentimental.

S'a *sezisat* parchetul şi s'a reclamat ministerului de războiu.

Sperăm că atât justiţia cât şi suprema autoritate militară îşi vor face datoria faţă cu acest tip şi infam şi ridicul de bătăuş.

Vom reveni.

Apoi în „Aurora" de dimineaţă:

Ieri seara un atac infam a fost îndreptat în contra directorului nostru d-l Constantin Mihăilescu, în piaţa Teatrului.

Pe când d-sa voia să treacă drumul către fotografia Mandy, trei inşi care aveau aerul a fi într'o stare de ebrietate patentă, ridicându-se de pe scaune de dinaintea berăriei Gambrinus, i-au tăiat drumul. Unul dintre ei îl interpelează cu cuvintele:

1) Imaterială, aeriană.

www.dacoromanica.ro

— D-ta eşti d. Constantin Mihăilescu, directorul „Aurorei"?

— Eu! şi ce poftiţi! cum vă numiţi? cu cine avem onoarea? întrebă râzând amicul nostru şi retrăgându-se câţiva paşi.

— Sunt doctorul Mişu Zaharescu! Cum ţi-ai permis să te atingi de numele de Zaharescu?!

Zicând acestea, beţivul aplică o lovitură puternică cu bastonul peste capul directorului nostru; din norocire însă, bastonul fu împiedicat de pălărie şi nu atinse decât uşor sfârcul urechii amicului nostru. Mai multe persoane sărind, mizerabilii agresori care erau numitul erou şi ridicul şi infam al dramei din strada Fidelităţii şi doi interni doctoranzi, s'au suit degrabă într'o birjă şi au fugit de furia mulţimii indignate.

Parchetul a fost *sezisat*.

Denunţăm onor. consiliu sanitar faptul mişelesc al celor trei telceri, adoratorii lui Gambrinus şi cerem o pilduire severă.

Înţelegem ca un doctor să-şi ucidă fără răspundere bolnavii cu clistirul şi cu scalpelul; dar trei doctori să facă un consult pentru a ucide cu parul pe stradă oamenii sănătoşi, asta e prea mult!

Dacă d. director general al serviciului sanitar nu-şi va spune cuvântul, vom reveni.

Peste câteva zile, citim în „Universul":

Doctorul Mişu Zaharescu a fost suspendat de către consiliul sanitar din postul de medic de plasă pentru neglijenţă în serviciu.

In fine „Aurora" reproduce după „Lumina":

Aflăm cu deosebită plăcere logodna gentilei domnişoare Porţia Popescu, fiica Doamnei Zamfira Popescu şi a repausatului profesor, veteran al corpului didactic, Nerone Popescu, cu simpaticul dr. în medicină d. Mişu Zaharescu. Indată după cununie, tânăra pereche va pleca la Montpellier, unde eminentul elev al facultăţii noastre merge a-şi complecta cercetările ştiinţifice.

Felicitările noastre călduroase tinerei şi simpaticei perechi.

www.dacoromanica.ro

L A P E L E Ş

— Doăsp'ce trecute, Măndico! ce naiba faci, soro?

Aşa strigă cocoana Lucsiţa foarte nervoasă, intrând în odaie unde-şi face toaleta madam Piscopesco.

Iar madam Piscopesco, din faţa oglinzii, răspunde şi mai nervoasă:

— Uf! lasă-mă dracului şi dumneata, mamiţo! nu vezi cum m'a pocit dobitoaca? fir'ar afurisită să fie!

Dobitoaca este guvernantă la copii, şi piaptănă şi pe madam Piscopesco; cocoana Lucsiţa este mama lui madam Piscopesco, iar madam Piscopesco este soţia lui d. Piscopesco, proprietarul uneia dintre cele mai elegante şi mai confortabile vile din Sinaia, vilă care poartă frumosul nume al fiicei cocoanei Lucsiţii, vila „Esmeralda".

Dela şase ceasuri dimineaţa, pe când soarele nu s'a ridicat bine peste piscul Cânelui, locuitorii vilei „Esmeralda" umblă de colo până colo, cuprinşi toţi ca de nişte friguri.

Ce este? ce s'a întâmplat în familia Piscopesco pentru ca toată lumea din vila „Esmeralda" să fie aşa de emoţionată şi de nervoasă?

O bucată de bristol [1]), care străluceşte d'asupra cărţilor de vizită lăsate de amicii din lumea mare la vila „Esmeralda", ne va răspunde la această întrebare. Să ne aruncăm ochii pe acea bucată de bristol şi vom afla că din înaltul ordin al maiestăţilor lor, doamna şi domnul Zefir Piscopesco sunt invitaţi pentru astăzi, la ora 1 d. a., a lua dejunul la castelul Peleş!

— Unde-i dobitoaca, mamiţo? trăsni-o-ar dumnezeu s'o trăs-

---

1) Un carton de calitate mai bună

www.dacoromanica.ro

nească! zice madam Piscopesco ciufulindu-şi tare necăjită cârlionţii dela ceafă, care nu vor să stea cum vrea dumneaei.

— Lasă-mă, soro, să te potrivesc, îi zice coana Lucsiţa.

Şi trage lângă fereastră 'n lumină pe frumoasa ei fiică; ia fierul de frizat de d'asupra flăcării de spirt, îl apropie de buze, suflă 'n el, şi'l vâră apoi în cârlionţii rebeli.

— Eşti nebună, soro! ţipă madam Piscopesco, ce dracu! chioară eşti?... m'ai fript!

— Dacă te mişti! dacă bâţâi mereu din picior! Fie, soro, la naiba! că prea eşti nevricoasă!... A să văz.

Şi coana Lucsiţa se uită 'n ceafa grăsulie a lui madam Piscopesco şi o scuipă, pe de-o parte să-i mai potolească usturealа, pe de alta să n'o deoache: în adevăr, are dece să se mândrească o mamă.

Apoi, cu mai multă atenţie, supune şi aranjează cârlionţii rebeli aşa de frumos că madam Piscopesco a şi uitat de arsură.

— Doăsp'ce şi un sfert, soro! ce dracu faceţi? tot nu te-ai mai isprăvit?... vrei să întârziem? nu face pentru ca să ne aştepte, mai a'es întâia oară!

Dar madam Piscopesco, fără s'asculte vorbele domnului Zefir Piscopesco şi încovoindu-se de talia ei elegantă în faţa oglinzii, aşa ca să-şi poată vedea turnura, întreabă:

— Sunt bine la spate, mamiţo?

— Eşti surdă, soro? sbiară cu severitate d. Piscopesco; vrei să ne atârne lingurile de gât? nu face pentru ca să ne aştepte! întâia oară, înţelege-mă!

— Uiţi fir-ar a dracului şi-afurisită de viaţă! zice madam Piscopesco. Unde-mi sunt mănuşile?

Caută cocoanele 'n sus... caută 'n jos...

— Chiamă pe dobitoaca... Unde-i dobitoaca? fir-ar a dracului să fie, ea ştie unde le-a pus.

— Uite-le! strigă coana Lucsiţa.

— Haide odată, soro! că te las şi merg singur!

Sunt douăsprezece şi jumătate.

Încă o privire 'n oglindă.

In sfârşit, madam Esmeralde Piscopesco sue în trăsură cu soţul său.

www.dacoromanica.ro

— La Peleș! și mai iute! zice către birjar d. Piscopesco, după ce și-a încrucișat brațele și s'a așezat bine.

Birjarul mână.

— Mamițo! strigă madam Piscopesco, uitându-se 'napoi către coana Lucsița, care de pe verandă o scuipă, să n'o deoache; mamițo, bagă de seamă la cheile dulapului, că iar fură zahăr dobitoaca, fir-ar a dracului să fie!

www.dacoromanica.ro

C A D O U

„Iubite amice,

Astăseară avem pom de Crăciun. Ne-ai promis că vii să prânzești cu noi. Te rog, nu uita. Te aștept până la șapte fără un sfert la berărie, ca să mergem împreună. In tot cazul, dacă nu ne 'ntâlnim, vino direct la noi; dar vino negreșit; se supără Acriviția.

Stasache".

Acriviția este soția lui nenea Stasache. La oamenii aceștia se petrece bine; mă duc să 'ntâlnesc pe amicul meu la locul arătat. Sunt șapte fără un sfert, și omul meu lipsește; dar n'aștept mult, și iată-l.

— Gândeam că nu vii, îmi zice el.

— Se putea, nene Stasache, să supăr pe cocoana Acriviția?

— Bine ai făcut, că ș'așa e destul de supărată.

— Dece?

— Inchipuește-ți, monșer, că acum câteva zile nenea Andrei, senatorul! (știi cât ține el la familia noastră) vine, ca după obicei, la noi și zice: „Eu, mă 'nțelegi, s'a închis Senatul și se duc toți p'acasă, și n'am să fiu de Crăciun cu voi, și m'am gândit să v'aduc la fiștecare câte ceva ca cadou"... și scoate, și scoate, și scoate și dă-i la cadouri: și mie și la copii, și Acriviții... Acriviții-i dă un inel cu brilănțel de toată frumusețea...

— Ei!

— Ei! Ieri dimineață, eu lipseam de acasă. Vine Mișu, profesorul — știi, Mișu al nostru, care dă meditație la băieți — vine pentru ca să le dea vacanță, și nevastă-mea pleacă să târguiască de-ale casei câte ceva, că știi, dacă le lași toate pe ajunul Crăciunului, nu le mai poți prididi. Mă 'ntorc eu acasă... îmi spu-

www.dacoromanica.ro

ne fata ,că s'a dus cuconița pân târg. Zic eu: bine! Mai trece ce mai trece, se face douăsprezece, iaca vine și Acrivița foarte supărată. Zic: ce ai? zice: închipuește-ți ce mi s'a întâmplat! am pierdut piatra dela inelul lui nenea Andrei.

— Când?

— Acuma.

— Unde?

— Pân târg... Tocmai la băcănie am văzut că-mi lipsește.

— Trebue să căutăm pe unde ai mai fost.

— Am căutat peste tot: nu e și nu e.

— Trebue să dăm un anunț la gazete!

Și isprăvind povestirea conversației sale cu consoarta, nenea Stasache îmi pune sub ochi o gazetă.

Citesc:

O bună recompensă!... S'a pierdut ieri vineri, 23 Decembrie, înainte de amiazi, între stradele Popa-Tatu, Știrbei-Vodă și Calea Victoriei, o pietricică de briliant în valoare de 3—400 de lei. Cel ce o va găsi să o ducă la d. Stasache Panaiotopolu, strada... numărul!... unde va primi o recompensă de 20 de lei.

După ce citesc:

— Te pomenești că se găsește! zise omul meu.

— Tot ce se poate, zic eu, nene Stasache. Mergem?

— Da... haide!

Ne suim într'o sanie și pornim.

— Nu că-mi pare rău de piatră, pentrucă 'n definitiv, nu-i vreo valoare grozavă; dar știi, nu face: un cadou dela nenea Andrei... Știi cât ține el la noi...

— Firește...

— Sunt curios, să vedem: se găsește? Dar în sfârșit, că nu se găsește... Atâta pagubă!... Dar de unde știi? poate că se găsește?

Eu nu zic nimic. Dar el, văzând că tac:

— Ce zici?... se găsește?

— Știu eu? zic.

— Ei! vezi... eu nu sunt om curios; dar am mare nerăbdare, să vedem: se găsește?

Eu iar tac; el văzând că nu zic nimic:

— Adică dumneata zici că... nu se găsește.

— Ba nu! zic, din contra.

www.dacoromanica.ro

— Din contra? care va să zică, şi dumneata eşti de idee că se găseşte?

In sfârşit, ajungem acasă, la nenea Stasache. Madam Panaiotopolu, mai nostimă decât totdeauna, mă primeşte cu amabilitatea-i cunoscută:

— Dacă nu veneai, mă supăram foc pe dumneata.

— Se putea să nu viu, madam Panaiotopolu?... Pentru mine invitaţia unei dame aşa de graţioase ca dumneata este o poruncă straşnică, la care peste putinţă să mă gândesc măcar a nu mă supune.

— Mersi ! zice doamna.

Dar adaug:

— Ce am aflat, madam Panaiotopolu?

— Ce?

— Pietricica dela...

— Dela inelul care mi l-a făcut cadou nenea Andrei... Cine ţi-a spus?

— Nenea Stasache.

— Inchipueşte-ţi!

— Dar, zic eu, a publicat Nenea Stasache în jurnale... poate că se găseşte.

— Ei, aşi!

— De unde ştii dumneata că nu? întreabă bărbatul.

— Cum o să se mai găsească?

— Se poate, coniţă, zic eu.

— Fac prinsoare, zice râzând doamna, pe ce poftiţi, că nu se mai găseşte.

— Ba eu fac prinsoare că se găseşte! zice Stasache.

— Pe ce?

— Pe ce pofteşti?

— Pe alt inel la fel...

— Pe alt inel la fel...

Pe când discutăm astfel, se aude sbârnâind soneria. Slujnica iese în vestibul, deschide şi se'ntoarce:

— D. Mişu.

— Bravo! zice nenea Stasache, bătându-se cu palma pe frunte. Vezi, cu istoria inelului, ce-am uitat ?

— Ce ?

— Lui Mişu nu i-am luat niciun cadou... O să se supere băiatul.

www.dacoromanica.ro

— Ei, aș! zice iar râzând madam Panaiotopolu.

D. Mișu intră; e foarte elegant... o fundă de cravată șic, și'n fundă un ac cu o pietricică foarte strălucitoare.

— Mișule dragă, să mă ierți; pe tine te-am uitat, zice d. Panaiotopolu.

— Cum, nene Stasache?

— Nu ți-am cumpărat niciun cadou.

— Lasă, nene Stasache, zice Mișu, îmi cumperi la anul nou.

Dar Stasache se uită lung la Mișu, apoi, cu un aer foarte ciudat:

— Ce!... ce ai la gât?... briliant?

— Da.

— Unde ai găsit-o?

— Ce să găsesc?

— Piatra?

— Care piatră?

— Briliantul, frate.

— Il am cadou, nene Stasache.

— Da, de cadou!...

— Parol!

— Dela cine?

— Ce-ți pasă?

— Ai citit anunțul meu?

— Da.

— ...Pe onoarea mea, Mișule, să nu te știu ce băiat de treabă ești și cât ții la noi...

— Nene, întrerupe madam Panaiotopolu ai scris lui nenea Andrei?... i-ai promis că-i scrii.

— Ii scriu mâne... Pe onoarea mea, Mișule...

— Poftiți la masă!...

Iau brațul doamnei și ne 'ndreptăm spre sofragerie. Indărătul nostru vin alți musafiri, și'n urmă Mișu cu nenea Stasache, pe care-l aud bine:

— Ei! eu zic că se găsește...

www.dacoromanica.ro

ART. 214

I

Un birou de avocat. Ora 9 dimineața.

Avocatul, un licențiat începător, stă la biuroul său, studiind niște hârtii.

O cocoană intră urmată de un tânăr,

Cocoana este îmbrăcată, cum purtau înainte vreme mahalagioaicele, cu barej havai [1]) legată la cap, rochie și pieptar de lână de aceeași culoare, și un tărtănaș conabiu, [2]) făcut cu igliță; în mâini, mănuși de imitație de mătase, fără dește. E o femeie de vreo cincizeci de ani, destul de bine ținută; cam prea dreasă la obraz: sprâncenile ca niște lipitori; dinții cam negriți de ristic și de tutun; foarte veselă și vioaie, vorbește și gesticulează degajat, chiar cu multă volubilitate și cu o figură plină de expresie. Tânărul are aerul unui impiegat de minister; redingotă de camgarn la trei butoni, cravată strigătoare, pantaloni de culoarea oului de rață leșească și pălărie cilindru. El urmează cu încredere pe femeie, care intră cu pasul hotărît.

Cocoana. — Las'că-i spui eu tot lu domnu avucatu. (Inaintează spre birou) Bonjur... Mă recomand Tarsița Popeasca, văduva lui priotul Sava dela Caimata, care a dărâmat-o Pache, când a făcut bulivardu ăl nou, și fiu-meu, Lae Popescu.

Avocatul. — Poftiți, luați loc.

Cocoana. — Mersi!

---

1) Basma de culoarea tutunului.

2) Un șal de culoare roșie-vișinie.

www.dacoromanica.ro

Tânărul. — Mersi ! (șed.)

Cocoana (scoate o tabachere, din aceasta o țigaretă militară, pe care o pune în gură. Avocatul îi oferă chibrituri; ea aprinde țigareta; trage de două-trei ori și dând fumul pe nas). — Uite la ce-am venitără noi la dumneata, care ne-a recomandat o prietenă a noastră, finc'a avut și dumneei o chestie, (face cu ochiul râzând și arătând pe Lae, care se uită la lucrurile din biroul avocatului de jur împrejur și'n tavan la policandru), tot într'o pricină, de par egzamplu acuma, vine vorba; și zice: du-te negreșit la dumnealui, că-ți face dumnealui treaba.

Avocatul. — Care cocoană, ma rog?

Cocoana. — Mița...

Avocatul. — Care Mița?

Cocoana (râzând, dând fum pe nas și făcând cu ochiul): — Ei! nu te mai face acu... Mița, de! care a-i divorțat-o dumneata...

Avocatul. — ... ?

Cocoana. — Care ai divorțat-o dumneata de Pricopiu dela Ciulnița.

Avocatul (după o prefăcută sforțare a memoriei): — A! madam Zaharidi...

Cocoana. — Ei, da! așa te'nvața... Zaharidina... (se apleacă la urechea avocatului și-i șoptește ceva râzând cu multă intenție. Avocatul zâmbește cam sfiindu-se de atâta apropiere. Cocoana se trage dela urechea lui și pune grațios trei dește dela mâna stângă pe buze) Uf! pardon... oi fi mirosind!... Am gustat de dimineață niște anghelică de casă... Nu știu ce purdalnicu îmi venea de cum m'am sculat, pardon, dela stomac!... (cu aceeași mișcare grațioasă se apasă cu cele trei dește la lingurea făcând ceeace se zice pe franțuzește *une petite moue dégoûtée*). [1])

Avocatul. — Ei! și afacerea dumneavoastră!...

Tânărul (aplecând ochii din tavan). — E pentru...

Cocoana (după ce și-a aprins o țigaretă). — Las' să spui eu. (Către avocat) Eu i-am spus: Lae, nu face pentru tine! dar el, amurezat... n'ai ce-i face! nu și nu! că se omoară, daca nu-l las. (Către Lae) Ai văzut acu, mangafache? [2]) (Către avocat, cu blândă filosofie) Furia tinereții... n'ai ce face! asta e al tinerilor dat. (Iar s'apleacă la urechea avocatului și-i șoptește cu multă intenție și sclipind din ochi. Avocatul iar evită contactul. Cocoana

1) Ușoară strâmbătură de desgust.
2) Prostuțule.

www.dacoromanica.ro

iar face mișcarea-i grațioasă) Uf! Anghelica, bat-o focu! (apoi iar s'apasă la lingurea).

Avocatul. — In sfârșit... în sfârșit, cum stă chestia?

Cocoana. — El... Lae...

Tânărul. — Lasă-mă, mamițo, să spui eu.

Cocoana. — Ei! poftim, spune (fumează și se uită și ea la policandru).

Tânărul. — Eu vreau să dau divorț...

Avocatul. — Ești însurat de curând.

Cocoana. — De...

Tânărul. — Lasă-mă, mamițo! ce? eu sunt prost? (Către avocat) De trei ani.

Avocatul. — Copii aveți?

Cocoana. — Ei, așa! unde poate aia să facă? (se dă la urechea avocatului).

Avocatul (se scoală repede'n picioare și se duce într'un colț al biroului unde s'apleacă puțin asupra unui castronaș cu nisip).

Cocoana (care i-a urmărit mișcarea). — Ai și d-ta de dimineață arsuri la stomac; să-mi dai o sticluță, să-ți aduc și dumitale nițică anghelică... de casă...

Avocatul (coborînd înapoi la birou, ștergându-se la gură cu batista; către tânărul client): — Și ce motive putem invoca?

Tânărul. — Nu-mi mai convine, domnule, pentru ca sa trăiesc cu dumneei.

Avocatul. — Apoi asta nu-i un motiv... Trebuesc motive...

Cocoana. — Parcă dumneatale ce treabă ai? să le găsești, nu mai vrea să trăiască cu ea și pace bună! bărbat e! de unde nu, își ia căciula și pleacă... Iaca.

Avocatul. — Bine, pleacă; dar femeia îl urmează, trebue, are chiar datoria sa-l urmeze.

Cocoana. — Să poftească!... Iacă-i vine lui pofta sa meargă unde a'nțărcat mutu iapa, tocma colo unde tot spune la «Universul» că se bate, zice, cu englezii... boierii[1]) ăia, (râzând) ce fel de boieri ai dracului or fi și ăia! încinși cu tei ca la Fefelei! (râzând crescendo). Să meargă după el!... să vază ea pe dracu!... război e ala! ce? te joci, țațo? nu-i caută că e fata lui Popa Petcu! (râde cu multă poftă; s'apleacă s'apuce de gât pe avocat și să-l tragă cu urechea la gura ei·

1) Burii, popor din Sudul Africei format din coloniști olandezi, împotriva cărora imperialismul englez a purtat la sfârșitul secolului trecut un război colonial.

www.dacoromanica.ro

Avocatul face la vreme o mişcare inteligentă şi scapă. Ea face mişcarea ei graţioasă cu cele trei deşte, întâi pe buze, apoi la stomac). Ei ! Da, uitasem !... Anghelica !... Da'(închide ochiul stâng şi cu un zâmbet plin de intenţie) ai înţelegut unde bate vorba Tarsiţii priotesii !(face mare haz şi fumează cu multă poftă).

Avocatul. — Lasă, te rog, cocoană ; lasă-l pe dumnealui să răspunză la întrebări : altfel nu pot sezisa speţa. (către tânărul) Mă rog, să vedem... Ce plângeri pozitive şi întemeiate pe probe putem s'aducem contra soţiei noastre ?

Cocoana. — Berechet !

Avocatul. — Cum ?

Cocoana. — Cu martori.

Avocatul. — Ce-or să spue, de exemplu, martorii ?

Cocoana. — Ei bravos ! dumneata ce treabă ai ? să-i înveţi ce să spue... Martori găsim noi.

Tânărul. — Mai întâi, domnule avocat, eu vreau să dau divorţ, fiindcă n'o mai iubesc pe dumneei...

Avocatul. — Dar dacă dumneei te iubeşte pe dumneata ?

Cucoana (pufnind) — Em... p' ! (face din buze un sgomot onomatopeic).

Tânărul. — Şi este luxoasă... şi...

Avocatul. — Da, amice, te cred ; dar astea nu sunt motive...

Cocoana. — Jur eu ca mama lui !

Avocatul. — Em... ! (face acelaş sgomot din buze ca preoteasa mai sus ; apoi către tânărul). Putem să dovedim un adulteriu ? înţelegeţi ce va să zică un adulteriu...

Cocoana. — Ştii că mi-ai plăcut aici ?

Avocatul. — Apoi nu e aşa, cocoană. Ştii cât e de greu să stabileşti elementele pentru proba legală a adulteriului ?

Cocoana. — Ei, bravos ! (se repede râzând la urechea avocatului ; acesta se dă degrabă într'o parte. Mişcarea graţioasă a cocoanii).

Tânărul. — Dumneei, domnule avocat, am martori, umblă toată ziulica pe la tanti ale dumneei ; ştiu eu ce face dumneei pe la tanti ale dumneei ? că dumneei are vreo patru tanti.

Cocoana. — Olio ! ce spui, ţaţo ? nu zici cinci ?... ba încă şase ! (volubil) pe Răduleasca, pe Popeasca, pe Ioneasca, pe Otopeanca, pe Hurdubiloaia, pe Popeasca ailaltă

www.dacoromanica.ro

a lui Mache al Popii Zamfirache, de-i mai zice şi Ampotrofagu, că a băgat spaima în maala ! uite aşa umbla cu patacele şi cu basamacu'n cap, când fu la alegeri, de-a spart capu lui bietu Guţă Băncuţă (cu volubilitatea crescândă) fincă nu vrea să fie cu oţii ăştia de-a venitără la putere, fi-s'ar fi stârpit sămânţa de-liberali ! auzi de liberali ! să nenorocească o lume de se hrănea...

Avocatul (plictisit) — Ţţ !... Ce-are a face acuma politica ?

Tânărul (rugător). — Lasă, mamă !

Avocatul. — Lasă, cocoană !

Cocoana (cu forţă). — Nu las ! nu vreau să las! (trântind ţigareta în scrumieră şi, foarte sentimentală, obidindu-se treptat până la lacrimi) că dacă nu am mai avut alţi copii, şi să-l văz nenorocit, care numa pe el îl am ! (îşi suflă foarte sgomotos nasul, apoi îşi şterge ochii şi aprinde ţigareta),

Avocatul. — E vorba dar de a proba că lipseşte dela cea mai sacră datorie conjugală, dacă...

Cocoana. — Apoi ai cunoscut-o dumneata pe mă-sa ce pramatie, ce catifea ? (se dă la ureche fără succes, apoi, pufnind de râs). M'ai înţelegut, care va să zică ? (taie cu mâna dreaptă de două ori aerul în mişcări scurte şi dese, bleojdind buzele, pufnind din nări şi ţinând închis ochiul stâng — semnul unei idei superlative).

Avocatul. — Mai rămâne să găsim altceva... Te insultă vreodată ?

Tânărul. — Aplică, domnule, totdeauna aşa vorbe triveale, care nu aş putea pentru ca să vi le zic în persoană în prezenţa mamiţii.

Cocoana (se repede la ureche iar fără mult succes ; apoi, râzând, către avocat). — Destul !

Tânărul. — Şi, pe urmă, să vă spun drept... nu-mi mai dă nici mâna pentru ca sa ţin o nevastă fără zestre...

Avocatul. — N'ai luat zestre ?

Cocoana. — Zestre ? dela cinc? dela Popa Petcu ? să-i rămâie clironomie[1]) când o muri beţivul, căldăruşa şi datoriile dela «Moartea Vânătorului», unde bea toată ziua şi toată noaptea pe catastif şi joacă tabinet cu gineri-său şi cu alţi spânzuraţi... cu gineri-său, de ! cu Tache Hengheru,

1) Moştenire.

www.dacoromanica.ro

care are antipriză de flaşnete în Popa Tatu şi iarna vicleimuri cu olteni!

Tânărul. — Lasă, mamiţo!... Nu-mi mai dă mâna pentru ca să ţiu nevastră fără zestre; mai ales că a fost o nenorocire acu, cu ocazia bugetului, care am devenit suprimat pe întâi Aprilie.

Avocatul. — Şi ce salariu aveaţi?

Cocoana. — Marea cu sarea! Avea şi el o sută cinci zeci de lei pe lună... şi l-a suplimatără; cu o sută cincizeci de lei ai lui o să se procopsească statul! In maţe să le stea ăi o sută cincizeci de franci! L-a suplimatară, că l-a 'nsemnat Ampotrofagu, suplima-le-ar dumnezeu luminiţele ochişorilor din cap, s'ajung să-i văz orbeţi pe toţi cu mânuşiţa întinsă pe strada Clemenţii la colţul lu Butculescu! L-a supl...

Un fecior (intră şi, întrerupând imprecaţiunea mamei). — Conaşule, poftiţi la dejun.

Avocatul (se scoală). — In sfârşit, mai veniţi în zilele astea pe la mine; ne vom mai consulta; poate că găsim ceva... A! nu cumva ai vreo scrisoare dela soţia dumitale?

Cocoana. — Hehei! câte! de când trata amor (iar la ureche; dar avocatul e prea nalt şi cocoana nu-l ajunge din picioare).

Tânărul. — Ba, am vreo trei, de când eram astă toamnă cu domnul inspector trimis în anchetă în Dobrogea... Am stat vreo trei săptămâni, şi dumneei era strașnic de supărată că nu-i trimeteam mereu parale...

Avocatul (ca având o idee luminoasă). — Bravo! vino mâine poimâine dimineaţa cu scrisorile... poate să avem şansă... cine ştie? poate să avem mare şansă!

Feciorul (intrând iar). — Conaşule, se răceşte.

Avocatul (mânând pe cei doi clienţi cu binişorul până la uşă îi scoate afară din birou; în vestibul, cocoana râzând vrea să-i spue ceva la ureche; avocatul o depărtează şi apucă spre sufragerie. — Cocoana pleacă, făcând cu ochiul).

Tânărul (urmând-o şi netezindu-şi jobenu cu mâneca). — Stai mamiţo, nu aşa iute!

www.dacoromanica.ro

II

Acelaş birou de avocat. In aceeaşi zi, orele patru d. a.
Avocatul intră cu servieta la subsuoară, urmat de fecior.

Avocatul. — Afară de ăştia, nu m'a mai căutat nimeni?

Feciorul (gândindu-se mai bine). — Ba da, conaşule, un popă şi o damă tânără; a zis popa că vine mai târziu.

(S'aude soneria sbârnâind cu insistenţă).

Avocatul. — Vezi cine e.

(Feciorul aleargă. Avocatul se aşează la birou, îşi desface servieta şi deschide un dosar).

Un popă venerabil intră. E un om de vreo şaizeci şi cinci de ani; barbă şi păr mai mult albe; faţa foarte roşie, mai ales la pomete şi alte proeminenţe; ochii spălăciţi, albaştri, dulci şi lăcrimoşi. Poartă în mâna dreaptă baston înalt, negru, cu măciulie de os alb; mâna stângă o ţine în buzunarul giubelii; cu toate că părintele păşeşte cu multă metodă aplecându-se într'o parte, tot se denunţă aproape sigur unui ochiu deprins, că mâna stângă a părintelui, disimulată sub giubea, duce o greutate considerabilă.

In urma părintelui, o tânără persoană, ca de vreo optsprezece ani: o frumuseţe de fată; ochi verzui mari, sub gene şi sprâncene negre ca şi părul buclat al capului; naltă şi mlădioasă, mergând, pare că pluteşte — *la grâce plus belle encore que la beauté!*[1]) E foarte cochet îmbrăcată: o pălărie de pâslă în tricorn, de culoare *gris-fer*, tivită pe margini cu şiret de fir, ca şi manteluţa de aceeaşi culoare — şic de tot).

Avocatul. — Blagosloveşte, părinţele!

Popa. — Domnul, taică!

Avocatul. — Ia poftiţi; luaţi loc.

Tânăra. — Mersi.

(Părintele şi tânăra se aşează lângă birou în faţa avocatului. Părintele se aşează cu metodă, aşa că ajunge cu mâna stângă la potrivită distanţă ca să poată lăsa binişor jos pe covor sarcina purtată pe sub giubea. Şezând jos părintele, poalele giubelii se dau într'o parte, aşa că jos lângă scaun se vede acum bine ce ţinuse părintele'n mână: o legătură de basma roşie cadrilată în stil scoţian. Legătura stă ţeapănă'n picioare într'o formă cono-piramidală prelungă şi coronată cu două funde 'nnodate'n cruciş — o siluetă foarte sveltă).

Avocatul (care priveşte adânc şi foarte distrat la tânăra persoană). — D-voastră sunteţi fiica părintelui, domnişoară?

---

1) Gingăşia mai frumoasă decât frumuseţea.

www.dacoromanica.ro

Tânăra. — Nu sunt domnişoară, domnule...

Popa (cu duios regret patern şi foarte răguşit). — Nu mai e de trei ani domnişoară, biata fată!... s'a dus de mult bunul ei!... Acu încă, gândim, dacă o vrea maica precista, să devorţăm....

Avocatul (care priveşte cu multă stăruinţă la tânăra clientă, fără s'asculte îndestul vorbele părintelui). — Damă, care va să zică?... damă?

Tânăra. — Da, domnule, damă...

(Părintele se uită la legătură, să vază dacă şade bine; legătura îşi ţine mândră fundele'n sus).

Avocatul. — Aşa tânără!... De câţi ani, doamna mea!

Tânăra. — Am împlinit optsprezece ani la două Dechemvrie trecute.

Avocatul (din ce în ce mai dus). — La două Dechemvrie!... Aşa tânără!!

Popa. — La sfântul prooroc Avacum...

Avocatul (şi mai dus). — Avacum!... Aşa tânără!

Tânăra (tristă). — ...şi fără noroc!

Avocatul. — Fără noroc! dumneata?...

Popa. — Uite, ea! Dacă n'a vrut maica domnului!

Tânăra. — De aia am venităr̆ la dumneatale (roşeşte).

Avocatul (fericit) — La mine...

Popa. — Pentru ca s'o devorţezi.

Avocatul. — O divorţez.

Popa. — Şi helbet[1]) ! cunoaştem şi noi filotimia[2]) obrazului... Al dracului am răguşit... sfintele sărbători!...

Avocatul. — Slujbă multă...

Popa. — Al dracului... Şi lumânările proaste... fac fum.

Avocatul. — Părinte, nu luaţi o cafea?... Doamna nu ia o dulceaţă, bomboane?

Tânăra. — Mersi... (roşeşte).

Popa. — Ba, dac'ai fi bun, mai bine un pahar de vinişor; mâncai nişte afurisiţi de ţâri.

(Avocatul sună. Feciorul intră; apoi, după ce a primit dela stăpân un ordin discret, iese).

---

1) Lasă pe mine.
2) Dărnicia..

www.dacoromanica.ro

Avocatul. — Dar, pardon, am uitat să întreb cum se numeşte doamna...

Tânăra. — Acriviţa Popescu (roşeşte).

Avocatul. — Acriviţa ?! Frumos nume !... Acriviţa !

(Feciorul intră cu o tavă pe care poartă o sticlă de vin, pahare, apă şi dulceaţă. Avocatul se scoală, apropie un gheridon lângă birou între părinte şi tânăra clientă. Feciorul aşează pe gheridon tava şi, la un semn al stăpânului, se duce. Avocatul serveşte părintelui un pahar de vin şi damei dulceaţă).

Părintele (punând mâna pe pahar). — Nu-i vorba, am mai băut un păhărel; fusei adineaori pe la Hanu-roşu, de gustai un pelin (se uită iar la legătură) la Bărăţie... la Andrei, de !

Avocatul. — A !... la Andrei...

Popa. — Luai de probă pentru casă vreo trei chile (iar se uită la legătură).

Tânăra (după ce a luat dulceaţă şi a băut puţină apă, se caută să-şi găsească batista) — A ! mi-am uitat batista... (roşeşte).

Avocatul (scoate pe a lui neatinsă din buzunarul redingotei şi o dă clientei). — Poftiţi, doamnă...

Tânăra (ia batista, se şterge la guriţă; apoi dând-o înapoi). — Opoponax ?

Avocatul. — Da, parfumul meu favorit.

Tânăra. — Ş'al meu ! (roşeşte).

Avocatul (încântat). — Ş'al dumitale!... (se apropie mai tare de ea şi o priveşte adânc, punând apăsat batista pe buzele lui).

Părintele (care a băut paharul). — Straşnic vinişor, taică ! (îşi mai toarnă un pahar).

(Pe când avocatul pledează cu multă volubilitate foarte încet şi de aproape Acriviţii, şi dânsa se face din ce în ce mai roşie la obraz fără să răspundă, părintele scoate din buzunar un ţâr; pe urmă ia de pe masă un *presse-papier,* [1]) care reprezintă bustul lui Ciceron [2]) în bronz; ţine ţârul de coadă culcat de marginea biroului şi-l bate bine cu capul bustului să-l frăgezească).

Avocatul (mai tare, aşa încât se aude) — ... care merită a fi fericită !

Tânăra. — Eu fericită ? (roşeşte).

Părintele (la al treilea pahar). — Straşnic vinişor !

---

1) Greutate care se aşează peste un vraf de hârtii.
2) Vestit orator roman (106—42 î. e. n.).

www.dacoromanica.ro

Avocatul. — Aşa dar, să vedem ce motive putem invoca.

Părintele. — Ce motive? ce motive? Iacă, o despart eu, că-i sunt tată, şi pace bună! nu mai vreau s'o las să trăiască cu un pârlit (goleşte paharul), cu un fecior de...

Avocatul (turnându-i încă un pahar). — Apoi nu merge aşa, părinţele. Trebue să găsim motive şi (cu hotărîre) le vom găsi! trebue să le găsim!

Părintele. — Găseşte-le, taică! dece eşti dumneata avucat?

Avocatul (sună nervos; feciorul intră). — Stai la uşă: să nu intre nimeni fără să m'anunţi... (şi mai nervos) Ai înţeles?

Feciorul. — Am înţeles (iese).

Avocatul (către tânăra). — Să vedem... (ia un scaun şi se aşează cam cu spatele la părintele şi cât permit genunchii mai aproape faţă 'n faţă de clientă, care roşeşte tare. Părintele bate cu bustul oratorului alt ţâr). Să vedem.... Se poartă nedelicat cu d-ta?

Tânăra. — Prea nedelicat...

Avocatul. — Te insultă vreodată?

Tânăra. — Numa odată?

Popa. — O 'njura de parinţi...

Avocatul. — Mizerabilul! Faţă cu martori?

Popa. — Nu! în particuler... zice că e 'n glumă... Ce fel de glumă?... voba aia: glumă-glumă.. (goleşte paharul).

Avocatul. — A părăsit vreodată domiciliul conjugal?

Tânăra. — De câte ori!... Mergea p'afara... zicea că cu inspectorul... când era în slujbă...

Avocatul. — Când era în slujbă?... Acum nu mai e?...

Popa. — Acum l-a luat dracul! l-a suplimatără... dela Paşti!

Tânăra. — Odată, astă toamnă, m'a lăsat fără un santim [1]) acasă şi a stat vreo trei săptămâni în Dobrogea; i-am scris de zece ori şi nici nu mi-a răspuns.

Avocatul. — ...In Dobrogea?

Tânăra. — Şi, toată ziua şi toată noaptea, la Berăria Cooperativă, cu actori şi... cu actriţe!

Avocatul. — Şi... am uitat... cum îl cheamă pe bărbatul dumitale?

Tânăra. — Lae Popescu.

www.dacoromanica.ro

Avocatul. — Lae Popescu !

Popa. — Feciorul Tarsiţii Popeaschii, văduva lui Popa Sava dela Caimata, care a dărâmat-o răposatul Pache, dumnezeu să-l ierte ! când a făcut bulivardu ăl nou.

Avocatul (foarte vesel). — Doamnă, afacerea dumitale e ca şi terminată ; motivul este găsit ! eşti ca şi divorţată ; îţi dau parola mea de onoare... (se apropie şi îi spune ceva foarte încet, cu multă căldură).

Clienta (roşind grozav, şopteşte). — Mersi !

(Se aude un sgomot afară şi râsete. Feciorul intră şi spune o vorbă stăpânului).

Avocatul (repede către părintele şi către tânăra clientă). — Părinte, doamnă, vă rog, iute treceţi dincoace în salon ! iute, doamnă, vă rog, e cineva care are o afacere...

(Părintele s'apleacă, îşi ia legătura, se ridică de pe scaun ; asemenea şi tânăra ; părintele trece întâi, apoi tânăra condusă la braţ foarte strâns de avocatul. Când acesta închide după ei uşa salonului, se deschide uşa biroului şi apare Coana Tarsiţa, urmată de fiu-său, Lae. Cocoana e şi mai veselă ca de dimineaţa).

III

Cocoana. — Eu sunt şi cu mine, ţaţo ! Bonjur !

Lae. — Bonjour.

Avocatul. — Bine c'aţi venit ! vă aşteptam ; chiar acu am pomenit de d-voastră.

Cocoana. — Să mă 'ngropi !... De-aia sughiţam eu adineaori (s'apleacă la urechea avocatului, îi şopteşte ceva şi râde; după ce i-a vorbit, îi duhneşte în faţă). — Aşa-i că acum nu mai miros ?... Vezi... de dimineaţă, pe stomacul gol... se simte... Ei ! ce ne facem ?... Băiatul n'a găsit scrisorile alea... pe semne că i le-a furat dumneei.

(Se aud în salon bufnituri înfundate parc'ar pisăgi cineva ceva pe o masă).

Lae. — E capabelă !

Avocatul. — Cocoană, nu mai este nicio nevoie de scrisori, am găsit un alt motiv mai puternic decât toate... Afacerea fiului d-tale e ca şi terminată ; e ca şi divorţat, pot să-ţi dau parola mea de onoare... (râzând). Ce-mi dai ?

www.dacoromanica.ro

Cocoana (s'apleacă la ureche; avocatul se fereşte). — Parol! să mor! (râde tare, îşi udă pe buză buricul degetului mare dela mâna dreaptă şi-l arată în sus).

Avocatul (către Lae). — Mă rog, d-ta eşti un caraghios? (Cocoana râde).

Lae. — Cum, domnule?

Avocatul. — Lasă-mă să isprăvesc! eşti un caraghios, ori eşti serios hotărît să te desparţi?

Lae. — Serios, domnule!

(Se aud bufnituri pe masă în salon).

Avocatul (foarte nervos). — Bine... Staţi puţin (trece din birou în salon).

Cocoana. — (căutând chibrituri pe masă, dă de pieile şi şira ţârului). — A mâncat cineva ţâri...

(Lae îşi netezeşte pălăria cu mâneca).

Avocatul (se întoarce). — Uite ce e?... Dacă eu aş putea convinge pe soţia şi pe socrul d-tale să vă despărţiţi de bună voie, ce ai avea de zis?

Cucoana. — Bucuros!

Avocatul (către Lae). — D-ta... d-ta ce zici? că d-ta eşti interesat în cauză!

Cocoana. — Ce să zică el! el zice ce zic eu...

Lae. — Eu zic ce zice mămiţa.

Avocatul. — Atunci... (se gândeşte o clipă). Atunci... (merge la uşa salonului). Poftim, doamnă; poftim, părinţele.

(Tânăra apare urmată de popă. Dând unii cu ochii de ceilalţi, de o parte şi de alta, exclamaţie de surpriză. Tablou).

Cocoana. — Ehei! sabalaerosu, taică părinte!

Popa. — Cocoana prioteasa! Ptiu! bată-te mama Ana!

Cocoana (cu humor) — Care va să zică v'aţi hotărîtără şi d-voastră.

Popa (asemenea). — Slobod!

Cocoana. — Lac să fie, că broaşte...

Popa. — Lasă, că-ţi cunoaştem guriţa...

Cocoana. — Ce spui, ţaţo?

Lae. — Lasă acu, mamiţo!...

Cocoana (tânărului) Taci, prostule!... (popii) Guriţa mea, ai?

Popa. — Guriţa d-tale.

www.dacoromanica.ro

Avocatul. — Ei, acum ne-am înțeles! lăsați mofturile, (Cocoana, privind lung la popa, face semn avocatului ca de tras la măsea; popa, privind la ea, face acelaș semn avocatului; Lae își netezește pălăria; Acrivița roșește). — Care vă să zică, este hotărît: fiecare soț dorind deopotrivă să se despartă, vom face cerere împreună, întemeiată pe art. 214... consimțământ mutual. Poftiți, ședeți.

(Toți șed. Popa își toarnă un pahar; cocoana fumează; Lae își netezește pălăria și Acrivița roșește).

Avocatul (către Lae). — D-ta șezi colea și scrie. Să facem petiția. (Lae se așează la birou cu pana 'n mână. Avocatul către prioteasa Tarsița, prezentându-i un chibrit aprins pentru țigară). Ai văzut? (încet și serios). Ei! ce-mi dați!

Cocoana (râzând și aruncându-i fum în obraz). — Bravos! Tot noi să-ți dăm?... Să-ți dea... (face cu ochiul arătând pe tânăra; apoi vrea să s'aplece la ureche, dar se oprește aducându-și aminte de ceva) ...Uf! Bată-te norocul! uitasem! (scoate din buzunar o sticlă de spițărie și o dă avocatului). Anghelica! teribelă pentru stomac și.... (râzând se apropie de urechea avocatului și făcându-i cu ochiul îi șoptește o vorbă, apoi iar cu degetul ud). Parol! Să mor! e lucru mare!

Avocatul (către Lae). — «Domnule Președinte... subsemnații..,» numele d-tale întreg...

(Avocatul șade la spatele scriitorului, aproape de tot de tânăra clientă, și dictează petiția, pe când părintele Petcu bate un țâr, iar cocoana Tarsița aprinde o țigaretă militară);

www.dacoromanica.ro

I N F A M I E...

Mi s'a întâmplat să pierz un amic, un bun amic, și nu mă pot căi îndestul de această nereparabilă pierdere; deaceea trebue să spun oricui vrea să m'asculte, trista mea întâmplare. Iată.

Știam că amicul meu, bunul meu amic, are multă influență asupra unei persoane de care atârnau la un moment niște interese ale mele de extremă importanță. Am alergat la el.

— Amice, bunul meu amic, zic eu, te rog, nu mă lăsa! contez pe tine să mă salți în această ocazie; o vorbă bună din partea ta către persoana pe care o știi poate să-mi facă norocul... Dă-mi o scrisoare călduroasă de recomandație... te rog, faci un mare bine pentru mine și pentru familia mea... copiii mei...

— Vai de mine! zice bunul meu amic, jenat de tonul meu din cale afară milos... Ce trebue atâta insistență?

Și, după ce-i explic bine dece e vorba, se așează la biroul său și începe să scrie.

După ce termină, se ridică, și, cu scrisoarea 'n mână, îmi zice:

— Iată ce am scris.

Apoi citește scrisoarea lui:

„Iubite amice,

„Amicul meu, aducătorul acesteia, vine la dumneata să-ți ceară un serviciu și mă roagă să pun o vorbă bună în favoarea lui. Nu știu cu cât mai multă căldură să ți-l recomand. Contez pe amiciția d-tale, că ai să-l tratezi ca pe mine însumi, pe amicul meu, pe bunul meu amic. Aș fi fericit să aflu că acest om, pe care-l iubesc ca pe un frate, cunoscându-l ce om de treabă și capabil este, a obținut dela dumneata ce a dorit și ce, desigur, merită.

„Mulțumiri anticipate, etc.".

www.dacoromanica.ro

Pe când eu nu știu cum să mai mulțumesc bunului meu amic pentru atâta bunăvoință, el pune scrisoarea în plic, lipește plicul și scrie adresa; apoi îmi dă plicul...

Iau plicul și încântat plec, după ce îmbrățișez cu multă efuziune pe bunul meu amic.

Mă duc degrab la locuința persoanei în chestiune. Pentru moment omul meu nu e acasă; dar după amiaz, îl găsesc negreșit — așa a lăsat vorbă feciorului.

Sunt unsprezece ore înainte de amiază. Ce să fac până la două, când pot vedea pe omul dela care atârnă viitorul meu și al copiilor mei?

Intru într'un birt modest să gust ceva și, așteptând pe băiat să mă servească, privesc cu ochii plini de speranță plicul ce mi l-a dat bunul meu amic și clădesc mii de castele strălucite...

A! ce afacere!... ce caldă recomandație! ce amic! ce bun amic!

Pun plicul, pe care nu mă pot sătura să-l privesc, alături de farfuria mea și mă uit la el ca la o lumină conducătoare în calea vieții mele.

Pe masă, în fața mea, stă într'un peș, un serviciu schiop de salată.

Băiatul mi-aduce un borș... Nenorocitul! Vrea să-mi toarne borșul din ceașcă în farfurie și, stângaciu, face o mișcare cu cotul și răstoarnă peste plicul meu serviciul cel șchiop.

— Piază rea! zic eu în gândul meu... S'a vărsat undelemnul!

Dar n'apuc să gândesc bine, și prostul de băiat, întorcându-se brusc să vază ce a răsturnat, apleacă ceașca și varsă și ciorba pe masă.

Plicul! plicul meu!

Il iau repede și-l șterg...

Din nenorocire, hârtia plicului a înghițit destul undelemn și destulă zeamă caldă.

Ce e de făcut? să-l mai șterg! Tot ștergându-l în amândouă palmele cu șervetul... altă nenorocire... plicul se deslipește!

E peste putință să aduc persoanei o scrisoare în așa hal.

Să alerg la amicul meu, să-l rog a-mi da o a doua ediție, revăzută poate și considerabil augumentată.

www.dacoromanica.ro

Maltratez încă odată pe secătura de chelner și plec furios, cu plicul în mână pe bulevard.

Pe drum, dracul — că nu pot zice altfel — n'are de lucru? Ce-mi șoptește? Plicul e deslipit... Ia să mai citesc odată călduroasa scrisoare a bunului meu amic.

O scot frumușel din plicul soios... Undelemnul și grăsimea borșului au pătruns până la hârtia dinăuntru, pe care au făcut-o transparentă; pe dos, într'o parte, se pot citi câteva vorbe de-a 'ndaratele... Mă uit d'aproape și văz bine literele... *ragăm nu.* Citite pe dos, cum este scris pe față, aceste litere fac vorbele *un măgar...*

Un măgar!... zic eu fără să'nțeleg... Ce caută vorbele astea aci?... *Un măgar!...* Mi-a citit amicul meu adineaori scrisoarea: n'am auzit așa vorbe... Și-apoi, ce noimă? cum s'ar putea potrivi?... Ce-i asta?

Aiurit, desdoesc scrisoarea și cu ochii mei citesc.

„Stimate amice,

Moftangiul care-ți aduce această scrisoare mă roagă cu insistență să ți-l recomand: e vorba de o afacere, pretinde el, dela care ar atârna viitorul lui și al copiilor lui, o afacere cu tine. Imi fac o datorie amicală să-ți atrag atenția asupra acestui caraghios, și deaceea m'am și grăbit a-ți scrie, nu cumva să alerge la altă intervenție pe lângă tine și să te încurce.

„Ia seama, nu-i acorda niciun crezământ. E un măgar și jumătate. Atât, în privința caracterului. Cât despre inteligență, poate că ar avea câteodată ceva spirit, dar foarte superficial și cu deosebire zevzec.

„Primește-l dar, pe acest stimabil amic în consecință.

Al tău, etc.“

Mă șterg bine de sudoare pe frunte și m'arunc într'o birjă. Când să intru în strada unde locuește amicul meu, iată-l, îmi iese în față. Opresc birja și sar jos vesel.

— Ei! mă întreabă amicul meu. Ai fost? L-ai găsit pe omul d-tale?

— Da, zic eu râzând.

www.dacoromanica.ro

— Ei! ai reușit? ce ți-a zis?

— Ce să-mi zică? că sunt un moftangiu, un caraghios, cu care nu vrea să se'ncurce.... că sunt un măgar... și jumătate... Atât în privința caracterului... Cât despre inteligență, a zis că am câteodată ceva spirit, dar superficial.... că adică sunt un zevzec....

— De unde știe astea?

— Din scrisoarea d-tale.

— Ți-a spus el că din scrisoarea mea?

— Nu! știu eu că din scrisoarea d-tale.

— Cum?

— Am deschis-o.

— A! domnule, strigă indignat amicul... Ai deschis scrisoarea!... Asta e o infamie!

Eu, drept orice răspuns, îi trag două perechi de palme, mă sui și... mână birjar!

Se'nțelege că după infamia ce am comis, orice legătură între mine și amicul meu a trebuit să se rupă...

Ah! cât de rău îmi pare! am pierdut un atât de bun amic!...

www.dacoromanica.ro

ROMÂNII VERZI[1)]

Spiritul de asociație, trebue să constatăm cu bucurie, a luat un mare avânt la noi.

Numărul deosebitelor societăți române, pe față sau secrete, este astăzi aproape incalculabil.

Românul cât trăiește trebue să fie membru în mai multe societăți; ba ceva mai mult, sunt români care, chiar înainte de naștere, sunt membri în „*Cornelia*, societatea mamelor române pentru ajutorul mutual în caz de naștere"; iar alții, chiar dupa ce mor, continuă a fi membri activi în societatea de îngropăciune mutuală: în schimbul unei neînsemnate cotizațiuni, orice membru, la caz, doamne ferește, de moarte, are dreptul a fi îngropat cu muzica.

Ca orice român, am căutat și eu să fac parte din cât mai multe societăți. Până mai zilele trecute, eram membru la opt; astăzi, grație stăruințelor celebrului meu amic, eminentul pedagog, Marius Chicoș Rostogan, am onoare a fi membru la nouă. A noua, cea din urmă, îmi pare mie că este societatea cea mai bine venită; ea răspunde la o mare și arzătoare necesitate națională. Cetitorul se va convinge îndată cât de urgentă nevoie aveam de înființarea noii noastre societăți.

Dar să lăsăm pe promotorul înființării acestei societăți să vorbească...

„Noi, românii verzi, purcedem dela următoarele principii sănătoase de progres național:

A iubi neamul său e peste putință din partea celuia care

1) Schița aceasta apărută în seria 2-a a „Moftului Român" constitue una dintre cele mai nimicitoare denunțări ale naționalismului burghez, tăcută de Caragiale. Ea dovedește că scriitorul a înțeles și a atacat caracterul diversionist al șovinismului — Vezi art. 9 din statutele „Românilor verzi".

www.dacoromanica.ro

nu urăşte celelalte neamuri. Un neam nu poate avea vrăjmaşi în propriile sale defecte; vrăjmaşii lui sunt numai şi numai calităţile altor neamuri.

Deaceea, un neam nu trebue să-şi piardă vremea a se gândi cum să-şi îndrepteze defectele şi cum să-şi cultive calităţile; el are altceva mai profitabil de făcut; să le numere defectele şi să le ponegrească sau d'a dreptul să le tăgăduiască altora calităţile.

Prin urmare, un neam trebue să aibă veşnic groaza de celelalte, deoarece existenţa unuia n'are altă condiţie decât compromiterea complectă a altuia.

De aci, necesitatea imperioasă a exclusivismului naţional celui mai extrem.

Bărbatul care are copii cu o femeie de alt neam, sau viceversa, creşte la sânul lor nişte monştri, care jumătate vor iubi până la nebunie neamul în mijlocul căruia au văzut lumina, iar jumătate îl vor uri cu înverşunare.

Să ferească dumnezeul strămbunilor noştri pe orice român sau orice româncă să dea naştere la aşa specimente teratologice! [1]).

Acestea sunt principiile care ne-au călăuzit când am pus bazele noii noastre societăţi.

Noua noastră societate este chemată să deştepte spiritul public naţional, solidarizând pe toţi românii; deaceea sperăm, nu! nu sperăm, suntem siguri că toţi românii — şi când zicem toţi românii, înţelegem nu pe toţi levantinii, care se dau drept români, ci pe românii adevăraţi — se vor grăbi să se înscrie împreună cu familiile lor în rândurile noastre.

După această esenţială expunere de motive, ne grăbim a da aici, în strâmtul spaţiu de care dispunem, câteva extracte din

STATUTELE SOCIETĂŢII „ROMÂNII VERZI"

Cap. I

DESPRE NUMELE, MEMBRII ŞI EMBLEMA SOCIETĂŢII

Art. 1. — Se înfiinţează în România o Societate română cu numele de „Românii Verzi".

Art. 2 — Oricine poate face parte din această societate,

1) Monstruoase.

www.dacoromanica.ro

fără deosebire de sex, de etate sau de culoare politică, dacă este român sau româncă verde.

Art. 3. — Emblema societății va fi un român verde sdrobind falnic sub călcâiul său șearpele străinismului, care scrâșnește și țipă.

Cap. II

DESPRE DATORIILE MEMBRILOR SOCIETĂȚII IN GENERE

Art. 4. — Membrii de orice sex și etate ai Societății „Românii Verzi" sunt datori să urască tot ce e străin și tot ce e dela străin, tot ce nu e român verde sau tot ce nu e dela român verde.

Urmează apoi mai multe articole unde se enumără cu de-amănuntul tot ce nu este verde românesc și care trebue sistematic respins de orice membru al societății, ca, de exemplu, sentimente neromânești, artă neromânească, idei și spirit neromânești.

Apoi:

Art. 9 — Se exceptează dela această regulă capitalurile neromânești.

Statutele prevăd înființarea unui organ de publicitate al societății, cu titlul de „Românul Verde", pus sub direcțiunea unui comitet de 40 membri, iar comitetul sub președinția eminentului meu amic, M. Ch. Rostogan.

In acest comitet nu vor putea figura mai mult de jumătate membri nevârstnici.

Ziarul „Românul Verde" va fi redactat de toți membrii societății: fiecare membru, indiferent de vârstă sau sex, va fi dator a colabora măcar odată la lună cu un articol de fond.

Se 'nțelege dela sine ce idei e chemat să propage „Românul Verde".

Mai departe statutele arată că îndată ce societatea „Românii Verzi" va număra o sută de membri, se va declara constituită și va proceda la alegerea comitetului.

www.dacoromanica.ro

Cap. III

DESPRE DATORIILE MEMBRILOR MINORI AI SOCIETĂȚII

Art. 30 — Membrii minori ai societății, indiferent de etate și de sex, sunt datori a fi cât se poate mai curați.

Art. 31 — Ei sunt datori a asculta pe părinții lor de ambe sexe, de preferință pe acei care sunt membri activi ai societății.

Art. 32 — Acei care urmează la școală nu pot, sub niciun cuvânt să se joace cu conșcolari străini; ei trebue să se joace numai cu conșcolari români verzi, de preferință cu membrii activi ai societății.

Art. 33 — Membrii minori ai societății sunt obligați a obținea note bune numai la profesorii români verzi, de preferință la acei care sunt membrii activi în societate.

Cap. IV

DESPRE DATORIILE MEMBRILOR DE SEX FEMININ

Art. 40 — Membrele societății sunt datoare să fie virtuoase ca niște matroane romane.

Art. 41 — Membrele societății sunt datoare să devie bune mame române.

Art. 42 — Ele sunt datoare a naște copii sănătoși după preceptul străbun: mens sana in corpore sano [1]).

Art. 43 — Membrele societății care sunt încă june domnișoare, sunt datoare să se mărite numai cu români verzi, de preferință dintre membrii activi ai societății.

Art. 44 — La cazul când o june domnișoară s'ar mărita cu un român verde, care însă nu face parte din societate, este datoare a-l înscrie imediat printre membrii activi.

Art. 45 — Indată ce o membră devine mamă, ea este datoare să-și înscrie imediat copilul în societatea „Românilor Verzi".

Art. 46 — Membrele societății sunt datoare a-și boteza copiii cu nume străbune ca Reea-Silvia, ca Tiberiu, ca Cicerone, ca Caracalla, ca Cornelia, ca Catone, etc.

---

1) Minte sănătoasă în corp sănătos.

www.dacoromanica.ro

Art. 47 — Membrele mame sunt datoare să dea copiilor lor o educaţie maternă în limba maternă. Sub niciun cuvânt apoi, nu-i slobod să încredinţeze educaţiunea copiilor la alte guvernante decât romînce verzi.

Art. 48 — Ele sunt datoare a da singure să sugă copiilor, alăptându-i în acelaş timp cu sentimente şi idei de român verde, conform statutelor de faţă.

Art. 49 — In cazul când un membru nu ar avea lapte sau, întâmplător, nu i-ar fi sfârcul mamelelor perforat, sau s'ar gâdila prea tare, sub niciun cuvânt nu va putea lua o doică străină, care ar da copilului să sugă lapte străin, alăptându-l în acelaş timp cu sentimente şi idei străine; ci va fi datoare să ia o doică romîncă verde, de preferinţă o membră activă a societăţii.

In capitolul despre membrii de sex masculin ai societăţii, statutele impun aceleaşi obligaţiuni şi taţilor ca şi mamelor, afară, se 'nţelege, de obligaţiunile privitoare la alăptare.

Se înţelege că orice abatere dela îndatoririle statutelor atrage după sine: întâia oara un avertisment, a doua oară o amendă şi a treia oară excluderea, în şedinţă plenară, a membrului vinovat, din societatea „Românilor Verzi" şi declararea lui ca străin de neam.

Abaterea dela îndatoririle privitoare la alăptare atrage după sine dela întâia oară pedeapsa excluderii.

www.dacoromanica.ro

M O Ş I I

(Tablă de materii)

Turtă dulce — panorame — tricoloruri — bragă — baloane — soldaţi — mahalagioaice — lampioane — limonadă — fracuri — decoraţiuni — decoraţi — doniţe — menajerii — provinciali — fluiere — cerşetori — ciubere — cimpoaie — copii — miniştri — pungaşi de buzunare — hârdaie — bone — doici — trăsuri — muzici — artifiţii — fotografii la minut — comedii — tombole — „Moful Român" nr. 8 — oale — steaguri — flaşnete — îngheţată de vanilie — fleici — stambă — căni — pelin — căluşei — scrânciob: *cele din urmă invenţii care era şi la expoziţia americană* — pinteni — biciclete — cai — vite — jandarmi — basmale — telegrafişti — nepoate — mătuşi — ţaţe — neni — unchi — veri — văduve — orfani — portretul ţarului — „Moartea Vânătorului" — icoane — bricege — săpun — lumânări — panglici — prescuri — măcelari — grâu — cofeturi pentru colivă — beţivi — căciuli — cojoace — căpestre — boi — hârâitori — Prima societate de bazalt şi teracotă. — Stella — sticle — fân — cercuri — doage — buţi — plăpumi — saltele — perne —flori — scaune — paturi — mese — beteală — oglinzi — cercei — inele — ibrice — turci — lighiane — doftorii de bătături — săpun de pete — madipolon — ace englezeşti — mere — portocale — năut — floricele — şerbet — răcoreală — Marsilieza — lulele — luleaua neamţului — „Deşteaptă-te române!" — sacâz — sifoane — ciocolată — acadele — plesnitori — tunuri — căluşari — smochine — păpuşi — poame — capul vorbitor — Leul de mare — „Vasilache" — copilul cu trei picioare — încercarea puterii — distracţia americana — belciuge — fonografe — războiul român pentru ţesut — mingi — urcioare — bere — cruci — dumnezei — fluiere — alune prăjite — Bragadiru — fisticuri — Luther — beigălă — Opler — călăreţi — orbeţi — birji — schilozi — automobile —

www.dacoromanica.ro

zamparagii [1]) — guvernamentali — opozanți — „Visul Maichii Precistii“ — „Minunile lui sf. Sisoe“ — „Alexe, omul lui dumnezeu“ — borangic — țâri — sardele — lămâi — brânză — urdă — caşcaval — slănină — roabe — velințe — altițe — bibiluri — fote — perdele — ştergare — marame — furci — căldări — pirostrii — lopeți — ălbii — copăi — fedeleşuri — porci — mătănii — paiațe — rogojini — parfumuri — ciorapi — iminei — ghete — cizme — papuci — mătăsării — piepteni — drâmburi — darace — cobze — pomadă — clarinete — maimuțe — orice obiect 30 de bani — certuri — chefuri — aldămaşuri — tămbălăuri — „Numai 40 de bani ocaua de Drăgăşani, vechi veritabil!“ — „5 bani cafea gingirlie!“ — nuci — sare — salam de Sibiu — „Hop şi eu cu Țața Lina! adevărata plăcintă română şi cozonaci moldovinești!“ — prafuri de pureci — covrigi — roşcove — frânghii — stafide — curele — şei — hamuri — clopote — căruțe — coşuri — bomboane — rahat — muzici — gogoşi — pălării — testemele — muşte — popi — cocoane — mateloți — impiegați — pensionari — suprimați — popor — seniori — dame — MM. LL. — AA. LL. — târgoveți — târgovețe — țărani — țărance — intelectuali — artişti — poeți — prozatori — critici — burgheji — tramcare — tramvaiuri — capele pârlite — jupe călcate — bătături strivite — copii pierduți — părinți beți — mame prăpădite — guri căscate — praf — noroi — murdărie — infecție — lume, lume, lume — vreme frumoasă — dever slab.... Criză teribilă, monşer !

1) Ştrengari, crai.

www.dacoromanica.ro

B U B I C O

Nouă ceasuri și nouă minute... Peste șase minute pleacă trenul. Un minut încă și se 'nchide casa. Repede-mi iau biletul, ies pe peron, alerg la tren, sunt în vagon... Trec de colo până colo prin coridor, să văz în care compartiment aș găsi un loc mai comod... Aci. O damă singură, și fumează, atât mai bine! Intru și salut, când auz o mârâitură și văz apărând dintr'un paneraș de lângă cocoana capul unui cățel lățos, plin de funde de panglici roșii și albastre, care începe să mă latre ca pe un făcător de rele intrat noaptea'n iatacul stăpâni-si.

— Bubico! zice cocoana... șezi mumos, mamă!

— Norocul meu, gândesc eu, să trăiesc bine!... Lua-te-ar dracul de javră!

Bubico se liniștește puțin; nu mai latră; își retrage capul în paneraș, unde i-l acopere iar cocoana cu un tărtănaș de lână roșie; dar tot mârâe înfundat... Eu, foarte plictisit, mă lungesc pe canapeaua din fața cocoanii și'nchiz ochii. Trenul a pornit.. Prin coridor umblă pasageri și vorbesc. Bubico mârâe arțăgos.

— Biletele, domnilor! zice conductorul, intrând cu sgomot în compartimentul nostru.

Acum Bubico scoate capul foarte sus și, vrând să sară afară dela locul lui, începe să latre și mai grozav ca adineaori. Eu întind biletul meu conductorului, care mi-l perforează. Conductorul face un pas către cocoana, care-și caută biletul ei în săculețul de mână, pe când Bubico latră și chelălăe desperat, smucindu-se să iasă din paner.

— Bubico, zice cocoana, șezi mumos, mămițo!

Și 'ntinde biletul. Când mâna conductorului s'a atins de mâna cocoanei, Bubico parc'a'nnebunit. Dar conductorul și-a terminat treaba și iese. Cocoana își învelește favoritul, mângâindu-l „mumos"; eu mă lungesc la loc închizând ochii, pe când

www.dacoromanica.ro

Bubico mârâe înfundat, ca tunetul care se tot depărtează după trecerea unei grozave furtuni. Acum nu se mai aude deloc. Dar auz hârşiitul unui chibrit: cocoana îşi aprinde o ţigaretă... Încă nu mi-e somn. Dece n'aş aprinde şi eu una? A! degrabă să nu pierz trenul, am uitat să-mi iau chibrituri. Dar nu face nimic... S'o rog pe mamiţa lui Bubico... Scot o ţigaretă, mă ridic şi dau să m'apropii de cocoana. Dar n'apuc să fac bine o mişcare, şi Bubico scoate capul lătrându-mă mai furios decât pe conductor; latră şi chelălăe şi tuşeşte şi...

— Bubico, zice cocoana, şezi mumos, mamiţico!

— Lovi-te-ar jigodia, potaia dracului! zic în gândul meu. N'am văzut de când sunt o javră mai antipatică şi mai scârboasă... Dacă aş putea, i-aş rupe gâtul.

In sbieretele desperate ale lui Bubico, mamiţica îmi dă s'aprind. Ii mulţumesc şi m'aşez în locul cel mai depărtat din compartiment, de teamă că n'am să mai pot rezista pornirii şi am să-i trag la cap când şi l-o mai scoate din paner.

— Frumuşel căţel aveţi, zic eu, cocoanii, după câteva momente de tăcere; da, rău!

— Aşi! nu e rău, zice cocoana; până se'nvaţă cu omul; dar nu ştiţi ce cuminte şi fidel este, şi deştept! Ei bine! e ca un om, frate! doar că nu vorbeşte...

Apoi, către paner, cu multă dragoste:

— Unde-i Bubico?... Nu e Bubico!...

Din paner se aude un miorlăit sentimental.

— Să-i dea mama băieţelului zăhărel?... Bubico! Bubi!!

Băieţelul scoate capul cu panglicuţe... Mamiţa-l degajează din ţoalele în care dospeşte'nfăşurat şi-l scoate afară. Bubico se uită la mine şi mârâe'n surdină. Eu, apucat de groază la ideea că nenorocitul ar încerca să mă provoace, zic cocoanei:

— Madam! pentru dumnezeu, ţineţi-l să nu se dea la mine! eu sunt nevricos, şi nu ştiu ce-aş fi în stare... de frică.

Dar cocoana, luând în braţe pe favorit şi mângâindu-l cu toată duioşia:

— Vai de mine! cum crezi d-ta?... Noi suntem băieţi cuminţi şi bine crescuţi... Noi nu suntem mojici ca Bismarck...

— Ha? zic eu.

— Bismarck al ofiţerului Papadopolinii.

Dându-mi această explicaţie, cocoana scoate din săculeţul de mână o bucăţică de zahăr:

www.dacoromanica.ro

— Cui îi place zăhărelul ?...

Bubico (făcând pe bancă sluj frumos, cu toată clătinătura vagonului).

— Ham !

— Să-i dea mamiţica, băiatului, zăhărel ?

Bubico. — Ham! Ham!

Şi apucă bucăţica de zahăr şi 'ncepe s'o ronţăe... Cocoana scoate din alt săculeţ o sticlă cu lapte, din care toarnă într'un pahar; apoi :

— Cui îi place lăptic ?

Bubico (lingându-se pe bot) — Ham ! Ham !

— Să-i dea mamiţica, lăptic băiatului ?

Bubico (impacient). — Ham ! Ham!

— Ah! suspin eu în adânc ; lua-te-ar hengherul, Bubico !

Dar cocoana apropie paharul aplecat de botul favoritului, care 'ncepe să lăpăe, şi lăpăe, şi lăpăe, până când un pasager se arată la uşa compartimentului nostru uitându-se 'năuntru. Bubico se opreşte din lăpăit şi se porneşte să latre ca o fiară, cu ochii holbaţi şi muşcând în sec şi clănţănind din dinţi şi tuşind şi...

— Vedea-te-aş la Babeş, jigărae îndrăcită ! gândesc eu, şi prin mintea mea încep să treacă fel-de-fel de idei, care de care mai crudă şi mai infamă.

Pasagerul s'a retras dela geam. Bubico s'a potolit. Cocoana toarnă iar lapte 'n pahar şi bea şi dumneaei. Eu simţ cum mă năvălesc din ce în ce mai irezistibile, ideile negre.

— *A propos,* zic eu; madam, vorbeaţi adineaori de Bismarck... al...

— Al ofiţerului Papadopolinii...

— Ei ! Ce e Bismarck ?

— Un dulău de curte... Era să mi-l omoare pe Bubico... Papadopolina are o căţeluşă, Zambilica, foarte frumuşică ! şade alături de mine ; suntem prietene; şi dumnealui (arată pe Bubico) curte teribilă ! (către Bubico.) Craiule!... (către mine) Mizerabila de servitoare, o dobitoacă ! i-am spus, când l-a dus afară de dimineaţă — că nu ştii ce curat e ! — zic : „Bagă de seamă să nu scape, să se ducă la Papadopolina, că-l rupe Bismarck... dulăul ofiţerului, care şade cu chirie la ea (tuşeşte cu mult înţeles.) Eu nu ştiu ce făceam pîn casă,

www.dacoromanica.ro

când auz afaă chelălăituri şi ţipete... Strig: „Bubico! Bubico! unde e băiatul?!" Alerg... Mi-l aducea dobitoaca pe braţe; d'abia-l scoseseră ea şi Papadopolina şi soldatul ofiţerului din gura dulăului. Ce să-l vezi?... tăvălit, leşinat şi moale ca o cârpă. Zic: „Vai de mine! moare băiatul!" Stropeşte-l cu apă! dă-i cu odicolon la nas!... Ce-am pătimit, numai eu ştiu... Două săptămâni a zăcut... Am adus şi doftor. Da'n sfârşit, slavă domnului! a scăpat... (către Bubico.) Mai merge la Zambilica băiatul?

Bubico. — Ham!

— Să te mănânce Bismarck... craiule!

— Ham! ham!

Şi sare de pe bancă jos, în vagon, şi apucă spre mine.

— Cocoană! strig eu, ridicându-mi picioarele; eu sunt nevricos, să nu se dea la mine, că...

— Nu, frate! zice cocoana, nu vezi că vrea să se 'mprietenească? Aşa e el: numaidecât simte pe cine-l iubeşte...

— A! zic eu, având o inspiraţie infernală; a! simte pe cine-l iubeşte... vrea să ne 'mprietenim?... Bravo!

Şi pe când căţelul se apropie să mă miroasă, iau un pacheţel de bomboane, pe care le duc în provincie la un prieten; deschid, scot un bonbon şi, întinzându-l în jos, cu multă blândeţe:

— Cuţu, cuţu! Bubico băiatul! Bubi!

Bubico, dând din coadă, se apropie mai întâi cu oarecare sfială şi îndoinţă, apoi încurajat de blândeţea mea, apucă frumos bonbonul şi'ncepe să-l clefăe.

— Vezi că v'aţi împrietenit! zice cocoana cu multă satisfacţie de această apropiere.

Apoi îmi spune genealogia favoritului... Bubico este copilul lui Garson şi al Gigichii, care era soră cu Zambilica a Papadopolinii; ceeace, care va să zică, însemnează că Zambilica este mătuşa lui Bubico, după mamă... In timp ce cocoana-mi povesteşte, eu, înfrânându-mi aversiunea şi desgustul în favoarea unui scop înalt, întrebuinţez cele mai înjositoare mijloace spre a intra în bunele graţii ale nepotului Zambilichii. Şi'n adevăr, Bubico se tot apropie de mine, până se lasă să-l iau în braţe. Simt că mi se bate inima de teamă ca nu cumva, printr'o mişcare ori privire, să trădez un plan mare ce l-am croit în adâncul conştiinţei mele. Cocoana nu se poate mira îndestul de prietenia ce-mi

www.dacoromanica.ro

arată Bubico, pe când eu cultiv cu stăruință această prietenie atât de scumpă mie, prin mângâieri și bomboane.

— Ei vezi! cum v'ați împrietenit... Ce e, Bubico, ce e, mamă? iubești pe domnul? da?

Și Bubico, răspunde, gudurându-se în brațele mele:

— Ham!

— Așa? ai trădat-o, care va să zică, pe mamițica?... craiule!

Bubico. — Ham! Ham!

— Trebue să fii om bun! Nu trage el la fitecine...

— Firește, coconiță; simte câinele; are instinct.

Când zic acestea, iată că trenul se oprește în Crivina. Pe peron se aud lătrături și ceartă de câini. Bubico dă să se smucească din brațele mele; eu îl țin bine; el începe să latre îndârjit către fereastra vagonului. Trenul pornește iar, și Bubico, întorcând capul către partea de unde s'aude depărtându-se cearta semenilor lui, latră mereu! eu îl mângâi să-l potolesc; el, când nu se mai aude nimic, ridică botul spre tavan și începe, în brațele mele, să urle... în brațele mele!

— Ah! Bubico, zic eu în sine-mi, mângâindu-l frumos; de capu-ți!... vedea-te-aș mănuși!

Dar Bubico urlă mereu.

— Doamnă, zic eu, rău faceți că-l țineți așa de aproape pe Bubico și acoperit așa în căldură, poate să turbeze... Chiar așa, aicî e prea cald.

Și zicând acestea, mă scol cu Bubico 'n brațe și m'apropii de fereastra vagonului. Pun pe Bubico binișor jos lângă mămița lui și cobor geamul, aplecându-mă să respir. Afară, noapte neagră ca și ideile mele.

— Bine faci! să mai iasă fumul de țigară, zise cocoana.

Intrăm pe podul Prahovii... Mă 'ntorc, iau o bomboană, î-o arăt lui Bubico, care s'apropie de mine bâțâind frumușel din coadă.

— Pe memoria lui Plutone și a fidelului său Cerber [1]), zic eu în gând; jur că au mințit acei care au cântat instinctul câinilor! E o minciună! Nu există!

Bubico îmi ia bomboana; îl iau iar în brațe și mă dau lângă fereastră, ridicându-l în dreptul deschizăturii. Aerul răcoros, tre-

1) In legendele mitologice, cerber e câinele cu 3 capete care păzește intrarea în infern.

www.dacoromanica.ro

cându-i pe la bot, face mare plăcere lui Bubico. Scoate limba şi respiră din adânc.

— Să nu-l scapi pe fereastră !... pentru dum...

Dar n'apucă mamiţica să rostească 'ntreg sfântul nume al creatorului, şi Bubico dispare ca un porumbel alb în neagra noapte, înapoi spre Bucureşti, sburând — la Zambilica, probabil. Mă'ntorc cu faţa spre cocoana şi, prezentându-i mâinile goale, strig exasperat:

— Doamnă !

Un răcnet !... A 'nnebunit cocoana !

— Repede, doamnă, semnalul de alarmă!

O duc la semnal şi o 'nvăţ cum să-l tragă. Pierdută de durere, execută mişcarea cu o supremă energie. Trenul, stop! pe loc. Clătinătură colosală. Emoţie generală între pasageri.

— Cine? cine a dat alarma?

— Dumneaei! zic eu către personalul trenului, arătând pe cocoana leşinată.

Trenul se pune din nou în mişcare. La Ploieşti, cocoana s'a deşteptat din leşin; sdrobită de nenorocire, trebue să răspunză la procesul-verbal ce i se dresează pentru întrebuinţarea semnalului. Pe când în mijlocul pasagerilor grămădiţi, cocoana se jeleşte, eu m'apropiu de urechea ei, şi, c'un rânjet diabolic, îi şoptesc răspicat :

— Cocoană! eu l-am aruncat, mânca-i-ai coada!

Ea leşină iar... Eu trec ca un demon prin mulţime şi dispar în noaptea neagră...

www.dacoromanica.ro

CĂLDURĂ MARE

Termometrul spune la umbră 33° Celsius... Sub arşiţa soarelui, se opreşte o birjă în strada Pacienţei, la numărul 11 bis, către orele trei după amiază. Un domn se dă jos din trăsură şi cu pas moleşit s'apropie de uşa marchizei, unde pune degetul pe butonul soneriei. Sună odată... nimic; de două ori, de trei... iar nimic; se razimă în buton cu degetul, pe care nu-l mai ridică... In sfârşit, un fecior vine să deschidă.

In tot ce urmează, persoanele toate păstrează un calm imperturbabil, egal şi plin de dignitate.

Domnul. — Domnu-i acasă?

Feciorul. — Da; dar mi-a poruncit să spui, dacă l-o căuta cineva, c'a plecat la ţară.

D. — Dumneata spune-i c'am venit eu.

F. — Nu pot, domnule.

D. — Dece?

F. — E încuiată odaia.

D. — Bate-i să deschidă.

F. — Apoi a luat cheia la dumnealui, când a plecat.

D. — Care va să zică a plecat?

F. — Nu, domnule, n'a plecat.

D. — Amice, eşti idiot!

F. — Ba nu, domnule!

D. — Zici că nu-i acasă.

F. — Ba-i acasă, domnule.

D. — Apoi, nu ziseşi c'a plecat?

F. — Nu, domnule, n'a plecat.

D. — Atunci e acasă.

F. — Ba nu, da n'a plecat la ţară, a ieşit aşa.

D. — Unde?

F. — In oraş.

www.dacoromanica.ro

D. — Unde?

F. — In Bucureşti.

D. — Atunci să-i spui c'am venit eu

F. — Cum vă chiamă pe d-voastră?

D. — Ce-ţi pasă?

F. — Ca să-i spui.

D. — Ce să-i spui? de unde ştii ce să-i spui, dacă nu ţi-am spus ce să-i spui? Stăi, întâi să-ţi spui: nu te repezi-.. Să-i spui când s'o întoarce că l-a căutat-.

F. — Cine?

D. — Eu.

F. — Numele d-voastră....

D. — Destul atâta! mă cunoaşte dumnealui... suntem prieteni...

F. — Bine, domnule.

D. — Ai înţeles?

F. — Am înţeles.

D. — A!... Spune-i ca să ne'ntâlnim negreşit.

F. — Unde ?

D. — Ştie dumnealui... Da, să vie neapărat.

F. — Când?

D. — Când o putea.

F. — Prea bine.

D. — Ai înţeles?

F. — Am înţeles.

D. — A!... şi dacă vede pe amicul nostru...

F. — Care amic?

D. — Ştie dumnealui!... să-i spui că nu s'a putut reuşi cu afacerea ştiută nimic, fiindcă am vorbit cu persoana... Nu uita!

F. — Se poate să uit?

D. — ...şi zice că acuma e prea târziu, dacă n'a venit la vreme; căci dacă venea măcar cu câteva zile înainte, altă vorbă!... poate că s'ar fi putut... Ţine minte!

F. — Ţiu, domnule...

D. — ...deoarece nu plecase încă mătuşa persoanei care s'a dus pentru ca să dea arvună tutorelui minorilor, şi el nu aflase încă, deoarece nu-i spusese nepotul cocoanei, cu care era afacerea ca şi terminată, dacă mai avea răbdare până luni seara, când trebue neapărat să se întoarcă avocatul, fiindcă s'a dus cu o

www.dacoromanica.ro

hotărnicie; dar acuma, cu regret, este imposibil din mai multe puncte de vedere, care le știe dumnealui... Așa să-i spui.

F. — Bine, domnule.

Domnul pleacă... Feciorul dă să închiză... Domnul se 'ntoarce

D. — A!... știi ce? nu-i spune nimic, fiindcă poate nu ții minte exact persoanele. Trec eu mai bine deseară să-i spui. La câte vine d. Costică seara la masă?

F. — Care d. Costică?

D. — Stăpânu-tău.

F. — Care stăpân, domnule?

D. — Al tău... d. Costică.

F. — Pe stăpânu-meu nu-l chiamă d. Costică, e proprietar...

D. — Ei! și dacă-i proprietar?

F. — Îl chiamă d. Popescu.

D. — Și mai cum?

F. — Cum mai cum?

D. — Firește... Popescu, proprietar... bine... și mai cum?

F. — Nu pot să știu.

D. — Nu-l chiamă Costică Popescu?

F. — Nu.

D. — Nu se poate.

F. — Ba da, domnule.

D. — Apoi, vezi?

F. — Ce să văz?

D. — Îl chiamă Costică!

F. — Ba, Mitică.

D. — Mitică?... peste poate!... Ce stradă e aici?

F. — Numărul 11 bis.

D. — Nu e vorba de 11 bis.

F. — A zis domnul că nu vrea să puie 13, că e fatal.

D. — N'are a face 13... eu te întreb de stradă. Ce stradă e asta?

F. — Strada Pacienții...

D. — Strada Pacienții?... imposibil.

F. — Nu, domnule, e strada Pacienții.

D. — Atunci, nu e asta.

F. — Ba-i asta.

D. — Nu.

F. — Ba da.

www.dacoromanica.ro

D. — Eu caut din contră strada Sapienţii, 11 bis, strada Sapienţii, d. Costică Popescu.
F. — Aşa?
D. — Aşa.
F. — Atunci, nu e aici.
D. — Foarte bine.

Domnul pleacă şi merge la birje. Birjarul doarme pe capră. Caii dorm la oişte.

Domnul. — Haide, birjar!
Birjarul. — Nu slobod... este muştiriu, mo roc...
D. — Care muştiriu?
B. — Nu ştii la mine, mo roc...
D. — De unde l-ai luat?
B. — Ghe acolo, mo roc.
D. — Apoi, nu sunt eu?
B. — Ie! la domnu este, mo roc.

Domnul suie... Birjarul trage bice... Caii se deşteaptă şi pornesc. Domnul se ridică'n picioare, la ceafa birjarului.

D. — Ascultă-mă; ştii dumneata unde e strada Pacienţii?
B. — Ala nu ştii, mo roc.

O babă trece. Domnul opreşte birja.

Domnul. — Mă rog, jupânească, ştii dumneata unde e strada Pacienţii?
Baba. — Asta e, măiculiţă.
D. — Ei, aş!... Teribil e de ramolită!.. Mână nainte birjar!

Birja porneşte. Domnul face semn să oprească la o băcănioară în colţ, unde pe prag moţăe la umbră un băiat cu şorţul verde.

Domnul. — Tânărule, ce stradă e asta?
Băiatul. — Strada Pacienţii...
D. — Eşti un prost!... Inainte, birjar!

www.dacoromanica.ro

Birja merge încă o bucată bună... Un sergent de stradă stă pe o bancă la poarta unei curți. S'a descălțat de cizme să-și mai răcorească picioarele. Domnul face semn: birja oprește.

Domnul. — Sergent!

Sergentul. — Ordonați.

D. — Mă rog, nu știi dumneata unde e strada Pacienții?

S. — Chiar asta e.

D. — Imposibil

S. — Da, domnule, asta e.

D. — ...la d. Popescu, numărul 11 bis..

S. — Ei, da, mai în sus, pe mâna stângă, niște case galbene'n curte, cu marchiză...

D. — A!... Atunci feciorul e un stupid!... Mersi!... Intoarce, birjar!

www.dacoromanica.ro

M O N O P O L

In vara anului 1907, aflându-mă în străinătate şi având în ţară daraveri, m'aşez în trenul Berlin-Bucureşti, cu gândul să m'abat o zi două pe la Iaşi, unde să vizitez pe nişte vechi şi buni prieteni, familia Ronetti Roman [1])

A doua zi, mă cobor în gara Paşcani la 12,30 p. m. Numaidecât întreb cu respect pe un domn impiegat de mişcare foarte tânăr, care poartă o şapcă prea matură, odinioară desigur stacojie, „pe ce linie este tras trenul ce trebue să plece peste câteva minute spre Iaşi"... Domnul impiegat îmi răspunde politicos că, „în legătură cu Berlin-Bucureşti, pleacă din Paşcani spre Iaşi numai un tren, la 4,10, cu sosirea la 6,5 p. m."

— Dar...

— Ştiu, mă 'ntrerupe ghicindu-mi gândul; este şi un tren cum vrei dumneata; dar acela nu umblă...

— Este, dar nu umblă?

— ...nu umblă decât pe *zezonul* băilor.

— Am înţeles, răspund eu pe jumătate domirit.

Fireşte, e prea de timpuriu, înainte de sfârşitul lui Mai, să 'nceapă băile... Dar nu ştiam să fie acuma şi 'n Berlin pătimaşi care vin să se caute la băile din Iaşi.

Trei ceasuri şi jumătate în Paşcani — cam prea mult! Dar ce pitoresc!

Ce glodărae şi colbărae [2])!... Ce abdomene de copii malarici! şi se joacă şi râd — cam trist, dar tot râd!... Ce grav municipalul care ţine ordinea la fântâna din piaţa gării, unde se 'mbulzesc multe vite însetate!... Ce jigărae de câini costelivi cu ochii rătăciţi şi coada 'ncârligată înspre pântece, furnizori ai amicului meu doctorul Lebel!... Şi, cu tot regimul nostru protecţionist,

1) Dramaturg român: autorul cunoscutei piese „Manasse".
2) Praf.

www.dacoromanica.ro

nicio fabrică de mănuși în tot ținutul!... Ai dece să ți se rupă inima — de mila oamenilor, firește, după a vitelor și a câinilor. Bine că avem o S. P. A.; să sperăm că încet-încet, cu vremea, vom ajunge s'avem și o S. P. O.

4,10... Am pornit. Mergem și înaintăm domol în sus spre Ruginoasa, și ne apropiem de culme.

Soarele, aplecându-se către piscurile Ceahlăului, se ascunde după grămezi uriașe de nouri, care se tot ridică una peste alta venind dimpotrivă, pe când largile adâncături din dreapta urcușului nostru se 'nvăluesc treptat în umbră.

Blânda melancolie a țarinilor moldovenești — un cântec de neam mâhnit, din glas copilăresc, ajungând la mine limpede din de-departe vale — închipuirea marelui sinistru de acum două luni — apropierea de Iași... Apoi dulci amintiri din zilele primei nesocotite tinereți — gândiri amare din pragul cu deșarte regrete al bătrâneții... Toate mă 'mpresoară, și care de care luptă să mă 'ngenunche și să mă copleșească... Pe lângă astea, suflarea de monstru astmatic a locomotivei și țăcănitul din ce în ce mai obosit al roatelor... E penibilă mișcarea în alt *tempo* [1]) decât al sufletului.

In sfârșit, tica-taca, încetinel, ajung cu voia lui dumnezeu joi seara, 24 Mai, în gara Iași, unde sunt întâmpinat nu se poate mai frățește de prietenii mei.

Mă gândesc, cum sunt obosit de drum și de atâtea impresiuni, să mă duc repede la baie: dar îndată mi-aduc aminte de șapca odinioară stacojie: nu s'a deschis încă „zezonul". Mă mulțumesc să mă spăl la bunele mele gazde cu apă de Vichy-Celestins; apa comună de Iași e mult mai gustoasă și mai hrănitoare, dar costă mai scump și cam irită pielița, mai ales vara.

E, cum spusei, la sfârșitul lui Mai. Găsesc iubitul meu Iași în tremurul alegerilor generale... Ce febră! peste 43 de grade; aproape să se coaguleze albumina!

Fierbe lumea de grija cea mai mare ce poate — cum să zic? — poseda pe un adevărat român — așa numita despuiare a scrutinului... Scrutinul [2]) este pentru noi modernii, adică românii

1) Ritm, cadență.

2) Rezultatul alegerilor; scriitorul ironizează mascarada alegerilor „aranjate" în perioada în care cele două partide de guvernământ aveau de fapt un program comun: exploatarea nemiloasă a maselor populare.

www.dacoromanica.ro

moderni, un fel de zeu, care s'arată în toată maiestatea lui despuiat: *Apollo resplendescens* [1])...

Ziua de Vineri, 25 Mai, mi-o consacru deci de dimineață să vizitez redacția „Opiniei" (o instalație în adevăr europeană: chiar un telefon; cam năzuros — e încă june), unde, în calitatea mea de confrate mai în vârstă, sunt primit cu destulă considerație. De aci, voi să contemplu apariția zeului — pe un potop de ploaie, să crezi că s'au rupt băierile firmamentului.

De cu noaptea a 'nceput a turna, și toarnă... Pietele, ogrăzile, locurile virane sunt mări și lacuri: ulițele, fluviuri și niagare... Caii înnoată; birjele plutesc; tramvaiele par niște vaporașe de curse interurbane, ca la Hamburg.

Mă plâng unui amic, impiegat superior, om cu carte, de furia elementului.

— Las' coane Iancule, îmi zice, ploaia aiasta-i bună după atâtea călduri *dropicale*.

Și mă conving că are omul toată dreptatea... De trei ori binecuvântat, diluviu!

1. *ad rem* [2]): căldurile au fost, ce-i drept, foarte tari și înainte de vreme;

2. *ad locum* [3]): se spală Iașii; nu-i vorbă, Iașii sunt un târg tare curat; dar orișicât, cineva, cât de curat să fie, tot nu strică să se și spele din când în când; măcar dacă nu se spală singur, să se lase spălat, și

3. *ad personam* [4]): servitoarea bunelor mele gazde a avut ingenioasa inspirație să pună la gurile jghiaburilor toate cofele și putinele din casă... Las să se primenească umplutura de mai multe ori până curge limpede de tot, și mă spăl bine cu apă de ploaie — excelentă pentru pieliță.

Din adâncul sufletului zic: Domnul fie lăudat! el, care ne trimite răcoare după căldurile tropicale; care ne spală câteodată cu de-a-sila; care ne dă apă așa de ieftină, mult mai ieftină decât cea de Vichy — o bagatelă.

Mă aflu, cum zisei, la „Opinia" înainte de amiazi. După ce, ca musafir, îmi fac datoria să țin pe tinerii confrați vreo trei

1) Apollo strălucitorul, Apollo, zeul artelor la romani, zeul care conduce carul soarelui.
2) Cât privește faptele.
3) Cât privește locul.
4) Cât privește persoana.

www.dacoromanica.ro

sferturi de ceas, cu palavre, încep a pricepe că le cam stau pe suflet... Eu n'am treabă; toată ziua mi-e de petrecere; pe când ei ard în toiul bucătăriei, unii cu condeiele 'n mână, altul cu telefonul la ureche, celălalt cu nasul în listele electorale... In trei-patru ceasuri trebue să apară foaia.

— Domnilor, zic, de-acu vă las.

— Dar de ce te grăbești, coane Iancule?... dece nu mai stai oleacă, olecuță?

Olecuță! diminutivul acesta îmi pare un categoric superlativ.

Tineri politicoși! nu-mi ascund pălăria, nici umbrela, nu-mi fac nicio violență... Mă lasă să plec... E și vremea. In față, la Mitropolie, sună 5 ante-meridiane... La 12 fix ziua, sună în față la Mitropolie 5 ante-meridiane; la 12 fix noaptea, 5 post-meridiane — dar foarte regulat.

Am plecat, spre marele regret al confraților, pe când potopul se 'ntețește din ce în ce. Mă urc în luntrea mea cu un triton [1]) bătrân care tușește trașnic și strănută... Simptome alarmante la așa vârstă... Se vede bine că, în atribuțiunile amicului nostru doctorul Jocu, nu intră și inspectarea animalelor marine.

— *Avanti, gondoliere* [2]) strig.

Bravul gondolier îi trage câteva tritonului cu coada lopeții. Bălăcind contra torentului, navigăm încet-încet la deal.

Unde să merg? La Smirnov [3]), ori la Ermacov [4])? Sunt amândoi imperfecți dar la primul merge colegiul I; eu merg la colegiul II, cu intelectualii. Oprim la Ermacov. Debarc. Am călcat pe pământ ferm.

Sui scăricica, intru, când... simt că-mi fuge pământul de sub picioare și, cât p'aci, dacă nu sare cineva repede să m'apuce, dau să cad pe spate înapoi afară, în valuri. Ca fulgerul mă săgeată un gând sinistru: un atac de dambla!... Sunt pierdut! Dumnezeule! aibi milă de familia mea rămasă departe în străine locuri... Ce bucurie pe mine când, cu toată supărarea glesnei din pricina alunecării, aflu, după primul moment de groază, că damblaua mea a fost numai niște sâmburi de măsline risipiți — pi gios!

Dugheana e plină de amici, toți funcționari publici și pro-

1) Zeitate marină la greci.
2) Inainte, gondolier.
3, 4) Localuri cunoscute din Iași, dela începutul sec. XX.

www.dacoromanica.ro

fesiuni liberale. Aşteaptă aci demult să se oprească potopul, şi, aşteptând, ca să le pară timpul mai scurt, iau aperitive, ţuică, mastică, pelin, mişmaş şi gustă mezeluri, salam, ghiudem, caşcaval, masline...

Fireşte, mai cu seamă cum sunt vesel că n'am avut dambla, intru şi eu în combinaţie.

...Şi aperitive, şi mezeluri, şi vorbă, şi discuţie asupra „situaţiunii dificile în care se găseşte ţara în urma tristelor evenimente, ca să zicem aşa, şi 'n faţa atâtor reforme ce această situaţiune le reclamă imperios, dacă ne putem pronunţa astfel", şi apoi „asupra trecutului, prezentului şi viitorului, ideilor şi programului fiecărui ales şi fiecărui candidat" — şi desbateri, şi vorbă, şi aperitive, şi mezeluri. şi aruncăm sâmburii — pi gios!!...

Dar e unu şi jumătate; m'aşteaptă la dejun... Am stat aci un ceas şi mai bine! Vezi cum trece de uşor vremea vorbind despre chestii grele!... Cu multă prudenţă, de teama unui al doilea atac, mă mişc şi vreau să-mi plătesc consumaţia. Dar amicii protestează: astăzi este rândul de plată al amicului X..., care a repurtat, ca orator la o întrunire electorală, un fenomenal succes...

Incă un rând de aperitive şi masline, şi aruncăm sâmburii... Eu mă lipesc bine cu talpa de duşumea... Şi încă un rând... cel din urmă! şi masline, şi aruncăm...

— Socoteala! în total!

Nu-i mult! Mezeluri şi masline, 3,15; băuturi, 17,05; total 20,20.

Amicul X... după ce plăteşte galant, se sue în gondolă cu mine; locueşte în drumul meu, pe un *canaletto* [1]) — să-l las acasă.

Pornim.

— Coane Iancule, îmi zice, 'm par' rău amu, după su'cesul meu, c'am cedat şi nu mi-am pus cand'atura!

Face iconomie de silabe, probabil fiindcă mai avem puţine momente de petrecut împreună; vrea omul cât mai scurt să-mi spună cât mai multe. Şi, cum se clatină gondola pe valuri, amicul adaugă:

— Aveam o ide' de refo'mă... Nu mai me'ge monşăr cu

1) Mic canal.

www.dacoromanica.ro

țaranii... S' beți vi !... T'eb'e un mo'opol a!... ac'... (gondola se clatină) al ...*ac'cololului!*...

Ne-am oprit. Ne pupăm în gondolă ca doi patricieni de pe timpul ilustrului doge Francesco Morosini. Se dă jos încetinel pe trotuarul plin de apă și intră, leoarcă de ploaie, pe portalul bătrânului său *palazzaccio* [1]).

— Ia sama (îi strig), pe *San Giovanni, padrone mio!* [2]) nobilul meu senior, să nu-ți fi rămas vreun sâmbure de măslină, pe talpă!

El se 'ntoarce 'n loc, smulge cu vârful degetelor o sărutare unsuroasă de pe buze și mi-o aruncă magnific din depărtare.

Sunt opt ceasuri și trei sferturi... Gondola așteaptă... Imi iau rămas bun dela grațioasa mea gazdă și plec cu Ronetti Roman la gară.

După ce-i mulțumesc de afectuoasa primire, urc în vagon.

— Amice, zic, știi d-ta cu ce mă duc eu dela Iași la București?

— ...Cu trenul.

— Da, cu trenul, firește; dar nu numai cu trenul, merg și cu o idee...

— ?...

— ...O idee de reformă!

— !?...

— Trebue de înființat numaidecât un monopol al *ac'cololului*...

Trenul s'a pus în mișcare... M'aplec pe ușa vagonului:

— ...la sate !... pentru rurali !

1) Mic palat.
2) Sft. Ion, patronul meu.

www.dacoromanica.ro

O CRONICĂ DE CRĂCIUN...

Intr'o urită dimineață, pe la sfârșitul lui Noemvrie — ploaie, ninsoare, vifor, să nu scoți un câine afară din bordei — chem pe cel mai încercat colaborator al „Revoltei Naționale" zi-i zic:

— Stimate domnule Caracudi, dumneata, care de atâta timp ne-ai dat ca reporter dovezi de strălucită imaginație, ești desemnat să faci ziarului nostru un important serviciu.

— Care, domnule director?

— Scoatem de Crăciun un număr „literar, științific și artistic". Avem în sertare destulă materie; vom face o frumoasă selecțiune. Ne lipsește numai cronica specială pentru sărbătoarea nașterii... Ce zici?

— Cu plăcere...

— Crăciunul cade luni; trebue să apărem cel mai târziu joi la 21 de dimineață... Un număr de lux, îngrijit, nu rasolit ca numerele cotidiane; bine aranjat, tipărit frumos și nu ciuruit de greșeli...

— Bine'nțeles;... dar...

— Dar ce?

— ...Ia priviți, afară, ce vreme!

In adevăr, e un vifor strașnic.

— Ce are a face vremea, zic eu, cu cronica noastră?

— Nu prea are; dar... mă chiamă părintele la masă; mereu îmi face semne: i-e foame — s'a sculat de dimineață.

Părintele este socrul confratelui. Domiciliază împreună, tocmai peste drum de redacția noastră, în curtea bisericii sf. Ion. De pe prispa caselor se vede drept în redacția noastră, și viceversa, firește. Vara, când ținem ferestrele deschise, îl chiamă reverendul pe ginere-său: „Ignate, gata!". Iarna, îi face semne. Deaceea, Caracudi lucrează totdeauna la masa dela fereastră.

— Prin urmare zic, nu te mai țiu... ne-am înțeles: o cro-

www.dacoromanica.ro

nică de Crăciun — „Betleemul, staulul, ieslea, steaua, magii ș.c.l." — nici mai lungă de trei, nici mai scurtă ca două co ioane... Mi-ai luat măsura, ca un bun ciubotar ce ești, calapodul mi-l cunoști... Incalță-mă, iubite confrate, încalță-mă frumos!

Drept orice răspuns, iubitul confrate, deschide fereastra, pe unde dă năvală 'năuntru ca un vrăjmaș viforul d'afară, și strigă tare peste drum:

— La moment! să puie ciorba!

Apoi mă salută și iese.

De prisos să fac istoricul căsniciei excelentului nostru colaborator. Mă mărginesc a reproduce câteva documente, după „Revolta Națională", în ordinea lor cronologică; sunt ieșite toate din pana interesatului, prin urmare mai presus de orice bănuială de parțialitate:

„Aflăm cu deosebită plăcere că aseară, 11 Ianuarie, s'a celebrat, în biserica sf. Ion, căsătoria valorosului nostru colaborator Ig. Caracudi cu gentila domnișoară Florica, eminenta profesoară de istorie, fiica sf.-sale părintelui stavroforul Pantelie Bârzescu.

„Nuni au fost simpaticul și iubitul nostru maestru, directorul „Revoltei Naționale", cu grațioasa sa consoartă.

„Felicitările noastre cele mai călduroase".

Către finele aceluiaș an, la 21 Decemvrie, a doua zi de sf. Ignat, „Revolta" inserează în fruntea informațiunilor:

„Aflăm cu deosebită plăcere că gentila doamnă Florica Ig. Caracudi, eminenta profesoară de istorie, a dat aseară naștere unui drăgălaș băețel *Traian*.

„Fericită coincidență! In aceeași zi, norocosul tată, valorosul nostru colaborator, d. Ig. Caracudi, a împlinit 35 de ani.

„Felicitările noastre cele mai călduroase".

Peste un an și două luni, iar aflăm „cu deosebită plăcere", minus „fericita coincidență", și 'n loc de Traian, *Decebal*.

După un an și o lună, întocmai; dar, în loc de Decebal, *Aurelian*.

La anul în cap, asemenea; însă, în loc de Aurelian, *Mircea*.

Nu trec bine unsprezece luni, și iar „aflăm"; numai, în loc de Mircea, *Dan*.

Pe toți, dela Traian până la Dan inclusiv, eu i-am botezat.

www.dacoromanica.ro

Care va să zică, vine că suntem rude prin alianță cu familia Caracudi și cu părintele stavroforul; deaceea, sf.-sa îmi zice: „n'ne Iancule!".

★

După plecarea valorosului, caut să-mi aranjez materiile din sertare pentru numărul de lux... Ia să vedem ce putem stoarce cu foarfeca, această presă idraulică a redacției.

„Artă fără tendință și tendință cu artă, sau *Artă cu tendință și tendință fără artă"*, — 65 de file, cu *va urma* — studiu estetic de palpitantă actualitate!

„Rolul presei ca a patra putere în Statul constituțional modern" (Sfinte Ignate!) — 77 de file, și firește cu *va*...

„În pustiul lumii mari", novelă; o sută de file, format ministerial foarte mărunt și clar scrise, fără cea mai mică ștersătură sau îndreptare... Asta nu poate fi supusă presei idraulice: totul, silabă după silabă, trebuește cu scumpătate respectat... Vom da numai începutul în numărul special, și *va urma* în numerele cotidiane, vreo treizeci de foiletoane duble — un noroc pentru „Revolta"!... Admirabilă povestire!

În pustiul lumii mari este istoria unui băiat dela țară care, după ce face studii înalte, la noi și 'n Europa, ajunge profesor în mare vază la București. Suflet curat, plin de avânt, de iluziuni și de ideal, ca orice copil sănătos din popor, caută în lumea mare, unde este introdus de un coleg sceptic — lume putredă de corupție — un suflet, să-l înțeleagă... În zadar!... Măști pe obraz; în inimi, perfidie! fard și minciună! chlorozâ [1]) și parfum! putregai în poleială!

Desgustat de acest „pustiu", se duce 'n vacanța mare acasă, la țară, de unde a plecat așa de-demult. Acolo, i se redeșteaptă toate amintirile sfintei copilării; i le povestesc cu drag și pe rând, fiecare cu glasu-i particular, căsuța părintească, hanul, aria, pătulul, moara, pârâiașul, clopotele dela biserică și dela gâtul vitelor ce se 'ntorc seara 'n sat; apoi, potecuțele, păduricea, dealul, valea, soarele, luna, stelele, cântecul păsărilor sălbatice și domestice; în fine, picăturile de ploaie, adierea vântului, mirosmele fânețelor, ș. c. l.

Incântat de atâtea tainice povestiri, el se 'ntâlnește la horă, într'o duminică, cu Neacșa, fată vânjoasă, roșie ca un bujor și

1) Anemie, paloare a figurii.

www.dacoromanica.ro

„nefardată", care nu știe franțuzește, nici nu dansează bostonul[1]) și cakewalk[2]), dar care vorbește o românească pură, plină de farmecul originalității folklorice, și joacă hora și bătuta, brâul și chindia, de dârdâie pământul, până dă de mal pe toți flăcăii satului, ba și pe alții, veniți de prin satele vecine de dor să joace cu dânsa...

El, transportat, supunându-se unei mișcări „lăuntrice", îi face un compliment — ea, asudată, îi arde o palmă; el se vâră s'o ia 'n brațe — ea îi trage un pumn în falcă; el se 'ndeasă mereu s'o sărute — ea îi zice: „O! călcate-ar! și-i dă un brânci de-l aruncă grămadă în șanțul drumului... El se scoală d'acolo sdruncinat, oftează din adânc, se scutură frumos, merge drept la tatăl Neacșei — moș Oancea Tureatcă, un bătrân român neoaș, cuminte și vesel, vestit pentru păcăliturile și glumele lui, șapte poștii de jur împrejur — și... cere mâna bujorului de fată.

E estetic, fiind natural și logic... Ceeace se numește *le coup de foudre* (dragoste ca trăsnetul) se explică mai mult decât la orașe la țară, unde nu se pomenește încă de paratonere[3]). Mâna cerută este, după nazurile de rigoare ale copilei, acordată... Nuntă mare cu descripția amănunțită a tuturor străvechilor datine române, atât de originale și de pitorești... Și eroul e fericit.

— Uf! am scăpat de pustiul lumii!

Zicând acestea, dă să-și îmbrățișeze nevasta, de față cu atâția veseli nuntași.

— Astâmpără'te, mă loi-te-ar!... zice pudică Neacșa, ferindu-se de indiscreta pornire a legitimului și repezindu-l cât colo...

Toți nuntașii fac mare haz, iar înțeleptul bătrân, moș Oancea Tureatcă, un fel de „povestea vorbei" în carne și 'n oase, zâmbind cu adânc înțeles, șoptește:

— Vezi ce face pustia de dragoste, vere?... Aolică, ce-am ajuns, să iubim pe sub ascuns!

Și așa se sfârșește frumoasa povestire la fila o sută. — Prea degrabă... păcat! [4]).

Desigur nu sunt un om mulțumit de sine însuși!... Înțeleg des-

---

1, 2) Dansuri la modă pe la 1900.

3) Paratrăsnet.

4) Caragiale parodiază aci stilul nuvelelor semănătoriste, care idilizau viața satului.

www.dacoromanica.ro

tul de bine cu cât de nesuficiente mijloace m'au înzestrat zânele ursindu-mă carierii pline de înalte răspunderi, nobilei misiuni de publicist român. Cu toate astea, niciodată n'am simțit sub coastele din stânga dureroasa (după cât văd la alții) roeătură a viermelui invidiei. Slavă ție, doamne! în inima mea destule rele au putut încăpea; dar n'a fost locșor într'însa și pentru groaznicul parazit verde!... Și totuși, simt nespusă mâhnire la vederea unui pachet de atâtea file format ministerial, curat și mărunt scrise... A! dece nu poate și pana mea, alergând făr' a se poticni, străbate întinsele albe câmpii?.. Cum nu știu și eu birui pe nerăsuflate candoarea câtorva testele de hârtie?... Pentru ce, crude ursitoare, nu e 'n stare și mâna mea seacă să toarne atâtea generoase torente și cascade de proză?

Pe când fac tristele mele reflexiuni, intră, plouat ca un cățeluș lățos, tânărul și simpaticul nostru colaborator literar, pseudonimul Piccolino — un copil care a primit de mic o distinsă educație literară franceză în casa părintească; la anul, termină liceul; e încă minor; dar ce talent! cu ce facilitate și personală apucătură îți aruncă rima!

L-am întrebat, când, sfios, mi-a adus întâia oară câteva poezioare, niște adevărate perle: *„Enseigne-moi, jeune homme, où trouves-tu la rime?* [1])... El mi-a răspuns îndată, modest, dar sigur: *„La rime, cher patron, est mon souci minime"* [2])

— Piccolino drăguță, tocmai la dumneata mă gândeam... Un număr special de Crăciun numai cu proză e ca un cozonac fără stafide. Poți, te rog, să-mi dai curând două trei poezioare?

— Vi le aranjez îndată, maestre, le am aproape gata.

Și mititelul bard, după ce-și atârnă pălăria și paltonașul, își suflă în degetele-i delicate, se ghemuește la un colț de masă cu spatele spre sobă, și 'ncepe să lucreze... I-auz pana scârțâind ca un șoricel care rontăie pripit în taină.

In mai puțin de o jumătate de ceas, minorul îmi prezintă trei pumni de stafide școală-modernă, pline de savoare.

— Bravo, tinere favorit al grațioasei Erato! Versurile du-

1) Invață-mă, tinere, unde găsești rima?...

2) Rima, dragă patroane, e grija mea cea mai neînsemnată.

www.dacoromanica.ro

mitale sunt delicioase. Sper să scoatem un cozonac *hors concours* [1]).

Au trecut peste două săptămâni dela acestea: vine Crăciunul. In fiecare zi, îl întreb pe amicul Caracudi:

— Dar cronica?

— E ca și gata.

— Când mi-o aduci?

— Mâine.

Tot așa de azi pe mâine, am ajuns marți în ajunul lui Ignat: poimâine dimineață trebue să apară numărul... Materia cealaltă e gata.

Aștept toată ziua — degeaba.

Îi trimit vorbă acasă peste drum — îmi dă răspuns să n'am grijă.

Deschid fereastra; îl strig — nimic.

Se 'nserează bine... Un gând neplăcut îmi flutură prin cap la amintirea proastei glume ce i-am făcut-o; să știi că am rămas fără cronică de Crăciun — m'a 'ncălțat!... Cârpaciul tot cârpaci!

D'abia a sburat gândul meu, și iată d. Caracudi... Cum îl văd:

— Cronica, unde e cronica, nene?

— E dată la tipografie.

— Adevărat?

— Pe onoarea mea!...

---

1) Puțini desigur dintre cititorii acestor rânduri vor fi apucat pe vremuri „Revolta Națională", demult acum dispărută. Deaceea, nu credem nepotrivit a da aci o probă de talentul precocelui nostru colaborator literar:

A B I S

Da, mă iubești; dar simt prea bine,
Cu cât te strâng la pieptul meu,
Că-i un abis până la tine...
Eu nu sunt tu — tu nu ești eu.

Și dragostea ce am simțit-o
Să umple-abisul nu putu...
De te-aș iubi oricât, iubito,
Tu nu ești eu — eu sunt tu.

Piccolino

Aci Caragiale parodiază lirica poeților moderniști, imitație servilă a poeziei decadente franceze (n. r.).

www.dacoromanica.ro

Şi zicând acestea, mă priveşte cu acel zâmbet şi acea clipire din ochi caracteristice, care, de câte ori le întâmpini, te fac să gândeşti: dacă ăsta nu este imbecil, atunci mă crede pe mine că sunt.

De vreo câteva zile se 'ndreptase vremea; se zbicise bine; speram, după semne, s'avem zile frumoase de sărbători — când colo, peste noapte spre Ignat, se schimbă deodată vântul, şi ţin'te iar !... Plouă, ninge, îngheaţă, se topeşte; vifor orb; o vreme — să nu scoţi un reporter afară din redacţie.

Mă scol dis de dimineaţă cu grijă. Cum mă deştept, îmi dă servitoarea o scrisoare; e dela d. Costică, paginatorul ziarului.

„Domnule Iancule, cronica dată de d. Caracudi am oprit s'o culeagă; acuma nu merge; trebue amânată pân' la primăvară. Stăm pe loc cu numărul. Ce e de făcut? Vă rugăm, veniţi cât se poate mai curând".

— Nu înţeleg... Ce să fie?

Iute, mă sui într'o birjă... Ce vreme, dumnezeule !... Am ajuns.

— Ce e, domnule Costică?

— Uite, domnule Iancule.

Citesc, ca dus de pe lume.

„Cristos a 'nviat ! !

„Dela un capăt al globului la celălalt, din răsărit până 'n apus, dela miază-noapte pân' la miază-zi, pe când natura se 'mpodobeşte în strălucitele vestminte ale primăverii, în sunetele triumfale a mii şi milioane de clopote dela mândrele catedrale ale celor mai splendide capitale de imperii, până la umilele bisericuţe din cele mai sărmane cătune, popoarele creştine se salută vesele cu magicele cuvinte: *Cristos a 'nviat !*".

— A ! infamul ! asasinul ! strig eu. M'a omorît Caracudi, frate Costică!... ce e de făcut?

— Faceţi d-voastră ceva la iuţeală.

Fuga, la redacţie... Nu voi nici să-mi arunc ochii peste drum... Scriu şi şterg, şi iar încep şi iar şterg... tremur şi m'apucă un cârcel la deget... nu mai pot ţinea condeiul... Şi ceasurile sunt aproape zece !... şi iar îmi blestem ursitoarele !... când — apare pe uşă cineva!... cine? — asasinul! D'abia pot ridica privirea şi, cu glasul leşinat ca de lehuză după grea facere, îi zic:

www.dacoromanica.ro

— Mersi, nene Caracudi !... Bine ţi-ai bătut joc de mine, drăguţule !

— Cum joc, domnule director !

— Poftim.

Şi-i întind filele mototolite. Le priveşte şi 'ncepe să râză.

— Scuzaţi; a fost o mică eroare... Eu le am cronicele astea gata... Dar, prin ce am trecut de ieri până adineaori — dac-aţi şti! — am greşit; n'am luat seama cand am scos-o din sertar... (şi cât îmi vorbeşte foarte volubil, mereu se uită pe fereastră) Merg să v'aduc una de Crăciun... ştiu sigur că am şi una de Crăciun... trebue să am şi una de Crăciun. Numa s'o găsesc... fiindcă acuma e deranj la noi... Nu v'am spus... A născut Florica...

Eu, din ce în ce mai leşinat:

— Când?

— Adineaori, pe la şapte dimineaţa...

— Cum?

— E fată... dar are încă dureri.

— Atunci, nu mai trebue să te duci, frate Caracudi. Tot ce te rog e să iei un condei, că eu nu pot scrie, am un cârcel la degete...

Scot din raft tomul 11 din Larousse, îl deschid şi zic blând valorosului tată:

— Scrie, te rog.

El s'aşează la locu-i lângă fereastră, pe care o şterge bine de aburează cu căciula. Eu dictez:

„Sărbătoarea Crăciunului este una dintre cele mai vechi ale creştinătăţii. Ca să ajungem la epoca instituirii ei, trebue să suim până aproape de leagănul bisericii. După unii autori, această sărbătoare a fost statornicită, la anul 138 al erei noastre, de către episcopul Telesfor"...

Văd pe Caracudi scriind cu ochii pe fereastră, fără să se uite la condeiu.

— Ce-am zis? îl întreb.

— „...anul 1883 al erei noastre de către episcopul Telefon"...

Şi până să-i strig eu „ieşi afară"! trânteşte condeiul, pune mâna pe căciulă şi iese ca din tun, bufnind uşa.

Peste un moment, Piccolino... Ii dictez articolul. După amiazi tirajul a patru pagini e aproape gata...

Şi iată iar d. Caracudi — foarte radios.

www.dacoromanica.ro

— Domnule director, am o informație care trebue să treaca neapărat în numărul de lux. Știu că o să vă facă mare plăcere..

Și-mi citește:

„Aflăm cu deosebită plăcere că gentila doamnă Florica Ig. Caracudi, eminenta profesoară de istorie, a dat azi dimineață, 20 Dechemvrie, naștere la două fetițe, *Despina și Kiajna.*

„Fericită coincidență! In aceeași zi, norocosul tată, valorosul nostru colaborator, d. Ig. Caracudi, a împlinit 40 de ani.

„Felicitările noastre cele mai călduroase".

Numărul nostru a ieșit tare frumos. Au făcut mult efect și articolele științifice și poeziile și începutul nuvelei; dar mai ales au impus un vădit respect confraților informația cu „fericita coincidență" și savantul meu articol despre instituția sfântului episcop Telefon.

Duminică, în ajunul Crăciunului, primim la redacție vizita părintelui stavrofor Pantelie Bârzescu, care vine să ne heretisească cu nașterea, însoțit de valorosul nostru colaborator — strașnic de veseli amândoi.

— Nașterea ta, Christoase, dumnezeul nostru, răsărit-a lumii lumina cunoștinței... ș.c.l.

Și după ce isprăvește cântarea:

— La mulți ani, n'ne Iancule!

Eu mă închin smerit, sărut icoana și, aruncând ginerului o privire dulceagă, răspund socrului:

— Adevărat a 'nviat, taică părinte!

Ș'afară-i grozav... și plouă și ninge și pică și 'ngheață... o zloată cumplită... un vifor nebun... o vreme, prăpăd! să nu iasă un popă afară din casă.

www.dacoromanica.ro

A N T O L O G I E

Sunt în lume amatori de fel de fel de colecțiuni curioase,— și multe am văzut, de valori incalculabile.

In clasele primare, odinioară, cunoșteam un băiat care avea o colecție de peste cinci mii de nasturi; mai târziu, am admirat la un tânăr zeci de albumuri pline de fotografii de femei frumoase; apoi, la un bărbat două colecțiuni: una, de cărți poștale ilustrate, și alta, de cărți de citit, strânse încet-încet, de pe la prieteni și cunoscuți, unele neilustrate.

Acum, în urmă, am făcut cunoștința unui domn care posedă o colecție de scrisori anonime — cea mai prețioasă desigur din câte, felurite, mi-a fost dat să văd... Dela soață pe ale soțului, dela părinți pe ale copiilor, dela soacră pe ale ginerului, dela stăpâne pe-ale slujnicelor — or, vice-versa; unele cumpărate, altele dăruite, altele subtilizate[1]); în fine — de unde, cum, cu ce răbdare, cu câte sacrificii le-a adunat — numai el știe... Cunoscându-i slăbiciunea, i-am dus și eu o anonimă, primită zilele trecute, în care o veche prietenă (indubitabil e dumneaei), iscălind „câțiva admiratori de odinioară", mă picnește, vorba de pe vremuri, la coadaișliculuí.... Posesorul colecției mi-a mulțumit; dar deși l-a primit, n'a rămas, cum m'așteptam, destul de încântat de specimenul meu...

— Ei! mi-a zis; în genul ăsta, am mult mai picante.

— Tocmai d'aceea doresc să văd și eu mai de aproape colecția d-tale și, dacă-mi permiți, să copiez câteva...

— Bucuros, îmi răspunde el; trebue însă să te ajut, fiindcă d-tale, mai puțin cunoscător în materie, ți-ar veni greu să faci repede o bună selecție din atâtea pachete.

— Domnul meu, îl întreb, după ce-i mulțumesc de atâta

1) Sustrase, furate.

www.dacoromanica.ro

amabilitate, cum îți explici d-ta obiceiul ăsta de a scrie scrisori anonime?

— E foarte ușor de explicat... Pe de o parte, lipsa de ocupație serioasă și de griji proprii; pe de alta, ceva mai adânc... Exigențele sociale paralizează adesea francheța onestă; un individ nu le poate ușor înfrânge în orice moment; în fața lor devine laș; poate însă avea curaj să fie franc pe ascuns. E greu să arunci cu noroi în obrazul cuiva când îl întâlnești ziua 'namiaza mare față 'n față în lume; noaptea însă după spartul luminațiilor, pân îmbulzeală, poți să-l murdărești pe la spate de sus până jos... Va bănui aproape sigur pe cine l-a murdărit, atât mai bine! te știe fără a-ți putea cere socoteală... Și mai ales sexul slab, mai delicat, are nevoie de anonimat, ca să-și poată descărca sincer și leal tot fundul sufletului...

Nu i-am prea înțeles bine explicația, și, fără a mai discuta m'am mărginit a lega câteva flori din grădina lui într'un buchet... Îl dedic blondei anonime care mi-a scris sâmbătă, în ajunul învierii; i-l dedic, în speranța că, după modelele acestea, îmi va scrie în curând mai picant ca la prima încercare — încai, nu numai dumneaei și eu să avem mulțumire, ci și posesorul colecției clasice, atât de cunoscător și, prin urmare, de pretențios în materie... Iată.

★

Prea stimată doamnă, nu toate mamele sunt devotate cum sunteți d-voastră, ceeace ar trebui să le fie tot ce e mai sacru. Și eu sunt tată de familie, vă 'nțeleg și vă admir. Deaceea, în interesul scumpei d-voastre copile, așa de castă, dar totuș orbită de un amor nenorocit, mă grăbesc a vă pune în vedere că acela căruia vreți să-i încredințați viitorul ei este un om pierdut. Pe lângă viținl alcoolismului și al variației în ultimul grad, a fost și în spital și are și patima foițelor, care, în calitatea sa de mânuitor de bani publici, poate, desigur, îl va duce la ultima treaptă, pe banca infamiei, condamnat de justiție pentru atât de colosale delapidări, ca mulți alți nenorociți de această tristă speță. Mi-am împlinit misiunea în conștiință. Rămâne ca d-voastră, ca mamă devotată, înainte de a face pasul fatal, să avizați cu perspicacitate. (iscălit) *Un bun tată de familie.*

★

www.dacoromanica.ro

(De aceeaşi mână, pe acelaş fel de hârtie şi cu aceeaşi cerneală; cu aceeaşi dată pe stampila poştei).

Tânărule, eşti în vârsta frumoasă a iluziunilor, când inima se deschide ca o floare cu toată sinceritatea... Onest, activ, fără niciun viţiu, virtuos, apreciat de superiori, iubit de inferiori, viitorul îţi surâde. Nu mai poţi trăi singur; doreşti, după ce ţi-ai cucerit o frumoasă situaţie prin propriile merite, ca fiu al operelor d-tale, şi eu cel d'intâi te stimez pentru asta, să ai o soţie dulce spre a împărtăşi, la căldura căminului conjugal, bucuriile senine, şi, ca într'un mic paradis intim, a avea în jurul d-tale fructul amorului onest, micul îngeraş, care să te încânte cu zâmbetele şi cântecele sale... Iată un sublim ideal; dar... este un dar.., dela paradisul închipuit şi până la infernul real, nu este, vai, decât un pas! Gândeşte bine în ce familie intri. Mama, o bătrână cochetă, care a ruinat doi bărbaţi. Zestrea promisă, o minciună sfruntată, ne mai având decât şandramalele îngropate la credit şi pensia nenorocitului căzut victimă luxului şi desfrâului lor; căci mama denaturată a încurajat apucăturile fiicei — ce naşte din pisică — iar aceasta mai poate în orice caz face carieră romantică, dar nu copii. Intreabă pe omul ştiinţei, un mamoş, dacă o pretinsă demoazelă de 28 de ani, care până azi are la activul ei trei patru avorturi clandestine, cunoscute de toată lumea, mai are şanse a deveni mamă. Ia bine seama! Luxul şi devergondajul [1]) atâtor femei de această tristă speţă au aruncat pe mulţi mânuitori de bani publici, naivi ca d-ta, în braţele prăpastiei dezonoarei! Mi-am împlinit misiunea în conştiinţă. Rămâne ca d-ta, tânăr luminat, înainte de a face pasul fatal, să avizezi cu perspicacitate. (iscălit) *Un binevoitor matur.*

★

Stimate domnule, d-ta munceşti la ţară pe ploaie şi pe arşiţă, asudând ca un biet hamal; iar consoarta d-tale îi trage la Franţişbat checocuri apilpisite cu baronii cu pinteni, şi pe urmă noaptea pe lună, în otomobil, sus la munte... Să vă dea dumnezeu şi copii, că stare v'a dat destulă! (iscălit) *Un chelner dela Kurhaus din Franţişbat.*

---

1) Desfrânarea.

www.dacoromanica.ro

(Mână, hârtie, cerneală, stampilă, aceleaşi).

Stimată doamnă, d-ta te canonești la cură de apă minerală, exilată în Franţişbat, iar boierul d-tale face cură de şampanie la Lăptărie, cu marchizele apilpisite, cu taraful lui Ristache Ciolacu şi cu cinci muscali cu cauciuc cu zece franci pe ceas până la ziuă... Să-ţi trăiască scumpul bărbăţel! (iscălit) *Un chelner dela Lăptărie.*

★

Cher monsieur, est-ce que les superbes cornes dont votre charmante epouse, la petite Esméralde, vous coiffe, avec la collaboration si assidue de votre brave neveu. Monsieur le sous-lieutenant de Petits-Rouges, Arthur, ne vous gênent point lorsque, le soir, vous vous mettez au lit? Dites-nous, s'il vous plait. Si elles ne vous gênent pas du tout, tant mieux! Nous vous souhaitons un doux dodo! (iscălit) *Plusieurs voisins curieux.*

(Pe românește: Dragă domnule, spune, rogu-te, când te așezi seara în pat nu te supără mândrele coarne cu care te 'mpodobește iubita soţie, Smărăndiţa, cu colaborarea atât de stăruitoare a bravului d-tale nepot, d. sublocotenent de roşiori, Artur? Dacă nu te supără deloc, atât mai bine! Iţi dorim să faci nani frumos! (iscălit) *Mai mulţi vecini curioşi.*

★

Ilustre fruntaş, eu nu umblu niciodată cu plosca minciunilor; mi s'a părut degrădător să scrie un cetăţean independent anonime. Totuşi, azi trebue să recurg la asta, ceeace în principiu detestez; dar ţiu, ca român, la d-voastră, gloria partidului şi a ţării. Vă atrag deci atenţia asupra unui individ periculos care vă 'nconjoară; acesta este d. Mandalache, ce-i mai zice şi Capsomanul, şi în interesul partidului nostru, vă sfătuesc a nu-i mai acorda încrederea nelimitată de care se bucură astăzi, jucând pe devotatul fidel; căci vă garantez că este spionul partidului contrar, plătit din fondurile secrete (ruşine)! o pot proba oricând cu documente sdrobitoare. Până atunci, trăiască partidul nostru! (iscălit) *Un fanatic partizan al d-voastră, alegător colegiul I de Cameră şi Senat.*

☆

www.dacoromanica.ro

Doamnă Directoare, eleva Lucy N., din clasa V, are o purtare urîtă în societate, conversând totdeauna intim cu ofiţeri şi elevi din şcoala militară pe calea Victoriei chiar târziu; şi primeşte mereu poezii şi cărţi poştale cu poze de amor, etc., etc. Pentru prestigiul şcoalei dar, vă denunţăm ca să luaţi urgent măsuri severe; aminteri, cu regret, vom fi silite a face reclamă ministerului relativ la tristul exemplu de imoralitate. (iscălit) *Mai multe mame îngrijate.*

★

Prea cuvioase părinte Matache, ca să ştii cât ţi-a zburat din căldăruşă la 1 Aprilie, întreabă pe Tănase rahagiul de câţi gologani a vândut rahat şi bastonache lui Giugică, băiatul care ţi-a purtat căldăruşa; şi să întrebi şi pe tat-său, paracliserul: cine ţi-a şters basmaua cu ouă roşii, care a zburat când v'aţi încurcat la pelin, a treia zi de Paşte, cu partidul, în colţ la Savu, în ódăiţă, pe 'nfundatele? (iscălit) *Un creştin enoriaş.*

★

Sărut mâna coconiţă; prin această mică epistolă, venim să vă facem un denunţ, că alaltăieri, când a îngropat-o pe răposata cocoana mare, d-voastră nu ştiţi, c'aţi plecat cu cupeaua dela cimitir, şi aţi lăsat lui Ioniţă, feciorul d-voastră de încredere, parale să dea la sărmanii cerşetori, şi el a luat toate paralele, şi la sărmanii cerşetori i-a înjurat şi nu s'a îndurat să le dea nici măcar un franc de parale. Să ştiţi cine e domnul Ioniţă şi cum ţine la onoarea d-voastră. (iscălit) *Mai mulţi care au asistat.*

★

Domnule Jorj, desigur nu vei declara unde ai petrecut noaptea de vineri spre sâmbătă, căci ţi-e teamă, ca un laş, să nu-ţi spulbere creierii protectorul tău, a cărui casă o dezonorezi cu infama complice. Dar ai aflat, poate, că în aceeaşi noapte s'a întâmplat nenorocirea junei orfane Matilda G., cu a cărei mătuşe şi tutoare se ştie ce prietenie strânsă ai cultivat până la scandalul actual cu soţia maiorului... Sunt o persoană leală; nu voi a-ţi ascunde nimica; află dar că, tot astăzi, am înaintat parchetului alăturata scrisoare. Cred că de astădată ţi s'a înfundat! nu-ţi mai rămâne decât să-ţi tragi singur un glonţ!

www.dacoromanica.ro

„Domnule procuror, un cetățean care dorește să aducă un serviciu justiției imparțiale a țării sale, vă atrage serioasa atenție, asupra faptului că, în afacerea cadavrului Matildei G., d-l Jorj P... n'a fost până acum citat nici ca informator, deși sunt de notorietate publică relațiile sale de până ieri cu tutoarea nefericitei victime. Vă asigur totuși, că numitul domn n'ar putea răspunde clar unde a petrecut în noaptea crimei misterioase; căci acasă n'a fost; a plecat de cu seara, afirmând că merge la Ploești pentru afaceri; dar desigur nu va putea dovedi că a fost acolo, căci a fost... *în altă parte*, de unde s'a intors a doua zi foarte emoționat, în dezordine și confuz, cum poate mărturisi chiar bătrâna lui mamă, care s'a speriat când l-a văzut; și n'a ieșit trei zile din casă, dând ordine stricte să nu primească pe nimeni, că trage cu revolverul. In interesul instrucțiunii mă abțin deocamdată de a da acestea la lumina publicității. (iscălit) *Un om de bine.*

★

Domnule Nădrăgilă, suntem niște persoane de gust, care te cunoaștem din vedere și cărora ne erai oarecum simpatic până 'n zilele trecute, când te-ai înțolit în costum complect de Paște. Să crezi, domnule Nădrăgilă, că cu mult regret venim a-ți scrie că ești chiar ridicul în acele haine, și că o singură iluzie ne mai rămâne despre gustul d-tale: cum te știm pârlit, poate nu l-ei fi cumpărat din biata lefșoară; ți le-o fi dat cineva de pomană, de sărbătorile Paștelui... Să-i zici bogdaproste și să le porți sănătos; dar să știi că faci cu ele un efect caraghios, de care te deplângem, dragă domnule Nădrăgilă... Tot mai bine ai face să le păstrezi în gardirop, să aibă la vreme cu ce să te 'ngroape! (iscălit) *Câteva dame cărora le-ai fost odinioară simpatic.*

★

Respectabile domnule Mache, băiatul d-voastră Lache, din clasa II gimnazială, am onoare a vă spune că o să aibă notă rea la conduită ca să rămâie repetent, pentrucă înjură de grijanie și de ceară foarte trivial, și e dator la bragagiu, și vinde cărțile la ovrei pe bulevard, scriind scrisori anonime la școala profesională de fete, și fumează intim-club. (iscălit) *Un bătrân amic sincer.*

www.dacoromanica.ro

DUMINICA TOMII

M'am dus să fac o vizită confratelui și amicului meu Tomița de ziua lui. L-am găsit într'o stare foarte proastă, plimbându-se de colo până colo ca o hienă în cușca ei, și văitându-se de durere; toată noaptea nu putuse închide ochii din pricina unei măsele.

L-am povățuit să meargă la un dentist.

— Nu pot, *mon cher*.

— Dece nu poți? Îi-e frică?... Cu metodele de astăzi, nu simți nici cât o pișcătură de purice.

— Nu de frică; nu pot, că am de lucru; trebue să dau până 'n două ceasuri cronica mea la gazetă. La trei, vine băiatul dela tipografie să mă execute... Și cu durerea asta sunt incapabil să scriu un rând măcar. De o sută de ori de aseară m'am așezat pe scaun, am pus mâna pe condei; dar nu e chip să m'astâmpar... o clipă nu-mi dă pace...

Și iar începe bietul om să se vaite și să se plimbe ca o hienă. La un moment se oprește răcnind:

— E de nesuferit!... mă'mpușc!

— Omule, zic eu, du-te la dentist!

— Ei! dar cronica mea cine o scrie?

— Știi ce? zic; tu du-te fără frică, să-ți scoți măseaua; eu rămân aci; până te 'ntorci îți scriu eu o cronică... Ai vreun subiect anume, ori pot scrie despre ce mi-o da prin gând?

— Ba, chip, aveam un subiect...

— Despre ce?

— Despre Credință și Știință.... cum adică Știința distruge Credința și nu o poate înlocui. Știi, *a propos* [1]) de sărbători...

— Ceva nou de tot... Am înțeles, zic; du-te și n'ai grijă; aibi curaj!... cu metodele moderne...

---

1) Cu privire la.

www.dacoromanica.ro

Şi pe când Tomiţa pleacă aiurit de durere, mă şi aşez liniştit la masă şi, pe nerăsuflate, torn următoarele:

CRONICA

Sună clopotele... E primăvară... Sună clopotele.

Duminica Tomii... Cu această duminică se încheie săptămâna luminată şi prima serie a celor mai mari sărbători creştine. Ce sublimă, ce providenţială ordonare în mersul divinei tragedii a Fiului!

Umilirea, suferinţa, patimile Tatălui întrupat în Fiul; pe urmă, supliciul infamant între doi tâlhari şi Moartea; apoi, triumful asupra Morţii, învierea... In fine spulberarea ultimei umbre de îndoială a nenorocitului, care nu poate crede minunea până nu pipăe.

„Iară Toma, unul din cei doisprezece, carele se chema geamăn, nu era cu dânşii când a venit Isus.

„Deci zicea lui ceilalţi ucenici: Am văzut pe Domnul; iar el a zis lor: De nu voi vedea în mâinile lui semnul cuielor, şi de nu voi pune mâna mea în coasta lui, nu voi crede.

„Şi după opt zile, iar erau înlăuntru ucenicii lui, şi Toma cu ei. Venit-a Isus, fiind uşile încuiate, şi a stat în mijloc şi a zis: Pace vouă!

„După aceea a zis Tomii: Adu-ţi degetul tău încoace şi vezi mâinile mele; şi adu mâna ta şi o pune în coasta mea, şi nu fi necredincios, ci crede.

„Răspuns-a Toma şi a zis: Domnul meu şi dumnezeul meu!

„Zis-a Isus lui: Dacă mă văzuşi, Tomo, crezuşi; fericiţi care nu au văzut şi au crezut..."

Da, fericiţi; şi aşa fericit eram eu în copilărie! şi aşa era toată lumea împrejurul meu!

Cu adânca pietate mi-aduc aminte de bisericuţa albă din mahalaua noastră! Ce limpede suna toaca de fier sub atingerea ciocanelor măiestre ale dascălului Haralambie! ce vuiet armonic făceau cele două clopote pe care le trăgeam de frânghii, noi, copiii, pe când, de jos, dela toaca de fier, fără să se 'ntrerupă, el ne striga: „Mai încet, mă! că mi le dogiţi!" şi ne 'njura de feştila moaşe-ni, după ce ne luase la fiecare câte doi gologani de trei parale şi ouă roşii, ca să ne lase sus în clopotniţă...

www.dacoromanica.ro

Dar venerabilul nostru preot, cuviosia sa părintele Marinache! Îl am aci încă, dinaintea ochilor. Ce înfățișare frumoasă! Barba lui strălucește mândră ca un fuior de borangic alb pe patrahirul roșu. Și ce glas! îl auz încă: „Veniți de luați lumina!". Și când năvăleau mahalagioaicele credincioase să ia, care mai de care, lumina, cu ce ton demn de autoritate, le strigă: „Ho! că nu sunteți la cocină!".

Pe urmă, evlavia aceea adâncă și caldă, de care erau pătrunse sufletele tuturor enoriașilor noștri, dela cel mai bătrân fără un dinte în gură, până la cel mai tânăr încă fără dinți!...

Ce frumos erau împodobite sfeșnicele, dela cele de aur până la cele de pacfon[1]) cu zambile în feluri de fețe... și un miros!... Țiu minte cum un nepotel al mamei Zamfirăi, văduva lui Papaiani, arnăut domnesc la pensie, a greșit odată, și în locul sfeșnicelor umile ale bună-si, a luat sâmbătă, dela epitaf, niște sfeșnice mari de argint masiv ale lui jupân Sfetcu lumânărarul, ctitorul bisericii. Când a băgat de seamă această confuziune dascălul Haralambie i-a tras băiețelului o feștilă și două palme; după care, băiețelul a explicat dascălului cauza confuziunii; la amândouă perechile de sfeșnice, zambilele erau pembé[2])... Chiar un om în vârstă putea greși; dar mi-te un copil nevinovat!

Dar apoi, cozonacii și plăcinta de drob, și căpățânile de miel la tavă pe orez, cu iaurt cu caimac, după opt saptămâni de fasole sleită și de varză acră!

Și părintele Marinache cu dascălul Haralambie cărând în curtea bisericii toată ziua, în niște basmale mari cadrilate, recolta de cuă roșii și de pască!

Sărmanul nostru bun protector, dascălul Haralambie! I s'a stins și lui feștila chiar într'o săptămână luminată din cauza unei excesiv de bogate recolte de ouă răscoapte! El trebue să fie acuma, colo, sus, alături cu drepții, și, desigur, când micii cheruvimi fac prea multe nebunii,... „feștila!".

Și, pe deasupra tutulor acestor duioase amintiri primăverile acelea dulci, pline de speranțe 'n viitor, când, precum zice așa de frumos poetul „natura, ca o mireasă răpită, care a dormit, vrăjită în lanțurile de ghiață ale unui crud uriaș răpitor, se des-

1) Aliaj de aramă și nichel imitând argintul.
2) Nuanță de violet.

www.dacoromanica.ro

teaptă fericită, grațioasă, mândră, la mângâierile dulci, duioase, molcome ale tânărului și fierbintelui său mire, care o căuta de mult, și care vine de departe să deslege vraja de ghiață cu farmecul unei sărutări de foc... el, tânărul și zburdalnicul copil al lui Paște-împărat; el, minunatul Făt-Frumos April, cu părul auriu, care o ia în brațe pe adormita fecioară, o alintă, o leagănă, o mângâie și, cu mii și mii de sărutări, una mai înflăcărată decât alta, o recheamă la o nouă și strălucitoare viață!".

Și 'ntr'un rând, când am ieșit de la înviere dimineața, un vânt și o ploaie!... n'a fost chip să ne'ntoarcem cu lumânărelele aprinse acasă; ne-a făcut leoarcă pe toți; încă dascălul Haralambie, — asta era înainte de recolta prodigioasă — zice: „Maica ta Cristache! ce vreme!... feștila", ba, pare-mi-se c'am auzit și „anafura"! Da nu pot să jur, că e foarte de mult de atunci.

Unde sunteți, voi, sfinte vremuri ale copilăriei când credeam? când totul mă făcea să cred?

„Cred tocmai că e absurd!" așa a zis ilustrul fiu al sfintei Monica, el însuși sfânt, stâlp neclintit al bisericii, sfântul Augustin... *Asta* va să zică *a crede;*... nu ca Toma geamănul, numai după ce pipăi și pui degetul.

Da, credeam... și eram fericit.

Astăzi? O! astazi...

Ați venit voi, oameni noi cu știința, să smulgeți din rădăcini acea plantă divină ce-și trăgea seva din fundul inimii noastre! Și nu v'ați mulțumit cu atâta! peste rană, în adâncul inimilor, de teamă să nu mai fi rămas acolo un germene cât de infim, din care să poată reîncolți, ați turnat leșia caustică, otrăvitoare, distrugătoare, otrava scepticismului, pesimismului, ateismului!

Onoare vouă, distrugători ai fericirii umane!

Dors-tu content, Voltaire[1])...? — întreb eu, împreună cu gingașul, duiosul poet de zahăr al Namunei[2]), el care a dat cel dintâi strigătul de durere când a simțit că se smulge cu atâta cruzime rădăcinile credinței din sufletele oamenilor. Și cu multă dreptate zice nemuritorul academician francez Ernest Legouvé, în neperitoarele sale „Soixante ans de souvenirs":

---

1) Dormi mulțumit, Voltaire?
2) Alfred de Musset poet romantic francez (1810-1857).

www.dacoromanica.ro

„Victor Hugo [1]) și Lamartine [2]) sunt, în câmpul poeziei, glasul epocii lor; Alfred de Musset i-a fost țipătul! '.

Da! da! în noianul de necredință în care ne afundăm, când mi-ați luat credința mângâietoare fără să-mi dați nimic alt în schimb decât scepticismul deprimant, îndoiala distrugătoare, țipă și sufletul meu ca al lumii întregi, împreună 'cu poetul.. împreună cu poetul... țipă...

. . . . . .

Aci, sunt întrerupt: iată confratele Tomița; se 'ntoarce radios dela dentist... cu o măsea în mână.

— Triumf! trăiască știința modernă!

Incordat asupra lucrului meu, țip:

— Nu mă 'ntrerupe, Tomițo!

Și urmez a scrie mai departe încheierea:

„...Mi-ați luat cu știința voastră măseaua!... ce mi-ați dat în schimb?... redați-mi măseaua!... îmi trebue..,!"

Pun punctuirile și linie de sfârșit și, după ce Tomița, vesel, m'asigură că n'a simțit nici ca o pișcătură de purice, îi citesc cronica. Confratele meu îmi mulțumește încântat; decât — pretinde să facem numai o foarte mică modificare la încheiere; în locul măselei, să punem credința.

Conviu bucuros, și cronica noastră e trimisă la tipografie...

---

1) Poet și dramaturg francez (1802—1885) reprezentant de frunte al curentului romantic francez.

2) Poet romantic francez (1790- 1861).

www.dacoromanica.ro

REPAUSUL DUMINICAL

Petrecerile cu mult înainte pregătite rar se întâmplă să iasă bine; câtă vreme, cele încinse așa din întâmplare, pe negândite, aproape totdeauna izbutesc frumos...

Dece oare? — Dece, de ne-ce — nu trebue să ne batem mereu capul să filosofăm, să tot căutăm cauza la orișice... Destul să constatăm cum se petrec lucrurile, și din constatarea asta să tragem învățătura că: nici la petreceri demult puse la cale să nu mergem cu prea mari închipuiri de veselie, și nici să stăm la îndoială când, pe negândite, ni se ivește prilej de petrecere; — să mergem cu voie bună, dacă n'avem altă treabă mai serioasă de făcut — zic *mai* serioasă, fiindcă, în viața noastră scurtă și trudită, nici petrecerea nu e ceva atât de neserios cum spun câțiva înțelepți, unii ursuji și alții fățarnici.

Așa cel puțin gândesc eu, și deaceea am petrecut așa de frumos alaltăieri noaptea.

Joia trecută, 21 Mai, neavând treabă, mă plimbam încet pe calea Victoriei, pe la șapte seara, privind la forfoteala aceea de calești, birji, automobile — ce mulțime! ce eleganță! ce belșug!... cum rar se vede chiar în orașele cele mai prospere — și mă gândeam: cine or fi aceia care au scornit dela o vreme că 'n țară e sărăcie, că s'a scumpit traiul și că suntem amenințați de o criză agricolă? ce moftangii!

Pe când gândeam așa, iacătă, dau piept în piept cu amicul meu Costică Parigoridi — care, contrariu felului său cunoscut de toți, are acum aerul unui om prea puțin vesel.

— Monșer, îmi zice, nevastă-mea s'a dus la țară cu copiii, la neamurile ei, tocmai în Muscel... Eu n'am vrut să merg... mai întâi mi-a fost lene să mă scol așa de dimineață; și pe urmă, drept să-ți spun, nu-mi plac petrecerile patriarhale; eu sunt orășean; mie-mi place orașul... dar.. nu duminicile și sărbătorile..

www.dacoromanica.ro

N'am văzut ceva mai urît pe lume decât un oraș mare în zilele de repaus duminical! Toate prăvăliile cu obloanele lăsate ca pleoapele în somn!... Ce somn! Peste tot închis!... Să vrei să te spânzuri, n'ai de unde să-ți cumperi un ștreang... Lipsa asta de activitate, de viață, de mișcare comercială, mă apasă pe umeri, mă trage și pe mine la somn; și nu pot dormi măcar — parcă sunt în stare de insomnie... Și când mai văd și toată mitocănimea asta parvenită, prostimea asta elegantă, învârtindu-și roatele cu cauciuc în neștire, îmi vin fel de fel de idei... primejdioase... De un ceas umblu să dau de un prieten... parcă toți au intrat în pământ!

— Iată, m'ai găsit pe mine, îi zic eu.

— Bine că te-am găsit, nene Iancule! Afurisit să fie repaus'l duminical!

— Dragă Costică, recunosc, în adevăr, că un oraș mare în repaus duminical nu este așa de frumos ca în plină activitate; și mie-mi face aceeași penibilă impresie ca și ție... Decât, ia să ne gândim și la oamenii care muncesc o săptămână întreagă, de dimineață până seara târziu... Nu le trebue și lor o zi de odihnă?

— Da, răspunde amicul meu; dar în loc să se odihnească, își fac băsici pe tălpi umblând toată ziua gură-gască, și seara cad morți de oboseală.

— Bine; dar s'au recreat... au petrecut...

— Da! s'au îmbătat!

— Dar ce să facă?... să citească psalmii proorocului David?... Și pe urmă, dă-mi voie să-ți spun că-mi pare rău să te aud pe tine, spirit modern, suflet așa de uman, vorbind astfel despre lumea muncitoare... și asta numai de necazul urîtului... Să presupunem că se 'mbată și poporul... Ei! și?... parcă...

— Înțeleg ce vrei să zici!

— ...Ei! apoi?

— Nu știu, monșer; dar sunt plictisit ca un câțel pe care stăpânul l-a uitat încuiat în casă... Îmi vine să urlu de urît... Ai treabă?

— Deloc.

— Unde mănânci astăseară?

— Indiferent.

— Vrei să mâncăm împreună?

— Mai ales.

www.dacoromanica.ro

— Unde zici?

— Unde poftești.

Pornim amândoi la vale. Pe drum, Costică, privind la obloanele prăvăliilor, bombănește mereu... In dreptul lui Capșa, întâlnim pe alt prieten; îl luăm, fără vorbă multă, ca de rechiziție; la răspântia bulevardului, încă doi; îi înhățăm; în dreptul legațiunii rusești, încă unul; e prizonier... Curios lucru! toți foarte plictisiți de repausul duminical; și cu cât banda sporește, cu atât dispare plictiseala! Toți șease — oameni de condiție frumoasă în societate — ajungem, aproape bine dispuși, la Iordache în Covaci.

Sus, pe terasă...

„Domnilor, zice Costică, trebue să știți că, grație întâmplării fericite că v'am întâlnit, mi-au fugit din minte niște idei foarte negre... Dacă, adineaori, nu întâlneam pe nenea Iancu, mergeam, cum eram de plictisit, drept la gară, să mă arunc sub roatele primului tren la 'ndemână. Vă mulțumesc... Sunteți salvatorii vieței părintelui copiilor soției mele, care era să citească mâine, la Câmpulung, în „Universul", încă o nouă tragică sinucidere la stația B. M.!... Ei bine, faptul acesta, că, din fericire, v'am întâlnit, combinat cu faptul, nu mai puțin fericit, că astăzi este ziua mea onomastică, sf. Impărați Constantin și Elena, ne obligă: pe mine să vă rog, iar pe d-voastră să primiți, a face eu cinste astăseară".

Il sărutarăm cu toții și, care mai de care, îi urăm:

— La mulți ani, Costică! cu noroc, sănătate și veselie!... Și cinstit socru, dragă Costică!

Pe urmă, din parte-mi, îi cer scuze că am uitat să-l felicit, fiindcă, necăzând sub prescripțiile legii repausului duminical, nu țin niciodată socoteala sfinților.

Costică se 'ntoarce 'n loc și deodată, vesel ca totdeauna, strigă:

— Băiete! aperitive, lista și răcitori în lege! să vie!

Știu c'am petrecut!...

Ce chef!... și, dacă trebue să fim drepți, Costică a plătit de două ori petrecerea improvizată — și cu bani și cu spirit — ce vervă!... Din când în când, constatând că lăsăm „să se răcească" paharele noastre pline, ne striga, ridicând pe al său:

— Jos repausul duminical!... Să lucrăm!... lucrați, domnilor!

www.dacoromanica.ro

Iar noi, împărtășind părerile lui, lucram cu stăruință... Ce activitate!

Cinci ore fără 'ntrerupere, pe nerăsuflate...

Cam pe la deșteptatul rândunicilor — țal!... Aperitive, 18; baterii, 8; șampanii, 12 și 22 pachete de regale... și 5 rânduri de marghilomane.

Foarte — cum m'aș putea exprima în termeni mai aleși, adică mai potriviți? — foarte... gata, coborîm frumos, însă pe tăcute — nu o tăcere lugubră, totuși solemnă... Ne reculegem.

Ajungem jos, unde moțăe câțiva birjari, pândindu-și prada matinală; ne oprim puțin, să aspirăm până 'n adânc praful sănătos ridicat spre firmament de târnul municipal.

Costică, după o sforțare eroică, întreabă:

— Un'e me'gem ?

Noi meditâm un moment... Eu ridic din umeri... Ceilalți, ca și mine.

— Bi'jar!

Și câte doi, câte doi, binișor, ne-am așezat frumușel în trei birji. Eu cu Costică pornim în frunte... Zic, eu acuma, lui Costică:

— Un'e me'gem?

Costică ridică din umeri, și pe urmă mă sărută; îi plătesc prompt cu aceeași monetă.

Din Covaci, apucăm la dreapta 'n sus pân Șelari; din Șelari apucăm la dreapta pîn Lipscani; din Lipscani, la stânga — și Costică mă sărută și zice:

— Eș' du'ce, 'ne Iancule!

— Sân' tu'tă, Co'tică!

— Tu'tă du'ce, 'ne Iancule!

Și râzi... Și, când să mă pupe încăodată, nu știu cum face, că-mi ridică pălăria, care-mi sboară din trăsură, înapoi spre Iordache.

— Bi'jar!... pă'ria lui 'nea Iancu!

Oprim... Birjarul mi-aduce pălăria. Costică mi-o pune pe cap... mai îndesat... ca să nu-mi mai sboare... Și râzi... Și ne pupăm du'ce.

Dar unde ne aflăm? Pe bulevardul Colței, aproape de piața Victoriei.

— Un'e me'gem mă, 'mboule?... știi? întrebă Costică pe birjar.

www.dacoromanica.ro

— La Lăptărie, conașule; cum să nu știu?

— E 'mb'avo! îi răspunde Costică; și pe urmă către mine auzi ce ide' f'umoasă a'vut 'mbou!

Dar celelalte două birji nu se mai văd în urma noastră.

— Ne-a t'ădat, ca niște lași, 'ne Iancule!

Aerul dela șosea ne face mult bine. Ajungem la Lăptărie. Plin!

Acolo, cei patru amici, care au sosit, prin calea Victoriei, înaintea noastră, ne așteaptă: ei nu puteau crede că i-am trădat ca niște lași.

Câte un pahar de șampanie, la botul calului! — etc.!! etc.!!!

Se face ziuă... Rândunelele au și plecat la vânătoare... Re'ntrăm în Capitală, în căutarea unui jvarț cu cognac fin... Am găsit...

Ciudat efect face cafeaua tare!... Ni s'a deslegat limba. Ieșim... E lumină mare... O aglomerație... Un accident?..: Să anunțăm „Salvarea"!... Ne apropiem...

Un cetățean șade jos pe marginea trotuarului și nu vrea să se scoale cu toate insistențele sergentului.

— Ce e? întreb pe sergent.

— E repausul dumin:cal, domnule: nu mai poate umbla: tre bue să-l ridic de-aici, să nu-l calce vreo trăsură... Haide, sus!

Și dă să-l ridice; cetățeanul se lasă greu din balamale, scapă din brațele omului ordinii și se așează iar la loc. Îl privesc de aproape... îl cunosc... Este un excelent culegător tipograf, om în vârstă și foarte cumsecade. Zic:

—Scoală, monșer, nu face pentru d-ta să te dai în spectacol... ești om serios, tată de familie...

— Ba, pe tat'to! răspunde el.

— Îmi pare rău, adaug eu, că n'ai înțeles bine morala mea...

— Ba am înțeles; dar vorba mea e: unde găsim noi acuma ciorbă de burtă?

— D-tale ți-ar trebui un jvarț cu cognac fin... nu știi ce bine ți-ar face!

— Moft!.. am băut un jvarț la Comșa... ciorbă de burtă! n'auzi?

Dar Costică, foarte 'ncântat de vorbele acestea, zice:

www.dacoromanica.ro

— N'ne Iancule, schembea[1]); ca'va's'zică?... știi că are o idee frumoasă! hai la o schembea!

L-am suit pe cetățean în birjă și am pornit la piață. Pe drum cetățeanul dormea strașnic în brațele lui Costică.

— Uite la el, în ce hal! zice Costică... Uite, domnule, efectele nenorocite ale repausului duminical!

— Dragă Costică, zic eu, oricum, lumea noastră are nevoie și de asta, de repaus duminical, după atâta trudă... Și mai la urmă, toți, toți suntem niște... stricați.

Și cu toții ne-am dus, prin urmare, să ne dregem lângă hală.

Adevărul e că schembeaua dreasă bine, cu puțin ardei roșu, este, la ocazie, superioară cafelei cu cognac fin — drege... lucru mare!

După schembea, pe la șapte de dimineață, în toiul halei, luăm seama că amicul nostru, culegătorul, a dispărut dintre noi.

— Ne-a trădat, zice Costică; amicul d-tale este un laș!

Dar n'apucă să isprăvească vorba, și iată iar amicul meu, spălat și dichisit, cât s'a putut mai bine... A fost la bărbier.

— Ei! acuma, unde mergem? îl întreabă Costică.

— Eu, răspunde omul nostru, mă duc la atelier... După repausul duminical începem la șapte... Sunt șef de echipă, nu pot să fac blau.

S'a scuzat dacă ne-a făcut cumva vreo necuviință, ne-a mulțumit frumos de cinstea ce i-am făcut și a plecat la treaba lui.

Noi — am dejunat — mai devreme — la Lăptărie — până seara.

---

1) Ciorbă în care se pune prapurele mielului.

www.dacoromanica.ro

GREU, DE AZI PE MÂINE...

sau

UNCHIUL ŞI NEPOTUL

„Nu trebue, domnul meu, să aibă omul judecăţi extreme, fiindcă lumea trăieşte din pornire, nu prin judecată. Omul cuminte, mai cu seamă având norocul să fie sus pus, este totdeauna îngăduitor cu lumea lui; deaceea, avem şi vorba veche foarte înţeleaptă: lumea n'o putem îndrepta cu umărul. Fiecare dintre noi vede lipsurile şi cususurile societăţii noastre; fiecare este dator a căuta să le constate, să acopere lipsurile şi să depărteze cususurile, şi 'ncet-'ncet, fiecare luptând în sfera lui de acţiune, să realizăm cu toţii, dacă nu idealul unei societăţi, măcar o societate mai cioplită, mai cuminte şi mai morală. Firește, când vedem atâtea nedreptăţi, atâtea prostii şi greşeli, atâtea fapte urîte, unele deplorabile, altele ridicule, se revoltă în noi dreapta judecată, şi fiecare dintre noi, după putere, protestează şi 'ncearcă să 'nfiereze răul. Dar să nu credem vreodată că protestările şi opintirile noastre vor face să sară lumea din făgaş deodată, şi, de unde se sbătea 'n mocirlă, să iasă curată şi să pornească pe calea cea bună şi dreaptă. Greu şi foarte 'ncet, stimatul meu domn, se desrădăcinează obiceiurile şi năravurile vechi... Cu toporul se curăţă pădurea; lumea se curăţă cu vremea şi cu răbdare... nu aşa, de azi pe mâine!...".

Cam astfel de predică am ţinut eu odată între patru ochi unui bărbat foarte sus pus, şi — deşi, în naivitatea mea, credeam că am să-l ating şi să obţiu dela el, nu vreo nedreptate, ci dreptate — mi-am răcit gura degeaba...

Un bărbat excesiv de scrupulos — o adevărată anomalie într'o vreme şi într'o societate, care, dacă ne putem exprima astfel... — în fine, scrupulos prea din cale afară!

Şi ce aşa de mare hatâr îi ceream?... Judece oricine.

Săptămâna trecută, venise la mine o vară bună a ilustrului meu... E o femeie foarte de ispravă; a rămas văduvă de tânără

www.dacoromanica.ro

cu o pensioară dela bărbat, şi n'a mai vrut să se mărite, ca să-şi poată îngriji de copil, un băiat. A muncit, l-a crescut şi, după atâta necaz, l-a văzut flăcău mare cu... cariera lui. Ceeace e ciudat e că femeia asta are toate calităţile de inimă (cum ar zice un autor de nuvele, iubitor de amănunte psihice), toate calităţile morale: dar despre cele intelectuale, dacă vrem să fim drepţi, trebue să spunem că natura a fost foarte vitregă în privinţa-i... Şi cu toate astea, femeia şi-a crescut băiatul foarte bine; e un tânăr model; aplicat la 'nvăţătură; examene strălucite — cam timid — asta nu face nimica: puţină timiditate nu şade rău unui tânăr când face în lume cei dintâi paşi.

Cum spusei, cocoana a venit să mă roage să merg la vărusău, bărbatul cel sus pus, să-l rog a proteja pe băiatul ei, care de şase luni s'a întors din străinătate cu diploma de doctor în drept şi... nu poate căpăta o slujbă cât de mică.

— Bine, zic, dece nu te duci d-ta în persoană? îţi este văr bun, şi ştiu cât datoreşte părinţilor d-tale care l-au ajutat pe vremuri să ajungă aşa de sus.

— M'am dus de trei-patru ori; dar mă tot amână; şi, drept să-ţi spun, odată... nici n'a vrut să mă primească; nu mai îndrăznesc.

— Dece nu se duce tânărul? ca nepot.

— S'a dus odată; dar l-a primit foarte brusc... şi cum e el timid, nu mai are curaj să meargă...

— Atunci lasă, zic, mă duc eu...

Şi m'am dus.

Ilustrul, care mă primeşte totdeauna bucuros, ca să mă bată pe umăr cu multă bunăvoinţă protectoare, dela primele mele cuvinte în favoarea nepotului său, mi-a răspuns:

— *Mon cher,* trebue să isprăvim odată cu sistema asta nenorocită: care cum vine din şcoală cu un petec de hârtie, nici nu ştie să se şteargă bine la nas, şi pretinde a 'nvăţa bărbieria pe capul statului, cu leafă şi diurnă din buget! Să meargă tânărul să muncească; să se lupte cu lumea! Până când, orice tânăr, cum iese dela ţâţa mamei, să treacă la ţâţa şcoalei, şi pe urmă, dela ţâţa şcoalei, la ţâţa bugetului? D-ta înţelegi că nu mai merge cu vechea sistemă: românul să se nască bursier,

www.dacoromanica.ro

să trăiască funcţionar şi să moară pensionar... E vremea să isprăvim odată...

— Dar, în fine, zic, un băiat aşa de distins... şi nepotul dumitale...

— A! mă 'ntrerupe ilustrul meu; un cuvânt mai mult... Trebue să isprăvim odată şi cu nepotismul!... Am fost şi voi fi totdeauna contra nepotismului — este iar o bubă înveterată [1]) a societăţii noastre, o gangrenă a statului nostru, un dar funest [2]) pe care ni l-a lăsat epoca de neagră şi infamă memorie a fanarioţilor!... Nu pot face nimic pentru protejatul d-tale, tocmai că mi-e nepot... Iartă-mă, am scrupulurile mele de conştiinţă...

— O doamne! am exclamat.

Şi i-am ţinut predica arătată mai sus. Pe urmă nu m'am lăsat şi i-am adăugat:

— In fine, şi eu sunt contra nepotismului, contra acestui năravu străvechi, de care este atât de bolnavă societatea noastră; şi nu pot decât aplauda pe un bărbat de stat, care are, ca d-ta, în programul său, stârpirea acestui dar funest pe care ni l-a lăsat mizerabila epocă a infamelor domnii fanariote; dar dacă trebue să fim cu toţii contra nepotismului, asta nu însemnează, cred eu, că trebue să fim şi contra nepoţilor. Înţeleg, pe nepoţi să nu-i protejăm îndeosebi; dar să-i persecutăm fiindcă ne sunt nepoţi !... Atunci, la naşterea fiecărui român, părinţii ar trebui să se roage lui dumnezeu: «Fereşte, doamne, pe acest copil al nostru să n'ajungă vreun unchi al lui la putere!»

— Nu zic asta! mi-a răspuns ilustrul.

— Apoi, atunci, poate că are acest nepot vreun cusur ca om; căci, din faptul că întâmplarea l-a făcut nepotul d-tale, nu-i poate face nimeni vreo vină... Şi firesţe, dacă are protejatul meu vreun cusur, atunci altă vorbă... Aş dori însă să ştiu...

— Nu! zise cam nehotărît ilustrul; nu pot spune că are vreun cusur... dar... dar... oarecare veleităţi şi pretenţiuni de personalitate... de independenţă... de autoritate... cum am zice, fumuri juvenile... [3]) fiindcă aşa sunt toţi tinerii din ziua de azi.. îşi închipuesc că'n faţa unei diplome, cu care vin de pe băncile şcoalei, are să le cază toată lumea 'n genunchi şi să-i urce 'n

---

1) Invechită.
2) Dureros, nenorocit.
3) De tinereţe.

www.dacoromanica.ro

cap... Asta nu merge!... Un tânăr trebue să fie modest... In fine, deocamdată nu sunt locuri... Mai e vreme... e tânăr, poate să mai aibă răbdare... om mai vedea... să ne mai gândim...

— A! zic eu în gândul meu... atunci, partida nu-i pierdută!...

Şi prezentându-mi umărul să mi-l bată cu bunăvoinţă protectoare, am salutat cuviincios pe ilustrul meu, şi imediat m'am dus drept la nepotu-său.

— Tânărule, i-am zis, viu acuma dela unchiul d-tale, pe care desigur d-ta l-ai cam supărat...

— Eu? cu ce?

— Cu ce? cu ce? ştiu eu?... poate cu... oarecare velei'tăţi, ori pretenţiuni de personalitate... de independenţă... de autoritate... cum am zice, iartă-mă, fumuri juvenile... căci aşa sunteţi toţi tinerii din ziua de astăzi... vă 'nchipuiţi că 'n faţa unei diplome, cu care veniţi de pe băncile şcoalei, are să vă cază toată lumea'n genunchi şi să vă urce în cap... Asta nu merge!... Un tânăr trebue să fie, cum să zic?... modest...

— A! zice tânărul; am înţeles... Da! dumnealui, fiindcă dispune de putere şi este unchiul meu, ar voi să renunţ la scrupulurile mele de conştiinţă, să mă fac unealta oarbă a unor rancune de partid! In schimbul unui mizerabil salariu de magistrat inferior, să mă pretez la o infamie... la o înscenare contra unui adversar politic al regimului dumisale! Dar până când cu sistema asta a persecuţiunii? până când cu această bubă înveterată a societăţii noastre? cu această gangrenă a statului nostru? cu acest dar funest...

— ... pe care (îl întrerup eu) ni l-a lăsat epoca de neagră şi infamă memorie a fanarioţilor!...

— Neapărat!...

— Ia ascultă-mă, tânărule, zic eu... Ştii cât am ţinut la răposatul d-tale tată, bunul meu prieten, ştii cât ţiu la mama d-tale şi la d-ta, ascultă-mă...

Şi-i repet, cu mici modificări de circumstanţă, predica neroadă pe care am ţinut-o adineaori şi lui unchiu-său, începând cu: „Nu trebue să aibă omul judecăţi extreme fiindcă lumea trăieşte din pornire, iar nu prin judecată... lumea, n'o putem îndrepta cu umărul... etc." sfârşind cu: „Greu şi foarte 'ncet, tânărul meu amic, se desrădăcinează obiceiurile şi năravurile vechi...

www.dacoromanica.ro

Cu toporul, se curăță pădurea... lumea se curăță cu vremea și cu răbdare, nu așa, de azi pe mâine!..."

— In sfârșit, i-am adăugat, eu te povățuesc părintește să mai mergi pe la unchiul d-tale, care am înțeles că te iubește mult...

— Eu? la el?

— Da, d-ta, la dumnealui, firește; că așa se cuvine: ăl mai mic la ăl mai mare... și... să nu-l mai iei așa de sus... cu darul funest de pe vremurile de neagră memorie... Să-i dăm odată dracului pe fanarioți, să nu mai pomenim de ei! Acu, slavă domnului, suntem regat independent!...

— Niciodată, domnul meu!... sunt scrupuluri de conștiință peste care nu se calcă! Im-po-si-bil!

Care va să zică, și cu nepotul, mi-am răcit gura degeaba, ca și cu unchiul...

Un tânăr excesiv de scrupulos — o adevărată anomalie într'o vreme și într'o societate, care, dacă ne putem exprima astfel... în fine, scrupulos prea din cale afară!

Am renunțat dar, cu părere de rău, a mă mai amesteca în această delicată afacere de familie... Cu oameni așa de căpătâioși în privința scrupulurilor de conștiință, nu e nimic de făcut...

A trecut câtăva vreme după nereușita tentativelor mele diplomatice, pe care aproape le uitasem — când...

Citim în micul „Ecoul Patriei" ebdomadar [1]) din urbea X..., titlu mare pe prima pagină:

„Panamaua dela noi!... Potlogăriile foastei administrații!... Mișeliile ce se dau la lumină!... Jaf în avutul public!... In sfârșit!... Jos masca!... Hoții la pușcărie!..."

Citim apoi în „Glasul Țării", tot mic, tot ebdomadar, tot din urbea X..., titlu tot mare și tot pe prima pagină:

„Mișeleasca înscenare!... Goana infamă contra cetățenilor onorabili!... Regimul proscripțiunilor și al terorii!... Cetățeni fruntași închiși ca tâlhari în ajunul alegerilor!... Ministrul fără-

1) Ziar ce apare săptămânal.

www.dacoromanica.ro

de-lege!... Procurorul sbir!... Nedemnul nepot demn de unchiul nedemn!... Vom vedea!... Sunt judecători la Berlin!"...[1])

N'am avut curiozitatea să văd cine or fi potlogarii, nici ministrul, nici procurorul...

Mai la urmă, ce-mi pasă mie!... dacă sunt judecători la Berlin!...

1) Expresie având semnificaţia naivei încrederi a cetăţenilor în „imparţialitatea" justiţiei în societatea împărţită în clase. Vine dela o legendă după care un grădinar s'ar fi opus unei samavolnicii, pe care voia s'o săvârşească împotriva sa Frederic cel Mare. Legenda spune că omul l-a ameninţat cu vorbele „mai sunt judecători la Berlin"...

www.dacoromanica.ro

D'INTR'UN CATASTIF VECHI

Să mă ierte confraţii noştri reporteri dacă nu rămân totdeauna uimit de rezultatele activităţii lor. Eu am cunoscut în copilăria mea, înainte de a merge la şcoală, pe patroana reportajului român; şi iată dece zic „patroana".

Toate corporaţiile bine organizate au câte un patron sau chiar câte doi: pianiştii au pe sf. Cecilia; vânătorii, pe sf. Hubertus; călăreţii, pe sf. Gheorghe; chiriaşii, pe sf. Gheorghe şi pe sf. Dumitru; doftorii pe sf. Cosma şi Damian; birjarii pe sf. Ilie ş.c.l.

Şi să se noteze bine că pe vremea când trăiau aceşti patroni, nu se ştia nici de Chopin, nici de pianolă; armele cu repetiţie nu se inventaseră încă; societăţile pentru îmbunătăţirea rasei cavaline şi Creditul urban nu erau înfiinţate; despre antisepsie şi roate de cauciuc nici pomeneală...

Tot astfel, când eu am cunoscut-o pe patroana reportajului român, nu se pomenea de serviciu telegrafic şi telefonic nici cu fir, dar încă fără fir; nu se ştia de cai ferate, de biciclete, de automobile, de atâtea şi atâtea mijloace de locomoţiune şi de corespondenţă, de care se bucură confraţii reporteri actuali.

Uşor îi vine întrepidului confrate astăzi, firește!

Telefonul... Al'o!... Un enorm scandal... O crimă groaznică, o tragică sinucidere... un sinistru colosal... o catastrofă pe C. F. R....

„Mână, *cheuffeur!*..."

Şi, „în mai puţin de trei sferturi de ceas, cu o viteză de o sută de kilometri pe oră, am ajuns cei dintâi la locul dezastrului; am scos carnetul şi am notat rezultatul primelor noastre investigaţiuni, pe care le comunicăm telefonic ziarului nostru... Cititorii noştri vor afla cei dintâi... etc.".

Să fi poftit însă întrepidul confrate să mă facă să aflu cel

www.dacoromanica.ro

dintâi, atunci când dela București până la Ploiești se călătorea în birjă de Herasca cu coviltir și codirlă [1]), cu patru cai în rând, doi la oiște și doi la cetlău [2]).

La 9 dimineața ieșeai din București pe la capul podului Mogoșoaii și, după trei opriri (la Săftica un sfert de ceas, la han la Țigănești două ceasuri și jumătate de prânz, și iar un sfert de ceas la Puchenii-Dorobanțului), intrai în Ploiești, pân straja Bucureștilor, pe la 6 trecute seara... O diligență făcea odată pe zi cursa de poștă între ce'e două orașe; astfel, scriai din capitală o scrisoare luni după prânz; o aducea marți seara diligența, și o primea adresantul în Ploiești miercuri la amiază.

Și totuși, serviciul de reportaj îl făcea cocoana Luța, dela sf. Voievozi din Ploiești, cu o celeritate [3]) și cu o exactitate care ar putea face gelos pe cel mai neadormit dintre confrații noștri speciali în materie.

Niciodată provincialii nu eram jinduiți de știri de senzație din țară și din capitală mai ales; și firește că cei dintâi care le aflam eram noi, mahalagiii dela sf. Voievozi, vecinii coanei Luței.

Văduvă; posedând o avere modestă; ocupându-se cu preparațiunea medicamentelor inofensive, a sulimanului pentru obraz, a boielii de păr și a lepădatului, după farmacopeea orientală; prezicând în cărți, în drojdii de cafea, în palmă, după uitătură, prezentul, viitorul și trecutul; făcând serviciul de mică corespondență intraurbană, scrisă sau orală — îi rămânea destul timp ca să nu neglijeze un moment măcar serviciul de reportaj; și să nu uit a spune că, deși primise o educațiune foarte 'ngrijită, fiind de o politeță, de o discreție și de o urbanitate exemplare, cocoana Luța, nu știa nici să scrie nici să citească, cu niciun fel de slovă. In schimb însă, ce memorie!

Dar să dăm, până una alta, o probă de reportajul ei...

Câțiva ani înainte de unirea principatelor, s'a petrecut în Mun'enia un scandal senzațional, cum se zice astăzi, menit să emoționeze îndeosebi pe creștinii pravoslavnici de „ambe-sexe", cum se zicea pe-atunci.

Dela cine l-am aflat noi mahalagiii dela sf. Voievozi din

---

1) Partea din urmă a carului.

2) Cetlău — prăjină de care se leagă cel de al doilea rând de cai la o trăsură.

3) Repeziciune.

www.dacoromanica.ro

Ploieşti, atunci când nu se pomenea de gazete?... Dela cine altul decât dela cocoana Luţa, chemată demult acuma, din principatul Valachiei, întru împărăţia cerului.

Şi, fiindcă oricine poate 'nţelege că mi-ar fi greu să reconstituesc din memorie, după peste o jumătate de veac o povestire cu atâtea amănunte subtile, mărturisesc dela început că mă voi mărgini să reproduc, după nişte hârtii vechi, darea de seamă asupra ştirilor cocoanei Luţei. Acele hârtii — un dosar gros, învelit într'o cămaşă de mucava şi legat cu sfoară — le-am găsit din întâmplare în podul unei case dărăpănate dela sf. Voivozi din Ploieşti. Sunt toate scrise cu slovă popească; iar d'asupra cămeşii, stă însemnarea: *Catastiful cocoanei Luţei.*

In acest preţios dosar se găsesc notate, atât pe scurt de transcriitor, într'o formă mai puţin originală, cât şi pe larg, în forma originală a reporteresei — cum, la citire, mi-o aduc bine aminte — o sumă de anecdote din viaţa de pe atunci pe care parcă încă o auz pe răposata povestindu-ni-le din viu grai.

Să începem cu scandalul menit să...

Urlă Bucureştii. Incotro te 'ntorci tot de păţenia archipăstorului vorbesc oiţele şi berbecii.

Ce-i lipsea?... Ce n'avea? ce cu gândul nu gândise când era arhondar la Cernica şi pe urmă mai mare peste vătăşia de ţigani de'a Cozia... Şi ce om voinic! ce bărbat arătos! ce barbă cuviosă! şi ce venit frumos: peste şaptezeci de mii de galbeni pe an!

Dar duhul cel rău, pizmaşul, s'a însărcinat să turbure liniştea robului lui dumnezeu; căci, precum aflarăm dela cocoana Luţa astă seară, iată cum s'a petrecut pricina.

„De un an şi mai bine, chiar peste vreo lună după ce doftorul Limbric (?) s'a fost cununat la Mitropolie, era ştiut de toată lumea că peste casa lui revarsă acela care-l cununase harul domnului, ploaie de aur.

In seara cununiei, înaltul slujitor al altarului, vrând să dea binecuvântarea lui tinerei perechi, a rămas încremenit când a dat cu ochii de mireasă; aşa s'a simţit trăsnit de nurii ei, încât n'a mai putut cânta mai departe: a 'nceput să-i tremure glasul şi barba, şi, venindu-i un fel de isterică, cu căscături şi svâcnituri ca de deochi, a rasolit slujba şi le-a dat drumul mai degrabă tinerilor cununaţi să meargă acasă.

www.dacoromanica.ro

Toată noaptea următoare, duhul cel rău nu i-a dat pace; până la ziuă n'a putut bietul părinte să închiză ochii o clipă măcar... tot cu gândul la mireasă. A doua zi de dimineaţă a pus pe urma căsătoriţilor fel de fel de gonaci iscusiţi — călugări, călugăriţe, boieri, cocoane, care se pricep la aşa binefaceri, şi, aflând că nu prea trăiesc în huzur tinerii căsătoriţi, a 'nceput să le trimită daruri, apoi să-i poftească la masă, apoi să se poftească el la dânşii; pe urmă, tot după 'mboldul duhului, a chemat pe doftorul să-l îngrijească, fiindcă se simţea părinţelul cam bolnăvior de piept, nu putea răsufla slobod şi-i venea mereu să ofteze — vorba cântecului: de oftat ce-am oftat tare, furca pieptului mă doare! Azi aşa, mâine aşa, încet-încet, s'a 'ncins prietenie la toartă între doftor şi bolnav; iar tânăra doftoroae, din zi în zi, speria mai tare lumea cu falaitarurile, cu catifelele, cu blănurile, cu diamanticalele dumneei.

Lumea, cum e lumea, s'a apucat să bârfească — mai ales cocoanele care n'aveau barbat să 'ngrijească de piept pe părinţelul. Doftorul, care ştia bine cum merge boala şi vedea că-i dese de leac, s'a hotărît ca să astupe gura lumii duşmane, să părăsească pe bolnav, măcar pentru câtăva vreme.

Astfel doar, şi-a luat soţia şi, fără să spună nimica bolnavului, s'a dus cu ea şi a ascuns-o la ţară, într'o casă boierească. A doua zi, când merge bolnavul la casa doftorului în oraş, o găseşte încuiată — şi doftoroaia... nicăeri. Aman! unde-i?... Nu se ştie.

Cade bolnav la pat, şi rău, şi rău, se prăpădeşte şi mai multe nu!... aleargă gonacii şi cercetaşii în toate părţile, şi, de colea până colea, dau de culcuşul doftoroaii... şi din vorbă 'n vorbă, ajung să 'nţeleagă pe cum că, de ochii lumii şi ai bărbatului, s'a dus tânăra la ţară, până să se mai potolească bârfelile duşmanilor; dar că şi ei îi e dor de părintele, şi că noaptea aceea chiar, doftorul are să lipsească, şi prin urmare bolnavul poate să poftească.

Cum a auzit bolnavul vestea cea de bucurie, a sărit din pat. Când a 'nserat bine, s'a suit într'o caretă cu patru telegari, îmbrăcat tiptil ca un mirean, însoţit de un credincios, şi... mână baiete! nici caii tai, nici drumul tău! Ajungand la izvorul tămaduirii, ca prin farmec i s'au deschis porţile curţii; în scară l-a

www.dacoromanica.ro

'ntâmpinat tânăra prietenă, care l-a lua repede la brațetă și l-a dus înăuntru, într'o odaie din fundul caselor.

Bolnavul, care de atâtea zile suferise de 'nțărcatul leacului, având bătaie de inimă, a 'nceput să tremure din toate 'ncheieturile și atât a zis numa: „Ah! cum te-ai îndurat să mă lași, *psihachi-mu!?*" (vorbă dulce elinică; adică pe românește *sufleteiul meu)* pe urmă i-a venit rau cu sughiț și s'a așezat pe un divan.

Doftoroaia l-a frecat cu oțet de trandafir pe tâmple; bolnavul a deschis ochii galeși și a zis cu mult foc: „Ah! *psihachi-mu*, spune mai bine că vrei să mă omori?" și, simțind că-i vine rău, a năvălit s'o ia 'n brațe, ca să se rezeme, să nu cază jos. Atunci ea a țipat, de frică firește că se prăpădește omul, și a pierit ca o șopârlă printr'o uscioară ascunsă; și numaidecât tot pe acolo, iacata s'a arătat și d. doftor, și, după el, doi arnăuți cu hangerele scoase din teacă și un fecior cu un șorț alb.

— A! părinteле; d'ăștia mi-ai fost? umbli noaptea țiptil pân casele oamenilor, sa necinstești femei cinstite? Nu ți-e rușine! Să vezi acu ce operație am să-ți fac!

Bolnavul, mai mort decât viu, a căzut în genunchi ca babele la sfintele daruri, și a mormait:

— Să nu mă nenorocești, doftorașule!

Arnăuții l-au ridicat de subțiori, l-au așezat și l-au legat bine pe un jeț, cum se face la orice mitropolit pentru îngropăciune. Pe urmă a venit feciorul cu un lighenaș cu săpun și cu briciul — să-l radă.

Bolnavul a dat un răcnet:

— Stați!... să ias' afară slugile, să-ți spui numa o vorbă!

Când au rămas singuri, doftorul și bolnavul... aman, zaman, hâr, mâr: ori barba, ori paisprezece mii de galbeni!

A pornit credinciosul înapoi cu carâta, și pe la două despre ziuă s'a întors cu zece mii, tot cât găsise în ladă. Pentru alte patru mii, a iscălit părintele o poliță de termen de trei zile.

După aceea, feciorul a adus pe tavă dulceață și cafea, iar părintele politicos, a zis:

— Da dece va mai supărați, taică?

La trei zile polița a fost achitată. De atunci bolnavul tot mai vrea să se tămăduiască, și, firește, peste casa doftorului plouă harul domnului ploaie de aur.

Așa spune coana Luța.

www.dacoromanica.ro

Aici se 'ncheie documentul din catastif. Nu i s'ar putea da ușor crezământ, dacă faptul n'ar găsi confirmare într'o cărticică, probabil inspirată din cercuri iacobine, apărută puțin mai târziu, cu singura deosebire a numelui doftorului: nu Limbric, cum a zis cocoana, ci Lemberg.

Credem că reproducerea acestor documente astazi va interesa pe iubitorii de istorii care sunt prea mărunte ca să poată 'ncăpea în istorie. Ne propunem deci a da din când în când aici ceeace ni se va părea mai de seamă, din vechiul catastif.

www.dacoromanica.ro

M A M Ă . . .

A fost odată un împărat și o 'mpărăteasă sănătoși și voinici, dar tot mâhniți, fiindcă de aproape zece ani, de când se luasera, duceau degeaba dorul unui copil măcar.

Venind vremea să plece împăratul la război departe, cum trebue să se 'ntâmple oricarui împarat într'o poveste, dupa ce și-a sărutat soția, i-a zis:

— Maria ta, eu acuma plec și numai cel-de-sus știe când m'oi întoarce. Să te găsesc sănătoasă! Dar să știi că la 'ntoarcere trebue să găsesc și copil în casă; de unde nu, pâine și sare cu mine nu mai mănânci!

Pe urmă a 'ncălecat și a plecat cu oștile.

A trecut dela astea o lună... au trecut trei... cinci... aproape nouă — suna a pace — și niciun semn.

De grijă și de supărare, sta biata împărătească în odaia ei, fără să mai vază pe nimeni decât pe o bătrână credincioasă, care o crescuse pe ea de mică, de când rămăsese fără mamă; sta închisă cu bătrâna, ofta și se jelea... Ce o să se facă ea când o da cu ochii de soțul ei?

Vazând că se prăpădește de atâta inimă rea, i s'a făcut bătrânei milă, și s'a gândit cum i-ar mai risipi gândurile negre. Și așa, într'o zi, pe la scăpătatul soarelui, a luat-o, și amândouă, îmbrăcate ca niște cocoane de rând, să nu le cunoască nimeni, s'au dus la plimbare într'o pădure.

Acolo umblând ele încet, duse pe gânduri, iată că găsesc o țigăncuță sdrențăroasă și lihnită, stând jos pe o buturugă în acea singurătate, cu un dănciuc aproape gol în brațe... Îi dădea țâță; el sugea și ea plângea.

— Dece plângi, fetico? a 'ntrebat-o bătrâna.

— Cum să nu plâng, coconiță?... M'a amăgit hoțul, și după ce și-a bătut joc de mine, a fugit în lume și m'a lăsat să umblu

www.dacoromanica.ro

așa, gonită dela părinți, cu pruncu 'n brațel... Nu mă mai țin picioarele de nemâncată... și pruncul nu vrea să știe — cere... Și n'am încai inimă să-mi fac seama singură; să-l omor și pe el și să mă omor și pe mine... că dă dumnezeu prunci cui nu-i trebue, la o păcătoasă ca mine, și la cine trebue, nu-i dă!...

Împărăteasa a oftat adânc auzind vorbele astea atât de duioase.

— E băiat? a 'ntrebat cocoana bătrână.

— Băiat, săru' mâna!

— De câte luni?

— La noapte e de zece zile.

Bătrâna stă la gânduri o clipă și, pe urmă, zice:

— Fetico, ești cuminte?

— N'am fost pân' acuma, coconiță, săru' mâna; da de-acu 'ncolo, să fie ea a dracului care o mai... .

De prisos să ne mai lungim la povestit cu de-amănuntul toate... Destul să spunem că, peste un an dela plecare, întorcându-se împăratul biruitor dela război, a găsit acasă mare mulțumire: cocon împărătesc de trei luni în vârstă, dar crescut cât unul de un an... și doica, o mândrețe de fată oacheșe, îmbrăcată numa'n mătăsării, ca orice doică de cocon împărătesc... și sânul!... și s'a bucurat foarte mult împăratul despre toate.

S'a făcut botez cu paradă mare și s'a 'nveselit norodul întreg că, firește, soarta împărăților este legată de a împăraților — și l-au botezat Florea Voievod.

Creștea voinicelul, și nu mai putea o lume după el, că, ce-i drept, mare minune de băiat! iar doica, la care mulți se uitau lung, le spunea:

— Ia, nu vă mai uitați așa, par'că n'ați mai văzut copil! să nu mi-l deochiați!

Când a ajuns băiatul la vreo șase anișori, împăratul a 'nsărcinat pe un curtean de credință să-l învețe mânuirea armelor, călăria, înnotatul, jocurile felurite și cântarea din harfă și din gură, în sfârșit toate câte trebuesc pentru desăvârșirea unui tânăr care va să 'mpărățească.

Doica, iubind foarte pe băiat, îl însoțea mereu la ceasurile de 'nvățătură; astfel, învățătorul, care prețuia și el mult pe școlarul său așa de deștept și cu frumoase apucături vitejești, văzând-o zi cu zi, a ajuns să o placă atâta, încât, a răbdat cât a răbdat, până n'a mai putut, și a cerut-o în căsătorie; iar dânsa

www.dacoromanica.ro

plăcându-l asemenea, că era om de seamă și mândru, și-l vedea că ține și el mult la băiat, bucuroasă l-a luat.

Și i-au cununat chiar împăratul cu împărăteasa, dându-le mare cinste și daruri scumpe.

Când a intrat în biserică mireasa — gătită de nună-sa sub ochii nunului — cu flori și beteală de aur în păru-i negru, cu chipul și trupul, și cu zâmbetul și mersul acelea, păsind așa de cuminte, nici îndrăzneață, dar nici sfioasă — a rămas toată lumea 'ncremenită, nu altceva, că 'n adevăr era o arătare.

Mai mulțumit ca oricine de această căsătorie a fost tânărul Florea Voievod; el îi iubea mult, și pe mama doica și pe învățătorul lui; avea și dece: și ei îl iubeau pe el destul.

Când îl vedeau aruncându-se pe cal sălbatic prins de coamă 'n fuga mare, și când se 'ntorcea cu calul, adineaori nebun, acum domolit și plin de spumă; când îl vedeau săgetând rândunica din sbor; când îl auzeau, pe urmă, cântând din gură și cu harfa, de le sfințea — amândoi soții nu mai puteau de mândrie, îl luau în brațe și-l sărutau, și femeia zicea:

— Mulți feciori de 'mpărat or mai fi, da' ca și ăsta al nostru, nu mai crez altul!... s'a isprăvit!

Au trăit ei așa cu toții, la curte, în bună pace, liniștiți și fericiți, fiecare cu partea și gândul lui, pân' a împlinit Florea Voievod douăzeci și doi de ani — un flăcău ca un brad.

Dar într'o zi, iată că vine dela palat curteanul, învățătorul lui, acasă, și vesel zice:

— Știi tu un lucru, dragă nevastă?

— Știu, dacă mi-ei spune...

— S'a hotărît! îl însurăm pe Florea...

— Pe băiatul nostru?... cum asta?

— Ei! cum!... iac'așa, cum se 'nsoară toți flăcăii.

— Cine-l însoară?

— Ei cine!... împăratul și împărăteasa.

— Cu cine?

— Cu fata unui crai vecin.

— Asta nu se poate! auzi! coșcogea fecior de 'mpărat să ia o fată de crai... Asta nu se poate!

— Dece nu?

— Fiindcă trebue să ia fată tot de 'mpărat, pe potriva lui... Nu! asta nu se poate, în ruptul capului!

www.dacoromanica.ro

— Dar bine, femeie, dacă așa au hotărît părinții lui?

— Or fi hotărît ei... Dar eu?... eu unde sunt?

Și repede s'a gătit și 'nvăpăiată s'a dus la palat să dea ochi cu împăratul și cu 'mpărăteasa, să-i întrebe: cum se poate, fără știrea și a ei, care l-a crescut pe băiat, să hotărască dânșii așa de soarta lui? și, răspicat, le-a spus că Florică al ei nu poate lua pe oricine, că lui Florică al ei îi trebue pe puțin o fată de 'mpărat; de unde nu, nu trebue! că, slavă domnului! tânăr e, frumos e, voinic e, fecior de 'mpărat mare e! Are vreme să mai aștepte pân' o găsi una pe potriva lui.

Impăratul a zis una, împărăteasa două, doica nouă... au început să se 'ntețească femeile la vorbă, și din vorbă la 'mpunsături, și de-acolea, ceartă la toartă... Impărăteasa, supărată de-atâta tevatură, ca s'o taie scurt, zice:

— In sfârșit, așa a hotărît politica măriei sale împăratului, așa am hotărît eu — așa trebue să se facă! destulă vorbă!

— Ba, nu!

— Ba, da!

Doica, înfierbântată grozav, a țipat odată, ah! și a leșinat.

Sari, toți... O descheiă la sân și dă-i cu oțet de trandafir.

Vine și Florea:

— Mamă doică!

Și 'ncepe să se vaiete ca un copil mic și să se bată cu pumnii 'n cap:

— A răpus-o pe mama doica!... Aoleo!... nu mai e de rană!

Impărăteasa — leșină și ea.

Impăratul, strașnic de turburat de toate astea, strigă:

— Eu stric, că m'apuc să vorbesc politică cu niște femei nebune!

Impărăteasa se deșteaptă și pleacă foarte mâhnită de asemenea cuvinte.

Se deșteaptă și doica; se uită la 'mpăratul și, lovindu-se cu pumnul peste sânul gol, începe să se bocească flăcăului:

— Nu se poate, maică! nu voi, maică, moartă tăiată! nu te dau Florică, decât după fată de potriva ta! Să nu mă faci de rușine, Florică mamă, că mă omor!

Florică o mângâie plângând și zice:

— Nu mamă, nu! fără voia ta nu fac nimica!

www.dacoromanica.ro

Impăratul, ţinând şi el foarte mult la doică şi auzind şi vorbele băiatului, nu s'a 'ndurat să le strice hatârul, şi le-a zis:

— Dacă nu vreţi voi, bine!

S'a făcut război pentru asta; căci craiul vecin, care avusese făgăduială de căsătorie pentru fiică-sa, n'a putut suferi o astfel de nesocotire. Războiul s'a sfârşit, ca toate războaiele, cu pace. Iar peste un an, plimbându-se pe la curţile din lume, Florea Voievod, însoţit de doica şi de învăţătorul lui, s'a dat în dragoste — că era ochios — cu o tânără vestită de frumoasă, fata unui împărat, mai mare chiar decât tatăl lui; şi numaidecât între cele două curţi s'a pus la cale căsătoria.

Când s'a făcut nunta aceea strălucită cu mari petreceri în grădinile împărăteşti, toată lumea s'a 'nveselit; dar mai mult ca toţi, doica.

A privit lung la mire şi mireasă, cum se plimbau prin grădină, încet, strâns alături, şoptindu-şi unul altuia cine ştie ce nimicuri tinereşti, i-a arătat soţului ei şi, strălucindu-i ochii de mulţumire, a zis:

— Aşa da, Floric' al mamei! aşa 'nţeleg şi eu!... Să ia fiecare pe potriva lui!... aşa trebue!

www.dacoromanica.ro

CUPRINSUL

	Pag.
Smotocea şi Cotocea	5
Leonică Ciupicescu	9
Grand hotel „Victoria Română"	13
Temă şi variaţiuni	18
Om cu noroc!	24
Rromânul	29
Rromânca	31
Savantul	34
Arendaşul român	36
Justiţie	39
O şedinţă la Junimea în ajunul anului nou	43
Un pedagog de şcoală nouă	46
Emulaţiune	57
Despre cometă	62
Şah şi mat	69
Norocul culegătorului	73
Garda civică	76
Răsplata jertfei patriotice	81
Politică şi delicateţă	86
Caut casă	91
Telegrame	95
Urgent...	102
Proces verbal	107
High-Life	111
Dascăl prost	116
Domnul Goe...	120
Vizită	126
Bacalaureat	130
Petiţiune	134
Cam târziu	140
Ultima emisiune	145
Amici	149
La moşi	155
1 Aprilie	160
Situaţiunea	165

www.dacoromanica.ro

Pag.

Atmosferă încărcată 170
Amicul X... 175
Reportaj 179
De închiriat 186
Triumful talentului 190
Tempora 195
Five o'clock 199
O lacună... 204
Ultima oară!... 209
Mici economii 214
Inspecțiune 219
La Paști 228
Premiul întâi 234
Tren de placere 240
Lanțul slabiciunilor 248
Groaznica sinucidere din strada Fidelității 253
La Peleș 262
Cadou 265
Art. 214 269
Infamie... 282
Românii verzi 286
Moșii 291
Bubico 293
Căldură mare 299
Monopol 304
O cronică de Crăciun... 310
Antologie 319
Duminica Tomii 325
Repausul duminical 330
Greu de azi pe mâine 336
Dintr'un vechi catastif 342
Mamă 343

www.dacoromanica.ro

Dat în lucru : 21. VIII. 1950 ; Bun de tipar : 17.X.1950 ; Format 61 × 86/16; Tiraj : 15.300 ;
Clasificare zecimală : 8 R (08).
Tipografia: „România Liberă—N. Mohănescu"
Bucureşti. Str. Const. Mille, 5-7-9.
Nr. 3702/1950.

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro
PREȚUL LEI 100